

ÖNDERLİĞİMİZİN HÜCRESİNDE BİTEN TEK CANLI
VARLIĞA YÜREĞİNİ KATARAK BİZ KADINLARI
KUCAKLAMAYA GÖNDERDİĞİ DÜNYANIN EN GÜZEL
ÇİÇEĞİ

ERKEKSİLİK İKTİDARCILIKTIR ERKEĞİ ÖLDÜRMEK SOSYALİZMİN TEMEL İLKESİDİR

REBER APO

SAVUNMA VE GÖRÜŞME NOTLARINDAN

2. CİLT

Ş. ZEYNEP KINACI ÖZGÜR KADIN AKADEMİSİ YAYINLARI

BASIM TARİHİ: 2019

BASIM YERİ: AZADİ MATBAASI

İÇİNDEKİLER

Özgürlük Sorunu	9
Tarih Bir Anlamda Yükselen Sınıflı Toplumla Birlikte Güç Kazanan Egemen Erkeğin Tarihidir	16
Analitik Düzeye Gelmedikçe Ve Avcılık Kültüründeki Tuzak Oyunlarıyla Bütünleşmedikçe, Toplumsal Soruna Yol Açabilecek Bir Zihniyet Düşünülemez	28
Hiyerarşi, İktidar Ve Devlet	38
Toplum Özünde Ekolojik Bir Olgudur	58
Cinsiyetçi Toplum Sistemi İçerisinde Ne Kadın Kurtulabilir Ne De Erkek Kurtulabilir	68
Sistem Adeta Aileyi Tüm Düzen Çelişkilerinin Boğduğu Bir Kuruma Dönüştürmüştür	91
Doğru Ve Gerçek Namus Anlayışı, Özgürlük İçin Mücadeleden Geçer	105
Mevcut Cinsellik İlişkisi Erkek Egemen Topluma Hizmet Ediyor.....	116

Kendi Halkı Ve Ülkesi İçin Çaba Ve Emek İçermeyen Bir Aşk Anlam İfade Etmez	130
Yapısal Ve Anlaksal Değerini Geliştirmiş Kadınlar Ve Erkeklerin Özgür Eş Yaşamı Mümkün Olabilir	143
Bir Erkek Olarak Kendimdeki Erkeği İyi Öldürdüm. Bu, Cesaretlerin En Büyüğüdür	163
Ek.....	173
Taslak.....	175
Benim Kadın Dostluğu Ve Yoldaşlığımda Sınır Yoktur.....	181

ÖZGÜRLÜK SORUNU

Özgürlük adeta evrenin amacıdır diyesim geliyor. Evren gerçekten özgürlük peşinde midir diye kendime sıkça sormuşumdur. Özgürlüğü sadece insan toplumunda derin bir arayış olarak söylemleştirmek bana hep eksik gelmiş; mutlaka evrenle ilgili bir yönü vardır diye düşünmüşümdür. Evrenin temel taşları olarak parçacık-enerji ikilemini düşündüğümüzde, enerjinin özgürlük demek olduğunu çekinmeden vurgularım. Maddi parçacığın ise, mahkûm haldeki enerji paketçisi olduğuna inanırım. Işık bir enerji halidir. Işığın ne kadar özgür bir akışkanlığa sahip olduğu inkar edilebilir mi? Enerjinin en küçük parçacık hali olarak tanımlanan kuantaların, günümüzde neredeyse tüm çeşitliliği

izah eden etken olarak anlamlandırılmasına da katılmak durumundayız. Evet, kuantumsal hareket tüm çeşitliliğin yaratıcı gücüdür. Acaba hep aranan Tanrı bu mudur demekten kendimi alıkoyamıyorum. Evren üstünün tıpkı bir kuantum karakterinde olduğu söylenirken de yine heyecanlanır ve olabilir derim. Yine acaba dıştan Tanrı yaratıcılığı buna mı denir demekten kendimi alıkoyamıyorum.

Özgürlük konusunda bencil olmamak, insan indirgemeciliğine düşmemek bence önemlidir. Kafesteki hayvanın büyük özgürlük çırpınışı yadsınabilir mi? Bülbülün şakıması en değme senfoniye geride bırakırken, bu gerçekliği özgürlük dışında hangi kavramla izah edebiliriz? Daha da ileri gidersek, evrenin tüm sesleri, renkleri özgürlüğü düşündürmüyor mu? İnsan toplumunun en derin ilk ve son köleleri olarak kadının tüm çırpınışları özgürlük arayışından başka hangi kavramla izah edilebilir? En derinlikli filozofların, örneğin Spinoza'nın, özgürlüğü cehaletten çıkış, anlam gücü olarak yorumlaması aynı kapıya çıkmıyor mu?

Sorunu sonsuz içeriği içinde boğmak istemiyorum. Ayrıca anadan doğma 'mahkûmiyet' halim olarak da söylemleştirmek istemiyorum. İspatı; Prometheus'un anısına birkaç cümle dışında, bir nevi özgürlük arayışı da olan şiir yazmayı hiç denemedim. Onun da imgesellik dışında bir anlamı olmadığı bilinmektedir. Fakat özgürlük anlamının korkunç takipçisi olduğum göz ardı edilebilir mi? Toplumsal özgürlüğü

sorunsallaştırırken, bu kısa girişimiz konunun derinliği konusunda uyarıcı kılmak içindir. Toplumun zekâ yoğunluğu en gelişkin doğa olarak tanımı, özgürlük çözümlemesi konusunda da aydınlatıcıdır. Zekânın yoğun alanları özgürlüğe hassas alanlardır. Herhangi bir toplum zekâ, kültür, akıl gücü olarak kendini ne kadar yoğunlaştırmışsa, o denli özgürlüğe yatkın kılmıştır demek yerinde bir söylemdir. Yine bir toplum kendini bu zekâ, akıl ve kültür değerlerinden ne kadar yoksun kılmışsa veya yoksun bıraktırmışsa, o denli köleliği yaşamaktadır deyimlemesi de doğru bir söylemdir.

Toplumsal özgürlüğü sorunsallaştırırken, bu kısa girişimiz konunun derinliği konusunda uyarıcı kılmak içindir. Toplumun zekâ yoğunluğu en gelişkin doğa olarak tanımı, özgürlük çözümlemesi konusunda da aydınlatıcıdır. Zekânın yoğun alanları özgürlüğe hassas alanlardır. Herhangi bir toplum zekâ, kültür, akıl gücü olarak kendini ne kadar yoğunlaştırmışsa, o denli özgürlüğe yatkın kılmıştır demek yerinde bir söylemdir. Yine bir toplum kendini bu zekâ, akıl ve kültür değerlerinden ne kadar yoksun kılmışsa veya yoksun bıraktırmışsa, o denli köleliği yaşamaktadır deyimlemesi de doğru bir söylemdir.

Merkezi uygarlık sistemini özgürlük sorunu temelinde değerlendirdiğimizde, giderek katmerleşen bir kölelikle yüklendiğini gözlemleriz. Kölelik üç boyutta da güçlü yaşatılır: İlkin ideolojik kölelik inşa edilir. Mitolojilerden korkutucu ve hükümler tanrılar inşa edilmesi, özellikle Sümer toplumunda

çok çarpıcı ve anlaşılırdır. Zigguratın üst katı zihinlere hükmeden tanrı mekânı olarak düşünülür. Orta katlar rahiplerin politik yönetim karargâhlarıdır. En alt kat ise, her tür üretime koşturulan zanaatçı ve tarımcı çalışanların katı olarak hazırlanmıştır. Bu model günümüze kadar özde değişmemiş, sadece muazzam bir açılma-saçılma konumuna erişmiştir. Merkezi uygarlık sisteminin beş bin yıllık bu öyküsü gerçeğe en yakın tarih kurgusudur. Daha doğrusu, ampirik olarak gözlemlenen bir gerçekliktir. Zigguratı çözümlmek, merkezi uygarlık sistemini çözümlmektir; dolayısıyla günümüzün kapitalist dünya sistemini gerçek temeline oturttarak çözümlmektir. Sermaye ve iktidarın kümülâtif olarak sürekli gelişimi madalyonun bir yüzü iken, diğer yüzünde korkunç kölelik, açlık, yoksulluk ve sürüleşme vardır.

Özgürlük sorununun nasıl derinleştğini daha iyi anlıyoruz. Merkezi uygarlığın sistematiği, toplumun giderek özgürlükten yoksunlaştırılmasını ve sürü toplum derekesine düşürölmesini sağlamadan kendini sürdüremez, varlığını koruyamaz. Sistemin mantığındaki çözüm, daha fazla sermaye ve iktidar aygıtları oluşturmaktır. Bu ise, daha fazla yoksullaşma ve sürüleşme demektir. Özgürlük sorununun bu denli çok büyümesi ve her çağın temel sorunu haline gelmesi, sistemin doğasındaki ikileminden ötürüdür.

Özgürlüğü evrendeki çoğullaşma, çeşitlenme, farklılaşma olarak tanımlamak toplumsal ahlak açıklamasında da kolaylık

sağlar. Çoğullaşma, çeşitlenme ve farklılaşma, zımnen de olsa, bağrında hep zeki bir varlığın seçim yapma kabiliyetini düşündürür. Bitkileri çeşitliliğe yönelten bir zekânın mevcudiyetini bilimsel araştırmalar da doğrulamaktadır. Bir canlı hücresindeki oluşumları şimdiye dek hiçbir insan elinden çıkma fabrika eli sağlayamamıştır. Belki Hegel kadar evrensel zekâdan (Geist) bahsedemeyiz. Ama yine de evrende zekâyâ benzer bir varlıktan bahsetmek tümüyle saçmalık olarak yargılanamaz. Farklılaşmayı zekâ varlığı dışında başka bir anlatımla dile getiremeyiz. Çoğullaşma ve çeşitlenmenin hep özgürlüğü çağrıştırması, temellerindeki zekâ kıvılcımlarından ötürü olsa gerekir. İnsanı bilinebildiği kadarıyla evrenin en zeki varlığı olarak tanımlamak mümkündür. Peki, insan bu zekâsını nasıl edinmiştir? Bilimsel (fiziki, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik) olarak insanı evrensel tarihin özeti olarak da tanımlamıştım. Bu tarifte insan, evrensel zekânın birikimi olarak tanımlanmaktadır. Birçok felsefi ekolde insanın evrenin bir maketi olarak sunulması da bu nedenledir

Toplumsal politikayla özgürlük bağlantısı da görünür bir durumdur. Politik alan uzgören akılların en çok çarpışıp yoğunlaştıkları ve sonuç almaya çalıştıkları alandır. Bir anlamda katılan öznelerin kendilerini politik sanat aracılığıyla özgürleştirdikleri alan olarak tanımlamak da mümkündür. Toplumsal politika geliştirmeyen her toplumun, bunun karşılığının özgürlükten yoksunluk olarak kendisine döneceğini, bedelinin kendisine fatura edileceğini bilmesi

gerekir. Politik sanatın yüceliği bu anlamda karşımıza çıkar. Politikasını geliştiremeyen her toplum (klan, kabile, kavim, ulus, sınıf, hatta devlet ve iktidar aygıtları) kaybetmeye mahkmdur. Zaten politika geliştirememek demek, kendi vicdanını, hayati çıkarlarını ve öz kimliğini tanımamak demektir. Herhangi bir toplum için bundan daha ağır bir düşüş, kaybediş söz konusu olamaz. zgrlk talebi bu tür toplumlar için ancak öz çıkar, kimlik ve kolektif vicdanları için ayağa kalktıklarında, diğer bir deyişle politik mücadeleye atıldıklarında söz konusu olabilir. Politikasız zgrlk istemleri vahim bir yanılgıdır.

Bireysel ve kolektif özgürlük kavramları arasındaki tartışmaya değinmeden geçemeyiz. Negatif ve pozitif özgürlük olarak da tanımlanmak istenen bu iki kategori arasındaki ilişkiyi açıklamak halen önemini korumaktadır. Bireysel zgrlğ (negatif özgürlük) şahlandıran kapitalist modernite, şüphesiz bunu toplum kolektivitelerinin büyük tahribatı pahasına gerçekleştirdi. Bireysel zgrlğn günümüzde toplumsal politikayı en az iktidar olgusu kadar tükettiğini belirlemek büyük önem taşır. Bireyciliğin toplum yıkıcılığındaki, özellikle de ahlakın ve politikanın inkrındaki rolünü aydınlatmak, özgürlük tartışmalarının can alıcı sorunudur. Bireycilikle atomize edilen toplumun hiçbir sermaye ve iktidar aygıtına karşı direnme takatinin kalmadığını söylediğimizde, toplumsal problemin kanserleşme riskini daha iyi anlayabiliriz. Liberal bireyciliğin toplumsal politika ve

özgürlüğü tüketen temel kaynak olarak belirlenmesi, anlamlı bir çıkışa zemin sunabilir. Şüphesiz burada bireyselliği söz konusu etmiyoruz, bireyselliğin gerekli olduğunu tartışmıyoruz. Tartışılan, idealize edilerek toplumsal politika ve özgürlüğü tüketen ideolojik bireyciliktir, liberalizmdir.

Kolektif özgürlüğü zaten tartışmış bulunuyoruz. Asıl özgürlüğün bireysellik kadar her tür topluluğun (kabile, kavim, ulus, sınıf, meslek vb.) kimliğini belirlemek, çıkarlarını sağlamak ve güvenliğini savunmaktan geçtiğini, bu temellerde anlam bulabileceğini önemle belirtmeliyiz. Bu temellerde ancak bireysel ve kolektif özgürlükler uyumlulaştığında başarılı optimal bir özgür toplum düzeninden bahsedebiliriz. Liberalizmin bireycilik anlamında şahlandırdığı özgürlükle reel sosyalizmin kolektivizm adına şahlandırdığı özgürlük arasında, ne kadar zıt kutuplar olarak tanımlansalar da, sıkı bir benzerlik bulunduğu, 20. yüzyıl deneyiminden ötürü açığa çıkmış durumdadır. İkisi de liberalizmin seçenekleridir. Devletçilik ve özelleştirme oyunlarının nasıl aynı el tarafından uygulandığını gözlemlediğimizde, söylenmek istenen hususlar daha iyi anlaşılacaktır.

Demokratik toplumun bireysel özgürlüklerle kolektif özgürlükleri uyumlulaştırmada en elverişli zemin olduğu, 20. yüzyılın büyük yıkım getiren bireyci (vahşi liberalizm) ve kolektivist (firavun sosyalizmi) modellerinin denenmesinden sonra iyice açığa çıkmış bulunmaktadır. Demokratik toplumun

bireysel ve kolektif özgürlükleri dengelemek kadar, farklılıkları esas alan eşitlik anlayışını gerçekleştirmede de en uygun toplumsal politik rejim olduğunu belirtmek mümkündür.

TARİH BİR ANLAMDA YÜKSELEN SINIFLI TOPLUMLA BİRLİKTE GÜÇ KAZANAN EGEMEN ERKEĞİN TARİHİDİR

Kürt tarihinin düğümü neolitik toplumdur. Kavram olarak neolitik toplumun çözülmesi ve bu çağda Kürtlerin prototiplerinin belirlenmesi, tarihin aydınlatılmasında kilit rol oynayacaktır. Dikkatli bir gözlemci bugün bile Kürtlerin yoğun bir biçimde neolitik toplum özelliklerini yaşadıklarını tespit etmekte güçlük çekmeyecektir. Dördüncü buzul döneminden sonra yaklaşık 20 bin yıl öncesinde başlayan mezolitik ve ardından gelişen neolitik (tarım ve evcil hayvan kültürün yaklaşık 12 bin yıl önce) ana bölgesi tahminen bugünkü Kürdistan bölgesidir. Yerleşik yaşam ve köleşmenin gelişmesi tarla, bağ ve bahçe kültürünün gelişimini daha da hızlandırmıştır.

Bu durum doğal olarak verimli toprak, bitki ve hayvan alanları üzerinde zaman zaman çatışma etkeni de olabilmektedir. Sosyal içerikli ve ekonomik amaçlı çatışmanın bu tarz gelişimi kuvvetle muhtemeldir. Yine eldeki kanıtlar bu dönemden kalma bazı köy yıkıntılarını göstermektedir.

Kaba bir tasnif yaparsak, yarıdan az sayılamayacak bir toplumsal yaratıcılık dönemi söz konusudur. Din, sanat, bilim, ulaşım, mimari, tahıl, meyve, sığır (büyük ve küçükbaş olarak),

dokuma, çömlekçilik, öğütücülük, mutfak, bayram, aile, hiyerarşi, yönetim, savunma ve saldırı, armağan, tarımsal araçlar ve daha da sıralanabilecek bir liste, nicel ve nitel gelişmeye uğramış haliyle bugün de toplumsal yaşamın temel listesi düzeyindedir.

Neolitik'ten kalma köy ve aile yapısına baktığımızda, en asil ve topluma güç veren, yaşamı anlamlı kılan toplumsal ahlak; saygı, sevgi, komşuluk, yardımlaşma başta olmak üzere, kapitalist modernitenin değer yargılarının (veya ahlaksızlığının) çok üstündedir. Hiç eskimeyecek toplumun temel zihniyet kalıpları esas olarak bu dönemin damgasını taşımaktadır.

Her ne kadar öz kültürleri haline getirdikleri bitkilerle evcilleştirdikleri hayvanları üzerinde bir toplumsal ciddiyet varsa da, buna mülkiyet denilemez. Mülkiyet nesnellik içerir. Ortada nesnel-öznel ayırımına yol açacak bir zihniyet henüz söz konusu değildir. Nesneler kendileri gibi sayılmaktadır. Birbirleri kendileri için ne kadar mülkse, kültüre ve evcilleşmeye çektikleri bitki ve hayvanlar da o denli mülktür. Dolayısıyla ciddi bir ekolojik ihlalden söz edilemez. Şüphesiz mülkiyete yol açacak bir başlangıç yapılmıştır. Ama bunun mülkiyete dönüştürülmesi başka koşullarda uzun süre sonra gerçekleştirilecektir.

Anlattıklarımızdan neolitik toplumun 'cennet' olduğu anlamı çıkmaz. Toplumun kendisi henüz genç ve geleceğin belirsiz, sık değişen doğa koşullarından dolayı kırımlarla karşı karşıya

olması nedeniyle tehlikeli durumdadır. Toplum bunun bilincindedir. Zaten zihniyete damgasını vuran da budur. Buna çare olarak, çok safça da görölse, mitolojik ve dinsel boyutlu bir metafizik geliştirmek kaçınılmaz görünmektedir.

Ana-kadın çevresindeki kolektif yaşam ve ona dayalı kutsallık ve tanrısallık metafiziğinin anlamını bu yorumlar temelinde daha iyi anlayabiliriz. Ananın doğa gibi doğurganlığı, besleyiciliği, şefkati, yaşamdaki büyük yeri, hem maddi hem manevi kültürün başat ögesidir. Kocalığını bir yana bırakalım, erkeğin toplum kolektivitesi üzerinde henüz 'gölgesi' bile yoktur, olamaz. Toplumun yaşam şekli buna izin vermemektedir. Dolayısıyla erkeğin hâkim cinsiyet, kocalık, mülk sahibi, devlet sahibi gibi vasıfları tamamen sosyal karakterlidir ve sonradan gelişecektir.

Toplum demek ana-kadın, çocukları ve kardeşleri demektir. Muhtemel koca adayı erkek ise, yararlılığını kocalığı dışında bir marifetle, örneğin iyi avcılık ve bitki ve hayvan yetiştiriciliğiyle kanıtlarsa üye olarak kabul görebilir. Karımın erkeği, çocuklarımla babasıym gibi bir hak ve duygu henüz sosyal olgu olarak gelişmemiştir. Unutmayalım; babalık ve hatta analık, psikolojik boyutları hiç yoktur denilmese de, esas olarak sosyolojik kavram ve olgulardır, algılardır. Kısaca bu olguyu (algıyı) anlamak için, ana-kadın düzenini, aile gerçeğini kavramak gerekir:

Ana-kadında ya koca belli değildir, ya da çok siliktir. Ana-

kadın çocuk doğururken, öyle ‘sevdiği erkekle aşk yapacak durumdaki kadın’ değildir. Aşk ve cinsiyetçi toplum henüz gündemde değildir. Kadın herhangi bir erkeğe karılık bağıyla bağlı değildir. Erkek de kadın üzerinde ne egemenlik kuracak ne de ‘benim karım’ diyebilecek durumdadır. Avcılık oyalanılan, fazla verimli olmadı mı değeri bilinmeyen bir iştir. Çocuklarının olması gibi bir durumu da toplumda gelişmiş olmaktan uzaktır. Çocuklar ana-kadınındır. Doğası gereği ana-kadının öyle şehvet peşinde koşması, zevk için cinsel birleşme araması söz konusu değildir. Her canlı kadar bir cinselliği söz konusudur. Üreme amaçlı bir cinsellik durumu vardır. Çocukları için emek harcaması, ana-kadına aidiyetlerinin temel nedenidir. Hem doğurması hem beslemesi kendisine bu hakkı vermektedir. Dolayısıyla babasının belli olup olmamasının hiçbir toplumsal anlam taşımadığı dönemde babalık hakkında bahsetmek saçmalıktır. Yalnız ana-kadının kardeşleri de önemlidir. Çünkü onlarla birlikte büyümüştür. Dayılık ve teyzelik gücünü bu en eski ana-kadın hukukundan alır. Ana-kadın ailesi o halde dayı, teyze (varsa onların çocukları) ve kendi öz çocuklarından oluşmaktadır. Anaerkil aile denilen anlatım da bu hususu ifade etmektedir. Neolitiğin baş köşesine oturan ana-kadın ve ondan esinli ana tanrıça kültünün toplumsal ifadesi böyle yorumlanabilir. Dayılar dışında erkek siliktir. Kocalık ve babalık inşa edilmemiştir.

Siyasetin primitif, ilkel nüvesine de bu toplum tipinde rastlamaktayız. Birkaç kabile büyüklüğüne ulaşan toplum, bir

yönetim sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. Kabilenin en tecrübeli ve gelişmeyi sürdüren kişileri doğal olarak lider konumuna gelmekte, bu temelde şaman ve büyücülük tarzında bir bölünmeye gidilmektedir. Politik ve manevi liderlik ilk farklılaşmasını bu koşullarda almaktadır. Tarım ve hayvancılık devrimi ağırlıklı olarak kadın etrafında şekillendiği için, uzun süre anaerkil toplum özellikleri hakimdir. Güçlü ana kültü bu dönemin ürünüdür. Erkek son derece silik ve anonimdir. Ana-kadın ise, çok belirleyici ve özgüdür. Bu durum manevi yansıma olarak da tanrıça kültürünün temelidir. Tanrıçalık, özünde neolitik devrimi başaran kadının özelliklerinin toplam ifadesidir. Büyük insanlık devrimi bilinci zihniyet dünyasına yansıdığına, kadın tanrıçayı merkez alan bir yüceleştirme ve kutsama tarzına yol açmaktadır. Yaratıcılık, bitki tanımı, ekimi, hayvanı evcilleştirme, çanak çömlek yapımı, dokuma ve ev yapımı, çocuk yetiştirme, çapalama, meyve ağaçlarını bekleme hep kadının baş aktörlüğünde gerçekleştirilmektedir. Güçlü tanrıça kaynağını bu anaerkil toplumdan almaktadır. Bu dönemden kalma bütün heykelciklerin kadını sembolleştirmesi, en temel kanıtlayıcı örneklerdir.

Erkeğin öne çıkması, çok sonraları, ancak tarlayı sabanla sürme ve göçebe toplumda avcılığın halen önem taşıdığı koşullarda ortaya çıkmaktadır. Erkek kültü esas olarak MÖ 4 binlerde öne geçmekte ve Sümer sınıf toplumuyla büyük bir üstünlüğe geçiş yapmaktadır. Bunda üretim tekniğindeki

gelişmeler belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle saban ve baltanın daha çok kaba güç istemesi ve evden uzak bulunmaya zorlaması, üretimde erkeğin öne geçmesinin temel biçimi olmaktadır. Sümer toplumunda gelişen ilklerden diğer önemli bir gelişme, cinsiyet farkının ulaştığı seviyedir. Sümer'in doğduğu ve yanı başındaki neolitik çağın hakim üretim gücü kadındır. Aile kadın etrafında yoğunlaşmakta ve soy belirleme kadına göre olmaktadır. Anaerkil düzen hakimdir. Bu, ideolojik ifadesini yıldızlarda ve ayla temsil edilen tanrıça ağırlıklı dinsel inançlarda bulmaktadır.

Neolitik toplumun önem kazanan ve gittikçe üretim ve yaşamla vazgeçilmez bağı ortaya çıkan toprak, bitkiler, hayvanlar, ağaçlar, sular, rüzgar, bulutlar, iklim gibi olgular, neolitiğin dini örgüsünde temel rol oynamaya başlayacaktır. Tüm bu olgular tanrısallaşmaktadır. Çünkü bunlar toplumsal yaşamı belirleyen olgulardır. Tanrılar artık daha somut ve ihtiyacı karşılayan nesnelerin sembolik ifadesi oluyorlar. Bu düşünce biçimiyle bir nevi ilk bilim yapılmaktadır. Daha doğrusu, tanrılar bilimi doğmaktadır. Totem döneminde anlatım çok sınırlı olduğu için, ideoloji basit bir tapımdan öteye gidememektedir. Mitoloji gelişmemiştir. Tanrılar bilimi ise daha sonra olacaktır.

Neolitiğin insanlara dost tanrılı din anlayışı, o çağ toplumunun temel niteliğini de yansıtmaktadır. Toplumun çatışmalı olmayan karakteri ve doğadan yararlanmanın eski

vahşet dönemine göre cennet benzeri imkânları, tanrıların hep veren dost bir kimlikle sembolize edilmesine ve anlam bulmasına yol açıyor. Tanrılar insanlarla iç içedirler. Çünkü toplum temsil ettikleri olgularla iç içedir. Daha da önemlisi neolitiğin, tarım devriminin başat gücü kadın olduğundan, onun doğurganlığından da güç alan tüm tanrılar kadın biçimlidir. Sümerlerin, Mısırlıların ve Hintlilerin de ilk dönemlerinde tanrısallık, dişilik ön ekiyle adlandırılmaktadır. Erkeksi yan çok daha sonraları ortaya çıkacaktır. Erkek daha çok ana tanrıçanın kucağında bir oğul-eş düzeyinde anlam kazanmaktadır. Mitolojideki İştâr-Dumuzi, İsis-Osiris, Afrodite-Adonis, Kibele-Attis ikilisi, neolitik çağ kaynaklı ana tanrıça kültürünü temsil edip, tüm insanlık kültürünün temelinde bir anlama da sahiptir. Burada anlaşılması gereken en önemli husus, kadının kutsallığı ve önderliğiyle erkeğin bir çocuk uysallığında kadına bağlılığının uzun bir tarih öncesi döneminin yaşandığı gerçeğidir.

Sümer toplumundaki sınıfsal farklılıkla at başı gelişen cinsler arası farklılık, ideolojik ifadesini mitolojide yoğunca yaşamaktadır. Statü farklılaşmasının buradaki yansıması çarpıcı olmaktadır. İlkel bir diyalektik yapı arz etmektedir. Göğün karşıtı yer, aynı zamanda eril ve dişil ilkeyi temsil etmektedir. Göğ'e 'En', yere 'Ki' denilmektedir. Enki bu birliğin eril, erkek ağırlıklı biçimi olup, tanrıçayla uzlaştığının tamamen farkındadır. Enki, baba kavramının atası konumundadır; tüm tanrıçalarla evlenmekte ve bolca özellikleri olan doğumlara yol

açmaktadır. En son doğdurulan (bu konuda Babil Yaratılış Destanı Enuma Eliş çok öğreticidir) Babil tanrısı Marduk'la ölümcül darbe vurularak, ana tanrıça Tiamat tanrılar Pantheon'undan (Kurul) saf dışı edilmektedir.

MÖ 2000'den itibaren tanrıça kültü ve onu ifade eden mitolojik söylem büyük bir gerileme ve dışlamaya uğramaktadır. Bu gelişme kadının toplumsal statüdeki düşüşüyle yakından bağlantılıdır. Erillik (erkek egemenlik) ilkesi toplum ve devlet yapısında hakimiyetini pekiştirmektedir. Krallık otoritesinin ve mitolojinin en üst devlet kurumundan en alt birimlerine kadar erkekleşen ve tekleşen tanrılar dini biçiminde gittikçe kesin inanç biçimini kazanmasıyla, toplum büyük bir ideolojik ve ahlâki dönüşümü yaşar. Krallar ya bizzat tanrıdırlar ya da doğrudan tanrının temsilcileri durumundadır. Efendi-köle ilişkisi, tanrı-kul ilişkisine şahane bir biçimde dönüştürülmüştür.

Bunun bir adım ötesi olan tek tanrılı dinde, hem ideolojik ifade ve yanılsatma olarak, hem de toplumda kadın köleliğe yatırılmış cins konumundadır. Kadının her bakımdan içe kapanması, ağzını ve dilini kapatması söz konusudur. Tanrıçalar çağından eser bile kalmamıştır. Kadın geçmişinde de Adem'e ilk günahı işletmiş olması nedeniyle suçlu ve günahkâr kılınan temel tip, sorumlu durumundadır.

Burada erkek cinsi lehine çarpıcı üstünlük ortaya çıkmakta, mitoloji ve ondan kaynaklı din vasıtasıyla meşrulaştırılıp

egemen kılınmaktadır. Erkek egemenlik çağı da her düzeyde yüceltilmekte, dinin kutsal temsilcisi kılınmaktadır. Cins köleliğinin sinsice geliştirilmesinin tarihi söz konusudur. Diğer yandan Sümer mitolojisinde kesin karşı çıkılamaz din yasaları, kendi kurallarını ortaya çıkarmıştır. Bu, sınıf ve cins köleliğinde çok büyük aşamayı temsil etmekte ve en büyük kurumlaşmasına yol açmaktadır. Mutlak otoritenin önü tanrıyla eş biçimde ardına kadar açılmıştır. Kadının kalıcı biçimde özel ve genelev köleliğine kapatılması da tam bir derinlik kazanıp kurumlaşma ve yasallaşmaya uğramıştır. Kadın giderek eve kapatılır ve bu derinleşerek günümüze kadar gelir. Bu anlamda tarihin kavramlaştırma ve yazımının kadını hakkettiği yerin çok gerisinde bıraktığı tartışmasız ve kesindir.

Erkek egemenliğinin uygarlık süreciyle birlikte yetkinleşmesi, kadının sınıflı toplumun alt ve üstyapı kurumlarından giderek dışlanması, 'kadınsız tarih' kitapları yazmanın da temelidir. Büyük bir çarpıtmayı da cinsler arası eşitsizliğin bir sonucu olarak tarih diye sunmaktayız Tarih bir anlamda yükselen sınıflı toplumla birlikte güç kazanan egemen erkeğin tarihidir. Egemen sınıfsal karakter, egemen erkek karakterle birlikte oluşur. Burada da geçerli kural, mitolojik yalanlar ve ilahi cezalandırmalardır. Bunun altında ise çıplak kaba zor ve sömürü gerçeği vardır.

Toplumun egemen erkek karakteri, günümüze kadar kadın

olgusunun bilimsel değerlendirmesine bile fırsat tanımamıştır. Zalim ve yalancı erkek kadını düşürdükten sonra, bundan aldığı cesaretle diğer insanları ve kendi cinsini de ezmeye ve tutsak kılmaya yeltenmiş; en büyük yalancı düşünce sistemleri olan mitolojileri ve dinleri yaratmıştır. Tabii halklar için doğruya yaklaştıran mitoloji ve dinler de vardır. Biz egemenler ve sömürücülerin yalancılık ve zorbalık üreten din ve mitolojilerinden bahsediyoruz.

Ana karakter olarak Sümer tanrıları, neolitiğin devamı niteliğinde oldukları için, halen insana yakın ve insan biçimlidirler. İnsanlar gibi yemekte, içmekte, evlenmektedirler. Kadın ve erkek biçimliler olarak başlangıçta dengede bulunmaktadır. Ama aralarındaki rekabet ve mücadele gittikçe kızışmaktadır. Sümer tanrıçası İnanna'nın elinden kendi öz değerlerini, neolitik toplumda yarattığı ne kadar değer varsa hepsini alan sınıflı Sümer toplumu ve onun akıllı, kurnaz erkek tanrısı Enki, aslında böylece toplumdaki kadın cinsinden varını yoğunu almaktadır. Enki'nin Uruk'tan Eridu'ya şanlı gidiş ve başarılı dönüşünü ifade eden, tamı tamami 104 kadar 'Me'sini, (yasasını) geri alarak Uruk'a dönüşünü dile getiren mitolojik destanın en unutulmaz destanlardan biri olması boşuna ve tesadüfi değildir.

Bu, toplumda yaşananın bir yansıması olarak tanrı ve tanrıçalar arasında cereyan eden ilişki ve çelişkilerin nasıl bir alışverişe ve çatışmaya yol açtığıının mitolojik, dinsel ve edebi

anlatımıdır. Sümer edebiyatçılarının bu şahane işine ve başarılarına şaşmamak ve hayran kalmamak elde değildir. Edebiyatın da özü aslında budur.

Sümer rahipleri en azgın toplumsal canavarı yaratırken, hiçbir tedbir almamışlardır. Kul hakkı diye bir kavram bile düşünülmemektedir. “Devlet her şeydir, birey hiçbir şey”, bir Sümer ilkesidir. Dogmatizm özce böyle devletleşir. Devlet eşi görülmemiş yalan maskeli tanrılarıyla, zorba ve dizginleşmemiş kaba gücüyle, tek sorgulayan, yargılayan ve sözde tanrılar dışında hiç kimseye hesap verme gereği duymayan savcı ve hakimleriyle, talancı vergi memurlarıyla doğmuştur. Yaratık çocukluk döneminde böyleyken, daha sonraları toplumda zorba ve yalanla sömürü imkanları arttıkça daha da geliştirilecektir. Maskesinin anlaşılmaması ve düşmemesi için sürekli pudralanacak ve her tarafına çiviler çakılacaktır. Onu yıkma iddiasıyla ortaya çıkan Marksizm bile aldatıcı konuma düşmekten ve eşi görülmemiş biçimde daha çok çivi çakarak devleti güçlendirmekten kendini alıkoyamamıştır. Bu deneyimin de kanıtladığı şey şudur: Devlet sadece bin bir maskeli zorba erkeksi gücü temsil etmiyor; sürekli pudralanan çekici fahişe maskeleriyle baştan çıkarmadığı bir tanrı kulunu bırakmadığı gibi, çift cinsiyetli gayri meşru bir yaratık olduğunu da ortaya koymuş oluyor. O sadece burjuvazinin değil, proletaryanın da oldukça sevdalandığı çift cinsiyetli gayri meşru aşkı oluyor.

Tuhaf olan şudur ki, devletin döl yatağı olan Sümer tapınakları, aynı zamanda kadın ve erkek fahişeliğinin ortaya çıktığı, kaynaklandığı ilk mekânlar olmaktadır. Sümer tarzıyla devlet hem erkeği, hem de kadını tam fahişeleştirmedikçe, topluma dayattığı sömürüyü dilediği gibi yürütemeyeceğinin çok iyi farkındadır. Gerçek bu kadar çıplak iken, daha sonra çok azı eleştirel, büyük kısmı onaylama biçiminde geliştirilen tüm mitolojik, dini, felsefi ve bilimsel düşünceler bu çıplak sömürü ilişkisini gizleyen ve asıl işlevi bu olan sayısız kavram ve teori geliştireceklerdir. Çünkü gerçek ne kadar örtbas edilir, hatta fahişelik gereği çekici sunulursa, o kadar etkili ve uzun ömürlü kılınacağı açıktır.

İlk güçlü otoritenin kadın üzerinde kurulması rastlantı değildir. Kadın organik toplumun gücü ve sözcüsüdür. O aşılmadan ataerkillik zafer kazanamaz. Daha ötesine, devlet kurumuna geçilemez. Ana-kadın gücünün aşılması stratejik bir anlama sahiptir. Eldeki veriler Sümer kanıtlanmasında da gözlemlendiği gibi sürecin çok çetin geçtiği anlaşılmaktadır. Tek tanrılı dinlerde yansıtılan Lilith-Havva kadın figürü de sürecin özelliklerini oldukça çarpıcı yansıtmaktadır. Lilith boyun eğmez kadın iken, Havva teslim alınmış kadını yansıtmaktadır. Öyle ki, erkeğin kaburga kemiğinden yaratıldığı iddiası ne kadar bağımlı kılındığının da ölçüsü olmaktadır. Diğer yandan Lilith şahsında kadına edilen lanet, iftira, cadılık, şeytanın arkadaşı benzeri tüm küfürler büyük çekişmenin varlığını kanıtlamaktadır. Bin yılların bu yönlü

kültürünü, düşünce ve inançlarını ele vermektedir.

Kadının toplumsal alt edilişı çözümlenmeden, daha sonraki erkek egemen toplum kültüründeki temel özellikler doğru anlaşılamaz. Erkekliğin toplumsal kuruluşu akla bile getirilemez. Erkeğin toplumsal kuruluşu anlaşılmadan da devlet kurumu çözümlenemez. Devletle bağlantılı ‘savaş’ ve ‘iktidar’ kültürü doğru tanımlanamaz..

Erkek egemenliği; kadının egemenlik altına alınarak etkinlik ve gücünün ortadan kaldırılması, kadın mantalite ve değer yargılarının geri plana itilmesi, toplumu, yaşamı, insanlığı, dünyayı ilgilendiren konularda, kadınlar ve erkeklerle ilgili konularda, kararlarda yönlendirici, belirleyici, etkili olma yetkilerinin egemen erkeklerde olması demektir.

Konu üzerinde yoğunca durmamızın nedeni daha sonraki tüm sınıflaşmaların sonucu olarak gelişen korkunç tanrı-kişilikler ve her türlü sınır, sömürü ve can almalarına gerçek bir açıklık kazandırmaktır.

İnsanlığın lanetine (siyasal iktidar, devlet) kutsal paradigmasıyla bakılırsa, insanlık zihniyetinin en kirli karşı devrimi gerçekleşmiş olacaktır. Gelişen de bu olmuştur. Buna ilerlemenin zorunlu etkeni denilmesi (Marksizm de dahil) karşı devrimlerin en tehlikelisidir. Tarihin bu açıdan kesinlikle eleştiri süzgecinden geçirilip doğrultulması sağlanmadıkça, yapılacak her devrim kısa sürede karşı devrime dönüşmekten

kurtulamayacaktır.

**ANALİTİK DÜZEYE GELMEDİKÇE VE AVCILIK
KÜLTÜRÜNDEKİ TUZAK OYUNLARIYLA BÜTÜNLEŞMEDİKÇE,
TOPLUMSAL SORUNA YOL AÇABİLECEK BİR ZİHNİYET
DÜŞÜNÜLEMEZ**

İlkel komünal ana düzeninde ekonomi kültürünün temeli atılmaktadır. Toplayıcılık ve avcılıkla sağlanan besinler anında tüketilmekte, post ve liflerinden yararlanılmaktadır. Ağırlıklı olarak ana-kadın klanın düzenleyici otoritesidir. Bir nevi ilk anacıl hegemonudur. Klan toplumunun ana ilişkisi ve çelişkisi doğal çevre koşullarından risk teşkil edenlerden korunmak, elverişlilik ve beslenme imkânı sunanlardan yararlanmaktır. İnsan türünün trajik konumuna bir çözüm olarak devreye giren toplumsallık, kat ettiği gelişmenin belirgin aşamalarında hem toplum bünyesinde hem de doğal çevre üzerinde sorunlaşır. Sorunların başta ekonomi olmak üzere diğer belli başlı etkenlerini daha sonra tanımlamaya çalışacağımızı belirterek, zihniyet boyutundaki gelişmeleri yorumlayalım.

Biyolojik evrimle insan beynine erişen zihniyet gücünün toplumsal evrimle hem aktifleştğini hem de ayrıştığını tespit etmek önemlidir. Toplumsallığın kendisinin adeta uykudan uyanan ve sürekli çalışan bir zihniyet durumunu mümkün kıldığını belirtmiştim. Zihniyetteki sürekli çalışma halinin karşılıklı olarak beyinsel gelişmeye de yol açması evrimsellik gereğidir. Uzun süre gerektirse de, aktif toplumsal yaşam,

zihniyeti geliştiren esas etkindir. Kişisel deha açıklamaları pek inandırıcı değildir. Her zekâ durumunun temelinde toplumsal özgünlük yatar.

İnsanın toplumsal yaşamının çok büyük bölümünün avcılık ve toplayıcılık biçiminde geçtiğini, kendine yakın türlerle benzeyen bir işaret diliyle iletişim sağladığını mevcut antropolojik bilgilerimizden çıkarabiliyoruz. Bu aşamada toplumsal kaynaklı ciddi bir sorundan bahsedemeyiz. Doğal evrim halen hükümünü icra etmekte ve dengesini sağlayabilmektedir. Zekâ seviyesi duygusaldır. Daha doğrusu, zekânın duygusal karakteri hâkimdir. Duygusal zekânın temel özelliği reflekslerle çalışmasıdır. İçgüdüsellik de duygusal zekâdır. Ama en eski (ilk canlı hücreye kadar gidilebilir) zekâ türüdür. Çalışma tarzı, uyarılara karşı ani tepki göstermesi biçimindedir. Adeta otomatik bir çalışma düzeni geçerlidir. Bu tarz, korumayı en iyi gerçekleştirme işlevini yerine getirir. Bitkilerde bile bunu rahatlıkla gözlemleyebiliriz. En gelişkin biçimine insan türünde erişir. Beş duygulu bir zekâ erişimi, aradaki koordinasyonla birlikte hiçbir varlıkta insan kadar gelişmemiştir. Şüphesiz ses, görme, tat gibi duygular birçok canlıda insandan çok gelişmiştir. Ama beş duygulu komple ve koordineli bir duruma erişmekte insan türü başattır.

Duygusal zekânın en önemli özelliği yaşamla bağlantısıdır. Yaşamı korumak temel işlevidir. Yaşamı koruma konusunda çok gelişmiştir. Bu yönü asla küçümsenmemelidir. Sıfır hatayla

çalışır. Bunu anında cevap verme anlamında belirtiyorum. Bu zekâ türünden yoksunluk, yaşamın tehlikelere alabildiğine açık hale gelmesidir. Yaşama saygı ve değer verme, duygusal zekânın gelişmişlik seviyesiyle bağlantılıdır. Doğa dengesini gözetir. Doğal yaşamı mümkün kılan zekâ da diyebiliriz. His dünyamızı tamamıyla bu zekâ türüne borçluyuz. İnsan türünde duygusal zekânın komple gelişmesi, duygular arasında bağlantı kurma şansını arttırır.

Ses, görme, tat duyguları başta olmak üzere, aralarında çağrışım kurarak zekâlı hareketleri geliştirirler. İşaret diliyle uzun süre idare eden insan toplulukları, konuşmanın fizyolojik koşullarının gelişmesiyle bağlantılı 'simge' diline erişebilmiştir. Simge dilinin esas kelimelerle soyut düşünceye geçiştir. İşaret yerine kavramlarla anlaşabilme, insanlık tarihinde büyük bir devrimdir. Artık yapılması gereken, en zorunlu ihtiyaçlarını gideren nesne ve olaylara ad vermektir. Ad verme büyük bir aşamadır. Çeşitli adlar arasındaki ilişkilerin de kavramlaşmaları beraberinde gelişir. Gerek adların temsil ettiği nesnenin özellikleri, gerek aralarındaki işlevler fiil ve bağlaçlara yol açar. Cümle düzenine geçişle dil devrimi başarılmış olur. Bu yeni bir düşünce biçimi demektir. Kelimeleri zihne yerleştirmek, nesneler ve olaylar olmadan da haklarında düşünmeyi mümkün kılar. Kurgusal veya teorik zekânın başlangıcındayız. Bu muazzam bir gelişmedir. Beynin yanılmıyorsa sol ön lobundaki kısım tamamen bu zekâ türüyle ilgili olarak ihtisaslaşır. Faydası kadar çok tehlikeli, zararlı durumlara da

yol açabilecek zekâ türüyle karşı karşıyayız. Duygulardan kopuk çalışması temel özelliğidir. Kurgusal veya ANALİTİK DÜŞÜNCE'ye yol açan zekâ olarak da tanımlanabilir. Analitik zekâ veya aklın en önemli avantajı, kendini fazla yormadan, gerektiğinde tüm evren hakkında düşünmesidir. Sınırsız hayal kurma yeteneğidir. Analitik zekâ müthiş bir imgeler dünyası oluşturur. Plan, tuzak, komplo kurma yeteneği gelişmiştir. Doğayı taklit ederek her tür icadı geliştirebilir. Planlı tuzak ve her çeşit komployla istediğine ulaşabilme yeteneği, toplum içinde ve dışında sorunların temel kaynağı olmasına neden olur.

Zekânın analitik ve duygusal boyutlarının iç içelik kazanması, kendilik olarak insana özgü büyük bir erdemdir. Fakat daha da önemli olan, hangi amaçla kullanılacağıdır. Toplum daha ilk aşamalarda bu ikilemi fark etmiştir. Buna verdiği yanıt, temel örgütlenme ilkesi olarak AHLAK'ı esas almadır. Toplumsal ahlak olmadan, analitik zekâyla baş edilemez. Örneğin kırgınlık hissine kapılan biri, biraz analitik zekâsını çalıştırarak istemediği, karşı olduğu her canlıyı, insan topluluğunu imha edebilir. Toplum işte bu tehlikeye karşı ahlakı olmazsa olmaz bir toplum ilkesi haline getirerek baş etmek istemiştir. Her topluluk üyelerini müthiş ahlaklı yetiştirmeyi ilk görevi bellemiştir. Ahlaktaki temel ikili olan 'iyi ve kötü' bu analitik zekânın işleviyle ilgilidir. Faydalı çalışırsa iyilik ahlakı tarafından ödüllendirilir. Zararlı olmaya çalışırsa kötülük ahlakı olarak mahkûm edilir. Daha doğrusu, kötülük her ahlakta olmaması

gereken şey olarak bastırılır, cezalandırılır. Ta ki iyilik ahlakı başat hale gelene kadar.

Fakat toplumun bu hal çaresi mutlak bir önleyici güce bir türlü erişemez. Toplumsal yarıklarda her zaman kurnazlar, tuzak ve komplo peşinde koşanlar olacaktır. Kaldı ki, bunda temelde rol oynayan çok eski bir kültür de vardır: AVCILIK. Avcılık kültürünün ilkesi, diğer canlılara karşı tuzak ve komplodur. Hayvanlar, hatta bitkiler âleminde bile kökleri olan bir kültürdür bu. Bu kökler aynı zamanda analitik zekânın da biyolojik kökleridir; insan toplumunda daha farklı olan bu avcılık kültürünün analitik zekânın gelişmesiyle birleşerek, sentezlenerek, toplumsal bünyede ve çevre ekolojisinde erkenden bir katman, hiyerarşi oluşturma yeteneğini veya gücünü kazanmasıdır. Felaket böyle başlamıştır. Cennet-cehennem ayrımı analitik zekânın toplumsal hiyerarşi kurma gücüyle el ele gider. Hiyerarşik toplumda bir avuç 'güçlü erkek adam' toplumun üstünde kurulup cennetsel yaşam tahayyülüne yol açarken, alttaki toplum için gittikçe derinleşen, nedeni ve çıkışı anlaşılamayan cehennem yolu açılır.

Güçlü adam karşısında ilk kurban kadın olmuştur. Yaşamla bağının daha güçlü olması, kadında doğal duygusal zekâyı daha gelişkin kılar. Çocukların anası olarak acıyla yoğrulu bir emekle toplumsal yaşamın esas sorumlusudur. Yaşamın farkında olması kadar, nasıl sürdürüldüğünü de daha çok

bilmektedir. Toplayıcıdır; toplayıcılığı hem duygusal zekânın bir sonucu, hem de doğadan öğrenmiş olmasının bir gereğidir. Toplumsal birikimin uzun bir tarihi boyunca ana-kadın etrafında gerçekleştirildiği, ana-kadının bir nevi zenginlik, değer merkezi rolü oynadığı antropolojik verilerdendir. Artık-değerlerin de anası olduğu kestirilebilir. Esas rolünü avcılık olarak belirleyen güçlü erkek adamın bu birikime göz koyması anlaşılırdır. Hâkimiyet kurması halinde yüklü avantajlar sağlayabilecek durumdadır. Kadının cinsel obje durumundan tutalım çocukların babalığına, bir nevi efendiliğine geçiş, diğer maddi ve manevi kültürel birikimler üzerinde söz sahibi olması hayli iştah kabartıcıdır. Avcılıkla kazandığı gücün örgütlülüğü, ona egemen olma, ilk toplumsal hiyerarşiyi kurma şansını tanımaktadır. Analitik zekânın toplumsal bünyede ilk kötücül amaçla kullanımını ve sistematik hale gelmesini bu tip olgu ve olaysal gelişmelerde gözlemleyebiliriz.

Kutsal ana kültünden baba kültüne geçiş, kurgusal zekânın kutsallık zırhına bürünmesini de sağlar. Ataerkil sistemin bu biçimde kök bağladığı güçlü bir varsayım olarak ileri sürülebilir. Ataerkil zihniyetin olanca görkemli çıkışını Dicle-Fırat havzasında güçlü kanıtlarıyla tarihen de tespit edebiliyoruz. Yaklaşık M.Ö. 5500-4000'lerde Aşağı Mezopotamya çıkışlı olarak tüm Mezopotamya'da yayıldığını, başat toplumsal kültür haline geldiğini görüyoruz. Bu kültüre geçmeden, daha çok Yukarı Mezopotamya'nın dağ-ova eteklerinde ürün bitekliğine dayalı bir anaerkil toplumun

milattan önce tüm mezolitik ve neolitik evrelerde başat olduğunu da özellikle arkeolojik kayıtlardan çıkarsamak mümkündür. Yazılı kültürde de bunun birçok ipucuna rastlıyoruz. Kadına dayalı din ve dil öğeleri hayli gelişkindir.

Toplumsal sorunun ilk defa ciddi boyutlarda güçlü erkek adamın etrafında giderek kütleleşen ataerkil topluluklarda boy gösterdiğini söylemek mümkündür. Kadın köleliğinin bu başlangıcı, çocuklardan başlamak üzere erkeğin de köleliğine zemin hazırlar. Kadın ve erkek köleler başta artık-ürün olmak üzere ne kadar değer biriktirme tecrübesi kazanırlarsa, o denli kontrol ve hâkimiyet altına alınırlar. İktidar ve otorite giderek önem kazanır. Ayrıcalıklı bir kesim olarak güçlü adam + tecrübeli yaşlı erkek + şamanın işbirliği, karşı konulması zor bir iktidar odağı oluşturur. Bu odakta kurgusal zekâ, zihni hâkimiyeti için olağanüstü mitolojik bir anlatım geliştirir. Sümer toplumunda tarihen de tanıdığımız bu mitolojik dünya, tanrılaştırılan erkek etrafında yeri-göğü yaratanlığa kadar yüceltilir. Kadın tanrısallığı ve kutsallığı alabildiğine alçaltılır ve silinirken, erkek egemen mutlak güç sahibi olarak belletilir ve muazzam bir mitolojik efsane ağıyla her şey hükmeden-hükmedilen, yaratan-yaratılan ilişkisine bürünür. Tüm topluma ezici bir biçimde özümsetilen bu mitolojik dünya, temel anlatım değeri kazanarak giderek dinselleşir. Artık sınır tanımayan bir kurgusal ve kurumsallaşmış zihniyet biçimiyle karşı karşıyayız.

Ortaya çıkan bu hiyerarşik ilişki düzeni ataerkil kökenli mitolojik zekânın ve ondan kaynaklanan zihniyet kalıplarının tam bir meşruiyet kazandırarak başardığı ilk sömürü, baskı ve kurumsal otorite düzenidir. Çeşitli aşamalarda birçok toplulukta bu gelişmeye tanık oluyoruz. Değişik yoğunluk ve biçimlerde de olsa. Baskı ve sömürüyü mümkün kılan zekâ duygusal olamaz. Analitik düzeye gelmedikçe ve avcılık kültüründeki tuzak oyunlarıyla btnleşmedike, toplumsal soruna yol açabilecek bir zihniyet düşünülemez. Bu zihniyet esas işlevini gizlemek için sahte efsaneler üretmek zorundadır.

Eldeki kanıtlar, daha yaygın tanrıça dinsel düzeni, dildeki dişil öğeler, yontular ana-kadının yükselen gücünün açık göstergeleridir. Erkeklerin önemli bir kısmı doğal olarak bu düzenin uzağındadır. Ana-kadının yararlı bulmadıkları ve yaşlılar ağırlıklı olarak bu sistemin dışında kalabiliyorlar. Başlangıçta çok zayıf olan bu çelişki giderek gelişir. Avin gelişmesi erkeğin savaş gücünü ortaya çıkarırken bilgisini de arttırır. Dışlanan yaşlılar bu temelde erkek egemen bir ideolojiye doğru gelişim gösterirler. Özellikle ‘şamanizm’ dini bu olguyu çarpıcı olarak karşımıza çıkarmaktadır. şamanlar daha çok erkek rahiplerin prototipini temsil etmektedir. Kadınlara karşı çok sistemli olarak karşı bir hareket, ev düzeni geliştirmek istiyorlar. Daha önce ana-kadının gelişmiş evcil düzeni karşısında basit kulübeler, yarı-vahşi gibi barınan erkek şamanizm ile karşı bir ev düzeni oluşturabiliyor. şamanlarla yaşlı ve tecrübeli erkeklerin ittifakı önemli bir gelişmedir.

Aralarına aldıkları bazı genç erkekler üzerinde kurdukları ideolojik güç ile topluluk içindeki konumları giderek güçleniyor. Erkeğin güç kazanmasının niteliği daha çok önem kazanmaktadır. Hem avcılık hem de dışa karşı klanı savunma askeri nitelikte ve öldürmeye, yaralamaya dayalıdır. Bu, savaş kültürünün başlangıcıdır. Ölüm-kalım söz konusu olduğunda, otorite ve hiyerarşiye bağlı olmayı gerektirmektedir. En yetenekli kişi, sözü, otoritesi en yüksek kişi konumuna geliyor. Ana-kadın kültü karşısında üstünlüğünü geliştiren farklı kültürün başlangıcı söz konusudur. Sınıflı toplumdan önceki bu otorite ve hiyerarşi gelişimi tarihin en önemli dönüm noktalarından birini teşkil etmektedir. Ana-kadın kültürü ile nitelikçe farklıdır. Bu kültürde ağırlıklı olan toplayıcılık ve daha sonraki bitki üretimi, savaşı gerektirmeyen barışçıl bir faaliyettir. Erkek ağırlıklı av ise savaş kültürüne, sert otoriteye dayanan bir faaliyettir. Sonuç ataerkil otoritenin kök salmasıdır.

Avcılık ve savaş kültürünün varacağı durak askeri örgütlenmedir. Askeri örgütlenme doğal, etnik toplumun dağılması oranında gelişir. Kadın-ana etrafındaki örgütlenme soy, gen, akraba ön ilişkisini geliştirirken, askeri örgütlenme bu ilişkiden kopmuş güçlü erkekleri esas alır. Artık bu gücün karşısında hiçbir doğal toplum biçiminin karşı duramayacağı açıktır. Toplumsal ilişkilere toplumsal zor (buna medeni ilişki de denilmektedir) girmiştir. Belirleyen güç zorun sahipleridir. Böylelikle özel mülkiyetin de yolu açılmaktadır. Mülkiyetin

temelinde zorun yatması anlaşılır bir husustur. Zorla ve kanla ele geçirme benlik duygu-sunu aşırı güçlendirir. İlişkilere hükmetme olmadan, zor aracı geliştirilip uygulanamaz. Hükmetme ise sahip olmayla bağlantılıdır. Hükmetmenin içeriğinde sahip olma bir diyalektik ilişkidir. Sahiplik de tüm mülk düzenlerinin öznesidir. Artık topluluğa, kadına, çocuğa, gençlere, verimli av ve toplayıcılık alanlarına mülk gözüyle bakma dönemi açılmaktadır. Güçlü erkek bütün ihtişamıyla ilk çıkışını yapmaktadır. Tanrı-kral olmaya az kalmıştır. Şaman-rahip artık bu yeni sürecin mitolojisini oluşturmak için iş başındadır. Yapılması gereken iş, bu yeni oluşumu muhteşem bir gelişme olarak hükmedilen insanın zihnine yerleştirmektir. Meşruiyet savaşı en az çıplak zor kadar hünerli çaba gerektirmektedir. İnsanın zihnine öyle bir inanç yerleştirilmeli ki, mutlak bir kanun değerinde olsun. Bütün sosyolojik veriler 'hükmeden tanrı' kavramına bu süreçte erişildiğini göstermektedir.

Doğal topluma eşlik eden 'totem' inancında hükmetme ilişkisi yoktur. Klanın simgesi olarak tabusaldır, kutsaldır. Klan yaşamı nasılsa simgesel kavramsallaştırılması da öyle yansıtılmaktadır. Klan örgütlenmesinin hayatı ve kurallarına sımsıkı bağlanmadan yaşam düşünülmemektedir. Dolayısıyla varlığının en yüksek, en yüce yansıması olarak totem dokunulmaz ve kutsal sayılacaktır. Hürmet edilecek, saygı gösterilecektir. Nesne olarak en yararlı eşya, hayvan ve bitkilerden seçilecektir. Doğada klana yaşamsallık veren nesne

ne ise ona inanılacak ve simgesi sayılacaktır. Böylelikle doğal toplumun dini de doğayla bütünlük arz etmektedir. Bir korku kaynağı değil, güçlendirme unsurudur. Kişilik ve güç kazandırmaktadır.

HİYERARŞİ, İKTİDAR VE DEVLET

Komünal toplumun doğasını çözmeden, sonraki gelişmeleri doğru ele alamayacağımızı ısrarla vurguluyoruz. Nasıl ki hidrojen atomunu (bir proton ve elektronlu) çözmeden hiçbir elementi çözmenin gerçekçi olmayacağı doğruysa, toplumun kök yapısı için de komünal topluluğu kavramadan toplumsal olgunun çeşitliliğini anlamlandıramayız; eksik bir anlatım, dolayısıyla yanlış bir toplumbilim ortaya çıkar. Mitoloji, teoloji, fantastik bir toplum anlayışı verdi diye, yamalı bohça misali bir sosyoloji de kafa karıştırıp yormaktan öteye sonuç vermiyor. Bu da iktidarın daha da başını alıp çılgınlaşmasına yol açıyor. Çünkü komünaliteyi çözmeden, iktidarı çözemezsin. Hiyerarşik ve devlet iktidarının yükseldiği zemin komünalitedir

Hiyerarşi ve devlet kurumlaşması, çözümlenmesi en güç toplumsal olgulardır. Hiyerarşiler ve devlet, başlangıçta uç veren toplumsal sorunları çözmek amacıyla oluşturulmalarına rağmen, süreç içinde en önemli toplumsal sorun kaynağı durumuna düştüler. Bir toplumda hiyerarşik ve devletsel kurumlar ne denli ağırlıktaysa, o toplumda o denli sorunların yaşandığına hükmedilebilir. İlk hiyerarşiler genellikle kadın üzerinde gelişen erkek egemenliği tarzında olduğundan, ilk

toplumsal soruna kadın sorunu demek mümkündür. Ardından kadın köleliğinden esinlenerek geliştirilen toplumsal sınıflar, köle sınıfı ile birlikte cins ayrımı gözetmeyen toplumsal sorunlar aşamasına geçildi. Böylece toplumda hiyerarşi ve sınıflaşma iç içe geçerek, giderek tüm toplumsal alanlarda etkili olan sorunlu toplumlar dönemi başladı.

Hemen her toplumsal alana cinsiyetçilik ve sınıfçılık damgasını vurdu. Toplumsal grupların, birimlerin içte yaşadıkları sorunlar dış topluluklar üzerine de taşırıldı. Toplumdan topluma baskı ve sömürü olgusu gelişti. Daha somut olarak klandan klana, aşiret ve kabileden aşiret ve kabileye, kavim ve ulustan kavim ve uluslara doğru uzanan sorunlar oluştu. Kent, sınıf ve devletin gelişmesi ile birlikte oluşan uygarlıklar sorunları evrenselleştirdi, sistem haline getirdi.

İlk ve ortaçağlardaki tüm uygarlık sistemleri esas olarak baskı ve sömürü olgusu temelinde tanımlanabilir. En son uygarlık sistemi olarak kapitalist modernite, baskı ve sömürüyü azamileştirmekle tanımlanabilir. Genelde tüm uygarlık aşamalarında, özelde kapitalist modernite aşamasında toplumsal sorunlar trajik krizlere ve uzun süreli kaotik ortamlara yol açtı. Günümüzde, özellikle 1970'lerden itibaren kapitalist moderniteye damgasını vuran finans kapital süreci, toplumsal krizlerin en derinlikli ve sürekli yaşandığı çağ olarak değerlendirilebilir.

Şehrin ve devletin oluşumu tahmini olarak Zağros -Toros eteklerindeki tarımsal-köy devriminin bir devamı olarak gelişmektedir. İnsanlık, tarihin en kapsamlı ve uzun süreli bu devriminin teorik ve pratik kavram ve araçları rahip ağırlıklı hiyerarşik kesim tarafından aşağı Mezopotamya'ya taşınmaktadır. Yanlarına gerekli olan bütün hayvan, tohum ve meyve ağaçlarından örnekler başta olmak üzere, toprak ekip biçme, ev kurma, dokuma, ulaşım vb. tekniklerini hazır götürmeleri güçlü olasılıktır. Bunları sulanmazsa çöl gibi olan bir alandan sağlamalarının koşulları yoktur. Eldeki kanıtlar gelen topluluklarla birlikte taşınan kültürün yol haritasını açıkça göstermektedir. MÖ 6.000-5.000 dolaylarında gerçekleşen bu göçler MÖ 4.000'lerden itibaren beş bin kişiyi barındıran köy birimlerini oluşturabilmektedir. Tarihin ünlü sitesi tanrıça İnanna'nın koruyucusu olduğu Uruk, M.Ö. 3200'lerde bir devlet olarak insanlığa müşerref olmaktadır. Bir ana-tanrıça armağanı olarak şehir devrimlerinin ilk yazılı örneği olarak Uruk Gilgameş Destanıyla haklı olarak ölümsüzleşmiştir. Gilgameş kelimesi etimolojik olarak birçok Sümerce kelimeye olduğu gibi Aryen kökenlidir. Bugünkü Kürtçe'de bile 'Gıl-gır=büyük' anlamındadır. 'Gamej' öküzün büyüğü olan Camus anlamındadır. Halen yerel kültürde öküz gibi, camus gibi deyim güçlü kuvvetli erkekler için söylenmektedir. Gilgameş bu durumda Büyük Camus olarak en güçlü, kuvvetli erkeği ifade etmektedir. Gilgameş'in destandaki tanımı da bu yaklaşımı doğrular niteliktedir.

Kültürlerin yol haritalarında tarihi değerleri izlemek hayli öğreticidir.

Gilgameş Destanında yansıtılan öykü krallığın, dolayısıyla devletin doğuş öyküsüdür. İlk destan olması itibariyle örnek alınan temel kaynaktır. Denilebilir ki, Homeros İlyada'sından Vergilius'un Aineisa'ına, Kral Arthur Destanından Dante'nin İlahi Komedyası'na kadar büyük tarihsel yapıtlar bu izi sürdürmüşlerdir. İlk büyük tarımsal devrimin de kim bilir yazıya geçememiş ne kadar ünlü destanı vardır. İz halinde bunlara Sümer, Hitit, İyon yazılı anlatımlarında rastlanmaktadır. Yine günümüze kadar müzik kalıpları ve araçlarında hissedebilmekteyiz. Bunların büyük kısmı aşiret kültürünü yansıtmaktadır. Halen yaşayan aşiret değerleriyle Sümerlerdeki izleri arasındaki benzerlik çarpıcıdır.

Devlet binlerce yıllık ataerkil kültür üzerinde yükselir. Oluşumunda sınıfsal öğelerden çok, güçlenmiş ataerkil gruplar esas rol oynar. Bu gruplar içinde daha çok belirgin olan figür ihtiyar bilgedir. Kabilenin tecrübeli yaşlısı olarak bilge belki de en eski otoritedir. Muhtemelen bilge ananın rol oynadığı tarımsal devrimden sonra adım adım gelişen tecrübeli ihtiyar bilgenin, şaman (şeyh) peygamber olarak toplumsal statüsü giderek artmıştır. Toplumda sınıflaşma gelişip ataerkil kurumdan devlete doğru bir gelişme olunca, bilge müttefikleriyle birlikte hanedanlığa ve ona dayalı olarak krallığa erişir.

Ortadoğu toplumsal kültüründe güçlü yaşandığı çeşitli kanıtlarla desteklenen anaerkil düzenden sonra gerçekleştirilen ataerkil düzen (M.Ö.5000’li yıllardan beri yükselişe geçtiği gözlemlenmektedir) bir güç, ilk toplumsal baskı ve istismarın denendiği sistemi ifade eder. Çocukların ve malların egemenliğinin erkeğe, babalık kurumuna geçtiği köklü kadın karşıtı bir devrimdir. Tutucu, baskıcı ve istismarcı düzene yol açmasından ötürü daha çok bir karşı devrimdir. Çok çocuk sahibi olmak ilk mal düzeni olsa gerek. Çocuklar ne kadar çoğalırsa güç ve mal, mülkiyet sahibi olmak o denli artar. Ataerkillik, hanedanlık ve mülkiyet arasındaki ilişki açıktır. Hanedanlık klandan daha büyük bilincine varılmış, mülkiyeti tanımış ilk geniş aile kurumudur. Ataerkilliğin ilk biçimidir. Kadının çocuklar ve mallar üzerindeki sahipliğinin gerilemesi, düşüşüyle el ele gider. Ana-tanrıça kültürü yerini erkek kral-tanrılar kültürüne bırakır. Sümer kültüründe bu gelişmeler çarpıcı gözlemlenir. Evlilik, aile kurumu uygarlık tarihi boyunca hanedanlık modelinin etkisi altında gelişir. Erkek-kadın güç dengesine dayalı evlilik daha sınırlı yaşanır. Hanedanlık bir erkek egemen ideoloji ve iktidar tekeli olarak kabul gördüğünden veya ettirildiğinden ötürü baskın çıkan evlilikler baba otoritesini tanımak zorundadır. Kısacası doğal değil inşa edilmiş, otoriter istismarcı mikro düzenlerdir. Kapitalist modernite bu düzeni daha da geliştirmiştir.

Hukuk alanında kadın lehine yapılan düzenlemeler fiili eşitliği sağlamaktan uzaktır. Evliliği uygarlığın damgası altında

geliştirilmiş erkek egemenliğinin, toplumsal cinsiyetçiliğin meşrulaştırıldığı bir kurum olarak tanımlamak mümkündür. Hiyerarşi, iktidar ve devlet tekelinin en yaygın ve toplumun hücresi niteliğindeki birimine yansımış halidir. Özüyle görünüşü, meşrulaştırılması arasında örtük bir çelişki vardır. Kadın şahsında toplumun genel köleliğini en iyi kamufle eden kurum niteliğindedir. Kadının karılaştırılmasıyla (düşürülme, alçaltılma, erkeğin uzantısı haline getirilme) başlayan süreç esas alınarak, toplum da adım adım karılaştırılır.

Erkek köleliği kadının karılaştırılmasından sonra ve onunla hep iç içe yürütölmüştür. Kadında uygulanan ve sonuç alınan kölelik, karılık daha sonra erkeklere ve ezilen sınıflara benimsetilecektir. Uygarlıkla gelişen bu süreç kapitalist modernite ile zirve yapar. Faşizm toplumun karılaştırılma sürecinde özel bir anlama sahiptir. Teslim alınmış toplumu ifade eder. Modernite iğdiş edilmiş, savunma yeteneğini yitirmiş, herkesin birbirinin karısı ve kocası kılındığı genel karı toplumunu ifade eder. Süreklileşen sermaye birikimi başka türlü topluma fırsat tanımayacak kadar saldırganlığı, barbarlığı gerektirir. Köleliğin ve tecavüzün namus adı altında hem meşrulaştırıldığı hem de derinliğine uygulandığı alandır.

Hiyerarşik toplumun ilk kurbanı ana-kadının evcil düzeni oldu. Kadın belki de toplum sistemde ezilen kesimlerin başında gelmektedir. Tarih öncesinde yaygın olarak yaşanan bu sürecin sosyal bilimlerde yer bulamaması da çok köklü

erkek egemen toplumun yerleşik değerlerinden ileri gelmektedir. Kadının hiyerarşik topluma adım adım çekilmesi, tüm güçlü toplumsal özelliklerini yitirmesi toplumda gerçekleşen en temel karşı devrimdir. Günümüzde yoksul emekçi bir ailede kadının durumu incelendiğinde bile, halen bu baskı ve aldatmacanın boyutlarını dehşetle karşılamamak mümkün değildir. En basit nedenlerle namus ve aşk cinayetlerinin erkeğin tekelinde olması, olup bitenin ufak bir göstergesidir. Bu süreci biyolojik farklara bağlamak en temel bir yanlışlık olacaktır. Toplumsal ilişkilerde biyolojinin rolü veya yasaları geçerli olamaz. Olsa olsa eril ve dişil özelliklerin karşılıklı ilişkileri değerlendirilebilir ki, bu da tüm türler için geçerli bir husustur. Ana-kadın kültü esas olarak toplumsal nedenlerle tahakküm altına alınmıştır. Uygulanan baskı ve ideoloji tamamen bu nedendir. Bunu cinsel güdü ile, psikolojiyle izah etmeye çalışmak vahim bir saptırmadır.

Hiyerarşik sistemle başlayan kadının içine alındığı statü çözümlenmeden, ne devlet ne de dayandığı sınıflı toplum yapıları izah edilebilir. En temel yanılgılardan da bu nedenle kurtulunamaz. Kadın bir cins olarak değil, bir insan olarak doğal toplumdan koparılıp en kapsamlı köleliğe mahkûm edilmektedir. Tüm diğer kölelikler kadın köleliğine bağlı olarak gelişmektedir. Dolayısıyla kadın köleliği çözümlenmeden diğer kölelikler çözümlenemez. Kadın köleliği aşılmadan diğer kölelikler aşılamaz. Doğal toplumun bilge kadını ana-tanrıça kültürünü binlerce yıl yaşamıştır. Her zaman yüceltilen değer

ana-tanrıçadır. O zaman en uzun süreli ve kapsamlı toplum kültürü nasıl bastırıldı ve günümüzün süslü püslü kafes bülbülüne dönüştürüldü? Erkekler bu bülbüle bayılabilirler, ama o bir tutsaktır. En uzun süreli ve derinlikli bu tutsaklık aşılmadan, hiçbir toplumsal sistem eşitlik ve özgürlükten bahsedemez. Kadının özgürlük ve eşitlik düzeyinin toplumun bu yönlü düzeyini belirlediği yargısı doğrudur. Daha doğru dürüst bir kadın tarihi yazılmamıştır. Kadının hiçbir sosyal bilimde yeri gerçekçi olarak konulmamıştır. Kadına en saygılıym diyen bile, bunu ancak kadın tutkularına alet olduğu oranda geçerli bir hüküm olarak belirler. Kadın, cinselliği dışında bir insan dostu olarak günümüzde bile hiçbir erkek tarafından kabul edilemez. Dostluk erkekler arasında geçerlidir. Kadından dost demek, ikinci gün cinsel skandal demektir. Bu yönlü yaklaşmayı aşan bir erkeği bulmak veya yaratmak en temel özgürlük adımlarından biri olarak değerlendirilmelidir. Bu konuyu çözümlmeye ilerledikçe daha da derinleştirmeye çalışacağım.

Kadının toplumsal alt edilişi çözümlenmeden, daha sonraki erkek egemen toplum kültüründeki temel özellikler doğru anlaşılamaz. Erkekliğin toplumsal kuruluşu akla bile getirilemez. Erkeğin toplumsal kuruluşu anlaşılmadan da devlet kurumu çözümlenemez. Devletle bağlantı 'savaş' ve 'iktidar' kültürü doğru tanımlanamaz. Konu üzerinde yoğunca durmamızın nedeni daha sonraki tüm sınıflaşmaların sonucu olarak gelişen korkunç tanrı-kişilikler ve her türlü sınır, sömürü

ve can almalarına gerçek bir açıklık kazandırmaktır. İnsanlığın lanetine -siyasal iktidar, devlet- kutsal paradigmasıyla bakılırsa, insanlık zihniyetinin en kirli karşı devrimi gerçekleşmiş olacaktır. Gelişen de bu olmuştur. Buna ilerlemenin zorunlu etkeni denilmesi (Marksizm de dahil) karşı devrimlerin en tehlikelisidir. Tarihin bu açıdan kesinlikle eleştiri süzgecinden geçirilip doğrultulması sağlanmadıkça, yapılacak her devrim kısa sürede karşı devrime dönüşmekten kurtulamayacaktır.

Hiyerarşik toplumda tecrübeli yaşlıların gençler üzerinde kurduğu baskı ve bağımlılaştırmadan da önemle bahsetmek gerekir. Jerontokrasi diye literatüre geçen bu konu bir gerçektir. Tecrübe yaşlıyı bir yandan güçlü kılarken, diğer yandan yaşlılık onu gittikçe zayıf, güçsüz kılmaktadır. Bu özellikleri yaşlıları, gençleri kendi hizmetlerine almaya zorlamaktadır. Zihinlerini doldurarak bu işlemi geliştirmektedirler. Tüm hareketlerini kendilerine bağlamaktadırlar. Ataerkillik bu olgudan da büyük güç almaktadır. Onların fiziki güçlerini kullanarak dilediklerini yaptırabilmektedirler. Gençlik üzerindeki bu bağımlaştırma günümüze kadar derinleşerek devam etmiştir. Tecrübe ve ideolojinin üstünlüğü kolayca kırılmaz.

Gençliğin özgürlük istemi kaynağını bu tarihsel olgudan almaktadır. Yaşlı bilgelere günümüz bilim adamı ve kurumlarına kadar gençliğe stratejik, hassas denilen bilgilerin

en can alıcı kısmı verilmez. Verilenler daha çok onu uyuşturan ve bağımlılığını kalıcılaştıran bilgilerdir. Bilgiler verildiğinde uygulama araçları verilmez. Sürekli bir oyalama değişmez bir yönetim taktiğidir. Kadın üzerinde kurulan strateji ve taktiklerle ideolojik ve politik propaganda ve baskı sistemleri gençler için de geçerlidir. Gençliğin her zaman özgürlük istemesi fiziki yaş sınırından değil, bu özgül toplumsal baskı durumundan ileri gelmektedir. Ayyaş, toy delikanlı kavramları gençliği küçük düşürmek için uydurulan temel propaganda sözcükleridir. Yine hemen cinsel güdüye bağlamak, serkeşliğe çekmek, ezbere katı doğmalara bağlamak, gençlik enerjisinin sisteme yönelmesini engellemek ve düzeni sağlamakla bağlantılıdır.

Özgürlüğe yürüyen bir gençliği tutmak zordur. Gençlik sistemlerin başına en başta bela olan kesimdir. Tarih boyunca bu çok iyi bilindiği için, eğitim adı altında gençlik kurban edilmekten tutalım, akla hayale gelmez uygulamalara tabi tutulmuştur. Hiyerarşik toplumun yükselişinde kadından sonra gençliğin bu duruma düşürülmesi belirleyici rol oynar. Gençliği kontrole alan düzenin kendini en güçlü hisseden düzen sayması boşuna değildir. Daha sonraki devletçi toplum sistemlerinin tümü gençliğe benzer bir uygulamayı dayatacaklarıdır. Zihni böyle yıkanan gençlik her işe koşturulabilir. Savaş dahil en zor iş meslek edinebilir. En önde tüm zor işlere sürülür. Özcesi yaşlıların zaaf ve gücünden kaynaklanan gençliği bağımlılaştırma ve güdümlleme ilişkisi

hızından ve yoğunluğundan hiç kaybetmeden hakim sistemlerin en güçlü sürdürücüleri kılınmışlardır. Tekrar vurgulamalıyım: Gençlik fiziki bir olay değil toplumsal bir olaydır. Tıpkı kadınlığın fiziksel değil toplumsal bir olgu olması gibi. Bu iki olay üzerindeki çarpıtmaları kaynağına inerek açığa çıkartmak sosyal bilimin en temel görevidir.

Bu kapsama çocukları da almak gerekir. Zaten kadını ve gençliği tutsak kılan, çocukları da dolaylı olarak dilediği sistem altına almış sayılır. Çocuklara hiyerarşik ve devletçi toplumun yaklaşımının çok çarpık yönlerini açığa çıkarmak büyük önem taşımaktadır. Çocukların anadan ötürü doğru temelde eğitilmemeleri, sonraki tüm toplumsal gidişatı çarpık ve yalancı kılar. Çocuklar üzerinde de muazzam bir baskı ve yalanlamaya dayalı eğitim sistemi kurulur. Çok çeşitli yöntemlerle sistemin daha beşikten bağımlıları haline getirilmeye çalışılır. Yedisinde neyse yetmişinde de o olur deyışı bu gerçeği dile getirmektedir. Çocuklara doğal toplumun özgür yaklaşımı hep bir hayal olarak bırakılır ve bu hayallerini yaşamalarına hiç izin verilmez. Çocukları doğal hayallerine göre yaşatmak en soylu görevlerden biridir.

Kadından daha ağır olarak erkek sorununu gündemleştirmek önemlidir. Erkekteki egemenlik, iktidar kavramının çözümlenmesi, kadın köleliğinden daha az önemli değildir. Belki de daha zordur. Dönüşüme yanaşmayan kadın değil, daha çok erkektir. Egemen erkek figürünü terk etmesi

halinde, sanki devletini kaybetmiş hükümdar gibi bir duyguya, yitikliğe kendini uğramış hissetmektedir. Aslında egemenliğin bu en kof biçiminin onu da özgürlükten yoksun bıraktığını, tam bir tutucu kıldığını göstermek gerekir. Yine Saddam çok ilginç, ölüme giderken bile erkeklikten söz ediyor. Ölüme giderken bile cellatlarına “erkek olun”, “erkeklik öldü mü” diyor. İşte bu ölüme giderken bile değindiği “erkeklik” kendi sonunu getirdi, halkını da perişan etti. Saddam, ABD ile giriştiği son savaş için, “bu savaş bütün savaşların anası olacak” demişti. Saddam’ın sonunu getiren ulus-devlet anlayışındaki ısrardır.

Uygarlık toplumlarında hiyerarşinin sürekli iktidar ve devlet üretmesini doğru çözümlemek, doğru tarih anlatımı için büyük önem taşıyan diğer bir husustur. İktidarlı toplum süreci daha önceki toplumlardan nitelik olarak çok farklıdır. İktidar veya efendi kurumu uygarlık tarihi boyunca toplumda sürekli gelişen, yoğunlaşan ve yaygınlaşan bir özelliğe sahiptir. Adeta kanser hastalığı gibidir; yayılmadan, yoğunlaşmadan ayakta duramaz. Tıpkı kapitalist tekellerin sürekli birikim ve kâr hastalığı gibidir iktidar kurumu. Özünde ikisi de yoğunlaşmış toplumsal artıkle yaşarlar. Sınıflaşma olgusu toplumsal artıkle yürüyebilir. Bu artık kesildiği veya azaldığı oranda devletli toplumun krizi kaçınılmazdır. Sonuç, kendini sürekli üreten savaş ve yeni devlet, iktidar parçası olma arayışıdır. Avin peşindeki avcı gibidir iktidar elitleri ve kurumları. Devletler ise bu işin meşrulaştırılmış biçimleri olarak tanımlanmalıdır.

Şüphesiz devletlerin meşrulaşmasında toplumların genel yönetim ihtiyaçları da tam bir maske olarak kullanılır. Tarih boyunca tüm devlet yöneticileri kendilerini bu maske ile tanıtmaya büyük özen gösterirler. Bazı toplumsal yönetimler gerekli bir ihtiyaç olarak meşru görülebilir: Güvenlik, büyük sulama ve endüstri girişimleri, adalet işleri gibi. Fakat iktidar ve devlet yönetimlerinde bu toplumsal işler hep ikinci planda ve kendilerini meşrulaştırma temelinde kullanılırlar. İktidarlı toplumlar erkek egemen toplumlardır.

Yönetilenlere ilişkin Kutsal Kitaplarda da çokça geçen ‘çoban-sürü’ ilişkisi geçerlidir. Bu ilişkinin günümüze doğru gelişimi çevre ve emekçinin genel karşılaşma eğilimidir. Bunu iktidarın erkeklik karakteri sağlar. Neolitik toplumda kadın ağırlıklı yönetimler esas olarak üretim, güvenlik ve üreme amaçlıyken, uygarlık toplumlarında iktidar yönetimleri içte ve dışta sömürü ve savaş amaçlıdır. Dolayısıyla savaş ve iktidar teknolojisine birincil sırada önem verilir. Ayrıca çevreyi sürekli fethedilecek bir sömürü alanı olarak görürler.

Günümüz açısından iktidar ve devlet konusunda yapılabilecek ilk tespit, toplum üstünde ve içinde olağanüstü hacim kazanmalarıdır. 16. yüzyıla kadar hükümranlılık daha çok toplumun dışında, hem de göz alıcı ve korkutucu biçimiyle inşa edilirdi. Çağlar boyunca uygarlık bu yönlü çok çarpıcı biçimlere tanıktır. İktidarın resmi ifadesi olarak devlet, sınır çizgilerini özenle çizerdi. Devlet-toplum farkı ne kadar keskin çizilirse, o

denli yarar umulurdu. Daha toplum içi bir olgu olarak iktidarda bile çizgiler açık seçikti. Erkek karşısında kadının, yaşlılar karşısında gençlerin, aşiret reisi karşısında sıradan aşiret üyelerinin, mezhebin ve dinin temsilcisi karşısında mümin cemaatin duruş çizgileri çok net kurallar ve adaplarla belirlenmişti. Ses tonlarından yürüyüş ve oturuşlarına kadar iktidar otoritesi ve yönetilen konusu ayrıntılı kurallara sahipti. Şüphesiz daha az olan iktidar ve devletin kendini hissettirmesi açısından otoritelerinin bu yönlü tesisi anlaşılırdır. Meşruiyet araçları, eğitim ve buna göre hizmet sunarlardı.

İktidarı uygarlık bağlamında artık-ürünü elde etmeye, arttırmaya ve ele geçirmeye yönelik her tür toplumsal faaliyet olarak işlevselleştirmek en uygun tanımdır. İdeolojik faaliyetlerden askeri faaliyete, uyutma masallarından soykırımlara, eğlence oyunlarından dinsel ritüellere kadar toplumsal artık-ürün ve değerleri sızdırmaya yarıyorsa, son tahlilde o faaliyetlere iktidarsal faaliyetler demek mümkündür. İktidar bu anlamda çok kapsamlı bir toplumsal faaliyet alanıdır. Özellikle uygarlıksal toplumlarda iktidar sürekli derinliğine ve genişliğine artık-ürün oranında artma eğilimindedir.

Artık-ürün ve değer kavramına açıklık getirirsek, iktidarın mahiyeti daha iyi anlaşılır. Kişi ve grupların maddi ve manevi yaratımlarını, kazanımlarını, bir bütün olarak kültürel değerlerini güç kullanarak ele geçirme eylemine ve

kurumsallaştığı ölçüde de 'iktidar sanatı' olarak duruma baktığımızda, 'ele geçirilen' ve 'ele geçirenin ne olduğu somutluk kazanır. İktidar kendisinin olmadığı halde sürekli bir şeyleri güçle ele geçirme, kendine ait sayma, asimile etme, mülkleştirme, yurtlaştırma, aksi durumlarda yine zorla kendisinden atma, sürgün etme, yurtsuzlaştırma, işsizleştirme, mülksüzleştirme, genel olarak maddi ve manevi açıdan değersizleştirme eylemi ve sanatıdır. Bunu sadece ekonomik artık-ürün ve değerle sınırlandırmak çok dar bir yaklaşım olur. Bu konuda ele geçirme asıldır. Fakat buna giden yolda binlerce başka değerler de iktidar güçlerince ele geçirilir ki, toplamına iktidar demek daha gerçekçidir

İktidar tarihsel-toplumsal ve kurumsal ilişkiler toplamıdır. Tarihen ve toplumsal gelişmenin en hayati dokuları, alanları üzerinde konumlanır ve gelenekselleşmeye çalışır. Geleneksellik kurumsallık anlamını da taşır. İktidarlar en kurumsallaşmış, özen gösterilen, hatta protokole bağlanan toplumsal ilişkiler alanıdır. İlgililerince çok işlevsel kılındıkları için, kurumlaşma ve biçimlenmesini çok iyi protokollere bağlamak, sürekliliği ve temsiliyeti açısından hayatidir. Örneğin sultanlık iktidarlarının inşası, devir ve temsil edilmeleri, ele geçirilmeleri muazzam örüntülerle, simgelerle, protokollerle düzenlenmiştir. Kılık kıyafetlerinden yemeklerine, evliliklerinden ölümlerine kadar her ilişkinin binlerce yıl önce gelenekselleşmiş biçimleri vardır. Bu nedenlerle herkes dilediği güçle iktidar olamaz. Eşkıya veya

despot oldu derler. Gerçi iktidarın en açık ve gerçek özünü eşkıyalık ve despotizm ifade eder. Ama yüceltilmiş, kutsanmış iktidar kurumu “maske düştü, kel göründü” denmemesi için, bu açık iktidar biçimlerine şiddetle karşı çıkmayı kendi kurumsal sürekliliği ve saygınlığı açısından zorunluluk görür. Meşruiyetinin ancak bu gelenek sembollerle önemli oranda sağlandığının bilincindedir.

İktidar bulaşıcı bir hastalığa benzetilerek de daha iyi anlaşılabilir. Yani iktidar bulaşıcıdır. Başlangıçta ‘güçlü ve kurnaz adamın tek başına önce av hayvanları, sonra birikimli ana kadınlar üzerinden yürüttüğü bu toplumsal hastalık; önce hiyerarşik ataerkil düzende rahip (anlam sahibi kişi) + yönetici (tecrübesiyle toplumu idare eden) + askeri komutan (gücü tekelinde tutan) üçlüsünce kurumsallaştırıldı. Sınıf ve kent inşasıyla devletleştirildi. Fakat şunu hemen belirtelim ki, devlet iktidarının kurulmasıyla güçlü ve kurnaz adamların hiyerarşik ataerkil düzeninin ortadan kalktığı sanılmasın. Bu sefer iktidar formülünü şöyle geliştirebiliriz: İktidar = güçlü ve kurnaz adam + hiyerarşik ataerk + devlet. Bu üç esaslı kurum, iktidar toplumunu ifade eder. Çok sayıda alt ve üst kat inşalarıyla birlikte bu düzene genel bir kategori olarak uygarlık diyoruz. Zemin katta ekonomi vardır, üst katta ise tanrılar konseyi. Sümerler uygarlığı böyle inşa ettiler. Biçimi değişti, ama özü hep artarak anlamını korudu. Zemin katta tarih boyunca köle, serf ve işçi başta olmak üzere, artık-üründe kullanılan insan malzemesi yer alır. Zanaatkar, çiftçi ve diğer

serbest meslek sahipleri diye tabir edilen kesimler de esas olarak bu zeminde icra-eylem ederler. Üst katta mitolojik tanrılar, tek tanrılar (bazen gölgeleri olan sultan veya elçileri olan peygamberler, şaman ve rahipler de oturabilir), yöneten fikir ve yasalar (Eflatun'un ideası) yer alır.

Daha kapsamlı tanımlarsak, kapitalist modernite döneminde toplumun tüm bütünlüğüne yayılmış iktidar aygıtlarının ve vatandaş denilen bireylerin hukuki çerçeve içindeki birliğine ulus-devlet demek mümkündür. Buradaki belirleyici kavram, toplumun tümüne yayılmış iktidar olgusudur. Daha önceki tüm devletlerin meşruiyeti kendi kurum ve kadrolarıyla sınırlıydı. Ulus-devlette bu sınır aşılır. Vatandaş denilen veya devletin kendi ideolojik, kurumsal ve ekonomik çıkarlarına göre oluşturmak istediği bireylerin, sanki devletin hak ve görevleri olan birer üyesiymiş gibi devletleştirilmesi, ulus-devletin özüdür. Vatandaşın oluşturulması, ulus-devletin en çok önem verdiği konuların başında gelmektedir. Bunun için ideolojik, siyasi, ekonomik, hukuki, kültürel, cinsiyet, askerlik, din, eğitim, medya gibi birçok unsurdan yararlanmaya çalışılır.

İktidarı bir gelenek olarak düşünmek gerekir. En kadim geleneklerden biri olarak. Toplumlar üzerinde günlük olarak doğum hükmünü icra eden eylemler bütünü değildir. Salt devlet olmadığını ise çok daha iyi anlamak gerekir. Çokça yapıldığı gibi, iktidarı devlete ve devlet biçimlerine indirgemek yapılacak yanlışlığın temelidir. Hele hele savaş eylemlerini

göze batan diğer iktidar uygulamalarıyla birleştirip sunmak iktidarın en oportünist izahı olacaktır. Bu çalışmada bir imge kavram olarak 'kurnaz ve güçlü adam' deyimini çok kullandım. Hani nasıl piyasaları düzenleyen bir 'gizli el den bahsedilir ya, bu da onun gibi bir şeydir. Ama iktidarın temelini anlamak açısından yüksek öğretici değeri olduğu kanısındayım. Kendini bazen yüze açık vurup, çoğunlukla toplumun açık yüzeyi altından iktidarı düzenleyen her ilişki ve bu ilişkilerin sahipleri, iktidar inşacılarıdır.

Ortadoğu toplumlarında süre ve yoğunluk olarak en uzun ve güçlü yaşanmış uygarlıklar, hiyerarşi, iktidar ve devlet kültürünün doruğunu ifade ederler. İktidarın hastalık olduğu daha Gilgameş zamanından beri bilinmektedir. Bilgeler iktidar hastalığından hep bahsetmişlerdir. En cazibeli fahişe rolünde tanımlamışlardır.

Hiyerarşinin doğduğu, tüm iktidar ve devlet oluşumlarına yataklık, kaynaklık ettiği en uzun kültürün de beşiği olması itibariyle Ortadoğu'da neden demokratik kültürün hep altta kaldığını daha iyi anlayabiliriz. Her aile başkanının kendini küçük bir imparator saydığı toplumda devrimlerin rolünün neden sınırlı kaldığı da anlaşılırdır. Modernitenin tümüyle devrim sayılması ise günümüz toplumsal sorunlarının boyutlarını daha iyi anlamamıza imkân sunar. Sorunların kaynağı olan bir fetihçi sistemi temel sorun çözümleyici olarak uygularsan elbette sonuç daha da ağırlaşmış toplumsal

sorunlar olacaktır. Son yüzyıl neredeyse bir ulus-devlet sahibi olmak, tanrısıyla en büyük buluşmayı gerçekleştirmek gibi algılandı. Eski tanrılar bile yeni ulus-devlet tanrısının hizmetine koşuldu. Ortadoğu ulus-devletleri halen gerek birbirine karşı, gerek vatandaş bellediklerine karşı bir savaş aracı olarak işlevselleştirildiklerini, sistemin hegemonyasının onlara bu rolü biçtiğinin farkında bile değiller.

İktidarı merkezileştirmek, devleti aşırı ulusallaştırmak adeta ulusal devrime yüklenmiş rol sayılmaktadır. Bu kadar çelişkilerle yüklenmiş hiçbir devrimin bırakın başarı şansını, idea ettiği eşitlik ve özgürlüğe darbe teşkil etmesi işten bile değildir. Devrimler ancak anti-merkeziyetçi, anti-iktidarcı olduklarında demokrasiye, eşit ve özgür bir topluma hizmet edebilir. Ortadoğu'da demokratik kültür abartılmış ulus-devletçi kültürü aştığı oranda gelişme şansı bulabilir. Özünde sermaye ve diğer sömürü tekellerinin yoğunlaşmış ifadeleri olan iktidar ve devlet yapılanmaları, yoğunlaşmış ekonomik ve ekolojik toplumun ifadesi olan demokratik toplumla aşıldıkları oranda toplumsal sorunların gerçek çözüm yoluna girecekleri açıktır. Demokratik uluslar ve sistematik ifadesi olarak demokratik modernite; hiyerarşi, iktidar ve devletten kaynaklanan sorunların aşıldığı çağı temsil ederler.

Devrimlerin anlamlı olabilmeleri ve amaçlarıyla paradoksa girmemeleri için akabinde iktidar hastalığına ve devletçilik oyunlarına düşmemeleri gerekir. Hemen iktidarlaşan ve

devletleşen devrimler sadece bitmiş sayılmazlar, eşitlik, özgürlük ve demokrasi ideallerine de ihanet etmiş olurlar. Devrimler tarihi bu anlamda ihanet tarihinin trajedisini de yaşarlar. Fransız, Rus ve İslam devrimleri bu açıdan büyük derslerle doludur. Dolayısıyla devrimleri hemen iktidar ve devlet şartlarına bağlamak yerine uzun süreli ahlaki ve politik toplum değerlerine bağlamak büyük önem taşır. Ahlaki ve politik toplumun temelleri ise demokratik siyasetle döşenebilir ancak. Demokratik siyasetle toplumları ayağa kaldırmadan, her toplulukta demokratik örgüt ve önderler yetiştirmeden, demokratik yaşam tarzını uzun süreli deneyimleyip oturtmadan ahlaki ve politik toplumlar inşa edilemez. Somut ifadesi olarak demokratik toplumlar, dolayısıyla demokratik uluslar oluşturulamaz. Demokratik modernite sürecini böylesine uzun süreli demokratik toplumların ulusal bütünlüklerinden oluşan bir yeniçağ olarak tahayyül etmek, kuramlaştırmak, günlük yaşamın ekmek, su, hava kadar vazgeçilmez biçimi olarak değerlendirmek durumundayız.

Hiyerarşi, iktidar ve devletle ilişkili diğer önemli bir sorun bizatihi bu kurumların niteliğiyle ilgilidir. Bu kurumlara dayanarak eşitlik, özgürlük ve demokrasi arayışları başta Marksizm olmak üzere amaçlarını böyle ilan eden ideolojilerin en büyük paradoksudur. Eşitlik, özgürlük ve demokratik kimliğin inkârıyla varlık kazanan bu olgulara dayanarak amaca varmak tarihin yaşadığı en büyük paradokstur. İroniktir. Sınıfsallığın kurumsallaştığı araçlar olan bu olguların panzehiri,

ekonomik ve eko-toplum üzerindeki sermaye tekelleriyle demokratik toplum üzerindeki hiyerarşi ve iktidar otoritesini zayıflatmak devleti hukukla sınırlamaktır. Demokratik siyaset bunun için de vazgeçilmez rol oynar. Eşit (farklılıkları içinde) özgür topluma demokratik siyaset dışında başka bir araçla erişilemez. Ne kadar iktidarlaşırsan o kadar sınıfsallaşırsın. Tersine ne kadar demokratikleşirsen o kadar sınıfsızlaşırsın. Ortadoğu kültürüne çok kapsamlı bir demokratik siyaset aracı dayatmadan, toplumu sürekli bu araçla uyandırmadan, ayağa kaldırmadan, eylemleştirmeden demokratik topluma varılamaz. Demokratik topluma varılmadan da hiçbir eşitlik ve özgürlük amacı gerçekleştirilemez, demokratik uygarlık çağına erişilemez.

TOPLUM ÖZÜNDE EKOLOJİK BİR OLGUDUR

Doğal toplumun zihniyet dünyası canlı bir doğa anlayışına dayanır. Her doğa olgusunun bir ruhu var sayılır. Ruhlar canlılığı sağlayan özellik olarak düşünülür. Totemik din anlayışlarında kendilerinden farklı, hükmeden dışardan bir tanrı anlayışı henüz gelişmemiştir. Doğanın ruhlarıyla, yani kuvvetleriyle anlaşmaya büyük özen gösterilir. Ters düşmek ölümle eşittir. Doğaya temel bakış açısı bu olunca, olağanüstü uyum gereği ortaya çıkar. Ekolojinin en temel ilkesine göre yaşamla karşı karşıyayız. Toplumsal yaşamın doğa güçlerine ters düşmesi en çok sakınılan konudur. Din ve ahlaklarını geliştirirken gözetilecek temel ilke çevreyle, doğa güçleriyle bu

uyum ilkesidir. Yaşamın bu ilkesi o kadar derinliğine zihinlere yerleşmiştir ki, bir din ve ahlak geleneği olarak baş köşeye oturtulur. Aslında bu doğal yaşamın genel bir akış ilkesinin insan toplumuna yerleşimidir. Çevresini esas almayan hiçbir oluş yoktur. Kısa süreli sapmalar da akışla birlikte yeni iç ve dış koşullar altında süreçle bütünleşir; aksi halde tümüyle sistem dışı kalarak varoluşlarını yitirirler. Ekoloji ilkesinin insan toplumundaki önemi doğanın bu temel öznelliğinden ileri gelir.

Zekâ ve esneklik payı diğer tüm canlılara göre en yüksek bir doğa olarak tanınsa da, insan toplumu da son tahlilde canlı bir varlıktır. Dünyalıdır. Çok hassas düzenlenmiş bir iklim atmosferinin, bitkiler ve hayvanlar dünyasının evriminin ürünüdür. Dünyamızın atmosfer ve ikliminin, bitkiler ve hayvanlar aleminin bağlı olduğu düzenlilikler, hepsinin toplamı olması itibariyle insan toplumu için de geçerlidir. Bu düzenlilikler çok hassastır. Birbirlerine çok sıkı bağlıdırlar. Adeta bir zincir oluştururlar. Zincirin bir halkası koptuğunda nasıl işlevsiz durumu ortaya çıkarsa, evrim zincirinin ciddi bir halkası koptuğunda da tüm evrimin etkilenmesi kaçınılmaz olur. Ekoloji bu gelişmelerin bilimidir. Bu nedenlerle de çok önemlidir.

Toplumun iç düzenliliğinin herhangi bir nedenle kırılması insan eliyle yeniden düzenlenebilir. Nihayetinde toplumsal gerçeklik insan eliyle inşa edilen gerçekliktir. Fakat çevre böyle

değildir. Toplum kaynaklı, daha doğrusu toplumdan çıkıp üstünde kâr-sermaye tekeliyle örgütlenen bazı grupların marifetiyle çevre halkalarından ciddi kopuşlar olursa, evrimsel felaketler zincirlemesine tüm çevreyi, bu arada toplumu da kıyametle karşı karşıya bırakabilirler.

Toplumsal sistem krizi ile birlikte gittikçe derinleşen ekolojik krizin kökenlerini uygarlığın başlangıcında aramak en gerçekçi yoldur. Toplum içinde tahakkümden kaynaklanan insana yabancılaşma geliştikçe, doğayla yabancılaşmayı da beraberinde getirdiği, ikisinin bir iç içeliği yaşadıkları bilinmelidir. Toplum özünde ekolojik bir olgudur. Ekoloji ile kastedilen ise, toplum oluşumunun dayandığı fiziki ve biyolojik doğadır. Dünya gezegeninin fiziki oluşumuyla biyolojik oluşumu arasındaki ilişki her geçen gün daha çok aydınlanmaktadır. Bu bilimin en çok başarılı olduğu alanlardan biridir. Yaşamın suda başlaması, oradan karaya yayılması, ilkel bitki ve hayvan türlerinden sınır konulmakta zorluk çekilen bir çeşitlenmenin gelişmesi bilimsel olarak çözümlenebilmektedir.

İnsan türünün dayanabileceği fiziki ve biyolojik çevre bu gelişmelerle bağlantılı olarak ortaya konulmaktadır. Bağlantı varsayımlarından birisi, insan türünün genelde canlılar, özelde hayvanlar alemindeki evrim zincirinin en son halkası olduğuna ilişkindir. Bundan çıkarılabilecek en başta gelen sonuç, insan türünün rasgele yaşayamayacağı, evrim zincirinin gereklerine bağlı kaldıkça kendini idame ettirebileceği gerçeğidir.

Dayandığı evrim haklarını tahrip etmesi halinde, biyolojik bütünün kaybolması ve bundan dolayı da türün kendini sürdürememe tehlikesiyle karşılaşması kaçınılmazdır. Doğadaki evrim bütünselliğinin sanıldığından daha fazla türlerin karşılıklı bağıllığına dayandığı bilimce iyice tespit edilmiştir. Karşılıklı bağıllık yitirildikçe, evrim halkalarında büyük kopuşların doğacağı, bundan da çok sayıda türün devam sorununun ortaya çıkacağıdır.

Bu bilimsel gerçeklik karşısında uygarlığın yarattığı sorun, eğer tedbir alınmazsa, çoktan cehenneme kapıyı araladığıdır. Uygarlığın sorunu doğurmasının en temel nedeni, dayandığı zorbalık ve cehalet (daha doğrusu yalancı olma zorunluluğu) gerçeğidir. Hiyerarşi ve devlet oluşurken sadece baskıya, zora dayanmakla varlıklarını kalıcı kılamazlar. Olup bitenin gerçek hikayesini gizlemek için riyakârlık, yalan kaçınılmazdır. İktidar hakimiyeti, zihinsel hakimiyeti gerektirir. Zihinsellik ise gerçek dışılığı geçerli kıldığı sürece iktidarı güvenceye alabilir. İktidarın kaba güç yönü her zaman ince güç yönü olarak zihnin bu türünü canlı ve egemen kılacaktır. Zihniyetin bu tarz oluşumu doğada yabancılaştırmasının da temelini oluşturmaktadır. Toplumu var eden komünal bağı inkâr ettikçe ve yerine bir sapma olarak gelişen hiyerarşik ve devlet güçlerini esas aldıkça, zihniyet durumu doğayla yaşam arasındaki bağı unutulmasına, önemsiz kılınmasına açık hale gelecektir. Uygarlığın dayandığı bu zemin üzerindeki her yükseliş, daha fazla doğadan kopma, çevreyi tahrip olarak

yansı bulacaktır. Uygarlık güçlerinin gözü artık doğal zorunlulukları görmeyecektir. Ne de olsa onları besleyen alt tabaka onlara her şeyi hazır sunmaktadır.

Rönesans özünde doğayla kopan zihniyet bağının yeniden kurulmasıdır. Rönesans zihniyet devrimini doğanın canlılığı, üretkenliği, kutsallığı üzerinde geliştirdi. Ne varsa doğada var inancını esas aldı. Sanatla doğanın güzelliğini daha iyi yansıttı. Bilimsel yaklaşımla doğa sınırlarının kapısını araladı. İnsanı temel alarak tüm gerçekliği tanımasını bilim ve sanatın görevlerinden saydı. Yeniçağı bu zihniyet değişikliği doğurdu. Sanıldığı aksine, kapitalist toplum bu sürecin doğal sonucu olmayıp saptırıcı ve geriletici bir rol oynadı. Geliştirilen insan sömürü yöntemlerini doğanın istismarıyla birlikte yürüttü. İnsana hakimiyet doğaya hakimiyetle bütünleşti. Tarihte doğa üzerine en yoğun saldırıyı başlattı. Doğanın hiçbir kutsallığını, canlılığını, dengesini düşünmeden istismar edilmesini devrimci rolü olarak kavradı. Daha önceki zihniyetlerde çarpık da olsa yer eden kutsallığı tümüyle dışladı. Hiçbir korku ve endişe duymadan doğa üzerinde tasarrufta bulunmayı hak belledi.

Sonuçta toplumsal krizle çevre krizi birleşti. Sistemin özü nasıl toplumsal krizi kaos aralığına taşıdıysa, çevrenin yaşadığı felaketler de yaşam için SOS tehlikesi vermeye başladı. Kanseri gibi büyüyen kentler, kirlenen hava, delinen ozon tabakası, hayvan ve bitki türlerinde ivmeli azalış, orman tahribi, akarsu

kirliliği, her tarafta çöp dağları, kirli atıklarla bulanmamış suyun kalmaması, anormal nüfus artışı, artık doğayı da kaosla birlikte isyana yöneltti. Gezegenimizin ne kadar kent, insan, fabrika, ulaşım aracı, sentetik madde, kirli hava ve su kaldıracağı hesaplanmadan, azami kârın peşinde gözü kara bir gidiş vardır. Bu olumsuz gelişmeler bir kader değildir. Bilim ve tekniğin iktidarın elinde dengesiz kullanımının sonucudur. Süreçten bilim ve tekniği sorumlu tutmak yanlıştır. Bilim ve teknik kendi başına rol oynamaz. Toplumun sistem güçlerinin niteliğine göre rollerini oynarlar. Doğayı batırdıkları gibi daha da iyileştirebilirler. Sorun tamamen toplumsaldır.

Tarih de Ortadoğu'da ekolojinin (evre biliminin) iyice öldüğünün de tarihidir. Sınıflı toplum uygarlığı doğaya yabancılaştığında, çevrenin kalıcı tahribatı da gün gün, ay ay, yıl yıl, yüzyıl yüzyıl, binyıl binyıl gelişip durdu. Bütün ormanları ve toprakları neredeyse çöle dönüştü. O orman ve topraklar ki, insanlığın en verimli atardamarını oluşturdu. Üzerindeki bitki ve hayvanlarla uygarlığın yolunu açan en temel alanlardı. İnsan insana kulluğu dayattığında, doğaya da tahribatı, acımasız baltasını dayattı. Cennet hayalini yaratan alanları çöle çevirdi. Orman kalmayınca toprak, toprak kalmayınca bitki, hayvan ve insan kalmadı. Aç kaldı, susuz kaldı; kalamadı. Sonuçta en zengin topraklar, en yoksul, göçülen topraklar haline geldi. Bir dönemlerin dört yönden akın edilen toprakları, dünyanın dört yanına kaçılan topraklara, bozkırlara ve çöllere dönüştü. Ortadoğu'da ekolojinin tarihi de kadının

tarihi gibi yazılmamıştır. Nasıl özgür kadın için kadın tarihini bilmek gerekiyorsa, ekolojik toplum için de ekolojinin tarihini bilmek gerekir. Çevre bilinci ve eylemine dayanmayan bir demokrasi ve cinsiyet özgürlükçü bir toplum halkların gerçek seçeneği olmaz.

En kabasından büyük bir ormanlaştırma ve erozyona karşı yeniden topraklandırma hareketine dayanmayan bir demokrasi ve cinsiyet özgürlükçü hareketin diğer erkek tahakkümlü dünyadan farkı olamaz. Ekolojik hareket kuracağımız yeni toplumun olmazsa olmazlarından. Ekoloji sadece ekonomi değildir. Bir zihniyet, kaybettirilmiş canlı ve kutsal doğa anlayışına yeniden dönüştür. Cıvı cıvı, bizimle konuşan, bizimle varolan, bizi var eden bir doğa bilinci olmadan, ölüm gibi kara toprak, cansız ve kutsallığını yitirmiş bir doğada yaşam büyük oranda değerden düşmüş yaşamdır. Çevre bilinci sadece kirli su ve hava için olamaz. Tümüyle doğa ile olma, parsel parsel olmuş doğadan bütünleşmiş doğaya dönüştür. Bu da demokratik ve sosyalist topluma varıştır. Bu denli iç içelik söz konusudur. İnsanı üreten evrim zincirine saygıdır.

İlkel komünal toplumun kendiliğinden sağladığı doğal toplumu bilim ve teknoloji ile günümüzde daha bilinçli yaratabiliriz. Belki Ortadoğu'nun kanlı sorunları karşısında ekolojik sorunlar fantezi gibi gelebilir. Ama unutmamak gerekir ki, bu kanlı, açlıklı ve işsizlikli sorunlara ekolojiye ihanet

edilerek gelindi. Hekimliğe dayanmadan nasıl sağlıklı bir tedaviden bahsedilemezse, ekolojiye dayanmadan da sağlıklı bir toplumluluktan bahsedilemez. Dolayısıyla demokratik ve özgür cinsiyetli toplum kurulamaz.

Ekolojik yaşamın pratik sorunları da oldukça günceldir. Doğal çevre felaketlerini durdurmak için kurulmuş çok sayıda örgütlenmeyi derinleştirmek, demokratik toplumun ayrılmaz bir parçası kılmak, yine feminist ve özgürlükçü kadın hareketiyle dayanışma içinde olmak eylemlilik görevleridir. Çevreye ilişkin bilinçlenme ve örgütlenmeyi yoğunlaştırmak, demokratikleşmenin en temel faaliyetlerinden birisidir. Bir dönemlerin yoğun sınıf ve ulus bilinci gibi yoğun demokrasi ve çevre bilinci kampanyalarını düzenlemek durumundayız. Hayvan haklarından tutalım, ormanları korumaya ve hızla doğayı yeniden ormanlaştırmaya doğru bir eylemlilik toplumsal eylemliliğin vazgeçilmez bir parçası olmalıdır. Biyolojik duyarlılığı olmayanın toplumsal duyarlılığı sakattır. Gerçek ve anlamlı olan duyarlılık ikisi arasındaki bağı görmekten geçer. Önümüzdeki dönemler çıplak hale getirilmiş doğanın büyük bir orman ve diğer bitki örtüsüne ve hayvanlarına kavuşması için verilmesi gereken büyük mücadelelere tanık olacaktır; tanık olmalıdır. Adeta ormanlaştırma şansını vermek gerekecektir. En büyük yurtseverlik ağaçlandırmak ve ormanlaştırmaktan geçer sloganı, herhalde en değerli sloganlardan biri olacaktır. Hayvanları sevip korumayanın insanları koruyup sevemeyeceği

daha iyi anlaşılacaktır. Hayvan ve bitkilerin insana emanet olduğu kavrandıkça, insanın değeri bir kat daha artacaktır.

Demokratik ve ekolojik toplum olarak kavramsallaştırmaya çalıştığım sistem anlayışımı, temel olarak devlet iktidarı dışında oluşturmayı teorik yaklaşımımın özü olarak koyuyorum. Sadece kapitalist sistemin iktidar anlayışı dışında değil, tüm devletli toplumlardaki klasik hiyerarşik devlet iktidarlarının dışında çözüm aramak, teorik perspektifimin özüdür. Sanıldığı gibi aksine bu yaklaşımın ütöpik değil, son derece toplumsal gerçekliğe bağlı bir teorik yaklaşım olmasını mücadelemın en önemli kazanımı olarak görüyorum. Kişisel ve toplumsal temelimin benim teorik güce ulaşmamda rolü olmakla birlikte, esas etken tarihsel toplumu tüm sistematik yapısı içinde anlayabilmemdir. Anlayabilmenin altında ise, yaşadığım mücadelenin özellikleri ve sorumluluk sahibi olmayı başarabilmem yatmaktadır. Büyük dinlerin ve düşünce ekollerinin oluşumunda onlarca yıl süren inzivalar, zindanlar, ihanetler ve acıların yeri tartışmasızdır. Doğal toplum değerlerinin, etnisitenin, yoksulların varlık savaşları da bu düşünce yapısında vazgeçilmez yere sahiptir. Tarihi siyasal iktidarın etrafındaki önemli olayların kroniğı olarak kavramanın tarihsel temelimiz olamayacağı açıktır. Ancak sistemin bütünlüklü kavranması ve ders alınmasında değeri olabilir.

Doğayla bütünleştirmeyen hiçbir toplum sisteminin

rasyonelliği, ahlakiliği savunulamaz. Doğal çevreyle en çok çeliştiren sistemin rasyonalite ve ahlaki olarak da aşılması bu nedenledir. Kapitalist toplum sisteminin yaşadığı kaosla çevre felaketi arasındaki ilişki bu kısa tanımlamadan da anlaşıldığı gibi diyalektiktir. Ancak sistemden çıkış doğayla olan köklü çelişkileri aştırabilir. Yalnız başına çevrecilik hareketleriyle çözümleyici olunamayacağı çelişkinin karakterinden ileri gelmektedir. Diğer yandan ekolojik bir toplum ahlaki dönüşüm de gerektirir. Kapitalizmin anti-ahlakiliği ancak ekolojik yaklaşımla aşılabılır. Ahlak-vicdan ilişkisi empatik ve sempatik bir ruhsallığı gerektirir. Bu ise yetkin bir ekolojik donanımla anlam bulduğunda değer taşır. Ekoloji doğayla dostluktur, doğal dine inanıştır. Bu yönüyle doğal organik toplumla yeniden ve uyanmış bilinçle bütünleşmeyi ifade eder.

Uygarlık ve devlet odaklı yaşamdan kopmak gerileme değildir. Tersine doğadan ölümcül kopuşa, kan ve yalana dayalı şişirilmiş iktidar kişiliğinden vazgeçme belki de en temelli sağlığa kavuşma imkânıdır. Hastalıklı toplumdan sağlıklı topluma, sıkboğaz, obez, çevreden kopmuş, bir nevi kanserleşme olan aşırı şehirleşmiş toplumdan ekolojik topluma, tepeden tırnağa otoriter ve totaliter devletli toplumdan komünal demokratik ve özgür-eşit topluma doğru bir yöneliş söz konusudur. Avcı kültürüyle hayvan katliamına, uygarlığın insan katliamına, kapitalizmin doğa felaketine yol açan zincirleme halkasından kurtulma yeni bir insanlığa kapıyı aralayabilir. Hayvanlarla dost, doğayla barışmış, kadınlarla

dengeli güç yapısına dayanan, barışçıl, özgür-eşit, aşklı yaşam, bilim ve tekniğin gücünü savaş ve iktidarın oyuncağı olmaktan çıkarmış ahlaklı politik bir kişilik, beni, en azından ENKİDU'yu şehre ve devlete bağlayan çekim gücü kadar çekiyor, anlamlı kılıyor. Tek kişilik tutuk evinin yarattığı bir özlemde kesinlikle bahsetmiyorum. Büyük bir düşünsel, ruhsal paradigmadan bahsediyorum. Kategorik yaklaşımdan, büyük güce tapınmadan, çağın, tüm uygarlıkların kan lekeleri altında parıldayan yaldızlı yaşamlarından gerçekten hem bıktım hem nefret ediyorum.

Çocukken genlerime işlemiş avcı kültüründen ötürü gözümü kırpmadan başlarını kestiğim, kopardığım, kurnazca avladığım kuşlardan, vurduğum hayvanlardan özür dilemekle başlamak istiyorum yeni yaşam dönemime. En büyük saadeti kaşaneli köşklere değil, yeşil çevreli kulübemsi mekânda yaşandığına inanıyorum. Doğayı tüm renkleri, sesleri ve anlamları içinde dinleyerek, bütünleşerek yaşamın erdemine ulaşılacağına inanıyorum. Gerçek ilerlemenin dev kentlerden ve iktidar otoritelerinden geçmediğine, tersine bunların en büyük hastalık kaynağı olduğuna; buna karşın eski köyü de, yeni kenti de aşmış, ekolojik yerleşimi bilimin ve tekniğin en son verileri ile karşılayan bir mekânsal yaşamın gerçek devrim olduğuna inanıyorum. Aradaki kocaman uygarlık yapılarının insanlığın mezarı olduğuna inanıyorum. Bir gelecek yürüyüşü olacaksa, bu gerçekler temelinde olursa anlamlı ve yürümeye değer

olduğuna inanıyorum.

CİNSİYETÇİ TOPLUM SİSTEMİ İÇERİSİNDE NE KADIN KURTULABİLİR NE DE ERKEK KURTULABİLİR

Toplumsal gelenekle güncellik arasındaki ilişkinin doğru tanımlanması sosyal bilimlerde halen ciddi bir sorundur. Güncel yaşanan olguyu, olay ve süreçleri geleneğe bağlamadan ne kadar tanıyabiliriz? Gelenek güncellik üzerinde ne kadar etkilidir? Toplumun kendisi hangi ölçüler içinde gelenek ve güncelliği bir arada ve nasıl yaşayabilir? Bu sorulara yanıt vermeden, güncel durum ve olası gelişmeler hakkında gerçekçi değerlendirmeler yapmak güçtür. Bu durumda yapılanlar eksik ve yanlışlıklarla dolu olacaktır. Yöntem olarak sürekli tarih ve günceli birbirine bağlamaya çalışmamız bu nedenledir. Bir kez daha kanımı dile getirirsem, geleneğin büyük oranda şifreli de olsa güncelin içinde gömülü olduğudur. Güncel an ve koşullar sanıldığından çok az geleneksel veriyi değişime uğratmaktadır. Ama olgular dünyasında bunu anlamak için birkaç kodlu şifreleri çözmek gerekir. Yoğun tarihsel tanımlamalar yapmamın nedeni, bu güncel örtük şifreleri çözmek içindir.

Günümüzün üzerinde çalıştığımız, özellikle nitel sıçrama süreçleri olarak tanımlanan, tüm devrimci olgu, olay ve süreçlerin gelenekten kaynaklanan katlı şifrelerini çözmeden; doğru, arzulanan, amaca uygun gelişmeler yaratma inancı oldukça yanıltıcıdır. Tüm endişem, çok eksikli ve yanlışlıklarla

dolu da olsa, yaptığım tarihsel toplumsal tanımlamalar olmadan günümüzün doğru tanımlanamayacağıdır. Konunun ne kadar önemli olduğunu gösteren, Ortadoğu'nun geçmiş ve özellikle günümüzde yaşadığı facia, dehşet dolu yaşamıdır. Bu yaşamın en son teknoloji kullanılsa da, envai türlü şiddet yöntemleriyle çözümlenememesi kadar, ekonomik, mali, siyasi, eğitsel çabalarla da vahşetten daha beter durumdan kurtulamadığı hemfikir olunan bir gerçektir. Ama mutlaka ivedi bazı çözümleyici çabaları sergilemek gerektiği de gayet açıktır. Bu nedenle geleneği, ana kavramlar kapsamında ne kadar eleştiriye açık da olsa çözme çabam önemlidir. Onsuz güncel çabaların anlamlı olamayacağına, başarılı sonuç veremeyeceğine dair derin kanılar taşımaktayım.

Sümer uygar toplum modeli en az neolitik model kadar dünyada uygarlığın gelişimini belirlemiştir. Kavram olarak 'uygarlığın' 'kültürden farkı sınıfsallıkla bağlantılıdır. Uygarlık sınıf kültürü ve devletiyle ilgilidir. Kentlilik, ticaret, ilahiyat ve bilimin kurumlaşması, politik ve askeri yapının gelişmesi, ahlak yerine hukukun öne çıkması, erkeğin toplumsal cinsiyetçiliği yeni uygar toplumun hâkim göstergeleridir. Bir anlamda bu özelliklerin toplamına uygar toplum kültürü de denilebilir. İki kavram bu haliyle özdeş kılınır. Aynı anlamda kullanılır. Verimli Hilal kaynaklı neolitik toplum kültürünün dünyaya yayılmasına benzer bir süreci ikinci büyük yayılma izleyecektir. Bu sefer 'uygarlık beşiği' olarak rol oynayan Verimli Hilal topraklarında doğurup beşiğinde büyüttükten sonra, yeni evladını (artık kız

değil, erkektir) dünyanın yetişmiş kızlarıyla evlendirerek kendini çoğaltacaktır. Benzetme yerindedir. Neolitik kültürün yayılmasının daha çok ana-tanrıça kızlarının dünyanın ulaşıldığı her alanında yetişkin hale gelmesiyle kurumlaştığını varsayabiliriz. Erkek egemen kültürü ifade eden uygar toplum ise, yayıldığı alanlarda erkek evladın kurumlaşması anlamına gelecektir. Kız evladı kendisine karşılaştırarak bağlayacak olan uygar erkeğin nesli hepten (kadın ağırlıklı toplum erkek egemenlikli toplum içinde eriyerek) erkekler doğuracak ve günümüze kadar uygarlığımızın erkekliği çoğalarak ve güçlenerek devam edecektir. Sınıflı tarih, uygarlaşma ve uygarlık devrimi de erkek devrimidir. Erkek egemenlikli toplum, baskıcıdır, kavgacıdır. Neolitik toplumdan sonra gelişen sınıflı toplumdan bu yana erkek egemenliği, erkeğe dayalı olarak sürekli geliştirilen erkek egemenliğine dayalı iktidarlaşma, sınıflaşma, askerleşme ve dinleşme olgularının geliştiği, bunların hepsinin içinde baskı ve sömürünün gizlendiği uygarlık vahşet halini almıştır. Burada cins egemenliğinin payı büyüktür. 20. yüzyıl bu anlamda en vahşi geçen bir yüzyıl olmuştur.

Uygarlık toplumlarında kurumlaşan bir özelliğe çok dikkat çekmek gerekir. Bu gerçekliğe toplumun iktidara yatkınlık hali de diyebiliriz. Bir nevi kadının karşılaşma geleneği üzerinde yeniden yaratılması gibi, iktidar da toplumu kadının karşılaştırılmasına benzer biçimde hazırlamadan, varlığından emin olamaz. Karılık, en eski kölelik olarak, ana-kadının tüm

kültüyle birlikte, güçlü adam ve maiyetindekiler tarafından uzun ve kapsamlı mücadeleler sonunda yenilgiye uğratılıp cinsiyetçi toplumun egemen kılınmasıyla kurumlaşmıştır. Bu egemenlik eylemi belki de uygarlık tam gelişmeden toplumda yerini bulmuştur. Bu o denli şiddetli ve yoğun bir mücadeledir ki, sonuçlarıyla birlikte hafızalardan da silinmiştir. Kadın neyi, nerede, nasıl kaybettiğini hatırlamaz. Boyun eğmiş bir kadınlığı doğal hali sayar. Bu nedenle hiçbir kölelik kadın köleliği kadar içselleştirilerek meşrulaştırılmamıştır.

Bu oluşumun toplum üzerinde iki türlü yıkıcı etkisi olmuştur: Birincisi, toplumu köleliğe açması; ikincisi, tüm köleliklerin karılaştırılma temelinde yürütülmesidir. Karılaştırılma temeli gibi salt bir cinsiyetçi obje değildir. Biyolojik bir özelliği çağrıştırmıyor. Karılaştırma özünde sosyal bir özelliktir. Kölelik, boyun eğme, hakareti sindirme, ağlama, yalancılığa alışma, iddiasızlık, kendini sunma vb. gibi özgürlük ahlakının reddetmek durumunda olduğu tüm tutum ve davranışlar karılık mesleğinden sayılır. Bu yönüyle düşürülmüş toplumsal zemindir. Köleliğin asli zeminidir. En eski ve tüm köleliklerin, ahlaksızlıkların üzerinde işlevselleştiği kurumsal zemindir. İşte uygarlık toplumu bu zeminin tüm toplumsal kategorilere yansıtılmasıyla da alakalıdır. Toplumun bir bütün olarak karılaştırılması sistemin yürümesi için gereklidir. İktidar erkeklikle özdeşdir. O zaman toplumun karılaştırılması kaçınılmazdır. Çünkü iktidar özgürlük ve eşitlik ilkesini tanımaz. Aksi halde var olamaz. İktidarla cinsiyetçi toplum

arasındaki benzerlik özseldir.

Kadının karılaşması (Kadın köleliği anlamına gelir) ardı sıra toplumun sömürölen, baskı altına alınan erkek nesnelere de olduğu gibi yansıtılır. Toplumun üst siyasi, askeri ve rahip kliği egemen cinsiyet konumuna taşınırken, yönetilen alt kesim gittikçe karılaştırılır. Greko-Romen toplumunda gençlikten itibaren yoğun bir cinsiyetçi yaklaşımla erkek eğitilir. Tüm uygarlık çağları boyunca cinsel çarpıklıklar kadına cinsiyetçi yaklaşımın sonucu olarak yaygınca yaşanır. Artık kadın ne kadar köle ise, erkek köle de o kadar kadın veya karıdır

Uygarlığın büyük aşamalarından biri sayılan Yunanlılarda gençler resmen tecrübeli bir erkeğe ‘oğlan’ olarak sunulurdu. Uzun süre bunun nedenini çözememiştim. Sokrates gibi bir filozof bile, “Önemli olan oğlanın sürekli kullanılması değil, efendisinden terbiye görmesidir” der. Buradaki mantık, gaye gençlerin oğlan olarak sürekli kullanılmasından ziyade, kadınsı özelliklere hazırlanmasıdır. Daha da açıklayıcı olarak, Yunan uygarlığı da karılaşan bir toplum ister. Soylu, asil gençler oldukça bu toplum oluşamaz; bu toplumun oluşması için kadınsı davranışları içselleştirmeleri gerekir. Tüm uygarlık toplumlarında benzer eğilimler vardır. Oğlancılık bu toplumda çok yaygındır. Bu öyle bir hal almıştır ki, her efendinin oğlan sahibi olması gelenekselleşmiştir. Oğlancılığı bir bireysel cinsel sapıklıktan, hastalıktan ziyade, sınıflı toplumun, iktidar

toplumunun yol açtığı sosyal bir olgu olarak anlamlandırmak önemlidir. Cinsellik ve iktidar uygar toplumda toplumsal bir hastalıktır. Hem de kanser gibi. Birbirleri olmaksızın edemedikleri gibi birbirlerini çoğaltırlar: Tıpkı kanser hücrelerinin çoğalması gibi. Kaldı ki, bireysel kanserlerle toplumsal kanser arasındaki ilişkiyi kapitalist modernitede daha kapsamlı yorumlayacağız.

Şuraya gelmek istiyorum: Uygar toplumlarda iktidar zemini binlerce yıldır özenle ve bir karışma misali hazırlanmıştır. Uygarlık geleneği kadını 'erkeğin tarlası' olarak yargılar. Toplumda da benzer gelenek geçerlidir. Erkek iktidara kendini bir kadın gibi sunmalıdır. İsyan eden, sunmayı reddeden, savaşlarla hazır hale getirilmeye çalışılır.

Cinsiyetçiliğe, hiyerarşik çıkıştan beri iktidar ideolojisi olarak anlam yüklenmiştir. Sınıflaşma ve iktidarlaşma ile yakından bağlantılıdır. Bütün arkeolojik, antropolojik ve güncel araştırma ve gözlemler, kadının otorite kaynağı olduğu dönemler olduğunu ve uzun süreye yayıldığını göstermektedir. Bu otorite artık-ürün üzerine kurulu iktidar otoritesi olmayıp, tersine verimlilik ve doğurganlıktan kaynaklanan ve toplumsal varoluşu güçlendiren bir otoritedir. Kadında etkisi daha fazla olan duygusal zekâ, bu varoluşla güçlü bağlara sahiptir. Artık-ürün üzerine kurulu iktidar savaşlarında kadının pek belirgin yer almayışı, toplumsal varoluş tarzı bu konumuyla ilgilidir.

Hiyerarşik ve devletsel düzen bağlantılı iktidar gelişiminde

erkeğin öncü rol oynadığını, tarihsel bulgular ve güncel gözlemler açıkça göstermektedir. Bunun için neolitik toplumun son aşamasına kadar gelişkin olan kadın otoritesinin kırılması, aşılması gerekiyordu. Buna ilişkin biçimi çeşitli, süresi uzun büyük mücadelelerin verildiğini yine tarihsel bulgular ve güncel gözlemler doğrulamaktadır. Özellikle Sümer mitolojisi neredeyse tarihin ve toplumsal doğanın hafızası gibi oldukça aydınlatıcıdır.

Uygarlık tarihi, kadının kaybedişi ve kayboluşu tarihidir aynı zamanda. Bu tarih tanrı ve kullarıyla, hükümdar ve tebaalarıyla, ekonomi, bilim ve sanatıyla erkek egemen kişiliğin pekiştiği tarihtir. Dolayısıyla kadının kaybedişi ve kayboluşu, toplum adına büyük düşüş ve kaybediştir. Cinsiyetçi toplum, bu düşüşün ve kaybedişin sonucudur.

Tarihte belki de toplum yaşamı üzerinde en büyük bir değişime yol açacak bir cinsel kırılma yaşanmıştır. Ortadoğu kültüründe kadınla ilgili bu ilk değişime birinci büyük cinsel kırılma karşı devrimi diyebiliriz. Karşı devrim diyoruz. Zira toplumun olumlu gelişmesi üzerinde katkısı yoktur. Tersine, ataerkil toplumun kaskatı egemenliğini getirerek kadını dışlamakla muazzam bir yaşam fakirleşmesine yol açmıştır. Çift sesli toplum yerine, tek sesli erkek toplumuna yol açmıştır. Ortadoğu uygarlığındaki bu kırılma belki de baş aşağı gidişin ilk adımıdır. Sonuçları her geçen dönem daha da karartıcı olmuştur. Tek boyutlu aşırı erkeksi toplum kültürüne

geçilmiştir. Kadının bir dönemler harikalar yaratan ve son derece insancıl, canlı duygusal zekâsı kaybolurken; dogmatizme teslim olmuş, doğadan kopmuş, savaşı en yüce erdem sayan, oluk oluk insan kanı dökmekten zevk alan, kadına ve köleleştirilmiş erkeğe her keyfi muameleyi hak sayan zalim bir kültürün lanet (kendileri tersini söyler) analitik zekâsı doğmuştur. Bu zekâ veya düşünce türünün canlı doğa, insancıl üretime odaklı eşitlikçi kadın zekâsının tersi bir yapısı vardır.

Toplumda erkek egemen yapının yükselişinden sonra yaratıcılıkta ciddi bir durakla-manın ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. M.Ö 6000-4000 arasındaki dönemde (ana-kadın dönemi) binlerce buluş gerçekleşmişken, M.Ö 2000'lerden beri ciddiye alınabilecek çok az sayıda icadın gerçekleştiği görülmüştür. Bunun yanında savaşçı-iktidar kültürünün büyük yaygınlık gösterdiği, fethetmenin en yüce meslek (krallar mesleği) sayıldığı, devletlerin temel amaçlarının fetih olduğu bir yapılanma ortaya çıkmıştır. Özcesi kadının dış-lanması fetihçi-savaşçı erkek yapılı otoritelere büyük değer vermeye iç içe yürümüştür. Devlet kurumu tam bir erkek icadı olarak anlam kazanırken, talan ve ganimet amaçlı savaşlar adeta bir üretim tarzı haline gelmiştir. Kadının üretime dayalı toplumsal etkinliği ye-rine, erkeğin savaşa ve ganimetlere dayalı toplumsal etkinliği geçmiştir. Kadının tutsaklığıyla savaşçı toplum kültürü arasında yakın bir ilişki vardır. Savaş üretmez, el koyar, talan eder. Her ne kadar zorun

rolü bazı özgül koşullarda (özgürlüğün önünü açma, işgal ve istilaya, sömürgeciliğe karşı koyma) toplumsal gelişmede belirleyici olsa da, ekseriyetle yıkıcı ve olumsuzdur. Toplumda içselleşmiş şiddet kültürü de savaşlarla beslenir. Devletler arasında savaş kılıcı, aile içinde erkek eli egemenlik timsalidir. Hem alt, hem üst toplum kılıç ve elin kısılcıdır. Tahakküm kültürüne sürekli övgü düzülür. En büyük şahsiyetler döktükleri haksız kanlarla övünmeyi, gururlanmayı en güçlü erdem sayarlar. Özellikle Ba-bil ve Asur kralları insan kellelerinden harman yapmak, kale ve duvar örmek gibi örnekleri en büyük şan ve şereften sayarlar. Bugün halen yaygın olan toplumsal şiddet kültürü ve devlet terörü kaynağını bu kültürden almaktadır.

Tek tanrılı dinler tarihinde kadın etrafında ikinci büyük cinsel kırılma kültürü geliş-me kaydeder. Mitolojik dönem kırılmasındaki kültür bu sefer tanrı emri olarak kanun haline gelir. Kadına yönelik uygulamalar tanrının kutsal emrine bağlanır. Hz. İbrahim’le Sara ve Hacer arasındaki ilişki figürü yeni dinin erkek üstünlüğünü onayladığını göstermektedir. Ataerkillilik iyice oturmuştur. Cariyelik kurumu oluşmuştur. Çok kadınla evlilik onay görmektedir. Hz. Musa’nın bacası Mariam’la arasındaki sert ilişki, kadının mirastaki payının da kaldırıldığını göstermektedir. Hz. Musa’nın toplumu tam bir erkek toplumdur. Kadınlara hiçbir görev verilmemektedir. Zaten Mariam’la kavga da bu nedenledir. “Kadın hamurlu elleriyle erkek işine karışmamalıdır” deyimi o günden

kalmıştır.

Ortadoğu uygarlığında kadın olgusu tüm toplumsal sorunların çözümünde odak durumundadır. Kısa tarihsel gelişmesini tekrarlamaksızın önümüzdeki dönem için temel sloganımız, bu sefer için üçüncü büyük cinsel kırılmayı erkek aleyhine gerçekleştirmek olmalıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmadan hiçbir özgürlük ve eşitlik talebi anlam bulamaz ve gerçekleşemez. Demokratikleşmenin en kalıcı ve kapsamlı unsuru yine kadın özgürlüğüdür. Kadını önce mallaştıran, günümüzde ise her şeyiyle korkunç metalaştıran sistemin en zayıf yanı kadın sorunudur. Bir dönemlerin işçi sınıfı denilen olgu rolünü en iyisinden kadın soyu yapmak durumundadır. Sınıfsallıktan önce kadın soyluluk çözümlenmelidir ki, sınıfsallık ve ulusallık daha iyi kavranıp çözümlenebilsin. Gerçek bir kadın özgürlüğü, üzerindeki koca, baba, aşık, kardeş, dost vb. köleleştirici duygu ve iradelerin kaldırılmasıyla mümkündür. En iyi aşk en tehlikeli mülkiyettir. Kadına yönelik erkek egemen dünyasının ürettiği tüm düşünce, din, bilim ve sanat kalıplarını çok sıkı bir eleştiriden geçirmeden özgür kadın kimliği açığa çıkamaz. Kadın öncelikle kendinin olmalı ki, mal olmaktan çıksın. Mal, mülkiyet haline düşmüş kadın, erdemli erkek olmayı da önler. Böylesi kadınla düşüp kalkmak özgür erkeğin önündeki engeldir de. Böylesine düşürülmüş kadın, tersten de olsa düşürülmüş erkektir.

Daha önceki değerlendirmelerimde cinsiyet devrimi gerekli

demıştim. Cinsiyet devrimi sadece kadını ilgilendirmiyor. Son 5000 yıllık sınıflı toplum uygarlığının sorunudur. Erkek kadından da daha batmış bir durumdadır. Bu cinsiyet devrimi aynı zamanda erkeğinde kurtuluşudur. Kadının doğruluğunu gördüm. Kadın düşürülmüş. Üç büyük din, kölelik, feodalizm ve en çok da kapitalizm kadını metalaştırdı. Kapitalizm kadını istismar etmiş, metalaştırmış. Dolayısıyla bir cinsiyet devrimi gerekli. Kadın-erkek ilişkisi beyin ile yürütülmeli. Duygularla değil. Cinsel dürtülerle olmaz. Bilimsel temele oturtulmalı. Bu ilişkilerde bilim dışlanamaz.. Duygularla ele alınamaz. Bilim dışlanamaz. Ben bunu bilimsel temele oturttum. Kadın-çocuk ilişkisi de böyle olmalı. Çocuğa yaklaşımda bu temelde olmalı. Bu aile ve cinsi kurtarmaktan öte toplumu kurtarmaktır. O yüzden duygularla ele alınamaz.. Kadın devrimi insanlık için parlak bir ışık olacaktır. Bizim en büyük başarımız, kadın mücadelesinde oldu.

Geleneksel hiyerarşinin kadın üzerinde geliştirdiği erkek egemenliği uygarlık tarihi boyunca hep yetkinleştirilmiştir. Ulus-devlet formunda azamileşen iktidar, bu gücünü büyük oranda yaydığı ve yoğunlaştırdığı cinsiyetçilikten alır. Cinsiyetçilik, en az milliyetçilik kadar iktidar ve ulus-devlet üreten bir ideolojidir. Normal bir biyolojik işlev değildir. Erkek egemen için kadın cinsiyeti, üzerinde her tür ihtirasını gerçekleştirdiği bir obje, nesnedir. Kutsal Kitaplardaki “Tarlanızdır, istediğiniz gibi sürebilirsiniz” deyimiyle, modernitenin “Bir saz gibidir, istediğiniz gibi çalabilirsiniz”

deyimi bu gerçekliği dile getirir. Ayrıca “Sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyin” deyişı egemenliğin faşist karakterini yansıtır.

Toplumsal cinsiyetçilik en az kapitalizm kadar tehlikeli bir toplumsal canavardır. Ne yazık ki, amansız ve kurnaz erkek egemenliği bu olgunun hakikatının açığa çıkmasını engellemek için gözü kara bir tutum içindedir. Kapitalizm kadar araştırmayı gerektirdiği halde, en karanlıkta bırakılan toplumsal alandır. Tüm iktidar ve devlet ideolojileri ilk kaynağını cinsiyetçi tutum ve davranışlardan alırlar. En derin, örtbas edilmiş ve üzerinde her tür kölelik, baskı ve sömürünün gerçekleştiği toplumsal alan kadın köleliğidir. Tüm iktidar ve devlet biçimlerinin üzerinde denendiği, kaynak bulduğu toplumsal nesnedir.

Kadın köleliğinin bu özelliklerinin derin bilinciyle hareket eden kapitalizm ve ulus-devlet, kadını en geliştirilmiş sermaye ve iktidar aracı olarak kullanmaya büyük özen gösterir. Çok iyi bilmek gerekir ki, kadın köleliği olmadan hiçbir kölelik biçimi gelişme ve yaşama şansına sahip değildir. Kapitalizm ve ulus-devlet, en kurumsallaşmış egemen erkeği ifade eder. Daha açıkçası, kapitalizm ve ulus-devlet zorba ve sömürgeci erkek tekellidir. Belki de bu tekelliliği parçalamak atomu parçalamaktan daha zordur.

Cinsiyetçilik tarihte en çok liberalizm çağında ideolojik bir öge olarak geliştirilip kullanıldı. Cinsiyetçi toplumu devralan liberalizm, kadını sadece evde ücretsiz işçiye dönüştürmekle

yetinmedi. Daha fazlasını cinsiyet objesi olarak metalaştırıp piyasaya sunmakla elde etti. Erkeklerde sadece emek metalaştırılırken, kadın bütün bedeni ve ruhuyla metalaştırıldı. Aslında en tehlikeli kölelik biçimi inşa edilmiş oluyordu. ‘Kocanın karısı’ iyi bir sıfat olmasa da, sınırlı bir istismara konu teşkil eder. Fakat tüm kişiliğiyle metalaşma, firavun köleliğinden daha kötü köle olmak anlamına gelir. Herkesin köleliğine açılmak, bir devlet veya kişinin kölesi olmaktan katbekat daha tehlikelidir. Modernitenin kadına kurduğu tuzak budur. Görünüşte özgürlüğe açılan kadın, en rezil istismar aracı konumuna düşmüş oluyordu. Reklâm aracılığından tutalım seks, porno aracılığına kadar temel istismar aracı kadındır. Rahatlıkla diyebilirim ki, kapitalizmin taşınmasında kadın en ağır yük altına konulmuştur.

Bildiğimiz kadın ve erkek cinsiyet kimlikleri sonradan oluşturulmuş, inşa edilmiş kimliklerdir. Kadın, oluşturulmuş bu kimliğe göre binlerce yıldır sömürülmektedir. Emeğinin karşılığını alamamaktadır. Tüm maddi ve manevi güç olanakları erkeğin elinde biriktikten sonra kadın artık erkek eline bakan, bazen yalvaran, bazen tüm onurunu çiğneyerek kaderine razı olan ve sıkça yaşama küserek derin bir sessizliğe bürünen bir varlık haline gelir. Bir anlamda yaşayan ölü demek de mümkündür. Birkaç benzetmeyle olguyu daha da belirgin kılabiliriz. Birinci benzetme kafeste kuştur. Kuş bazen kanarya gibi süslü kılınır. Bazen bülbül gibi güzel sesli kılınır. Herkes kendine göre bir kuşa benzetir. Çokça serçe denilir. Diğer

benzetme, dipsiz bir kuyuya bırakılan kedi gibi sürekli miyavlatıldığıdır. Yiyecek artıklarıyla beslenerek sahibi için iyice ehlileştirilebilir. Belki biraz kaba görülebilir, ama köleliğin derinliğini yakalamak için bilimsel, edebi çok yönlü çabaların gereği açıktır. Muazzam cinsiyetçi bir toplum oluşturulmuştur. Gerçek kabalık şuradadır ki, erkeğin tek taraflı kadın tecavüzü bir kahramanlık gibi görülürken, erkek bundan son derece keyif ve gurur alırken, kadın taşlanarak öldürülmekten geneleve kapatılmaya, toplum içine bir daha çıkmamaya kadar her tür acımasızlıklarla karşı karşıyadır. Yine en kabasından erkek cinsel organıyla gururlanırken, kadın için cinsiyet organları bir utanç kaynağıdır. En basit fiziki farklılıkları bile kadın aleyhine kullanılmaktan çekinilmemiştir. Kadın olmanın kendisi bir utanç konusu haline getirilmiştir. Sözde kutsal bir duygu olan aşkta bile kadının yaşadığı gözü kara bir erkek dayatmasıdır. Kız çocuklar her zaman hor görülmüştür.

Kadını biyolojik farklılığı olan bir cins insan olarak algılamak, toplumsal gerçeklik konusunda körlüğün temel etkenlerinin başında gelmektedir. Cinsiyet farklılığı kendi başına hiçbir toplumsal sorun nedeni olamaz. Evrende her zerredeki ikilem nasıl hiçbir varlıkta sorun olarak ele alınmazsa, insan varlığındaki ikilem de sorun olarak işlenemez. “Varlık neden ikilemlidir?” sorusuna verilecek cevap ancak felsefi olabilir. Ontolojik (varlık bilimi) çözümleme bu soruya (sorun değil) yanıt arayabilir. Benim cevabım şudur: Varlığın ikilem dışında başka türlü varoluşu sağlanamaz. İkilem, varoluşun mümkün

tarzıdır. Kadın ve erkek mevcut haliyle olmayıp eşeysiz (eşi olmayan) olsalar bile, bu ikilemden kurtulamazlar. Çift cinslilik denilen olay da budur. Şaşırmamak gerekir. Fakat ikilemler hep farklı oluşmaya eğilimlidirler. Evrensel zekâya (Geist) kanıt aranacak temel de bu ikilem eğiliminde aranabilir. İkilemin iki tarafı da ne iyi ne kötüdür; sadece farklıdır, farklı olmak zorundadır. İkilemler aynılaşırsa varoluş gerçekleşemez. Örneğin, iki kadın veya iki erkekle toplumsal varlığın üreme sorunu çözümlenemez. Dolayısıyla “Niçin kadın veya erkek?” sorusunun değeri yoktur veya bu soruya ille cevap aranacaksa, evren böyle oluşmak (zorunda, eğiliminde, aklında, arzusunda) durumundadır da ondan diye felsefi bir cevap verilebilir.

Şüphesiz her cinsiyet türünün olduğu gibi kadının da bir doğası vardır. Toplumsallıktan öte biyolojik cins olarak kadının daha merkezi öge olduğunu, biyoloji bilimi her geçen gün artan kanıtlarla desteklemektedir. Özcesi kadın fiziği erkeği kapsamakla birlikte, erkek fiziği kadını kapsayamamaktadır. Kutsal kitapların tersine, kadının erkekten değil, erkeğin kadından türediği anlaşılmaktadır. Kadının kromozomları erkekten fazladır. Kadın için dezavantaj olarak düşünülen aylık kanamalar bile kadının doğayla daha nazik bağının göstergesi olarak anlaşılmalıdır. Rahim kanaması bitmemiş, devam eden doğal bir yaşam akıntısı olarak görülmelidir. Yaşamın kök damarı bitmemiştir, devam etmesi iradesinin bir göstergesi olarak anlaşılmalıdır. Kadın hastalıkları denilen hususlar aslında yaşam olgularıdır. Kadının yaşam merkezini temsil

etmesinden kaynaklanmaktadır. Yaşamın karmaşık sorunları kadının rahminde, karnında cereyan etmektedir. Kendinden doğan çocuk ve göbek bağı yaşam zincirinin son halkası gibidir. Bu gerçeklik karşısında erkek sanki kadının bir eki, bir uzantısı gibi görünmektedir. Bu olguyu doğrulayan bir husus da erkekteki aşırı ve anlamsız kıskançlık duygusudur. Kadın doğası kendine karşı daha güvenli dururken, erkek adeta yerinde duramaz. Kadın etrafında dönen bir bela gibidir. Tüm bu gözlemler kadın fiziğinin zaaf yüklü değil, daha merkezi olduğunu kanıtlıyor. Bu nedenle kadın öncelikle erkek egemen kültürün dayattığı ‘eksikli, hastalıklı’ tanımını derhal reddetmelidir. Tersinin doğru olabileceğini erkeğe hissettirebilmelidir. Kadın fiziğine ilişkin kendine güvenmeli derken bu önemli gerçeği kast ediyoruz.

Cinsiyetçi erkek, kadın üzerinde sosyal hâkimiyetini inşa ettiğinde o kadar iştahlıdır ki, doğal her türlü teması bir egemenlik gösterisi haline getirir. Cinsel ilişki gibi biyolojik bir olguya sürekli iktidar ilişkisi yüklenmiştir. Kadın üzerinde zafer havasıyla cinsel temas kurduğunu hiç unutmaz. Bu yönlü çok güçlü bir alışkanlık oluşturmıştır. Bir sürü deyim icat etmiştir: “Becerdim”, “İşini bitirdim”, ‘kancık’, “Karnında sıpayı, sırtında sopayı eksik etme!”, ‘fahişe, orospu’, ‘kız gibi oğlan’, “Kızını serbest bırakırsan, ya davulcuya ya zurnacıya kaçır”, ‘başını hemen bağlamak’ gibi benzer sayısız öykü, darbimesel anlatılır. Cinsellikle iktidar ilişkisinin toplum içinde nasıl etkili olduğu çok açıktır. Günümüzde bile her erkeğin, kadın

üzerinde 'öldürme hakkı' dahil, sayısız hak sahibi olduğu sosyolojik bir gerçektir. Bu 'haklar' her gün uygulanırlar. İlişkiler ezici çoğunlukla taciz ve tecavüz karakterindedir.

Entrikacı, yozlaştırıcı, fahişe vs. sıfatlı kadın gerçeğinin acımasız sorumlusu erkektir. Hiçbir kadın kendi halinde kaldıkça entrikacılık, fahişelik yapma gereği duymaz. Fiziği, biyolojik varlığı buna uygun da değildir. Entrikacılığın ve fahişeliğin gerçek yaratıcısı erkektir. Bilinen ilk genelevi Sümer başkenti Nippur'da M.Ö 2.500'lerde 'musakkatin' adıyla açanın erkek iktidarı olduğunu biliyoruz. Buna rağmen utanmadan sanki fahişelik kadın yaratımıymış gibi bir yaklaşımı sürekli canlı tutar. Kendi eserini, doğurduğu suçluluğu kadına mal ederek, sahte bir namus anlayışı geliştirerek olmadık lanetlenme ve dayaağı, katliamı kadından eksik etmez. Bu ilave tanımlamadan çıkarabileceğimiz sonuç, erkeğin öncelikle ideolojik saldırısına karşı yetkin durmadır. Erkek egemen ideolojiye karşı kadın özgürlük ideolojisiyle, feminizmi ve kaynaklandığı kapitalizmi aşarak silahlanıp mücadele edilmelidir. Erkek egemen iktidarcı zihniyete karşı kadının özgürlükçü doğasal zihniyetini yetkin kılıp öncelikle ideolojik alanda kazanmayı iyi bilmek, tam sağlamak gerekir. Unutmamak gerekir ki, geleneksel kadınsı teslimiyet fiziki değil toplumsaldır. İçerilmiş kölelikten gelir. O halde öncelikle ideolojik alanda teslimiyet düşünce ve duygularını yenmek gerekir.

Devletin ailedaki temsilcisi olarak erkek, kadın üzerinde hem sömürü hem de iktidarın geliştirilmesinden kendini sorumlu yetki sahibi olarak değerlendirir. Kadın üzerindeki geleneksel baskıyı yaygınlaştırarak, her erkeği iktidarın bir parçasına dönüştürür. Toplum bu yolla azami iktidarlaşma sendromuna girer. Kadının statüsü erkek egemen topluma sınırsız iktidar duygusu ve düşüncesi verir. Öte yandan tavizci işçiliğin oluşumundan işsizliğe, ücretsiz işçilikten asgari ücretliye kadar her olumsuzlukta bedel ödetilen kadın emekçilerdir; kadının kendisidir. Liberalizmin eklektik cinsiyetçi ideolojisi bu durumu saptırıp farklı göstermekle kalmaz; bir de kadınlar için özenle geliştirilen ideolojik varyetlere dönüştürülür. Kendi eliyle kendi köleliğini benimsetmek gibi bir şey. Denilebilir ki, sistem ideolojik ve maddi olarak kadını istismar etmekle sadece en ağır krizlerini aşmıyor, kendi varoluşunu da sağlıyor ve güvence altına alıyor. Kadın genelde uygarlık tarihinin, özelde kapitalist modernitenin en eski ve en yeni sömürge ulusu konumundadır. Eğer her bakımdan sürdürülemez bir kriz durumu yaşanabiliyorsa, bunda kadın sömürgeleşmesinin payı başta gelmektedir.

Toplumsal cinsiyetçiliğin bir yan kolu olarak demografiya, nüfus bilimi, moderniteyle birlikte askeri ordu, işsizler ordusu, standart ulus toplumu için istatistiği de kullanarak kadın doğumunu ideal ölçülere bağlar. Malthusçuluk denen ideoloji bunu ifade eder. Toplumu ve ekolojii tehdit eden insan

nüfusu özünde biyolojik bir sorun olmayıp, cinsiyetçi ideolojinin kapitalizm ve ulus-devlet tarafından istismar edilmesinin bir sonucudur. Modern ailecilik de dahil, kapitalizm, ulus-devletin cinsiyetçilik ideolojisi ve uygulamaları toplum ve çevre için belki de en büyük sorun kaynağıdır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyetçiliği ulus-devlet bağlamında beşinci büyük toplumsal sorun kaynağı olarak değerlendirmek gerekir.

Cinsiyetçi toplum sistemi içerisinde ne kadın kurtulabilir ne de erkek kurtulabilir. Kadınlarımız gerçekten çaresizdirler. Düşünün 14-15 yaşında bir kız, özgür bir şekilde erkeklerle ilişki geliştirmeye kalksa hemen toplumda ismi çıkar, dışlanır. Ya da toplumun dayattığını kabul eder evlenir yine bir erkeğin hakimiyetini kabul eder ve köle gibi yaşar. Nereden baksanız bir çıkar yol bırakılmıyor kadınlara. Kadın ve erkeğin sağlıklı bir temelde ilişki kurması bu sistem nedeniyle çok güçtür. Ben bizzat kendim yıllardır bu konuyla uğraşmama rağmen bir kadınla bu sistem içinde bir ilişki kurmaya korkuyorum. İkinci gün sorun çıkacağından korkuyorum. Bu sorun benden kaynaklı da olabilir. Neden böyle söylüyorum. Çünkü erkekler bu konuda kendilerini dönüştüremiyorlar. Özgür ilişki, özgür yaşamı sağlayacak şekilde bir birliktelik yaratmak bu sistem içinde çok zor görülüyor. Daha önce de söylemiştim, kadına yaklaşımı bir enstrümana yaklaşıma benzetiyorum. Bu yanlış anlaşılmasın, kadını bir araç olarak ele alıyoruz anlamında düşünülmesin. Müzik enstrümanına doğru yaklaşıldığı takdirde

çok güzel müzik meydana getirilebilir. Hangi sesi vermek istersen o sesi alırsın. Yani kötü, yanlış yaklaşırsa kötü sonuçlar ortaya çıkarır.

Kadını sosyal ilişki yoğunluğu olarak incelemek, bu nedenle sadece anlamlı değil, toplumsal kördüğümüleri aşmak (çözümlemek) açısından da büyük önem taşır. Erkek egemen bakış bağımsızlık kazandığı için, kadına ilişkin körlüğü kırmak bir nevi atomu parçalamak gibidir. Bu körlüğü kırmak büyük entelektüel çaba ve egemen erkekliği yıkmayı gerektirir. Kadın cephesinde ise neredeyse varoluş tarzı haline getirdiği ve aslında toplumsal olarak inşa edilen kadını da çözmek, o denli yıkmak gerekir. Tüm özgürlük, eşitlik, demokratik, ahlaki, politik ve sınıfsal mücadelelerin başarı veya başarısızlıklarında yaşanan hayal kırıklıkları (ütopya, program ve ilkelerin hayata geçirilemeyişi), kırılmayan egemen (iktidarlı) ilişki biçiminin (kadın-erkek arasındaki) izlerini taşır. Tüm eşitsizlikleri, kölelikleri, despotlukları, faşizmi ve militarizmi besleyen ilişkiler, ana kaynağını bu ilişki biçiminden alır. Eşitlik, özgürlük, demokrasi, sosyalizm gibi adı çok geçen sözcüklere hayal kırıklığı yaratmayacak geçerlilikler yüklemek istiyorsak, kadın etrafında örülen toplum-doğa kadar eski olan ilişkiler ağını çözmek ve parçalamak gerekir. Bunun dışında gerçek özgürlüğe, eşitliğe (farklılıklara uygun), demokrasiye ve ikiyüzlü olmayan bir ahlaka gidecek başka bir yol yoktur

Toplumların özgürlük düzeyinin kadın özgürlük düzeyine

bağlılığı doğru bir belirlemedir. Konuya estetik açıdan baktığımızda, özgür olmayanın estetiğinin de olamayacağı açıktır. Dolayısıyla estetik olmayan bir yaşam ancak primat sınırlarında gerçekleşir. Kadın olgusuna bir sanat olgusu olarak bakmak daha gerçekçi ve yaşamsaldır. Ne mal mülk, ne işçi-köylü gibi. Kadını doğanın en işleyen duyarlı parçası olarak görmek, belirli bir kutsallığı taşıdığını fark etmek, erkek egemen diliyle hitap etmemek, kadının sırlarla yüklü dilini anlamak estetik bir yaşam açısından çok önemlidir. En kötü toplumsal pratik kadına dayatılan erkek egemenliği, onun hodkamılığıdır. Hiçbir şey çaresiz durumda bırakılmış kadın üzerindeki hoyrat erkek tavrı kadar kaderci olamaz. Bana göre en güçlü, olgun, du-yarlı, eşit ve özgürlükten anlayan, dolayısıyla demokrat erkek ve onlara dayalı toplum, kadına karşı tanımladığımız ölçülere bağlı olmak ve gereklerini yaratmayı bilmekle gerçekleşir. Kölelikte en derinleşmiş toplum kadını en çok küçümseyen toplumdur. Yaşamaktan en anlamayan toplum da kadınla rasgele yaşamayı kabul eden toplumdur. Yine en kötü, duyarsız, heyecan ve anlamdan uzak yaşam da köle kadınla gerçekleştirilen yaşamdır.

Tüm bu tanımlamaların ışığında Ortadoğu toplumuna baktığımızda neden geri, anlamsız, zalim, çirkin ve anlayışsız bir yaşamın hüküm sürdüğünü daha iyi anlamış oluruz. Kadınlarına karşı bu kadar basit, estetikten yoksun, değersiz, mal ve hatta baştan savrulması gereken bir dert olarak yaklaşım gösteren bir erkek toplumunun iflah olamayacağı,

barıştan yoksun ve çirkin yaşayacağı çok açıktır. Böylesi erkek toplumları yaşam kutsiyetini, anavatan yüceliğini, gerçek erdemi, anlamlı canlı bir doğa yaklaşımını yaratamazlar. Yaratamayınca da bahane olarak sık sık 'şeytan kadını' gösterirler. Şeytan ve eksik denilen kadın, aslında kaybetmiş erkek toplumun en aşağılık bir yalanıdır. Erkek egemen ideolojiye, ahlaka ve toplumsal güç ve bireylere karşı güçlü bir savaşım verilmeden özgür yaşam kazanılamaz. Gerçek bir demokratik toplum yaratılamaz. Dolayısıyla eşitlik olarak sosyalizm de gerçekleştirilemez. Halkların politik seçeneği sadece demokratik değil, demokratik ve cinsiyet özgürlüklü toplumdur.

Uygarlığın canavarlaştırdığı erkek akı (binbir hilenin, yalanın, savaş canavarlığının, ideolojik çarpıklığın, kısacası toplum ve çevresini yıkan aklın, teneke sesinden başka ses vermeyen analitik aklın) onsuz edemediği kadına bu muameleyi uygun gördükten sonra, insan toplumuna, çevresine neler yapmaz ki! Bu akı durdurmak, ancak yıktığı toplumsal ahlak ve politikayı öncelikle yerli yerine koymakla mümkündür. Daha doğrusu, ancak bu temelde başlangıç yapılabilir. Yalnız analitik aklın aldığı boyutlardaki rolü nedeniyle, uygarlık sistemlerine karşı demokratik uygarlık sistemini geliştirmenin önemi bir kez daha tüm yakıcılığıyla önümüzde görev olarak durmaktadır. Akla büyük değer biçmek asıldır. Toplumsal akıl bir gerçektir. Toplumun kendisi aklın yoğunlaştığı alandır. Umutsuz olmanın hiçbir anlamı

yoktur. Tüm kutsallıklardan akan bir ses daha vardır ki, “Biz size akli verdik, yeter ki şer yolunda değil, hayır yolunda kullanın. O zaman size gerekli olan her şeyi edineceksiniz!” der. Bu sesi gerçekten almalı ve anlamalıyız. Toplumun sağduyusu da denilen vicdanın sesi, vazgeçilmez ahlaki sesi de bunu der. Toplumsal politika denen özgürlük sanatının duyulur kılınma gereğini yerine getirmek istediği ses de bunu der. Demokratik toplum çalışmaları bu sesin pratiğidir. Demokratik uygarlık sistemi bu sesin teorisidir.

Hâlbuki köklü özgürlük, eşitlik ve demokratlık yüklü bir felsefeyle kadınla düzenlenecek yaşam ortaklığı; güzelliği, iyiliği ve doğruluğu en mükemmel düzeyde sağlayabilme yeteneğindedir. Şahsen mevcut statüler içinde kadınla yaşamı, çok sorunlu olmak kadar çirkin, kötü ve yanlış bulurum. Mevcut statü altında kadınla yaşamak, çocukluğumdan beri cesaretimin en zayıf olduğu bir konudur. Cinsel güdü gibi çok güçlü bir güdüyü sorgulayacak bir yaşamdır söz konusu olan. Cinsel güdü yaşamın sürdürülmesinin hatırıdır. Kutsallığı olması gereken bir doğa harikasıdır. Ama sermaye ve erkek tekeli kadını o denli kirletmiştir ki, bu doğa harikası yetenek, ‘döllük fabrikası’ gibi en aşağılaşmış bir meta üreten kuruma dönüştürülmüştür. Bu metalarla toplumun altı üstüne getirilirken, çevre de nüfusun ağırlığı altında (Şimdilik altı milyar; bu hızla giderse on, elli milyar nüfusla çevreyi düşünelim) anbean çöküşü yaşamaktadır. Şüphesiz bir kadınla çocuklu olmak özde kutsal bir olaydır; yaşamın

tükenmeyeceğinin göstergesidir. Sonsuzluğu hissettirir. Bundan daha değerli duygu olabilir mi? Her tür bu gerçeklik altında kendini sonsuzluğa kaptırmanın heyecanını yaşar. Özellikle günümüz insanında, bu durum, bir ozanın dediği gibi, “Başımıza bela dölümüz bizim” seviyesinde yaşanmaktadır. Bir kez daha Birinci ve İkinci Doğa’ya ters sermaye ve erkek tekelinin büyük ahlaksızlığı, çirkinliği ve yanlışlığıyla karşı karşıya olduğumuz inkâr edilemez.

İnsan eliyle inşa edilen, insan eliyle yıkılabilir. Burada ne bir doğa kanunu, ne de bir yazgı söz konusudur. Şebekenin, kurnaz ve güçlü adamın, kanserli ve hormonlu yaşam elleri olan tekellerin yıkılası düzenlemeleridir söz konusu olan. Yaşamın evrendeki en harika çiftinin (bilinebildiği kadarıyla) anlaşılma derinliğini hep derinden hissetmişim. Kadınla önce düşünmenin, nereden, ne zaman, ne kadar bozukluk varsa tartışma ve gidermenin önemini tüm ilişkilerin önüne koyma cesareti gösterdim. Sadece güçlü, düşünen, iyi, güzel ve doğru karar verebilen, böylece beni aşarken hayran bırakabilen ve muhabibim olabilen kadın, şüphesiz felsefi arayışımın köşe taşlarındandır. Evrendeki yaşam akışının sırlarının bu kadınla en iyi, güzel ve doğru tarafıyla anlam bulacağına hep inandım. Ama hiçbir erkeğin beceremeyeceği kadar, önümdeki ‘erkek ve sermaye’ malıyla, doksan bin kocalı Hürmüz’le varoluş tarzımı asla paylaşmayacak olan ahlakıma da inandım.

SİSTEM ADETA AİLEYİ TÜM DÜZEN ÇELİŞKİLERİNİN

BOĞDUĞU BİR KURUMA DÖNÜŞTÜRMÜŞTÜR

Doğal toplumla birlikte büyük kaybeden bir kesim de kadınlar olmaktadır. Sümer mitolojileri kaybeden kadının ağıtları gibidir. İnanna kültü hem daha önceki dönemlerin kadın eksenli toplumundan izler taşımakta, hem de erkek egemen topluma karşı büyük bir mücadelenin verildiğini yansıtmaktadır. İlk site tanrılarının önemli bir kısmı kadın kökenli iken, giderek tümü yerlerini erkek kimlikli tanrılara bırakır. Kadın düşüşünün hazırlandığı kurumların başında yine tapınaklar gelmektedir. Başlangıçta ana-tanrıça İnanna adına yaygın kadın rahibelerin yönetimindeki tapınaklar adım adım ele geçirilerek sonunda geneleve dönüştürülür. Doğal toplumun ana-kadın etrafındaki evcil düzeni farklı bir kurumdur. Kadının sahibi olmadığı gibi, ana-kadının kendisi çocuklarının ve dilediği erkeğin yöneticisidir. Klasik anlamda karılık-kocalık kurumu gelişmemiştir. Devlet kurumu temelinde erkek egemen toplumun şekillenmesiyle erkek yönetimindeki ataerkil aile yaygınlaşır. Aile kurumu nitelik değiştirerek günümüze kadar sürecektir ilk şekillenmesini kazanır. Kadının sahibi erkek olduğu gibi, çocuklar da onundur. Kadın giderek güçten düşürülüp kendisi mal haline getirilmektedir. İçine girilen aile özünde bir kafestir.

Klanın kendisi aile olarak nitelenmese de ona yakındır. Aile, klan içinde ilk farklılaşan kurumdur. Uzun süre anacıl aile olarak yaşandıktan sonra, köy-tarım devriminden sonra

(tahminen M.Ö. 5000'lerde) gelişen erkek egemenlikli hiyerarşik otorite altında ataerkil aile dönemine geçildi. Yönetim ve çocuklar ailenin erkek büyüğünün denetimine bırakıldı. Kadın üzerindeki sahiplik ilk mülkiyet düşüncesinin temeli oldu. Peşi sıra erkek köleliğine geçildi. Uygarlık döneminde hanedanlık biçiminde geniş ve uzun süreli aile biçimlerine rastlamaktayız. Daha basit köylü, zanaatkar aileler de her zaman var olagelmıştır. Devlet ve iktidarlar aile içindeki baba-erkeği kendi otoritelerinin bir kopyası olarak rol sahibi kılmışlardır. Böylece aile, tekellerin en önemli meşruiyet aracı konumuna itildi. Her zaman egemenlik ve sermaye şebekelerine köle, serf ve işçi, emekçi, asker ve diğer tüm hizmetler için kaynak rolünü oynadı. Bu nedenle aileye önem verildi, kutsallaştırıldı. Kapitalist şebekeler kârın en önemli kaynağını aile içindeki kadın emeği üzerinde gerçekleştirdikleri halde, bunu örtülü kılarak aileye ek yük bindirmişlerdir. Aile adeta düzenin sigortası kılınarak en tutucu dönemini yaşamaya mahkûm edilmiştir.

Aile bu toplumsal bağlamda erkeğin küçük devleti olarak inşa edilmiştir. Uygarlık tarihinde aile denilen kurumun mevcut tarzıyla sürekli yetkinleşmesi, iktidar ve devlet aygıtlarına verdiği büyük güç nedeniyledir. Birincisi, aile erkek etrafında iktidarlaştırılarak devlet toplumunun hücresi kılınmaktadır. İkincisi, kadının sınırsız karşılıksız çalışması güvenceye alınmaktadır. Üçüncüsü, çocuk yetiştirip nüfus ihtiyacını karşılamaktadır. Dördüncüsü, rol modeli olarak tüm

topluma kölelik, düşkünlük yaymaktadır. Aile bu içeriğiyle aslında bir ideolojidir. Hanedanlık ideolojisinin işlevselleştiği kurumdur.

Hanedanlık sistemi, ideoloji ve yapılanmanın iç içe geçtiği bir bütünlük olarak anlaşılacak durumundadır. Kabile sisteminin içinden gelişmekle birlikte, onun inkârı ve üst tabaka, yönetici aile çekirdeği olarak kendini oluşturur. Çok katı bir hiyerarşisi vardır. Ön hâkim sınıftır. İktidar ve devletin prototipidir. Erkek ve erkek evlat esasına dayalıdır. Çok sayıda erkeğe sahip olmak iktidarı için önemlidir. Bu husus çoklu kadınla evlenme, harem hayatı ve cariye sistemine yol açmıştır. Bazı erkeklerin onlarca kadına ve yüzlerce çocuğa sahip olması hanedanlık ideolojisiyle bağlantılıdır. İktidar ve devlet öncelikle hanedan içinde üretilir. En önemlisi, hanedan başta kendi kabile ve aşireti olmak üzere dışındaki diğer kabile sistemlerini ilk sınıflamaya, köleliğe alıştırarak kurumdur. Ortadoğu uygarlığında hanedansız iktidar ve devlete rastlamak neredeyse mümkün değildir. Hanedan gerçekliğinin köklülüğü ve iktidar-devlet için hazırlık okulu teşkil etmesinden ötürü böyledir.

Hanedanlığın resmi ideolojiye dönüşmesi aile yapısına da damgasını vurmuş, 'ailecilik' biçiminde alt ideolojiye yol açmıştır. Aileden aileye fark vardır. Tarih boyunca ve tarih öncesinde kadın-erkek beraberliğinin çok farklı biçimleri mevcut olmuştur. Özellikle kadın ağırlıklı klan aile tipi çok

yaygındır. Bu aile tipinde erkek-koca pek tanınmaz. Dayı ve çocuklar daha çok önemlidir. Diğer bir tip erkek-kadın ikiliğinin denk olduğu tiptir. Sanıldığı gibi aksine, bu tip de tarihte yaygın yaşanmıştır. Erkeğin aile reisliğindeki sistem çok sonraları ve hanedanlık-iktidar-devlet üçlüsünün izdüşümü olarak geliştirilmiştir. Esas hedefi kadınlarını ve çocuklarını üst tabakaların hanedan, iktidar ve devlet çıkarları için yetiştirmektir. Bağımlı uydu kişilikler yaratmaktır. Hiç de gerekmediği ve çok ağır toplumsal sorunlara yol açtığı halde, çok karılı ve çocuklu ailenin temelinde bu iktidar ve devlet çıkarı vardır. Hanedan gibi her aile reisi de ona öykünerek, çok karılı ve çok çocuklu olmayı bir güç ve yaşam garantisi olarak görür. Topluma hâkim zihniyet bu yönü sürekli teşvik eder. Hâlbuki çözümden ziyade tüm toplumsal soruna kapı aralanmış olur. Bu durumun resmi ideolojinin gereği olduğunu ve dince de desteklenerek pekiştirilmek istendiğini bilmek, toplumsal sorunları kavramak için önemlidir. Günümüz Ortadoğu toplumunda halen güçlü olan hanedancılık ve ailecilik kültürü yol açtığı aşırı nüfus, iktidar ve devletten pay alma hırsı nedeniyle sorunların ana kaynaklarından. Kadının aşağılanması, eşitsizliği, çocukların eğitimsizliği, aile kavgaları, namus sorunu hep ailecilikle bağlantılıdır. İktidar ve devlet içi sorunların küçük bir maketi adeta aile içinde kurulmuş gibidir. Aileyi çözmek iktidar-devlet-sınıf ve toplumu çözmek için şarttır. Önce devlet sorunu, sonra aile sorunu demek doğru bir yaklaşım değildir. Diyalektik bir bağ içindeki bu iki olgu birlikte

ele alınıp çözümlenmeyi gerektirir. Reel sosyalizmde önce devleti hal edelim sonra sıra topluma gelir denmesinin yol açtığı sonuçlar ortadadır. Hiçbir ciddi toplumsal sorun bir tanesine öncelik tanınarak çözümlenemez. Bütünsellik içinde bakmak, her soruna diğeriyle ilişkisi içinde anlam vermek, çözüme giderken de aynı yön-temle yaklaşım göstermek daha doğru bir yöntemdir. Zihniyeti çözmeden devleti, devleti çözmeden aileyi, kadını çözmeden erkeği çözmek ne kadar eksikse, tersini yapmadan çözüm peşinde koşmak da o denli eksik kalacaktır.

Sosyal yapı kurumları ve özellikle aile olgusu en az iktidar kadar karmaşıklık taşır. Ortadoğu erkeği ve kadını özgün bir çözümlenmeyi gerektirecek bir karmaşıklık taşır. Genel sosyolojik kalıplarla yapılacak bir aile, kadın ve egemen erkek çözümlemesi önemli eksiklikler taşıyacaktır. Siyasal, ideolojik ve ahlaki gerçeklik en katı ve karanlık yanlarıyla erkek ve kadında yansıtılır. Aile kurumundaki çelişkiler devlet kurumundaki çelişkilerden az değildir. Aile sosyal bir kurum olmanın ötesinde anlamı olan, adeta toplumların ‘kara deliği’ gibidir. Kadını mercek altına aldığımızda, belki de tüm insanlık dramını okumak mümkün olabilecektir.

Ortadoğu uygarlığında aileyi devletin mikro modeli olarak çözmeden, yetkin bir toplumsal çözümlemeyi yapmak çok eksik bırakır. Günümüz Ortadoğu toplumunda kadın sorunu en az devlet sorunu kadar ağırlaşıyorsa, bunun altında yine

devletin tarihi kadar uzun ve karmaşık bir kadın kölelik tarihi yatar. Kadın–aile–erkek Bermuda üçgenini haritada iyi göstermeden, yanından geçen her toplumsal çözüm gemisini batırması işten bile değildir. Bermuda üçgeni toplumsal okyanusta Ortadoğu’daki mikro devlet olarak ailedir. Hiyerarşi ve devlet yükselirken, kendi izdüşümlerini de mutlaka aile kurumunda yansıtmadan edemezler. Ailede yankı bulamayan bir hiyerarşi ve devlet, yaşama şansını güçlü kılamaz ve sürdürülemez. Ortadoğu uygarlığında bu diyalektik ikilem özenle dokunur ve hiç ihmal edilemez.

Günümüz Ortadoğu ailesinde yaşanan sorunların devlette yaşananlar kadar önem taşımasının bu kısa tarihsel anlatımla daha iyi açığa çıktığı kanısındayım. İki yönlü baskı, problemi daha da şiddetlendirmektedir. Tarihten gelen ataerkil ve devlet toplumunun yansımalarıyla Batı uygarlığından yansıyan modern kalıplar bir sentez değil, bir kördüğüm yaratmaktadır. Devlette yaratılan tıkanıklık ailede daha da düğümlenmektedir. Çok çocuklu ve eşli bağlar ekonomik olarak aileyi sürdürülemez bir durumda bırakmaktadır. Büyüyen çocuklarla genç nüfus iş bulamamakta, bu da aileyi işlevsiz kılmaktadır. Ekonomiye ve devlete ayarlı aile, iki yandan da eski tarz bağlarla yürünemeyeceği bir çıkmaza sap-lanmıştır. Ne Batı tarzı aile, ne de Doğu tarzı aile yaşanmaktadır. Ailede erozyon bu koşullarda gerçekleşmektedir. Daha hızlı çözülen toplumsal bağlara nazaran ailenin hala gücünü koruması, tek toplumsal sığınak olmasından ötürüdür. Aileyi kesinlikle

küçümsememek gerekir. Yaptığımız eleştiriler ailenin kökten reddini gerektirmemektedir. Yeniden anlam ve yapılanma gereğini ortaya koymaktadır.

Modernitenin maskesini düşüren kurum yine ailenin iflas durumudur. Batı uygarlığında ailenin iflası sadece toplumsal bağların zayıflığını göstermez. Toplumla olan çelişkisinin, krizin ve kaotik durumun derinliğini gösterir. Nasıl ki kadın köleliği toplumsal köleliğin düzeyini belirtiyorsa; kadın-erkek ilişkilerindeki kaotik durum da günümüz kapitalist modernitenin çelişkisini ve kaotik durumunu yansıtır.

Toplumsal alandaki kapitalizmin oluşturma, yönetme tarzını birçok olguda, özellikle erkekte, ailede, işte, memuriyette, yine eğitim, sağlık, hukuk ve benzeri birçok alanda gözlemleyebiliriz. Aile için kısa bir tanımlama yaparsak, hiyerarşik ve devletçi toplumun temel kurumu olan bu ocak sistemin hücresi, en küçük molekülüdür. Tepedeki imparatorun ailedeki yansıması 'küçük imparator'dur. Toplumdaki köleliğin yansıdığı esas tezgâhtır. Ailedeki kölelik toplumsal köleliğin temel güvencesidir. Sistem adeta her gün, her saat ailede yeniden üretilmektedir. En ağır yükünü de aile çekmektedir. Aile hiyerarşik ve devletçi toplumun uysal eşegidir. Sürekli binilebilir, kendini taşıtabilirsin Genelde dağılan kapitalist sistemin en çarpıcı izdüşümünü ailede yansıtması aralarındaki bu sıkı bağlantıdan dolayıdır

Sosyal alanda özgürlük açısından en önemli sorun aile ve

evlilik gerçeğidir. Bunlar dip-siz bir kuyu gibi durum arz ederler. Kadın için kurtuluş gibi gelen bu kurumlar, mevcut toplum zihniyetiyle bir kafesten diğerine geçmekten başka anlam içermez. Üstelik diri gençliğini de bir kasap zihniyetine terk etmek zorunda kalarak. Aileyi üst toplumun (iktidar toplumu) halk içindeki yansıması, ajan kurumu olarak görmek gerekir. Erkek toplumdaki iktidarın aile içindeki temsilcisi, yoğunlaşmış ifadesidir. Kadın evlenirken aslında köleleşiyor. Evlilik kadar köleleştiren başka kurum tasavvur etmek zordur. Gerçek anlamda en kapsamlı kölelikler bu kurumla kurulur ve ailede kökleşerek sürer. Genel anlamda eş olarak beraberliklerden, ortak yaşamdan bahsetmiyoruz. Bu herkesin özgür ve eşitlik anlayışına göre anlam kazanabilecek bir husustur. Yerleşmiş klasik anlamıyla evlilik ve aileden bahsediyoruz. Kadın aleyhine kesin mülkleşme, tüm siyasal, zihni, sosyal, ekonomik alandan çekilme, bir daha kolay kolay kendine gelememe anlamını taşır. Radikal bir sorgulamadan geçirilerek demokratik, özgür, cins eşitliğini hedefleyen ortak yaşama esasları sağlanmadan bireysel, güdüsel sıkıntılardan ve geleneksel aile anlayışından kaynaklanan evlilikler, ilişkiler özgür yaşam yolunda en tehlikeli sapmalar olarak rol oynayabilir. İhtiyaç bu tür birliklerde değil, zihniyet, demokratik ve politik alanı çözerek cinsiyet özgürlüğünü tam sağlamak ve buna uygun ortak yaşam iradelerini gerçekleştirmektir.

Aile kurumunda kadın, erkek ve çocuklar sistemin en çok

tıkanan unsurlarıdır. Sistem adeta aileyi bir cürufa, tüm düzen çelişkilerinin boğduğu bir kuruma dönüştürmüştür. Evlilik, karı-koca ve çocuklar eskinin feodal ilişkilerini henüz aşamamışken, kapitalizmin insafsız ilişkileri ile kuşatılmış olarak tam bir hapishane hayatı yaşamaktadır. Kürdistan’da aile kutsal sayılmasına rağmen, özellikle özgürleşme düzeyinden yoksunluk, ekonomik olanaksızlık, eğitimsizlik ve sağlık sorunları sonucu tam bir cendereye sıkıştırılmıştır. Kadın ve çocukların durumu tam bir felakettir. Namus cinayetleri denen olgu aslında genel yaşamın içine düştüğü durumun simgesel ifadesidir. Toplumun bitirilen namusu kadının başında patlatılmaktadır. İflas etmiş erkeklik bunun hıncını kadından çıkarmaktadır. Mevcut koşullarda ancak toplumun genel demokratikleşmesi ile aile bunalımı çözüm yo-luna girebilir. Anadilde eğitim ve yayın kimlik bozulmasını kısmen giderebilir. Özel ekonomik destek, yoksul aileleri geçici olarak kurtarabilir.

Dinliyorum, bakıyorum Kültürel hak ve talepler deniliyor. Çözelim diyorsunuz, ancak muhatap almadan kendimiz çözelim diyorsunuz. Kimle çözeceksiniz? Sorunu ben kendim çözerim diyorsunuz. Bu sorunu muhatap almadan çöremezsiniz. Buna “el yardımıyla gerdeğe girme” denir. Eski bir sözdür. Bunu Kürtler kabul etmez. Daha önce sık sık söylemiştim. Eskiden 15 yaşında bir kızla evlenileceği zaman erkek, “kendime karı alacağım” derdi. Kadını böyle mutlu edeceğini sanırdı. Bir kadını böyle mutlu edemezsiniz, böyle

evlilik olmaz. Bir kadına “sana saraylar alacağım, seni iyi yaşatacağım” diyorsun ama değer vermiyorsun. Eskiden yapılan evlilikler gibi al sana şu kadar altın, şu kadar para karşılığında benim ol gibi. Bu zorla karılaştırmadır. Eğer Kürtler bunu kabul ederse “hepiniz karısınız” diyeceğim. Siz çözemezseniz hepinizi karı ilan edeceğim. Bunların modern evlilikle de alakası yok. Modern evlilikte karşılıklı birbirini tanıma, anlaşma vardır. Biz onurumuz ve varlığımıza laf söyletmeyeceğiz. Onurumuz ve varlığımızdan vazgeçmeyeceğiz. Benim kadınla kurduğum arkadaşlık güzel birşey. Çok iyi bir diyalog kurmuştum, ama yarım kaldı. Zeki olan devam ettirebilir. Ne demek istediğimi anlayabilirsiniz. Cins çok çirkinleştirildi. Kadınlık manevi işkence haline getirildi. Bu konudaki yanlış yaklaşımlar, yani sadece cinsi yaklaşım çok çirkin. Bu konu ile mücadele ettik, aşmak istedik. Aşmak çok önemli. Klasik evlilik ve aile üzerinde durduk. Dipsiz kuyu gibi olan aile çözülmeden sorun çözülmez. Ekmekten, sudan daha çok özgürlüğe ihtiyaç var. Kadın erkeksiz olmaz, erkek kadınsız olmaz. Benim için ise olur.

Erkek yönetimindeki aile kadar derinliğine ve süreklilik kazanmış başka tür bir köleliğin bulunmadığı önde gelen sosyologların ortak bir tespitidir. Toplumun kölelik düzeyini çözümleyebilmek, kesinlikle kadının kölelik düzeyinin çok yönlü çözüme kavuşturulmasıyla mümkündür. Kadında gerçekleşen yalnız zihni ve fiili bağımlılık değildir. Tüm duyguları, fiziki hareketleri, ses düzeni, giyim kuşamı kölelik

tarzıyla bağıntılı kılınmıştır. Burnuna, kulağına, el ve ayak bileklerine halkalar takılmıştır. Bunlar kölelik zincirinin simgeleridir. Ortaçağlarda bekâret kemeri de takılır. Tek taraflı bir namus, ahlak anlayışı gerçekleştirilir. Kadın ideolojik olarak hiçleştirilir. Elindeki tüm değerler alınıp kendisi mal durumuna getirilir. Başlık parasına (değerine) bağlanır. Kadın kölelik çözümlemelerinin geliştirilmeyişinin en önemli nedeni, erkeğin bu konudaki obur iştahı, diktatörce tatmin ruhudur. Toplumdaki tanrı-kralın evdeki prototipi kadının efendisi olarak erkektir. O bir koca değil sadece, 'tanrı - koca' dır. Bu nitelik özünde hiçbir şey kaybetmeden günümüze kadar etkisini sürdürmüştür.

Sorulması gereken soru, neden bu kadar derin bir kölelik? Cevabı kesinlikle iktidar olgusu ile bağlantılıdır. İktidarın doğası kölelik ister. Eğer iktidar sistemi erkeğin elindeyse, sadece insan türünün bir kısmı değil, bir cinsin tümü bu iktidara göre şekillenmelidir. İktidar sahipleri devlet sınırlarını nasıl hane sınırları gibi görüp her uygulamayı bu sınırlar dahilinde bir hak olarak görürlerse, onun mikro modeli olan ailede de erkek iktidarının sahibi olarak her uygulamaya (gerekli görürse öldürme dahil) kendini hak sahibi görür. Evdeki kadın o kadar eski ve derinlikli bir mülktür ki, sınırsız bir mülkiyet duygusuyla erkek 'kadın benimdir' der. Kadın için (evlilik bağı adı altında bağlı bulunulan) erkek üzerinde en ufak bir hak iddiasında bulunulamaz. Ama erkeğin kadın ve çocuklar üzerindeki hak sahipliği sınırsızdır. Mülkiyetin en temel kaynağı yine ailede,

kadın üzerindeki kölece tasarrufta aranmalıdır. Mülkiyetin kaynağında köleleştirilmiş kadın yatar. Kadın üzerine yayılmış kölelik ve mülkiyet dalga dalga tüm toplumsal düzeye yayılır. Böylelikle de toplum ve bireyin zihniyet ve davranış yapısına mülkiyetçi ve köleci her duygu ve düşünceyi yerleştirir. Toplum her tür hiyerarşik ve devletçi yapılanmalara uygun hale getirilir. Bu ise, uygarlık denen sınıflı her tür yapılanmanın rahatça ve meşruiyet kazanmış olarak sürdürülmesi demektir. Böylece kaybeden sadece kadın olmuyor. Bir avuç hiyerarşik ve devletçi güç dışında tüm toplum oluyor

Aile eleştirisi önemlidir. Ancak eleştiri temelinde demokratik toplumun ana unsuru olabilir. Sadece kadını değil (feminizm), tüm aileyi iktidarın hücresi olarak çözümlemeden, demokratik uygarlık ideali ve uygulaması en önemli unsurundan mahrum kalır. Aile aşılacak bir toplumsal kurum değildir. Fakat dönüştürülebilir. Hiyerarşiden kalma kadın ve çocuklar üzerindeki mülkiyet iddiası terk edilmeli, eş ilişkilerinde sermaye (her türü) ve iktidar ilişkileri rol oynamamalıdır. Cinsin sürdürülmesi gibi güdüsel yaklaşım aşılmalıdır. Erkek-kadın birlikteliği için en ideal yaklaşım, ahlaki ve politik topluma bağlı özgürlük felsefesini esas alanıdır. Bu çerçevede dönüşüm yaşayacak aile, demokratik toplumun en sağlam güvencesi ve demokratik uygarlığın temel ilişkilerinden biri olacaktır. Resmi eşlilikten ziyade doğal eşlilik önemlidir. Yalnız yaşama hakkını taraflar her zaman kabul etmeye hazır olmalıdır. İlişkilerde kölece, gözü körce hareket edilemez.

Demokratik uygarlık altında ailenin en anlamlı dönüşümü yaşayacağı açıktır. Binlerce yıl saygınlığından çok şey yitiren kadın büyük saygınlık ve güç kazanmadıkça, anlamlı aile birlikleri gelişemez. Cehalet üzerine kurulu ailenin saygınlığı olamaz. Demokratik uygarlığın yeniden inşasında aileye düşen pay önemlidir.

Ben aileye karşı değilim. Bilinçli, sağlıklı evlilikler kurulabilir. Bilinçsiz, cahil bir kadınla veya erkekle evlilik haramdır diyorum. Bağlılık bilinç temelinde olmalı, faydalı işler temelinde olmalı. Duygusal bağlılığın benim için çok fazla bir anlamı yoktur. Bu konularda çok çaba harcadık, ancak bitiremedik.” Evlilik, kadın-erkek ilişkileri çok derin konulardır. Basit değil. Erkek kadın ilişkisinde kadın belirleyici olmalıdır. Hem kadın üzerindeki hem toplumsal kuşatma hem de erkeğin kuşatması tarihten gelen bir sorundur. Kadın burada özgürlüğünü kaybetmiştir. Evlilik de şu anda kadın üzerinde hükmetmenin bir aracı olarak uygulanıyor. Kadın erkek ilişkisi dipsiz bir kuyu gibidir. Çok derindir. Buradan her şey çıkabilir.Ya birbirinizi bitirirsiniz ya da filozof olursunuz. Biliyorsunuz bunun güzel örneklerinde bir tanesi filozof Sokrates'tir. Zaten kendisi de diyor: Evlilik beni filozof yaptı. Siz de ya bu ilişkiyi iyi anlar filozof olursunuz ya da birbirinizi bitirirsiniz. Zizek'in de bu konuda ki tespiti çok önemlidir. Onlar da doğru anlamış. Ben evliliği mahkum etmiyorum. Ama bu ilişkilerin çok zorlu olduğunu, özgürlük temelinde olması gerektiğini belirtiyorum. Evlilikte kadının tercihi esas

alınmalıdır. Kadın belirleyici olmalıdır. Kadınlar yaşamdaki ihtiyaç ve taleplerini doğru belirleyip ve bu konuda karar alma gücünü göstermelidirler. Hayatın her alanına dair kendi özgün tartışmalarını yapıp bu kararları alıp ve bu kararlarını uygulamalıdır.

Zerdüşt dini özgür ahlaklı niteliği en güçlü dindir. Kadın-erkek ilişkilerinde eşitlik ve özgürlüğe yakın bir sisteme sahiptir. İdeal bir eşlik düzenini salık vermektedir. İyi bir eş olmayı iyi ahlakın seçkin bir erdemi saymaktadır. Çocukların yetiştirilmesine özen göstermekte, doğruluk ilk eğitim ilkesi olmaktadır. Yalan söylememek büyük önem taşır. Hayvan ve çevreye en çok dikkat çeken dindir. Kürt ailesinin güçlü olmasında Zerdüştlüğün bu etkileri barizdir. Halen Ezidi ve Alevi Kürtlerinde bu benzer gelenekler canlıdır.

Mezopotamya kültürünü açacak, kadın kültürünü açacak sevgiyi, onuru ve gururu geliştirmek istiyorsanız, ben bunun için kırk yıl uğraştım. Hala buradayım, idam sehpası altında kaldım. Gücünüz varsa okuyacaksınız. Sevgiyi, hırsı, yaratmayı, umudu, acıyı, kendini yeniden yaratmayı böylece insan olmayı, özgür halk olmayı başaracaksınız. O zaman kendinizi tanıyacaksınız. Bir genç kızın bir erkekle olması ürkütücü, erkeğin de köle kadınla birlikteliğini iğrenç buluyorum. Zerdüşt felsefesinin özünde Semitik köle olgusuna karşı bir direnme var. Ailelerimizde biraz olumlu bir şey varsa, Zerdüşt geleneğidir. Nietzsche, 'Böyle Buyurdu Zerdüşt' adlı kitabında

Zerdüşt'ü özgür iradenin ilk temsilcisi olarak görüyor. Zerdüşt, köleci ve feodal ruha ilk başkaldırıdır. Dinler tarihini çok iyi çözümlemelisiniz, dinlerin ruhunu iyi okuyacaksınız. Biliyorsunuz, Zerdüşt geleneğinde özgür iradeye dayalı evlilik vardır. Zerdüşt iyi bir eş olmayı kadın içinde erkek içinde koyuyor. Zerdüşt peygamber tarzını esas almalılar karşılıklı sevgiyi saygıyı. Şimdi yapılan evliliklere karşıyım onlar Arap tarzı, Arap tarzı evliliğine karşıyım. Ama zerdüşt geleneğindeki özgür evliliğe karşı değilim. Bu karşılıklı özgürlük anlayışıyla olur. Evlilik olacaksa özgürlük temelinde olur.

DOĞRU VE GERÇEK NAMUS ANLAYIŞI, ÖZGÜRLÜK İÇİN MÜCADELEDEN GEÇER

Kürt toplumunda yaşamın tükenişini en çok kadın olgusu etrafında gözlemlemek mümkündür. Yaşam ve kadın adlarını gerçekçi olarak birleştiren bir toplumsal kültürde (Jin, jiyan, can, şen, cihan sözcükleri hep aynı kökten çıkar ki, hepsi yaşam ve kadın gerçekliğini ifade eder) kadında yaşamın tüketilişi toplumsal tüketilişin de temel göstergesidir. Tanrıça kültürüne yol açmış kadın etrafında uygarlığın temelini atmış bir kültürden geriye kalan, kadınla yaşam konusunda kocaman bir körlük ve güdülere düşküncü teslim olmaktır. Geleneklerin, imha ve inkâr peşinde koşan kapitalist modernitenin kısıracındaki toplumsal yaşam tümüyle kadın çaresizliğine mahkûm edilen yaşamdır. Elde kalan son savunma mevzisiymiş gibi savunulan kadına dayalı namus anlayışı,

aslında nomos'un (nomos = kural veya kanun) anlamından uzaklaşmış bir hali ifade eder. Çok keskin kadın namusçuluğu çok keskin bir toplumsal namussuzluğu ifade eder. Toplumun namusundan, yani onu ayakta tutan temel değerlerden ne kadar uzaklaşmış veya uzaklaştırılmış bir konumda yaşıyorsa o kadar kadın namusçusu kesilmek tam bir paradokstur.

Kürtlerin toplum namusunu yitirdikten sonra kadının namusunu da koruyamayacaklarını kavrayamamaları sadece cehalet değil, ahlâk adına ahlâksızlıktır. Kadın namusu adı altında yaşatılmak istenen namus anlayışı, ahlâki ve politik olarak tükenmiş Kürt erkeğinin kendi gücünü kadın köleliğinde kanıtlama çabasından veya güçsüzlüğünden ileri gelmektedir. Yabancı hâkimiyetin ona ve toplumuna yaptıklarının acısını o da kendi hâkimiyetini kadına dayatarak çıkarmak istiyor. Kendini bir nevi terapi ediyor. Açık ki, dünya genelinde de ağır olmakla birlikte, belki de hiçbir yerde Kürt kadınının statüsünde görüldüğü kadar ağırlaştırılmış bir kölelik söz konusu değildir. Kürt toplumunda yaşanan çok çocukluluk bu gerçeğin diğer bir yüzüdür. Cehalet ve özgürlüksüzlük, benzer toplumlarda da varlığını sürdürmenin tek çaresi veya çaresizliği olarak çok sayıda çocuk doğurmaya götürür. Öz bilincin gelişmediği her toplumda yaşanan bir olgudur bu. Paradoks şuradadır ki, yaşamın diğer vazgeçilmezleri olan güvenlik ve beslenme olmadığı için çok çocukluluk büyük sorunlara yol açar. İşsizlik çığ gibi büyür. Zaten kapitalist kâr

sisteminin istediği düşük ücretli köleliği besleyen de bu aşırı nüfustur. Uygarlık geleneği ve modernite el ele vererek, bütün yıkımını kadın üzerinde böylece gerçekleştirir.

Savunmalarım okunduktan sonra kadınlara ilişkin sorulacak sorular olabilir. Ben son bir haftadır, namus kavramına yoğunlaşıyorum. Nasıl bir namus? Bu önemli bir soru. Ben Kürtlerin namus kavramının ne demek olduğunu iyi biliyorum. Namusları için adam öldürüyorlar, namus için cinayet işliyorlar! Bu cinayetleri din adına, töre adına yapıyorlar! Namusları için yapamayacakları bir şey olmadığını söylüyorlar! Hatırlıyorum, köyde İmam Ali vardı, bir gün ben ona, ‘ben bu kadına bakarsam din ne der?’ diye sordum, o da ‘bakabilirsin!’ dedi.

Hiç unutmam, annemle küçükken namus üzerine konuşmuştuk. Ben bu konuşmayı hiç unutmam. Ta o zamandandır ben namus kavramı üzerine yoğunlaşıyorum. Nasıl bir namus kavramına cevap arıyorum. Ben bu konuları savunmalarımda da daha derin açtım. Kadın sorununu daha önce de yazmıştım, kadını kavramaya anlamaya çalışan biriyim. Kadınlar bu kavramı çok yoğun tartışmalı. Nasıl bir namus, nasıl bir kadın? Sorularına cevap aramalı. Kürtlerin namustan ne anladığını ben çok iyi biliyorum. Kürtlerin namus durumu ortadadır. Kürtler üzerinde birçok oyunlar oynanıyor. Bunları iyi görmek gerekiyor. Doğru ve gerçek namus anlayışı, özgürlük için mücadeleden geçer. Bu konuda üç beş kişi doğru

bir özgürlük anlayışıyla mücadele etse onlarca kadını arkasından götürecektir. Mücadeleleri güçlenecektir. Ama ben zannetmiyorum DTP içerisinde bile bu düzeye ulaşan kadın olsun.

Özgürleşmek için felsefeyi bilmek gerekiyor, tarihi bilmek gerekiyor. Beş bin yıldır kadınların tarihen üzeri silinmiştir. Gerçek manada bir avukat, bir hukukçuluk yapmak için de tarihi ve felsefeyi bilmek gerekiyor. Yasalar biliniyor, ben kadınlara yasalara aykırı davranın demiyorum ama bunları da gözeterak demokratik duruşu göstermek lazım. Bu konuda DTP içerisinde de, hukuk içerisinde de önemli olan demokratik duruşu göstermektir. Bu konuda demokratik duruşunu göstermeli, demokratik eylemliliklerini geliştirmelidirler.

Bu sorunları aşmak kolay değil. Ben hep söylüyorum kendini yakmak, bu sorunları aşıp, özgürleşmekten daha kolaydır. Ben bu konuda onlarca kitap yazdım. Kadınları anlamaya, kavramaya çalıştım. Bu konuda ısrarlıyım, bu konuda iddialıyım. Ben erkekler için de söylüyorum, namuslu erkek, birazcık namusu ve onuru varsa kadını anlamaya, dinlemeye çalışırlar. Siz erkekler de kendinizi bu konuda göreceksiniz. Namus adına, sevgi adına her gün kadınlar öldürölüyor. İşte Diyarbakır'da zaten köleleştirilmiş, bu durumda olan bir kadını dövüyor, şuraya gittin, şuna baktın diyerek pat diye öldürüyor, namus adına. Aslında tam tersi bu hale gelmiş köleleştirilmiş kadını dövmek, öldürmek en büyük namussuzluktur. Bundan

büyük namussuzluk yoktur. Kadın akademilerinde bunları tartışın. Bunları bilmeden hiç bir şeyi anlayamazsınız. Ben kadınların özgürlüğünü, Özgürlük Sosyolojisi kitabımda ele aldım, incelemeliler. Ben de inşa edilmiş erkeklik üzerine okuyorum ve yoğunlaşıyorum. Böyle her gün kadın ölümleri nasıl yaşıyor? O erkeklik duygusu üzerinden kadın cinayetleri nasıl işleniyor? Bunlara yoğunlaşıyorum.

Her alanda yenilmiş Ortadoğu erkeği, bu yenilginin bütün yansımalarını kadından çıkarmaktadır. Dışarıda ne kadar hakarete uğrasa, bunun karşılığını bilerek ya da kendiliğinden kadından çıkarmaktadır. Toplumunu savunamama, çıkış bulamamanın öfkesiyle dolmuş erkek, ailede bir deli gibi çocuk ve kadına yönelmekte, şiddetini boşaltmaktadır. ‘Namus cinayetleri’ olgusu, aslında bütün toplumsal alanda namusunu çiğneten erkeğin, tersinden olarak bunun öfkesini kadında giderme eylemidir. Sembolik ama çok bitik ve basit bir gösteriyle namus davasını hallettiğini düşünmektedir. Bir nevi psikoterapi uygulamaktadır. Sorunun altında kaybedilmiş bir tarih ve toplumsal dava yatmaktadır. Bu tarihsel toplumsal davayla yüzleşmedikçe ve üzerine düşeni yapmadıkça, namus kirlenmesinden asla kurtulamayacağını bu ‘erkeğe’ anlatmak, kabul ettirmek temel sorunlardan birisidir. Asıl namusun kadının cinsel organının bakireliğinden değil, tarihsel ve toplumsal bakireliği sağlamaktan geçtiğini mutlaka öğretmek ve uygulamak gerekir. Ortadoğu toplumundaki aşırı erkeksilik ile kadınsılık diyalektik bir ikilemdir. Bu ilişki tarzından erkeğe

döner karşı özellikler kof egemen erkeklktir. İktidarın erkeğe uyguladığı egemenliği, erkek kadına, kadın da çocuklara yansıtır.

Ben kadın-erkek ilişkilerinin yüzde doksanını tecavüz olarak nitelendiriyorum. Bunların temelinde çok çirkin ilişkiler vardır. Ben aşka, evliliğe karşı değilim. Aşkta, evlilikte güçlü cinsel dürtü ve güdüler olabilir. Bunlar normaldir, bunları inkâr edemeyiz. Benim karşı olduğum husus bu tecavüz kültürüdür. Evlilik öncesi ve hatta evlenildikten sonra birçok tecavüz vakası yaşanıyor. Aile içi şiddet boyutuyla olayı ele aldığımızda, evlilik maskesi altında yapılan tecavüzler çok daha çirkindir. Genç kızları altmış yaşındaki adama veriyorlar. Bu zorbalık karşısında kız intihar ediyor. İstenmeyen evlilikler gerçekleştiriliyor. Hatta bazen para verip kadın alıyorlar, yani resmen satın alıyorlar. Bu çok ahlaksızca ve çirkincedir. İnanılmaz saldırgan bir erkeklk var ortada. Yaşı ileri erkekler, küçücük kızları alıyorlar. Bunlara "sen resmen sapıksın" diyeceğim. Burada din gitmiştir. Ahlak bitmiştir. Suriye'den gelen biri 17, biri 25 yaşında iki kızın nasıl pazarlandığını geçen göstermişlerdi. Bunları pazarlayanlar İŞİD ile de ilişkiliydi.

Televizyonda Amed'de yaşanan bir mahkeme olayı vardı. Kadın ikinci çocuğuna hamile ve kız olduğu için adam kadını elektrikli işkence ile öldürmüş. Korkunç bir durumdur. Kadın örgütü derin bir sosyoloji, derin bir toplumsal örgütlülük ile bunları çözmelidir. Egemen erkek dayak, şiddet, küfür ve savaş

demektir. Özgecan katliamı var. Hiçbir kadın bu cinayeti hayalinden bile geçirmezdi. Kadın bu cinayetin ideolojik-politik bağını kurmalıdır. Bana yaklaşan kadın, böyle yaklaşmalıdır. Bana yaklaşırsanız, ciddi olacaksınız. "Eğer bunu kabul etmiyorsanız, istediğinizi yaparsınız" derim. "Kocanızın kölesi olun, ne olursanız olun" derim. Benim söylediklerim kadın siyasetine doğru yaklaşımla ilgilidir. Erkek sırf kadın elinden kaçtığı için korkunç bir saldırı geliştiriyor. Tüm kadınlar, bu saldırı altındadır. Toplum erkek tarafından böyle dizayn edilmiş. Kadın karşı korkunç bir yönelim var. Kadın bir parça özgürlük istediğinde korkunç öldürülüyor. Bu Özgecan katliamı da siyasi bir katliamdır. Bunu anlayacaksınız.

Evlilik namusu, onuru denilen şey, esasta 'küçük imparatorun' bütün kahrının çekilmesidir. Nasıl ki büyük imparator onuru saydığı devlet mülküne bir şey olduğunda bunu savaş nedeni sayarsa, küçük imparator da onuru saydığı mal olarak kadına bir şey yapılırsa bunu büyük namus meselesi, dolayısıyla kavga nedeni sayar. Daha da ilginç olan, kadının ruh olarak tamamen boşaltılması, biçimsel olarak da aşırı kadınsı, süslü-sesli bir 'kafeste kuş' haline getirilmesidir. Ses ve makyaj düzeni; doğal kadının çok dışında öz kimliğinin ezici biçimde inkârına dayanan, kişiliğini öldüren bir durum arz eder. Kadıncılık kadının özel olarak kişiliksizleştirilmesidir. Bir erkek icadı ve dayatmasıdır. Böyle olduğu halde, sanki kadının doğal duruşu buymuş gibi suçlamaktan geri kalmaz. Tüm reklam, teşhir malzemesi olarak kullanılmasından bizzat

sistem sorumlu olduğu halde, bu da kadının doğal özüne yakıştırılır. Kadın onuru kapitalizmle en dip noktasına oturmuştur.

Kadının kimliğinde dibe vuran, aynı zamanda komünal toplum değerleridir. Sistemin mantığı hem buna muhtaçtır, hem de oldukça becerilidir. Bir beraberlik eşitlik, aşk, ahlak, estetik ve özgürlük içermelidir. Bunlar olmazsa ne olur? Yılmaz Güney bir kadın için adam öldürdü. Salt tutkuyla olmaz bu işler. Kadın için cinayet işlenir mi? İşlenseydi benim işlemem gerekirdi. Benim de bir eşim vardı. Kaçtığında dünyalar benim oldu. Oysa karısı kaçan erkek vurur. Ben de bekârım, Kaç yaşıma geldim. Bekârlığı sosyolojik anlamda söylüyorum. Belki gülersiniz ucube dersiniz ben hala evliliğe hazır hale geledim. Tüm kadınların yaşadığı trajik şeyleri önlemek için bu yolu seçtim. Benim gibi biriyle nasıl sözleşeceksiniz bunu belirlemeniz gerekir. Çok zor bir konudur. Mustafa Kemal örneği biraz benzerdir. Büyük aşkla latife ile evlendi. Bir yıl dayanabildi. Yine köşkte fikriyenin ölümü Mustafa Kemal'i çok üzmüştü. Ben on yıl dayandım. Bu anlatılamaz ve anlaşılamaz bir durumdur. Tarihte hiçbir erkek kadın üzerinde benim kadar yoğunlaşmadı, ilgilenmedi ve bağ kurmadı. Yüzlercesi kendini yaktı ve buna rağmen bu sorun devam ediyor. Tüm yazarları inceledim. Simone De Bavuar, JudetButler, bunlardan daha fazla yoğunlaştım. Ama hala kadın konusunda oldukça çekingenim. Bu tarihte yoğun derinleştirdim. En değme Hollywood artisti bile benimle yarışamaz. Kadınlar bana çok

bağlılar. Dünyada bunun bir örneği daha yoktur. Buna rağmen sorunlar hala var. Bana göre her evlilik bir tecavüz ve intikamdır. İnsan sadece mülkü olan kadınıyla büyümek, erkek olmaz. Ben böyle ne büyümek, ne de erkek olmak istedim; hatta böyle olmayı onur kırıcı buldum.

Özgürlük olmadan her şey haramdır. Namusu burada doğru bir anlayışa oturtmak gerekir. Asıl namus burada başlar. Benim için namus özgürlüktür. Erkek çok kurnaz, kadın da bu süreç içerisinde kurnazlaşmıştır, ama erkek hakimdir. Bunu aşmak irade ve güç ister. Bunun için demokratik çalışma yapılabilir. Siyasi partiler ve benzeri platformlarda çalışmak ve mücadele etmek gerekir. Demokratik savaş vermek gerekir. Önce kendiniz olmalısınız.

Cinslerin buluşmasını mutlaka hayvani cinsel güdünün üstüne, büyük dostluğun ve yoldaşlığın seviyesine çıkarmak, bana gerçek bir yiğitlik gibi geldi ve kadına uzanmaktan çekinmenin korkaklık olduğunu fark ettim. Korkuyu egemen erkek yaratmıştı. Namus adı altında bu oyunu oynuyordu. ‘Seviyorum’ derken bile, ikinci seferinde bıçaklıyordu. Haksızlığı dehşet vericiydi. Cins olarak kadını hırpalamış, fiziğini, zekâsını ve duygularını mahvetmişti. Kadını inanılmaz derinliklere düşürmüştü. En benim diyen sosyalist erkek ve hatta kadın bile bu oyunun basit figüranları olmaktan kendilerini kurtaramıyordu

Açık ki, adı yaşamla özdeşleşen kadının mahkûm edildiği

statü tamamen anti-Jîyan ve anti-Jîn karakterlidir. Halen aklımın almadığı bir husustur bu. Erkek büyük utanmadan kadınla mevcut statü altında nasıl yaşayabilir? Hele hele namus kavramını tepetaklak ederek, nasıl kadını kendisinin en temel namus konusu yapabilir? Gerçek anlamıyla bununla savaşımayı gerçek namus belledim. İnaniyorum ki, bu savaş özlenen kadını, dolayısıyla yaşamı yaratmayı daha şimdiden şahıslarınızda ve onların kurumlaşmış ifadesinde kanıtlamaktadır. Genelde dünyada, özelde Ortadoğu toplumunda uğrunda yürütülecek en anlamlı sosyal mücadeleye bu temelde olmak durumundadır. Yüksek performansla bu yönlü mücadelemi onurla yürütüyorum. Ama önemli olan, bu mücadele yükünün altında gerek bireysel gerekse kurumsal olarak başarıyla çıkışınızdır. Bu yönlü mücadele için söylediklerimi tekrarlamak istemem. Benim kadın dostluğu ve yoldaşlığımda sınır yoktur. Ondaki teorik derinlik ve pratik, kabul edilebilir erkekliğin de gerçek ölçüsü olacaktır. Bu perspektif bence estetiğin ve ahlâkın da temel ilkesi durumundadır. Güzellik öncelikle bu perspektifteki derinliği yakalamak ve yaşamakla mümkündür. Vatanı, ulusu ve özgürlüğü yaşamamanın temel kıstası bu olsa gerek.

Jin ve jiyan'ın kadın ve yaşam olmaktan çıktığı koşulların toplumun çöküş ve çözülüşünü yansıttığını hep söylüyoruz. Bu gerçekliği çözmeden ve özgürlük yoluna seferber etmeden adına devrim, devrimci parti, öncü ve militan diyebileceğimiz unsurların rol oynayabilmeleri düşünülemez. Kendileri

kördüğüm olmuş olanların başkalarının kördüğümünü çözmesi ve başkalarını özgürleştirmesi mümkün olamaz. PKK'nin ve devrimci halk savaşının bu konuda doğurduğu en önemli sonuç, toplumun kurtuluşu ve özgürlüğünün kadın olgusunun çözümlenmesinden, kurtuluşu ve özgürlüğünden geçtiğine ilişkindir. Fakat belirttiğimiz gibi Kürt erkeği de çok çarpıtılmış olan kendi namusunu veya bilimsel olarak daha doğru bir tanımlamayla namussuzluğunu kadına mutlak egemen olmakta görüyor. Asıl çözülmesi gereken bu yaman çelişkidir.

Daha önceki bölümlerde bu yönlü çabalardan bahsettiğimiz için tekrarlamayacağız. Demokratik ulus inşasına gidişte bu deneyimin de ışığında yapılması gereken şey, şimdiye kadar namus adına yapılanların tersinin yapılmasıdır. Tersyüz edilmiş Kürt erkekliğinden, biraz da kendimden bahsediyorum. O da şöyle olmalıdır: Kadına ilişkin mülkiyet anlayışımızı tamamen terk etmeliyiz. Kadın sadece ve sadece kendi kendisinin (Xwebûn) olmalıdır. Hatta sahipsiz olduğunu, tek sahibinin kendi kendisi olduğunu bilmelidir. Kara sevda, aşk dahil, hiçbir bağlılık duygusuyla kadına bağlanmamalıyız. Aynı biçimde kadın da kendisini bağımlı ve sahipli olmaktan çıkarmalıdır. Devrimciliğin, militanlığın ilk şartı böyle olmalıdır. Bu deneyimden başarıyla geçenler, bir anlamda kişiliğinde özgürlüğü gerçekleştirenler, yeni toplumu ve demokratik ulusu kendi özgürleşmiş kişiliklerinden başlatarak inşa edebilirler.

MEVCUT CİNSELLİK İLİŞKİSİ ERKEK EGEMEN TOPLUMA HİZMET EDİYOR

Kapitalist sistem hegemonyacılığında siyasi ve askeri zorun yeri önemli olmakla birlikte, esas ayakta tutanı toplumun kültür endüstrisiyle teslim alınması, hatta felçli hale getirilmesidir. Denilebilir ki, sistemin etkisindeki topluluk zihniyetleri insana yakın maymunlardan daha geri ve oynatılmaya müsait hale getirilmiştir. Hayvanat bahçelerindeki düzen, aslında tüm toplumun hayvanat bahçesi tarzında düzenlendiğine dair çok aydınlatıcı bir örnektir. Nasıl hayvanat bahçesindeki hayvanlar seyirlikse (gösteri unsurları), toplumun da bir gösteri toplumuna dönüştüğü birçok filozofça tespit edilmiştir ve dillendirilmektedir. Başta üç (S)'ler, seks endüstrisi, peşi sıra ve iç içe spor ve sanat-kültür endüstrileri geniş bir medyatik reklam kampanyasıyla yoğun ve sürekli olarak duygusal ve analitik zekâyı bombalayarak, tamamen işlevsizleştirerek, gösteri (temaşa eden) toplumunun zihniyet fethi tamamlanmıştır.

Bu toplum, teslim alınmaktan da daha kötü, sistemin dilediği gibi sevk ve idare ettiği toplumdur. Aslında faşizmin ilk gösteri toplum deneyimi yenilmedi. Elebaşları tasfiye edildi. Fakat sistem soğuk savaş ve sonrasında tüm topluluklara ulus-devletle ve küresel finans şirketleriyle egemen kılındı. Yaşanılan dönem Sümer, Mısır, Hint, Çin ve Roma başta olmak üzere, güçlü imparatorluk sistemlerinin toplumlar üzerindeki

fethini katbekat geride bırakmıştır. Kapitalizmin imparatorluk aşaması hegemonyasının (daha önceki sömürgecilik ve emperyalizm aşamaları) zirvesi olup, her ne kadar objektif olarak kaotik ve çürüme belirtilerini yoğunca yaşasa da, sistemin toplumla çok oynayarak, yani zihni hegemonyayı içinden çıkılmaz hale getirerek bu gerçekliği telafi etmek istediği çok iyi anlaşılacak durumundadır.

Toplumda spor ve sanatın işlevi de artık ulus devletin hizmetinde toplumla savaşın etkili ajan kurumları haline dönüştürülmüştür. Özellikle popüler kültür ve spor programları bu amaçla genişçe kullanılmaktadır. Seks, spor ve sanat alanlarının bilinçli olarak küresel sermaye tarafından içi boşaltılarak en etkin toplumsal ajan kurumlarına dönüştürülmeleri, son dönemin en etkili topluma karşı savaş hareketleri olmalarına yol açmıştır. Bu değerlendirmeyi sunarken, şüphesiz kendi öz varlıkları itibariyle cinsel, sportif ve sanatsal etkinliği mahkûm etmiyoruz. Tersine, toplumun esenliği için büyük bir etik değer temelinde bu alanların toplumun hizmetinde kullanılmaları demokratik uygarlığın temel görevlerindendir.

Spor sağlıklı toplum için bir eğitim aracı iken, ulus-devletler bağlamında devletin şan ve şeref aracına indirgenmiştir. Sanki savaştaymışçasına, spor sadece bir yenme ve yenilme ikilemine sıkıştırılarak iktidarın savaş aracına dönüştürülüyor. Özellikle futbol sporu ulus-devletler için bu amaçla bir iktidar

tekeli olarak kullanılmaktadır. Spor hem ulus-devletleştirilmiş, hem topluma karşı etkili savaş alanına dönüştürülmüştür.

Sanat hem devlet hem özel tekellerin el attıkları ikinci önemli bir toplumsal savaş alanıdır. Özellikle pop kültür ve arabesk kültürü toplumun eğlence kültürü tarafından tutsak edilmesinde etkili rol oynamaktadır. Adeta bir starlar ordusu toplumu ateş altına almış gibidir. Klasik sanat gözden düşürülüp, halk kültürü popülerleştirilme yoluyla binlerce yıllık esas fonksiyonundan uzaklaştırılmakta ve imha edilmesinde tersine rol oynayan bir araca dönüştürülmektedir. Seks veya cinsellik tarihte hiç olmadığı kadar toplumla savaş nesnesine dönüştürülmüştür. Seks kadar hiçbir araç topluma karşı savaşta etkin rol oynayamaz.

Tersi bir konum da sistem gereği varlığını dayanılmaz boyutlara taşımıştır. Özünde bir ataerkil toplum geleneği olan başta erkek olmak üzere çok çocuklu olma, sağlık tekniklerinin devreye sokulmasıyla alt tabaka kadınlarında çocuk doğum makinesi rolüne indirgenmiştir. Böylelikle zor olan çocuk yetiştirilmesi de yoksullara yüklenerek, bir yandan genç işçi ihtiyacı gideriliyor, diğer yandan içinden çıkılmaz bir aile yozlaşması yaratılıyor. Bir taşla birkaç kuş vuruluyor. Üst tabaka kadın ve erkeği artık suni bebek, üvey evlat ve hayvan beslemeyle evlat kavramını yozlaştırarak eksikliğini giderirken, sonuna kadar seksi kalmaya çalışıp yeni seks dinini ritüelleştirerek baygınlaşıyorlar. Sonuç, altından çıkılamaz

anlamsız bir nüfus, tarihin hiçbir döneminde görülmemiş bir işsizlik ve çevre bunalımının insan yükünü taşıyamaz bir konuma getirilmiş bulunmasıdır. Bu sorunla nasıl baş edilmesi gerektiğini daha çok ‘Özgürlük Sosyolojisi’nde işlemeyi düşündüğümü belirtmeliyim.

Medya modernizmin en etkili ve beyin ve yürek yıkama aracıdır. Bu aygıtlar iletişim teknolojisinin sunduğu olanaklardan yararlanan ulus-devlete dilediği vatandaşı yetiştirmekte büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Özellikle üç (S)ler seks, spor ve sanatın popülerleştirilerek, özünden boşaltılarak topluma sunulmasında ve böylece en aptal, banal, afyonlanmış vatandaş oluşumunda medya başat rol oynamaktadır. Ana başlıklar halinde daha da çoğaltabileceğimiz bu araç ve yöntemlerle tarihin hiçbir döneminde görülmemiş bir vatandaş tipi yetiştirilmektedir. Esas yaşam hedefi bir araba + aile (karı veya koca bulmak, bir iki çocuk sahibi olmak) + daire sahibi günlük standart tüketici olabilmektir. Toplumsallığın anlamı en süfli (bayağı, aşağılık) bireyci ihtiraslar için rahatlıkla bir tarafa bırakılır. Hafızasızlaştırıldığı için tarihten de kopmuştur. Tarih sandığı, milliyetçi ulusal klişelerdir. Felsefesizdir ya da en dar faydacılık dışında bir mutluluk felsefesinin olabileceğine hiç inanmaz. Görünüşte moderndir. İçerikte ise en kof, içi boşaltılmış, en karanlık emeller (faşizm) için koşmaya hazırlanmış ‘vatandaş sürüsü’, ‘kitle toplumu’ bireyi, daha doğrusu BİREYSİZLİĞİ söz

konusudur.

Faşizme gidişte bu vatandaş tipinin oynadığı role ilişkin çok sayıda değerli roman yazılmıştır. Bu konuda çok ünlü yazarlar vardır. Özellikle soykırım çözümlenmesine dayanan bu romanlar çok öğreticidir. Son dönemlerde postmodernizmin etkisi altında yapılan ‘yurttaş’ eleştirileri de oldukça aydınlatıcıdır.

Demokratik modernitenin önündeki en temel engellerin başında bu tip vatandaşı üreten ulus-devlet ve toplumu gelir. Dolayısıyla demokratikleşmenin başta gelen görevlerinden biri, bu tip bireysizliği (çünkü gerçekte birey yok sayılmaktadır) doğuran ulus-devlet ve toplumunu çözümleyerek, demokratik uygarlığı inşa edecek eşitlikçi, özgür, demokrat bireyleri (özgür yurttaş) yetiştirmektir. Ulus-devlet hem aile içinde, hem dışında cinselliğe yönelik yürüttüğü politikalarla tam bir iktidar sapıklığına yol açmıştır. Kadın kendini seks metası olarak, erkek ise cinsel iktidar aracı kılarak, hem kendilerini hem toplumu sadece ahlaki buhrana sürüklemiyorlar, iktidar savaşının kurbanı haline de getirmiş oluyorlar.

M.Foucault’ın Cinselliğin Tarihi kitabını okuyorum. Katıldığım ama daha geniş olan düşüncelerim var. Cinsel güdüler doğaldır, her insanda bulunur. Tehlikeli olan cinselliğin iktidarın objesi haline gelmesidir. Mevcut cinsellik bir iktidardır, şaha kalkmış erkekliktir. Hatta erkeği vahşileştiren bir hale getirmiştir. Sonuçta mevcut cinsellik

ilişkisi erkek egemen topluma hizmet ediyor. Kaba, vahşileştiren, yok edici bir iktidar anlayışı ortaya çıkarmıştır. Hepsinin temelinde bu anlayış vardır. Namus cinayetleri, tecavüz kültürünün altında bu anlayış vardır ve bu anlayış değişmeden ne demokrasi ne de özgürlük sorunu çözümlenemez

Cinsellik ihtiyacı da yakından gözlemlenmeyi gerektirir. Kendini son derece arzulu ve şiddetli hissettiren bu ihtiyaç, yaşamı sürdürme gibi bir fonksiyonu ifade etmektedir. Enerjinin cinsellik oluşumundaki yoğunluğu yine yaşamsallıkla bağını düşündürtmektedir. Fakat cinselliği yaşamın tek sürdürücü etkeni olarak düşünmemek gerekir. Belki de en ilkel yaşamı sürdürme olgusu cinsel tarzdır. Bu tarz, niceliksel temelde yaşamın sürdürülmesidir. Çeşitlenme ve evrim yaşamın daha zenginleşmiş biçimlerine yol açar. Ayrıca cinsel birleşme sadece yaşam tutkusunu, güdüsünü değil, ölüm korkusunu, daha doğrusu ölümün kendisini birlikte taşır. Her cinsel birleşme kısmen ölümdür. Bazı hayvanlar birleştikten sonra hemen ölürlər. O halde cinselliğe yoğun bağlılık, yaşamın en ilkel halini ve ölümün gerçekleşmesini de çağrıştırır. Sadece cinselliğe mahkûmiyet, ölüm seçeneğini güçlendirir. Cinsellik diğer sevgi ve güzellik duygularına ne kadar dönüşür ve yaşanır, o kadar ölümsüzlüğe yaklaşır. Sanat eserlerindeki ölümsüzlük bu algının sonucudur. Cinsel üremeyi bir savunma tarzı olarak da yorumlayabiliriz. Ne kadar ürersen o kadar kendini varmış, sürecekmış ve savunacakmış

gibi hissedebilirsiniz.

İnsan toplumunda cinsellik ve üremeyi daha yakından tartışacağız. Yaşamı tekrarlama niteliğinde sürdürme garantisi veren cinsel eylemdeki hazzı ‘aşk’ olarak değerlendirmek büyük hatadır. Tersine, cinsel eyleme dayalı haz aşkın inkârıdır. Kapitalist modernite cinsiyetçiliği kanser gibi çoğaltarak, aşk adı altında toplumu öldürmektedir. Gerçek aşk evrenin oluşum dilinden duyulan büyük heyecandır. Mevlana’nın “Alemde ne varsa aşk imiş, gerisi kıylı u kal imiş” sözü hakiki bir aşk yorumu olabilir. Aşk cinsel hazzın aşılmasına, daha doğrusu insan ahlakındaki karşılıklı özgürlük düzeyinin gelişimine bağlıdır. Cinsel şehvet özgürlük yitimiyle, maddi hareketsizlikle de bağlantılıdır. Sadece kadın-erkek arasında değil, tüm evren unsurları arasındaki aşkı oluşum ahengine bağlamak en doğrusudur.

Hissin, duygunun gelişimi başlı başına bir mucizedir. Örneğin görmeyi nasıl yorumlamalıyız? Görmenin canlılığın en gelişkin bir ögesi olduğu kesindir. Işıksız görmenin düşünölemeyeceği de açıktır. Görmüş olmak bir düşüncedir. Cinsellik başta olmak üzere, tüm canlılık özelliklerini bir düşünce biçimi olarak görmek önemlidir. Canlılığın kendisi bir anlamda öğrenme yetisidir. Bu anlamda Descartes’in “Düşünüyorum, öyleyse varım” deyişi yerindedir. Daha da genelleştirirsek, evrenin kurallar dahilindeki döngüsünü de öğrenme olarak yorumlayabiliriz. Kurallar öğrenmeyi hatırlatır.

Fakat yine göze dayalı öğrenme muhteşem bir gelişmedir. Şu söz anlşılırdır: “Tanrı kendini gözlemek için evreni yarattı.” Hegel’deki kendi farkına varmak için ‘Geist’in maddeleştigi yargısı da görmeyele bağlantılıdır. Görmek, görölmek belki de oluşumun esas gayelerindendir.

İnsanlar başarıyı seks gücünde arar hale sokulmuştur. Hâlbuki cinsellik tüm canlılarda yaşamı fark etmede ve onu sonsuzlaştırmada öğretici bir etkinlik işlevindedir. Tek hücreli canlılardan tatalım insan türüne kadar cinselliğin işlevini bu biçimde tanımlamak mümkündür. Dolayısıyla anlamlı ve hatta kutsaldır. İnsan toplulukları da tarih boyunca bu tarz bir yorumu esas almışlardır. Tüm antropolojik araştırmalar bu yorumu doğrulamaktadır. Eğer metalaştırılamayacak (endüstrileştirilemeyecek) bir ilişki veya ilişkiler varsa, bunların başta geleni cinsel ilişki olmak durumundadır. Çünkü yaşamın kutsallığıyla, yüceliğiyle, sürekliliğiyle ilgilidir. Daha çok da saptırılıp diğey yaşamları tehdit etmeme sorumluluğuyla bezelidir.

Cinsel istismar, denilebilir ki, sistemin en temel hegemonik araçlarındandır. Sadece metalaştırılarak dev bir endüstriye dönüştürölmemiştir; toplumda Hint fallus tanrısallığını hem yozlaştırıp hem de kırk kat geride bırakan bir erkek egemen cinsiyetçilik dini haline getirilmiştir. Özellikle her erkekte bu yeni dini gösterge başta edebiyat olmak üzere sanatın boş köşesine oturtularak tam bir uyuşturucu araca

dönüştürülmüştür. Kimyasal uyuşturucular bu yeni cinsellik dini karşısında solda sıfır gibi kalmıştır. Tüm toplum bireyleri medyatik reklam (sadece alelade reklam değil) kampanyalarıyla bir cinsel sapık haline getirilmiştir. Genç, yaşlı, hatta çocuk fark etmiyor; herkes kullanılıyor. Kadın en gelişkin seks nesnesine dönüştürülmüştür. Her zerresi seks çağrıştırmasa sanki para etmeyecekmiş gibi bir zihniyete mahkûm edilmiştir. Kutsal aile ocağı bir seks dergâhına dönüştürülmüştür. Kutsal ana ve tanrıçalıktan geriye işe yaramaz, bir köşeye atılan ‘kocakarılar’ kalmıştır. Çok hazin ve acı verici bir durum. Suni döllenmeyle kadının tam bir seks aracı olma süreci zirveye tırmandırılmıştır. Cinsellik tüm doğada üremeye ilgilidir. Yaşamın devamı amaçlanmıştır. İnsan erkeğinde özellikle kadın tutsaklığıyla birlikte ve ağırlıklı olarak uygarlık sürecinde asıl rol sekse, cinsel arzunun patlamasına ve çarpıkça gelişimine tanınmıştır. Hayvanlarda çok sınırlı olan çiftleşme dönemleri (çoğunlukla yıllık), erkek insanda neredeyse yirmi dört saate çıkarılmak istenir. Kadın günümüze doğru seksin, cinsel iştah ve iktidarın sürekli üzerinde denendiği araçtır. Özel-genel ev ayrımları anlamını yitirmiştir. Her yer ve her kadın artık genel-özel ev ve kadın sayılır.

Erkekler kadına sadece seks gözüyle bakar hale getirilmiştir. Yirmi dört saat bunu düşünüyorlar ve kadına da bu gözle bakıyorlar. Kadına verilmiş en önemli bir görev bu, erkeğin sınırsız seks güdüsünü karşılamak. Halbuki

hayvanlarda bile böyle değil, hayvanlarda bunun bir düzeyi, düzeni var. Erkek ve dişi sadece belli dönemlerde karşılıklı ihtiyaç temelinde çiftleşir. Kapitalist modernite kadının gerçeğini örtbas etmek için onu sürekli fiziksel yönünü, cinsellik yönünü ön plana çıkararak, moda adı altında pazarlayarak kadının gözünü boyuyor ama özünde, aslında kadını köleleştiriyor. Ne giyeceğine, saçını nasıl keseceğine, nasıl kokacağına, kilosuna her şeyine sistem ve erkekler karar veriyor. Aşk ve sevgi kavramlarını da çarpıtıyor. Oysa aşk ve sevgi veya birliktelik karşılıklı bir irade kabulüne, kadının iradesine saygıya ve kadının doğasına, özüne uygun temelde olursa anlamlı olur, aksi takdirde egemen tecavüz kültürü anlayışıyla yaşanan “aşk-sevgi” kadını bitiriyor. İşte Erdoğan’ın kadına bakışı ortadadır, faşizan, ırkçı-ulusalcı bir yaklaşımdır. Bunların İslamiyet anlayışı da kadını tepeden tırnağa tamamen kendisi dizayn etmek istiyor. Ne giyeceğine, kılık kıyafetine kadar herşeyini onlar belirliyor. Çok sınırlı bir rol veriyor. Kadını erkeğe göre şekillendiriyor. Erdoğan, kadının iradesini hiçe sayarak, “en az üç çocuk” diyor. Buna sen karar veremezsin, bu ancak kadının kendisinin karar vereceğı bir meseledir, çünkü bundan en çok etkilenecek olan kadının kendisidir, kadının bu doğasına saygı, bu konudaki kararı kadına bırakmayı gerektirir. Hele bir de çok çocuk yaparsa kadın, tamamen sosyal, ekonomik, siyasal her alanda yaşamdan kopuyor, hiçleşmiş oluyor. Yanlış anlaşılmasın ben aileye ve çocuğa karşı değilim. Ama bir çocuk doğurmak,

kadını hem fiziksel hem psikolojik olarak çok yıpratır. Bir çocuğun bakımı bile kadını yıpratıyor, eve kapatıyor, bitiriyor. Kadının bunun bilinciyle kendini bu duruma düşürmemesi, kendini koruması ve özgürlüğü için örgütlenmesi, mücadele yürütmesi gerekiyor.

Kadın-erkek ilişkisi güdüsel temelde geliyorsa bu çok tehlikelidir, felsefi olarak hiçbir yere götürmez insanı. Ben böyle bir ilişkiden hep korktum. Biliyorsunuz benim de bir evlilik olayım oldu. Ben güdülerimin beni teslim almasına izin vermedim. Güdü karşısında teslim olma yaklaşımını kabul etmedim. Bu konuda beni ben yapan şey de budur. Daha önce sana da söylemiştim, evlilik insanı rezil de edebilir, vezir de edebilir. Böyle bir söz de var. Filozoflar da böyle ifade ediyorlar. Ben güdülerime teslim olmadım. Ben güdülerime yenilmediğim için, güdüsel evlilik yapmadığım için Apoyum. Güdülerine yenilen, güdüsel evlilik yapan bir süre sonra “ölür”! En aşık olanlar bile bakıyorsun, evliliğin ertesinde birbirlerini boğazlıyorlar. Kadınla yaşamayı öğrenmek lazım, kadınla nasıl yaşanılır iyi bilince çıkarmak lazım. Biliyorsunuz kadın kelimesi Kürtçe jin den geliyor. Jin, jinden geliyor. Anlamı hayattır. Kadınla rezonansa girmek lazım. Bu evlilik olayında öyle şeklin, biçimin bir önemi yok. Bir rezonans (fizik ve kimya bilim dallarına ait bir kavram. Daha çok iki kuvvet arasında bir dengeyi ifade eder) vardır, eşler arasında asıl olan onun yakalanmasıdır. Bu öyle çok fiziksel güzellikle ilgili bir şey değildir. Ruhta bir rezonansın yakalanmasıdır. Fiziki olarak en

güzel kadının bile, anlamlı, özgürlükçü bir birliktelik yaşamadığı zaman güzelliği bir kerede kaybolup gider. Burada önemli olan kadının ruh güzelliğini de ortaya çıkarabilecek, kadına yönelik bütünsel bir yaklaşımın ortaya çıkarılmasıdır. Kadına dönük böyle bütünlüklü, anlamlı, ruh güzelliğini de ortaya çıkarabilecek bir yaklaşım olursa o zaman kadın erkek ilişkisi asıl anlamına kavuşur ve jin yani hayat anlam kazanır. Bilinç düzeyleri yeterli olmadığı için henüz bunlar yeterince anlaşılmıyor.

Cinsellik içgüdüsünün yaşamın en eski öğrenim biçimlerinin başında geldiğini anlamak gerekir. Yaşamın kendini sürdürme ihtiyacına cevaptır. Bireyin sonsuz yaşama olanaksızlığı, çözümü bir'i kendini tekrar üretme potansiyelini geliştirmeye zorlamıştır. Cinsel güdü denen şey, bu potansiyelin uygun koşullarda üreyerek yaşamı sürdürmesidir. Bir nevi soyun tükenmesi tehlikesine ve ölüme çare oluyor. Hücrenin ilk bölünmesi, bir olan hücrenin çoğalarak kendini ölümsüz kılmasıdır. Daha da genelleştirirsek, evrenin kendini yutmak isteyen boşluğa, yokluğa karşı kendini sürekli çeşitlendirip çoğaltarak sonsuzlaşma eğiliminin canlı yaşamında devam etme olayıdır.

Bu evrensel olayın insan türünde devam ettiği bir veya birey daha çok kadındır. Çoğalma kadının bedeninde gerçekleşmektedir. Erkeğin rolü bu olayda son derece talidir. Dolayısıyla soy sürdürme olayında tüm sorumluluğun kadında

olması bilimsel olarak anlaşılır bir husustur. Kaldı ki, kadın sadece cenini karnında taşımak, büyötmek ve doğurmakla kalmaz. Neredeyse ölümlüne kadar bakım sorumluluğunu da doğal olarak taşır. O halde bu olaydan çıkarmamız gereken ilk sonuç, tüm cinsel ilişkiler konusunda kadının mutlak söz sahibi olmasıdır. Çünkü her cinsel ilişki kadın için potansiyel olarak altından kalkılması çok güç sorunları beraberinde getiriyor. On çocuk doğuracak kadının fiziksel olarak ve hatta ruhen ölümden beter hallere düştüğünü anlamak gerekir.

Erkeğin cinselliğe bakışı daha çarpık ve sorumsuzcadır. Bunda cehalet ve iktidarın körleştirmesi birinci derecede rol oynar. Ayrıca hiyerarşiyle ve hanedanlık devletiyle birlikte çok çocuklu olmak erkek için vazgeçilmez bir güç olma anlamına gelir. Çok çocukluluk sadece soyun sürmesini değil, iktidar ve devlet olarak kalmasının da garantisini oluşturur. Bir nevi mülk tekeli anlamına gelen devletin elden gitmemesi, hanedanlığın büyüklüğüne bağlıdır. Kadın böylelikle hem biyolojik varoluş, hem iktidar ve devletsel varoluş için çok çocuk doğurmanın aracına dönüştürölür. Kadın için korkunç sömürgeleşmenin birinci ve ikinci doğayla bağlantılı temeli böyle hazırlanmış olur. Kadının çöküşünü bu iki doğayla bağlantılı olarak çözümllemek büyük önem taşır. Fazla açmaya gerek yok ki, bu ikili doğa statüsü altında kadının ruhen ve bedenen uzun süreli dinç ve yıpranmamış olarak ayakta kalması mümkün değildir. Fiziksel ve ruhsal çöküş iç içe erken gelişir ve kadını başkalarının yaşamını sürdürme ve sağlama alma karşılığında

acımalı, kısa ve kahırlı bir yaşamla sonlandırmaya götürür. Uygarlık ve modernitenin tarihini bu gerçeklik temelinde çözümlemek ve okumak büyük önem taşır.

Sorunun kadın açısından vahametini bir tarafta tutalım. Daha ağır etkilerini tüm toplumsal doğa ve ekolojik çevre üzerinde hissettiren aşırı insan nüfusu, yani demografik sorun boyutudur. Gerek kadın bilimi, gerek tüm sosyal bilimler açısından çıkarılması gereken en temel derslerden biri, insan nüfusunun 'ıçgüdüsel öğrenme' yöntemiyle sürdürülememesi, büyütülememesi, ender bazı durumlarda da küçültülmemesi durumu ve gerçeğidir. İıçgüdüsellik gibi en ilkel bir yöntemle soy sürdürmeyi uygarlık ve modernite tarihi boyunca geliştirilmiş bilimsel yöntemlerle desteklemek aşırı nüfus artışının temel nedenidir. İnsan türünün toplumsal doğa olarak sadece ıçgüdüsel yollarla, özellikle cinsel güdü itmesiyle varoluşunu sürdürmesi çok geri bir durumu ifade eder. Zekâ ve kültür düzeyi toplumsal varoluşları daha gelişkin nitelikte sürdürebilecek öğrenme potansiyelleri sunarlar. Birey ve topluluklar zekâ ve kültürleriyle, felsefi ve politik kurumlarla kendilerini en uzun sürelerde yaşatma olanağını kullanabilecek durumdadır. Dolayısıyla soyun cinsel ıçgüdü yoluyla çoğalarak sürdürülmesinin gereğı kalmaz. İnsanın kültür ve zekâsı bu yöntemi çoktan aşmış durumdadır. Dolayısıyla bu ilkelikten esas olarak uygarlık ve modernitenin kâr ilkesi sorumludur. Hiç şüphesiz aşırı nüfus artışı, AŞIRI TEKEL VE İKTİDAR'dır; o da eşittir aşırı, azami KÂR demektir. Tarih boyunca insan türünün

aşırı çoğalarak sadece toplumu değil, çevre ve doğasını da imhanın eşğine getirmesi kesinlikle KÜMÜLÂTİF SERMAYE VE İKTİDAR BİRİKİMİ ve dolayısıyla AZAMİ KÂR KANUNU'nun sonucudur. Diğer tüm etkenler ve nedenler tali, ikincil planda rol oynar.

Kendini bilme sağlanmadıkça, girişilecek her bilimsel çaba en tehlikeli dogmatik din ve felsefelerle sonuçlanmaktan kurtulamaz. Kendini bilmeye insan merkezci düşünceyi kastetmiyorum. Kozmos ve kaosun ancak iç gözlemle, derin deneyimleri dışlamayan sezgilerimizle kavranabileceğini belirtmek istiyorum. Özne-nesne ayırımına dayalı bilimin kölelik meşrulaştırması olduğunu yeri geldikçe göstereceğim. Öznelciliğin de kendini abartma ve aşırı küçültmeyle aynı kapıya çıktığını kanıtlayacağım. Bilimsel objektifliğin en rezil kapitalizm ve hegemonya taraftarlığı olduğunu da aynı minvalde sergileyeceğim. Bizim felsefemiz bir atın gözlerindeki anlamı sezmekten tutalım, bir kuşun sesindeki anlamı çözmeye kadar yaşamı bir bütün olarak algılar. Yaşlı bilgeye büyük saygıdan başlayıp, bir ceylan kadar ürkek bir genç kızın gözlerindeki arayışa yanıt olmaya kadar anlam yüklüdür. Hele hele soykırım beteri bir cinsellik anlayışının sonucu olan çocuk yapımındaki büyük cehaletin insandaki ve hegemonik sistemlerdeki nedenlerini çözmekten tutalım, yaşamın tüm evrim halkalarını kendinde çözmeye çalışan bir bilimi esas alır.

KENDİ HALKI VE ÜLKESİ İÇİN ÇABA VE EMEK İÇERMİYEN BİR

AŞK ANLAM İFADE ETMEZ

Kadın tanrısallığını ilginç ve çekici bulmakla birlikte, yiğitlik ve gerçekleştirilmesi zor bir olgu olduğunun da farkındayım. Ama daha barışçıl, güzel, duyarlı, böylelikle yaşanmaya değer bir ömrün kadın özgürlüğüne, onu mümkün kılan gücüne dayanmadan yaşayacağına inanmıyorum. Tersine kadın köleliğine dayalı bir erkeksilik ta çocuk yaşlarımda olduğu gibi hala bana iğrenç geliyor. Bu iğrençliği onaylamam beklenmemelidir. Gerisini aşk dediğimiz olgu belirleyebilir. Kadın kadro politikamıza aşkı dayattığım herhalde yavaş yavaş anlaşılıyor. Bu yaklaşım cinsiyet boyutunun ötesinde ciddi bir kültürel, siyasi, özgürlük ve eşitlik kavramıyla iç içe geliştirilmeye çalışılmıştır. Kadının kölelik kültüründen kurtulmasıyla, erkeğin egemenlik ağırlıklı kültüründen kurtulmayı içeren, siyasal alanda demokratik denge altında özgür ve eşit duruşla sağlanan bir aşk tanımını gerekli kılmaktadır. Yüzeysel, cinsel tutkulu egemen erkeklikle kadınsı kölelik arasında gelişen fahiş ilişkiyi reddeden bir yaklaşımdır. Genelde sınıflı uygarlığı, özelde kapitalist sistem altında yaşanılması çok güç kadın-erkek arasında olması gereken tanrısallığı anlamayı gerektirmektedir. Tanrısallıktan kastımız, yirmi milyar yıllık (son bilimsel verilere göre) evrensel öykünün insanın duygusal ve analitik zekâsında kendini fark eden, büyük heyecan veren anlamsallık gücüdür. Kendi farkına varan doğadır. Kadın erkekten daha fazla bu evrenselliğe yakın doğustadır. Bilimsel veriler bunu gösteriyor. Kadın evrensel ve

tanrısaldır derken bu anlamı kastediyorum. Zaman zaman sanatın, siyasetin, bilimin, devrimlerin dünyasında kendini hissettiren bu anlam kadın–erkek ilişkilerine yansıdığına, ilişkinin tanrısallığından bahsedilebilir. Öyle olması gerekiyor. Dinler bunu fark etmekle beraber, erkek ağırlıklı ideolojik, toplumsal kimlikler olduğundan, kadını dışlamakla aslında iddia ettikleri tanrısallığa da büyük zarar vermişlerdir. Bizim çabamız bu tanrısallığı her iki cins arasında dengeli, demokratik, özgür ve eşitçi bir biçimde açığa çıkarmaktadır. Tanımı fazla açma yeri bu satırlar olmadığından kesiyorum.

Peki, günümüzdeki hakim ilişki türü bu tanımla uyuyor mu? Tersine elinde Roma baltası gibi öldürücü aletlerle ve daha ağır sahtekâr sevgili sözcükleriyle ilişki ve beden kadın katliamları yaşanmıyor mu? Erkeğin domuz tarzı gerçekleşmiyor mu? Günümüzün meşrulaştırılmaya çalışılan kadın-erkek ilişkisi belki de köleliğin en maskeli iğrenç biçimlerinin başında gelmektedir. PAJK çekirdeğinde 300 civarında tanrıça, melek, Afrit (peri, Afrodit’ten gelme) tanımına denk düşen kavramlaştırmaları bahsedilen anlamın ışığında değerlendirmek gerekir. Tanrıça kendi evrenselliğini bilince çıkaran, demokratik güç dengesinde yerine tam oturan, özgür ve eşitliği toplumsal ilişkilerinde yürüten kadını ifade etmektedir. Bu kadın karşısında erkeğin karılaştırmaya, üzerinde egemenlik kurmaya cesaret edemeyeceği, sadece say-gı ve sevgisini izhar edebileceği, kadından zoraki sevgi, saygı, hele hele cinsiyetçi ilişki beklemeyeceği açıktır. Ancak

kendini demokratik denge gücüyle birlikte eşit ve özgür kıldığında, karşısındaki benzer ölçü sahibi kadından sevgi ve saygı beklemesi gerektiği temel ahlaki ilkemiz olarak anlaşılmalıdır. Bu ahlaki ilkeye uyulduğunda, belki aşk dediğimiz olgu yaşanabilir. Bu da demokrasi, özgürlük ve eşitlik mücadelesinin kahramanlığıyla gelişebilecek bir olaydır. Başka tür her yaklaşım aşka ihanettir. Aşka ihanet edildiğinde ise ya-raticılık ve başarı gerçekleşemez. PKK saflarında gerçek bir aşk başarı ile kendini kanıtlayan bir kahramanlıkla mümkündür.

Kadın-erkek ilişkisini savunmalarımda özlü bir cümle ile ifade etmiştim; “zorba ve kurnaz erkek” demiştim. Bunun üzerine bir sistem kurulmuştur. Yeterince okumuyorsunuz, anlamıyorsunuz. Bu DTP’liler için de öyle. İşte bugün Amerika örneği bunu ifade ediyor. Hegel, efendi-köle ilişkisi demişti. Sistemini bu iki kavramdan yola çıkarak inşa etti. Ben ise ‘güçlü-zorba ve kurnaz erkek’ cümlesinin çözümlenmesi üzerine sistemimi kurdum. Bu konuda Hegel ile aramızda bir benzerlikten ziyade bir paralellik var ama aynı değil. Hegel erkek akıl ve iktidar kavramı üzerinden yola çıkıyor. Ben ise demos’tan, kadın-erkek ilişkisini çözümleyerek yola çıkıyorum. Hegel, felsefesine girişte kadın erkek ilişkisinden yola çıkıyor. Ancak daha sonra bu ilişkinin varacağı yer ailedir, aileden de felsefe çıkmaz diyor. Bende buna katılıyorum. Ancak daha sonra Hegel felsefesini efendi-köle ilişkisinden başlatıyor. Bu

ilişkiyi ele alıyor. Hegel'in burada köle olarak aldığı erkektir.

Kadın-erkek ilişkisini yerle bir ettim. Bu iki yüzyıllık kirliliği yıkamıştım. Sınırsız kadın özgürlüğü yaratmaya çalıştım. Bunu daha da geliştirmek mümkündü. Kadınla çok doğru temelde arkadaşlık yaptım. Erkekler tehlikelidir, ikiyüzlüdür, aldatır. Kadın kadınsılaştırılmıştır Hasta erkek, hasta kadın; belki yüzde bir bile özgürlüğe yaklaşmamışlar. Yüzde doksan dokuzunun hasta kadın ve erkek olduklarını biliyorum. Ama özgürlükte ısrar edeceğiz

Aşkı da çözemiyorlar. Çok değerli kadın arkadaşlar var, yetenekli erkek arkadaşlar da var, ama teorik olarak da pratik olarak da hiç aşamıyorlar. Bir erkeğin gücü bir kadın karşısında gösterdiği duyarlılığın etik ve estetik çözümlemesi ile ilgilidir. Sen bir kadınla yaşamayı bilmezsen devrim yapamazsın, belediyecilik bile yapamazsın. Ne Zagros, ne Diyarbakır merkezi, ne de HDP Merkezi bana bu çözümsüzlüğü dayatsın. Çözüm vardır. Nietzsche ve Goethe'nin kadın aşkını okuyabilirsiniz

Peki, gerçekleşen birçok kadın-erkekli kaçışa ne ad verebiliriz? Açıkça bitmiş Kürt kimliğinin kendini kanıtlaması olarak değerlendirebiliriz. Birçok arkadaşımızın 40-50 yaşlarında hem basit kölelik içeren ilişkileri yaşamamaları, hem aşk çizgisinde düşünce ve pratik sahibi olamamaları acıklı bir trajedidir. Hatta komedi ile trajedinin iç içeliğidir. Bazıları çıldırmış gibidir. Bazıları kadın-erkek olarak bir araya

geldiklerinde tatmin oluyorlar, bazıları rüyalarında... Bazıları da evlenmeyi bir siyasi konu olarak dayattılar. Bazıları güdülerine engel konulduğu için bütün devrimci görevlerine karşı objektif bir protestoyu sergilediler. Özcesi geçerli düzen beklentilerini dayattılar. Bu arkadaşları anlıyorum. Ama biz kadın ve erkekler olarak yaşamın en ateşli imtihanlarından geçerken, birbirimize eşitlik ve özgürlük sözü verdik. Bu sözün ancak özgür bir ülke ve demokratik bir toplumda gerçekleşebileceğine ant içtik. Andımıza ve kararlılığımıza bağlı olmak için tüm çabaları sergilediğimi inkâr edemezsiniz.

Burjuva düzeyde kadın-erkek ilişkilerini iğrenç buluyorum. Bunu daha önce de söylemiştim. Sevgi özgürlüğe gitmekse anlamlıdır. Özgürlüğe koşmak bir tutkudur. Sevginin temel şartı özgürlüğe yeterli olmaktır. Bunların yaptığıнын hareketimizle, benimle alakası olamaz. Böyleleri ne bana ne de Hareketimize yaklaşsınlar. Bunlar feodalizmin ve burjuvazinin temsilcisidir.

Benim özgürlük anlayışım bellidir. Feodal, kapitalist değerlere kapalı olmak gerekir. Bunlar hakkında derhal tedbir alınması gerekir. Feodal, kapitalist köleci ilişkilere karşı çıkan özgürlükçüdür. Dağa çıkmak sevgiye ve özgürlüğe gitmektir. Böyle olmayanları kabul etmem. Bunlar hareketimizden uzak dursunlar. Bunları bana ve hareketimize yaklaştırmassınlar. Bunların pratiği objektif ve sübjektif ajanlıktır, tuzaktır.

Berktaş, “Bilinç toplantıları yapılmalı” diyor. Ama sadece o

da yetmez. Aşkın tanımını yapacağım. Bir kadına ya da erkeğe kara sevdalı yaklaşmamak, bir insan olarak yaklaşmak, güçlendirmek aşktır. Güçlü bir erkek için benim örneğim alınabilir. Kadına güç vermek gerekir. Öyle “Senin kocaya, cinselliğe ihtiyacın var demek” çok ilkel bir şey. Ama bu arkadaşlar çok ilkel bir şeyi tartışıyorlar. Bu tartışmalar Türkiye’deki Yeşilçam kültürüne götürür. Hele bu koşullarda bunu tartışmak sahtekarlıktır.

Kapitalist aşk ilişkisinde emek yoktur, gerçek sevgi, aşk yoktur. Sevgi, aşk, emek ister. Ferhat ile Şirin buna örnektir. Orda Kandil bölgesinde olan bir olaydır. Tarihsel bir olaydır. Ferhat, Şirin’e ulaşmak için, aşkı için binbir emek vererek, eziyet çekerek dağları deler. Hatta aşkı için İran Şahı’nın egemenliğini ve iktidarını yıkması gerekiyordu. Bunu başaramayınca, İran iktidarını yıkamayınca kendisini dağlardan aşağı attı. Asıl aşk budur. Kendi halkı ve ülkesi için çaba ve emek içermeyen bir aşk ve sevgi anlam ifade etmez. Beş bin yıllık erkek egemen kültürünü savunmalarında çok geniş açmıştım.

Günümüz dünyasının en çok ağızlarda sakız edilen aşk konusu tarihin en rezil, içeriksiz dönemini yaşamaktadır. Tarihin hiçbir döneminde aşk bu denli ayağa düşmedi. Anlık aşklardan tatalım, açık cinayet yaklaşımlarına kadar en yavan ve tehlikeli ilişki tarzlarına bile aşk deniliyor. Kapitalist sistemin yaşam anlayışını bundan daha iyi sergileyecek ilişki

düşünülemez. Dönemimizin aşkları hakim sistemin insan ve topluma dayattığı zihniyetin en kutsal alanda bile ne hallere düştüğünün açık bir itirafıdır.

Aşkı canlandırmak en zor devrimci görevlerden biridir. Büyük emek, zihniyet aydınlığı, insanlık sevgisi ister. Aşkın en önemli şartlarından biri, çağın bilgeliği sınırlarında seyretmeyi gerektirir. İkincisi, sistemin çılgınlıklarına karşı büyük duruşu dayatır. Üçüncüsü, kurtuluşsuz, özgürlüksüz birbirlerinin yüzüne bile bakılamayacağını bir ahlaki tutum olarak benimsemeyi gerektirir. Dördüncüsü, cinsel güdüyü üç hususun gereklerine tutsak etmeyi gerektirir. Yani cinsel güdü bilgeliğe, özgürlük ahlakına ve politik-askeri mücadele gerçekliğine bağlanmadan, atılacak her adımın aşkın inkârı olduğunu bilmeyi gerektirir. Bir kuş kadar bile özgür yuva kurma olanağı olamayanların aşktan, ilişkiden, evliliklerden bahsetmeleri, aslında sosyal düzen köleliğine teslimiyeti ve özgürlük mücadelesinin soylulaştırıcı değerini bilmediklerini gösterir. Eğer çağımızın aşk gerçeğinden bahsedilecekse, bu herhalde Leyla ile Mecnun'ları çok geride bırakan, nice tasavvuf ehlini aşan, bilim adamı titizliğini gerektiren, güncel kaostan toplumsal özgürlüğe yol açan, yiğitliği, fedakârlığı ve başarıyı yakalamakla kanıtlayan kişilikleri kazanmakla mümkündür.

Aşkın savaşını bu tanımlar içinde tavsiye edebilirim. Kadınların adaletine güvenmek gerekir. Erkekler genellikle

kadın boş bırakıldığında her kötülüğe açık varlıklar haline gelebileceğinden kuşku duyarlar. Bu kuşkunun altında bin yılların baskı ve zulmü olduğu açıktır. Benim kanılarım hakim erkeklığın bu yaklaşımının tersini savunur. Kadın doğasında adalet, özgürlük ve eşitlik çok yaygın yaşanan olgusal gelişmelerdir. Daha doğrusu, kadın toplumsallığının özü adalet, özgürlüğe ve eşitliğe dayalıdır. Yine son derece barışçıldır. Anlamlı yaşamın ancak bu temel kavramlarla gelişebileceğinin tamamen farkındadır. Güzellik kavramında da duyarlı ve üstündür. Seçimlerinde savaşıla baskıyı, eşitsizliği dayatması yine doğasına, toplumsallaştırma tarzına terstir. Bütün bu hususların anlaşılabilmesi kadının özgür hareket imkânlarına bağlıdır. Ne kadar özgür hareket ederse, o denli güzel, adil, eşit tercihler geliştirebilecektir. Dolayısıyla toplumda güzellik, adalet, eşitlik kavramlarının yaşamsallaştırılması sıkı sıkıya kadının özgürleştirilmesinden geçmektedir.

Kendine güvenen bir erkeklığın kadının bu tarz özgürleşmesine engel değil, büyük özverili desteğini gerekli kıldığını bilmesi gerekir. Benim kadınım demek yerine, özgürleşmesi gereken kadın demeye öncelik vermesi gerekir. Bu durumda aşk olgusunun koşullarını belirlemek mümkündür. Öncelikle kadının seçim hakkını tam kullanabilmesi için özgürlükte ve eşitlikte erkekle denk güce erişmesi birinci koşuldur. Bunun için de toplumda demokratikleşmenin tam sağlanması diğer bir öncül koşuldur.

İkincisi, erkeğin binlerce yıldır kadın aleyhine edindiği egemenlik ölçütlerini kendinde ve erkek egemen toplumda aşması, böylelikle kadınla denk güce ulaşmayı kabullenmesi gerekir. Açık ki, bu koşullar uğruna yürütülecek demokratik özgürlük ve eşitlik mücadelesi bireyi aşk olgusuna daha yakınlaştıracaktır. Bu da öncelikle verili düzen aşklarının inkârından geçmektedir.

Gerçek yiğitlik bu tanımlamalar içinde anlam bulabilir. Böylelerinin aşk ilgilerine, eğilimine saygı duyulur. Kendini ateşe atan yiğit kızlarımız ve erkeklerimiz bizim için aynı zamanda aşka ihanet etmeye karşı bir uyarıdır. Onlar ülkemiz ve halkımız için de aşkın kutsal kurallarına uymanın hem ilkeleri, hem uygulayıcıları, hem gerçek kahramanlarıdır. Bizler en azından bu kahramanlara karşı saygı gücümüzü gösterebilmeliyiz. Bu ölçülerin çok zor olduğunu biliyorum. Ama cayır cayır yanmaktan daha zor olan ne olabilir ki! Aşk en yaman savaştıran gerçeğimizdir.

Belki içimizdekiler de dahil, birçok kimse Kürt ve Kürdistan gerçekliğinde bu tür aşk anlayışları yaşanmaz diyebilir. Ben bunun halk tarihimize yakışmadığını belirtmeliyim. Destan geleneklerimiz benim tanımlamalara uygun düşmektedir. Yani başımızda Botan'da, Süphan ve Sincar dağlarında yaşanan Memê Alan, Mem û Zin, Derweşê Avdi destanları tanrısallığa oldukça yakındırlar.

Aşk destanlarının güncelleştirilmesi zor olabilir. Kaldı ki, ben

ve şehit yoldaşlarımız aşk yolunun işçiliğini kahramanca yerine getirmişizdir. Eğer sözde canı aşk isteyenler hala bu çabaların değerlerini anlamamışlarsa, ya kör ya fesat ya da alçak ve haindirler. Aşk için bizden daha ne beklenebilir?

Devrimci görevlerde hiç başarıya koşmayacaksın, sonra canım ilişki istiyor diyeceksin! Bunun utanmazca yaklaşım olduğu açıktır. Kürdistan'da aşk Hollywood ve Yeşilçam filmlerinde yaşananlara benzemez. Bilgelik kadar zafer tanrı ve tanrıçalıklarını gerektirir. Kuşlar bile yabancı eli değmemiş yerlerde yuva yapar. Gırtlığına kadar işgal edilmiş yer ve yüreklerde aşk yuva yapabilir mi? Yanına sığınacağın her güç önce aşıklara bilmem ne yapacaktır. Benim yaşadığım deneyim şunu gösterdi: Devrimci görevlere ihanet etmeden, bir düzen kadınıyla yaşamaya çalışmak mümkün değildir. Saflarımızda basit evlilikler olabilir. Ben bunu kölece ve fiziki varlığını sürdürmek için ilişki olarak yorumlarım. Bu arkadaşlara hain dememenin şartı, devrimci görevlerde başarı performansını yakalamaktır. Yoksa devrimci görevleri ilişkisinin hizmetine koşturursa, gelişecek olan ihanettir. Kürt tarihi büyük oranda bu ilişki tarzıyla ihanete batmıştır. Diğer bir eleştiri, basit evlilik aşkın kaybı pahasına gerçekleşir. Ben hala aşkın savaşını vermekten yanayım. Bunun yaşı, sınırı olamaz. Vurguladığım gibi, kim ki aşkı cinsel tutkuya indirgerse, ona ihanet etmiş olacaktır. Bizim mücadele koşullarımızda aşk görevlerde başarı için şart olan umut, tutku, irade, anlayış gücü, güzellik arayışı, cesaret, fedakârlık ve barışta, savaşta onurlu bir sona kadar

gerekli olan inançtır. Aşkın da savaşı olan yurtseverlik, özgürlük ve onurlu barış savaşımı PAJK gerçekliğinde başarı için gerekli olan gücü bulacak; özgürleşen kadında özgürleşen erkek yaratılacaktır.

Erkeğin hakkında en çok yalan uydurduğu varlık kadındır. Söylenir ki, cinsiyet üzerine en kapsamlı çalışma yürüten Freud'un bile ölürken ağzından çıkan son sözler "Kadın ne demek?" yönlüdür. Bu durum olağan değildir. Bu, kadın etrafındaki korkunç erkek egemenlik ideolojisinin yarattığı bir durumdur. Kadını hiç tanımak istemeyen erkek egemen, bu durumunu örtbas etmek için önemli silahlarından biri olan sahte aşk edebiyatına başvurur. Egemen erkek için aşk eşittir yalanın gizlenmesi, örtük saygısızlık, bilincin körlüğü, kör içgüdü'nün alan ve süreklilik kazanmasıdır. Kadının bunu yutacak duruma getirilmesi, baskı altında çaresizliğin derinliği ile ilintilidir. O denli maddi ve manevi yaşam koşullarından koparılmıştır ki, erkeğin en aşağılık sözlerini, saldırılarını, doğal hak olarak kabul etmek zavallılığındadır. Kişi olarak şahsen ben kadının geliştirilmiş 'statü' altında yaşamayı nasıl kendisine yedirdiğine hep şaşarım. Fakat şunu sezdiğimi açıkça itiraf etmeliyim: Kasaplar hayvanı kesime alırken, hayvan aslında kesileceğini fark eder ve tirtir titrer. Kadının erkek karşısındaki duruşu bana hep bu titremeyi hatırlatır. Kadın karşısında titremedikçe erkek rahat olmaz. Egemen olmanın baş koşulu budur. Kasap bir defa keser, o tüm ömrü keser. İfşa edilmesi gereken gerçek budur. Bunu aşk şarkılarıyla gizlemek aşağılık

bir harekettir. Uygarlık altında en değersiz nesne ve kavram aşka dair söylenenlerdir. Bir erkeğin hiç başaramadığı, başarmak istemediği, bir kadına olağanca doğallığı içinde yaklaşabilme gücüdür. Ben şahsen böylesi bir tavrı gösterebilecek erkeği gerçek kahraman olarak değerlendirmek durumundayım. Sorun basit zaaf, biyolojik cinsiyet farkından doğmuyor. Hiyerarşik devletli toplumun ilk katmanlaşma nesnesi olarak kadını en alta yerleştirmesinden kaynaklanıyor. En derin toplum sorunu olması, toplumda yerleştirilmiş statünün özelliklerinden ileri geliyor. Sosyolojinin çok sınırlı ve geç olarak konuya ilgi duyması kapitalizmin kriz süreciyle ilgilidir.

Kadınsız yaşamın olamayacağı bir gerçek olmakla birlikte bu denli düşürülmüş bir kadınla onurlu, anlamlı bir yaşamın paylaşılamayacağı da açıktır. Mevcut kadınlı yaşam, gırtlığına kadar herkesin, genelin en alçaltıcı köleliğe gömüldüğü bir tarz olduğunu bilerek, hissederek çözümleyici ve eylemsel olmak; yaşamın kurtuluşunun doğru yolu olmaktadır. Kadınla anlamlı ve onurlu yaşamın büyük bilgelik, yücelik gerektirdiğini hiç unutmamak gerekir. Aşk ideası olanların bunu gerçekleştirme yolunun bu bilgelik ve yücelikten geçtiğini her an hatırlamaları gerekir. Başka türlü aşka ihanet ve köleliğe hizmettir. Toplumsal hakikate ulaşılmadan aşka erişilemez.

Evet kadın ve erkek bir arada yaşamalıdır, yaşayabilir. Ancak bu yanlış anlaşılmasın, burda kastettiğim bir cinsel

özgürlük değildir, bunu da tasvip etmiyorum. Kastettiğim kadın erkek birlikteliği felsefeyle yoğrulmalı ve felsefik temeli olan bir birliktelik olmalıdır. Kadın ve erkek birlikteliği ancak böyle anlamlı kılınabilir. Aksi durum işte vahşi kapitalizmde görülen kadın cinselliğine bizi götürür. Vahşi kapitalizmin bu kadın cinselliğinin sonucu felakettir, iğrençtir. Kaba cinselliğe dayalı, içi boş, felsefesi olmayan bir ilişki olmamalıdır. Kadın özgürlüğünden kastettiğim bilinçli ve iradeli kadındır. Benim kadına ilişkin düşüncelerim çok farklıdır, çok yenidir, Özgürlük Sosyolojisi kitabımda bu konuyu detaylı ele aldım oradan da yararlanılabilir. Kadın özgürlük mücadelesi kazanılmadan sosyalizm mücadelesi, demokrasi ve özgürlük mücadelesi başarıya ulaşamaz

Kadın ile erkek ilişkisinde (bir yazar da belirtiyor) kadın mı erkeğe teslim oluyor yoksa erkek mi kadına teslim oluyor? diye. Burası tartışılabilir, bence günümüzde ikisi de birbirine teslim olmuştur. Kadın erkek ilişkisi doğru anlaşılmalıdır. Bir kadınla hangi temelde yan yana gelineceği önemli. Ben bile her gün bu konuyu düşünüyorum. Bu yaşıma geldim hala bir kadınla hangi temelde bir araya gelinebilir, bir kadınla bir araya gelirse ne konuşacağız, hangi konuları konuşuruz kendisiyle diye düşünüyorum. Slavoj Zizek “beni en çok heyecanlandıran şey benden daha zeki bir kadınla felsefe konuşmaktır” diyor. Kadınla belli bir temelde diyalog ve ilişki kurulmalıdır. Doğru yaklaşımla yani kadınla erkeğin bir araya gelme konusunda, ben buna evrenin oluşum dili diyorum. Yani

evrenin oluş tarzıdır diyorum. Ben kadın erkek ilişkisine böyle bakıyorum. Bu ilişki tarzı bu özgürlük temelinde yakalanırsa Nirvana'ya o zaman ulaşılabilir. Azime Işık da bana yazdığı bir mektubunda “ben bu konularda derinleştirdim, Enel Hak diyorum” diyor. Ben buna değer veriyorum. Ben kadına saygı temelinde yaklaşıyorum

YAPISAL VE ANLAKSAL DEĞERİNİ GELİŞTİRMİŞ KADINLAR VE ERKEKLERİN ÖZGÜR EŞ YAŞAMI MÜMKÜN OLABİLİR

İnsan yaşamına kadar varan bir yaşamın evrimi kısmen tanımlanabilir veya tanımlanmalıdır. Öncelikle yaşamın gayesini sorgulamak gerekir. Niçin yaşıyoruz? Yaşam niçin kendisini sürdürüyor, besliyor ve koruyor? Yaşamak için beslenmek, korunmak ve üremek gerekir demek, herhalde cevap için yeterli değildir. Bundan öteye sorulacak soru niçin ürüyoruz, beslenip korunuyoruz sorusudur. Cevap ‘yaşamak için’ biçiminde verildiğinde bir kısırdöngüye düşmüş oluruz. Kısırdöngüye düşmek cevap değildir. İnsana kadar bir enerji biçimi olarak evrimleşen ve gelişen zihniyet seviyeleri, anlama olgusunun cevap için bazı ipuçları verebileceğini gösteriyor. Evrenin insana kadarki evrimi hep gelişen bir anlam gücünü ortaya koyuyor. Evrendeki gizli veya potansiyel gerçeklik sanki hep açığa çıkmak, anlamak ve anlaşılır olmak gibi bir sonuca varmak istiyor. Anlama ve anlaşılma ihtiyacı evrimin temel dürtüsüdür. Bu noktadan sonra sorulması gereken soru, anlamamanın ve anlaşılır olmanın kendisine ilişkin olmalıdır.

Anlamak, anlaşılır kılınmak istenen şey nedir? Kutsal Kitap'ta yer alan "Allah der ki, ben bir sır idim, bilinmek için evreni yarattım" hükmü sorumuza belki bir yanıt olabilir, ama yeterli değildir. Bilinmek ihtiyacı anlamı tam olarak tanıtlamaya yetmez. Fakat yaşamdaki sırrı kısmen ifşa eder gibidir.

Hegel'in mutlak tin tanımı da buna benzer bir anlama sahiptir. Hegel'de evren mutlak tin ile bilinçli olarak kendine dönmüştür. Bilinmek istenen evren bunu fiziki, biyolojik ve toplumsal aşamalardan geçerek, bilincin en yetkin hali olan felsefi bilinçle, yani mutlak tinle kendini bilinmiş kılmaktan tatmin edilmiş bulmakta, böylelikle kendini bilinmiş evren kılarak macerayı tamamlamaktadır. Önemli hakikat paylarını taşıyan bu yargılar, yaşamın gayesini anlamla özdeşleştirmektedir. Yunan felsefesindeki 'theoria' kavramı da benzer anlamlar içermektedir. Sonuç olarak 'anlam', toplumsal insanın tanrısallaşmasıdır. Buradaki önemli soru şudur: Toplumsal insanın tanrısallaşması veya kazandığı 'anlam' gücü, bütün evrendeki anlamı temsil edebilir veya ifadelendirebilir mi? Toplumsallıktaki azami anlam (Hegel'deki mutlak tin) evrensel anlamın kendisiyle özdeş kılınabilir mi? Toplumun kendisi eksikli bir varlık değil midir? O halde anlamı da eksik olmayacak mıdır?

Fakat insan halimizle bu soruları tam cevaplayamayız. Çünkü biz toplumla sınırlanmış durumdayız. Toplum üstü varlık olamayız. Sadece soru sorabiliriz. Talihimiz şudur ki, soru

sormak da anlamamanın yarısıdır. Dolayısıyla anlamaya (mutlak anlam) ilişkin ipuçları verebilir. Şimdilik anlamlı hale gelmenin çok önemli olduğunun ve yaşamın temel gayesini yakalamaya epey yaklaştığının farkına varıp tatmin olabiliriz. Anlamlı yaşamın kendisine ilişkin olarak temel sorunların büyük kısmını çözmeye, en azından arzulanan adil, güzel ve doğru toplumsal yaşama dair cevapları bulmaya muktedir ve yetenekli olduğumuza hükmedebiliriz.

Bu felsefi perspektifle kadın gerçeğine yöneldiğimizde, anlamlı yaşamın kadınla bağını iyi, doğru ve güzel yanlarıyla geliştirmek gerektiği sonucuna varabiliriz. Bu yargıdan yola çıkıldığında, kadınla yaşamın asıl amacı üremek ve çoğalmak olamaz. Şöyle ki, üremek en basit canlı olan tek hücreli canlıların da farkında olduğu, belki de tek amaçlı yaşamlarının bu temelde kodlandığı söylenebilir. Fakat gelişen evrim tek hücrenin neredeyse kendini iki eşit parçaya bölmesinin yaşamın sonu olmadığını, milyarlarca kez bölünen tek hücrelinin bu eyleminin yaşamı sonlandırmak yerine hızla çeşitlenme ve farklılaşmaya götürdüğünü, bir sonraki anlamlı cevabın çoğalma değil değişim ve dönüşüm olduğunu göstermektedir. Yaşamak için çoğalmak gerekli bir araçtır, ama onu kavramak için asla yeterli değildir. Çoğalmak araçsaldır, amaçsal veya anlamsal değildir. Daha doğrusu, anlamı sadece çoğalmak olan bir yaşam çok eksik ve kusurlu bir yaşamdır. Tek hücrelide durum buyken, kadınla insanca yaşamı yalnızca cinsel üremeye ve çoğalmaya bağlamak

yaşamın sadece anlam eksikliğini değil, körleşmesini ifade eder. Zira kadınla amip gibi çoğalım olmayacağına göre, kadınla çoğalım yaşamın merkezine koymak ve hedefi kılmak, canlıların muazzam evriminden gerekli anlamı çıkarmamak demektir. Kaldı ki, insan toplumunda nüfus problemi günümüz teknolojisiyle tamamen aşılmıştır. İnsan türünün nüfus azlığı değil, tersine dünyaya sığamaz hale gelen çoğalım giderek büyük bir sorun haline gelmektedir. Kaldı ki, tek hücreli canlıda da kanıtlandığı gibi, çoğalım hızı geri ve ilkel düzeyle bağlantılı olup, her çoğalım bir ölüm demektir. Fiziki çoğalım tüm evrim türlerinde böylesi bir anlamı da içerir. Ölümlü varlık çoğalarak kendisini daimi yaşatabileceğini sanmaktadır ki, bu bir yanılgıdır. Kendisini kendisinin kopyasıyla sürdürmek güvenlik ihtiyacını ve sonsuzluğa katılma arzusunu tatmin edebilir, ama gerçekçi ve hakiki kılmaz.

Özcesi, kadınla çoğalığa dayanan yaşam felsefesinin ciddi bir anlamı yoktur. Sınıflı toplumda miras ve güçlü olma gibi olgular doğurgan kadına anlam yüklemiştir ve bu da baskı ve sömürüyle ilgili bir anlamdır ve kadın için negatiftir. Yani çok doğuran kadın, erken ölen kadındır. Kadınla anlam değeri çok yüksek bir yaşam ya çok az bir doğumla ya da genelde insan türü için bir nüfus çokluğu sorunu varsa hiç doğurmayan kadınla mümkündür. Çok çocuk doğurmak, kendini birey ve toplum olarak entelektüel ve politik güçle geliştiremeyen geri sömürge halkları için bir öz savunma olarak değer taşıyabilir. Kendine yönelik kırıma soyunu çoğaltarak cevap verme de bir

direniş ve kendini var kılma yöntemidir. Fakat bu fazla özgür yaşam şansı olmayan toplumların öz savunmasıdır. Bu nedenle anlam düzeyinin bu denli düşük olduğu toplumlarda kadınla estetik ve doğruyu esas alan bir yaşam mümkün olamaz. Dünya toplumlarının mevcut gerçeği bunu doğrulamaktadır. Kadınla yaşamın beslenme ve korunma işlevlerinde özgün bir yönü yoktur. Beslenme ve korunma her canlı için geçerlidir. Kadınsız veya erkeksiz yaşamı tartışmanın fazla bir anlamı yoktur. Eşeyli veya eşeysiz tüm yaşamlarda erillik-dişillik olgusu vardır. Dolayısıyla sorun eş yaşamın kendisiyle değil, insan toplumundaki anlamıyla ilgilidir.

İnsan toplumu herhangi bir canlı türünün yaşam biçimi değildir. Kendi içinde ve doğa üzerinde hükümlanlık ve iktidar olgusunu geliştirebilecek özellikler taşımaktadır. Ulus-devlet iktidarında olduğu gibi nicel ve nitel bakımdan azami ulus peşinde koşmak yaşam gezegenini yaşamın mezarına dönüştürebilir. Buradaki çarpıklık toplumdan, erkek egemen toplumdan kaynaklanmaktadır. Erkek egemenin kadın yaşamı üzerinde kurduğu hegemonya gezegenimizi yaşanamaz hale getirmektedir. Bu sonuca da biyolojik evrimle değil, erkek egemenlikli hegemonik iktidarla varılmaktadır. Dolayısıyla kadınla yaşamın erkek egemenlikli hegemonik iktidar olgusundan kurtulması gerekir. Yaşamı hükümlanlık altında geçen kadın, doğurganlığıyla insanlığı milyonlarca yıl yaşattığı halde, kapitalist moderniteyle birlikte bu doğurganlık ironik bir biçimde yaşamın sonunu getirmektedir. Mevcut statü

altındaki kadınla yaşam yaşamın sonunu haber vermektedir. Bu gerçekliğin sayısız işareti vardır. B sıralarsak:

a- Nüfusun gezegene sığmaması ve diğer canlı türlerini tehdit altına alması aşamasına varılmıştır. Mevcut statü altındaki kadınla bu tarzdaki yaşam, yaşamın doğallığını ve ekolojisini her geçen gün artan bir hızla tehdit etmektedir.

b- Yine bu yaşam toplumların içinde ve dışında sınırsız iktidar şiddetine yol açmaktadır. Militarizmin ulaştığı düzey bu gerçekliği yeterince kanıtlamaktadır.

c- Kadının cinselliği korkunç bir istismar aracına dönüştürülmüş, üzerinde korkunç bir baskı ve sömürü geliştirilmiştir. Yaşam tümüyle saptırılmış, neredeyse kendini anlamsızca tekrarlayan bir cinsel sapıklıkla özdeş kılınmıştır.

d- Giderek toplumdan silinen kadın zorunlu soy sürdürme aracına, cinsel metaya ve en ucuz işgücüne dönüştürülmüştür. Başkaca bir anlamı yok gibidir.

e- Kadın üzerinde adeta kültürel bir soykırım yürütülmektedir. Ancak cinselliği ve soy sürdürme rolüyle ücretsiz veya ucuz ücretli işsizler ordusu olarak değer ifade etmektedir. Kendini fiziki, ahlâki ve anlamsal olarak savunabilecek öz güçten yoksun bırakılmıştır.

f- Bu etkenler altında kadını anlamsız bir yaşamın pençesinde kıvrandıran bir toplum ancak hasta bir toplum olabilir. Anlamsız kadının toplumu da anlamsız olur.

Daha da arttırılabilecek işaretler kadınla eş yaşamın köklü bir dönüşüme duyduğu ihtiyacı gayet açık ve ivedi kılmaktadır. Korunmasız ve mülk olan kadınla özgür yaşam mümkün olamaz. Ahlâken de bu mümkün değildir. Çünkü kölelik ancak ahlâk yok edildiğinde gerçekleşir. Tabii hegemonik güçlerin ahlâkına ahlâk diyemeyiz. Hegemonik güç, bu arada hegemonik erkeklik ancak toplumsal ahlâkın çöküşüyle gerçekleşir. Kadınsız yaşanamayacağına (Tersi de geçerlidir; erkek olmadan da yaşam olabilir, ama kölece bir yaşam olur) göre, yaşamı kurtarmak kadının kurtuluşunu zorunlu kılmaktadır. Bu anlatım daha çok toplumsal yapısalılık içindeki kadınla ilgilidir. Zihniyet dünyası, ilişkisi içindeki kadın sorunu daha da önem kazanmaktadır. Kadın hakkında olumsuz işaretlere başarıyla karşı koyan bir zihniyet geliştirilmedikçe, genelde eş, özelde özgür yaşam eşi olarak yaşanılmaz. Dolayısıyla karşı tezler olarak kadınla özgür eş düzeyinde yaşamak için gerçekleştirilmesi gerekenler şöyle özetlenebilir:

a- Öncelikle soy sürdürümünü, çoğalmayı esas almayan, evrensel insanlık idealine uygun, gezegendeki diğer canlıların varoluşunu gözetten ekolojik bir eş yaşam kavramına ihtiyaç vardır. Toplumun vardığı evrensel düzey kadınla özgür yaşamayı zorunlu kılmaktadır. Gerçek sosyalizm ancak kadınla özgür yaşam temelinde inşa edilebilir. Sosyalizmin önceliği (sonralığı değil) kadınla özgür yaşam düzeyini mutlaka tutturmayı gerektirir.

b- Bunun için erkek egemen hegemonik iktidarla zihniyet ve kurumsal olarak mücadele etmek ve özgür eş düzeyinde bu mücadelenin zihniyet ve kurum olarak zaferini kesinleştirmek gerekir. Özgür eş yaşamı bu zafer ve başarı oluşmadan gerçekleştirilemez.

c- Kadınla yaşam asla cinsiyetçi güdüyü sürekli kılmak ve çok yaşamak anlamında yorumlanmamalıdır. Gerek uygarlık gerekse kapitalist moderniteyle korkunç bir düzeye taşırılmış olan toplumsal cinsiyetçi yaşamı tüm zihinsel ve kurumsal alanlarda tasfiye etmeden özgür eş yaşamı gerçekleştirilemez. Kadını bir mülkiyet olgusu ve cinsiyetçi nesne olarak gören paradigma ve kurumlarda kadınla yaşam sadece en büyük ahlâksızlık değil, aynı zamanda en çirkin ve en yanlış yaşam biçimidir. Bu koşullar altında bir kadını ve dolayısıyla erkeği bu denli aşağılayacak ve çürütecek başka bir toplumsal olgu örneği yoktur.

d- Kadınla özgür eş yaşam ancak mülkiyetçilik reddedildiği, istismar edilen toplumsal cinsiyetçilik tümüyle aşıldığı, her düzeyde toplumsal eşitliğin (farklılık temelindeki eşitlik) sağlandığı koşullarda mümkündür.

e- Özgür eş yaşam ancak soy sürdürüm aracı, ucuz veya ücretsiz işçi ve işsiz olmaktan çıkmış, nesnellikten çıkıp öznelliğini her düzeyde gerçekleştiren kadınla mümkündür.

f- Toplum ancak bu olumlu koşullar altında özgür eş yaşamına uygun düşebilir, dolayısıyla özgür ve eşit koşullu

topluma evrilebilir.

g- Olumlu toplumsal koşullar altında yapısal ve anlaksal değerini geliştirmiş kadınlar ve erkeklerin özgür eş yaşamı mümkün olabilir.

Hegemonik uygarlık ve modernitenin özgür eş yaşamın inkârı pahasına gerçekleştiğini çok iyi bilmek gerekir. Dolayısıyla toplumsal aşkın zorunlu koşulu olan hem yapısal hem de anlaksal güç dengesi, kadınla erkek arasında imkânsız kılındığından aşk gerçekleşemez. Aşk, anlam enerjisini yitirmiş ve köle toplumun kölece ilişkilerinin anlık olarak üretildiği evlilik koşullarında gerçekleşemez. Hegemonik ve modern iktidarın ölümcül etkisi bu nedenle en çok özgür eş yaşam olanaksızlaştırıldığında görülür. Bu yüzden insanlık tarafından büyülü bir mucize olarak karşılanan yaşam bu koşullarda mucizevi, büyüsel değerini yitirmiş, özellikle kadın tarafından kahır ve intiharla karşılanan bir felakete dönüşmüştür. Eş yaşamın bir toplumsal inşa olduğunu iyi bilmek gerekir. Bu yaşam eril ve dişil kişiler arasında gerçekleşmez; inşa edilmiş toplumsal kadınlık ve erkeklik arasında gerçekleştirilir. Hegemonik insanın her iki cinsi sakat bıraktığı, aralarındaki ilişkinin bundan etkilendiği ve hegemonik ilişki olarak yansımasını bulduğu iyi bilinmelidir. Hegemonik ilişkide aşk gelişemez. İnsan aşkında temel şart, tarafların birbirine denk özgür iradeleridir.

Uygarlık ve modernite hem kurumsal hem de ideolojik

hegemonik yaşamla geçerli kılındığından, aşk adına tarih boyunca hep paradoks içinde kalınır. Aşktan çok bahsedilir ama gerçekleştirilemez. Dünya edebiyatı bir anlamda gerçekleşmeyen aşkların trajik anlatılarından ibarettir. Savaşların hep kadın yüzünden çıktığını anlatan destanlar da bu gerçeğin kanıtıdır. Sanatın tüm biçimleri gerçekleşemeyen aşkın itirafı gibidir. Dinler bile tanrı-tanrıça ilişkilerindeki gerçekleşmeyen, tek taraflı kalan arzulardan şiddetle etkilenen bir nevi en eski sanat eserleridir. Uygarlık sistemlerinin eş yaşamı ‘özel yaşam’ alanı olarak kutsaması, toplumsal hakikatin en tersyüz edilmiş bir yargısıdır. Aslında kamusalın özel, özelin kamusal olarak kavranması toplumun doğasına daha uygundur. Eş yaşamdaki ilişki, evrenselliği ve tüm toplumsal bağları temelde etkileyen özelliklere sahiptir. Uygarlığın en büyük ikiyüzlülüğü, bu evrensel ilişkiyi sadece çok mahrem ikili bir tekil olgu saymasıdır. Sosyolojik bilginin değersiz ve yararsız olmasının en temel nedenlerinden biri budur. Sokrates’e ait olduğu söylenen “Kadın insanı ya filozof yapar ya da deli” deyişiyle, bir halk özdeyişi olan “Kadın vezir de eder, rezil de” deyişi, yine bu gerçek kamusallıkla bağlantılıdır. Zaten toplumda ‘özel’ ve ‘kamusal’ alan ayırımına gitmek modernitenin bir çarpıtmasıdır. Asli toplumda bu tür bir ayırımın anlamı yoktur. Doğru olan, temel ve belirleyici ilişki biçimleridir.

Yaşam adına insan toplumuna attığımız ilk adım eş yaşama ilişkin olmalıdır. Hiçbir yaşam alanı eş yaşam alanı kadar temel

ve belirleyici özelliğe sahip değildir. Ekonomiye, devleti temel ilişki saymak modernite sosyolojisinin bir saplantısıdır. Sonuçta ekonomi de, devlet de eş yaşamın aracı konumundadır. Eş yaşamlar ekonominin, devletin, dinin hizmetinde olamazlar. Tersine devlet, din ve ekonomi eş yaşamın hizmetinde olmak durumundadır. Bu nedenle bu terslik tüm modernite sosyolojisini kaplamıştır.

Tüm bu anlatımın gereği olarak ilk ilmi yapılması gereken alan, eş yaşam alanı olmalıdır. Çok ilkel bulunan ilkçağ mitolojisi ve dinlerinin kendilerini hep bu alanla başlatmaları boşuna olmayıp toplumsal hakikatle ilgilidir. Eş yaşam, özellikle kadın etrafında geliştirilecek bilim, doğru sosyolojiye atılmış ilk adım olacaktır. Sadece bir bilim olarak sosyolojide değil, tüm sanatsal ve felsefi alanlarda da ilk adım bu ilişki etrafında atılmalıdır. Felsefenin bir dalı olarak ahlâk ve dinin de önceliği bu alanda olmalıdır demeye bile gerek yoktur. Ahlâk ve din kendilerini bu alana yeterince bağlamışlardır.

Sonuç olarak, çağımızdaki hegemonik iktidar ve sömürü güçlerinin iflası en çok eş yaşamdaki çöküşle görünür olmaktadır. Kadın-erkek ilişki tarihi en deklase, anlamını yitirmiş, ne onunla olunur ne onsuz olunur gibi bir tükenmişliğe gelip dayanmıştır. Başlangıç devrimini bu kaotik durumun tahliline dayandırmayanların kaosu sürdürmekten başka şansları yoktur. Kişisel ve kolektif çıkış yapanlar, ancak bu alanı bilimsel, sanatsal ve felsefi olarak temel alırlarsa,

özgür eş yaşamına doğru adım atabilirler. Bu ilk çıkış adımları, çokça sanıldığı gibi iki kişi arasındaki tekil, özel adımlar olmayıp, gerçekleştirilecek demokratik sosyalist topluma ilişkin evrenselin ilk adımlarıdır.

Sosyalist olmak öncelikle eş yaşamda özgürlük düzeyini tutturmakla ilgili olmak durumundadır. Eski mitolojik ve dinsel yaşamın başlangıcında rastlanan büyük ilkesel ve çetin pratik yaşamların benzeri bir yaşam tarzını esas almak gerekir. Eş yaşamın sosyalistçe inşası, ancak uygarlık sistemlerinin ve kapitalist modernitenin evcil özünü ve biçimlerini aşmakla gerçekleşebilir. Sistemin banalleştirdiği cinsellikle, evcilik oyunları, soyculukla (çoğalım anlamında), 'bir yastıkta kocamakla pek alakası yoktur. Özellikle güncel olarak tam bir hastalık haline getirilen günlük cinsel birleşmelerle de alakalı değildir. Kaldı ki, hiçbir canlıda günlük cinsel birleşmenin olmaması, tersine bunun döngüsel bir temele sahip olması, insan türündeki cinselliğin toplumsal tarzda inşa edildiğini kanıtlar. Cinsel açlık ve aşırılık, toplumsal inşa ve hegemonik iktidarla bağlantılıdır. Kadına dayatılan erkek cinsiyetçiliği tüm biçimleriyle bir iktidar gerçekleştirimi olarak kendini belli eder. Bu tür cinsiyetçilik, mutluluk vermesi şurada kalsın, tam bir hastalık ve mutsuzluk kaynağıdır, tükeniş ve erken ölümdür. Hiçbir kadın veya erkek bünyesi bu tarz cinselliğe uyum gösterecek yapıda değildir. Özellikle kapitalizmin kadın reklamcılığıyla körüklediği cinsiyetçilik tamamen ideolojik hegemonyayla ilgili olup, azami kâr kanununun

gerçekleştirilmesini sağlamaya yöneliktir. Denilebilir ki, hiçbir ilişki toplumsal cinsiyetçilik kadar sistemi taşıma gücünde değildir. Dolayısıyla anti-kapitalist olmak ancak bu tarz cinsiyetçi yaşamı reddetmek ve aşmakla mümkündür.

Eş yaşam ilişkilerinde geliştirilecek düzey ne denli bilimsel, sanatsal ve felsefi olursa, o denli sosyalist topluma yol açabilecektir. Sosyalizmin öncelikle eş yaşam ilişkilerinde gerçekleşmesinin vazgeçilmez ilkesel ve pratik bir değeri vardır. Bu tarz ilişki dışında sosyalizme götürebilecek bir yol yoktur. Olsa da, bu ilişkiler dolaylı ve hatalara çok açık ilişkilerdir. Sosyalistçe eş yaşamı iki kişi arasındaki bir ilişki olarak algılamak eksik bir yaklaşımdır. Eş yaşamlar şüphesiz ikili somutlaşmaları yaşayabilir ama buna indirgenemez. Eş yaşam büyük anlam gücü, estetik ve ahlâkla soyut olarak daha çok yaşanan özsel bir yaşamdır.

Sosyalist yaşam bağlamındaki erkekler ve kadınlar ancak özgür yaşamı evrensel, kolektif olarak gerçekleştirdikçe, tekil olarak da doğru ve güzel yaşama şansını elde edebilirler. Tarihin tüm büyük toplumsal hareketlerinde bu gerçekliği görmek mümkündür. Tekil yaşamı güncel evlilik oyunları ile olduğu kadar, daha da olumsuzlaşan evlilik dışı biçimlerle karıştırmamak büyük önem taşır. Tekil yaşamda toplumsal evrenselliğin, kolektifin tüm potansiyeli gizli olduğu halde, uygarlık ve modernitenin tekil evcilik ve evlilik dışındaki biçimlerinde evrenselliğin, kolektifliğin inkârı gerçekleştirilir.

Bu ayrımı yapmadan, sosyalistçe tikel özgür yaşam gerçekleşemez. Sosyalist ilişki kapsamındaki erkek, özellikle de kadın kendinde yaşattığı bilimsellik, estetiklik, ahlâkîlik ve felsefilikle muazzam bir çekim gücüne sahiptir. Bu tür erkek ve kadın kişilikler toplumsal yaşam karşısında yenilgi yaşamadıkları gibi, varlıklarıyla özgür toplumsal yaşamı inşa ederler. Tekil birliklerinde saygı ve güven hâkim olduğu için kıskançlık, kapris, doyumsuzluk ve bıkkınlık gibi sistem hastalıklarına yer yoktur. Birbirlerini mülkleştirmedikleri için, karşılıklı hak idealarıyla (Burjuva hukukunda bu geçerlidir) yaklaşımda bulunmazlar. Denk düzeydeki anlam güçleri bir kişide bütünü, bütünde bir kişiyi yaşatabilecek durumdadır.

Tarihsel-toplum hareketleri ancak böyle anlam kazanmış kişiliklerle başarıya ulaşır. Bu kişilikler kelimenin gerçek anlamıyla hep sosyalist olarak bilinmek, anılmak ve beklenmek durumundadır.

Sosyalist toplumun gelişiminde özgür eş yaşam kuramının uygulanmasına ilişkin bazı önemli tarihî tecrübeleri göz önünde tutmak önemlidir. Hristiyanlık bu konuda rahip ve rahibe yaşamını kadrolarına şart kılmıştır. Batı uygarlığının gelişiminde bu uygulama önemli bir role sahiptir. Hristiyanlık cinsiyetçi toplumun olumsuzluklarını bu kadrosal uygulamayla oldukça sınırlamıştır. Ruhsallığın zihniyet üzerindeki cinsellik baskısını gemlemesi, toplumsallığın gelişiminde önemli rol oynamıştır. Fakat özgür eş yaşamı mümkün kılan diyalektik

gelişime yol açamamış; ona karşı tepkisel olarak gelişen şey kapitalist modernitenin toplumsal cinsiyetçi patlaması olmuştur. Modern mülkiyetçi tek eş yaşamı, rahip-rahibe kültürüne karşıt bir yaşam tarzı olarak ikinci bir uç noktayı, kutupsallığı doğurmuştur. Modernist tek eşli yaşamdaki bunalımın temelinde Hristiyanlıktaki rahip ve rahibe kültürü yatar. Cinsiyetçi toplumun aşılmasında her iki kültür de tıkalı kalmıştır. Batı toplumundaki cinsiyetçi kültür bunalımında bu gerçeklik saklıdır.

Konuya ilişkin İslami çözüm de başarılı olmamıştır. Rahip-rahibe yaşamının tersine cinsel doyuma öncelik tanıyan İslamiyet, çok sayıda eş ve cariye konumlu kadınla sorunları çözeceğini sanmıştır. İslam'daki harem uygulaması bir nevi özelleşmiş genelev rolündedir. Genelevden farkı, bazı kişilere özel kılınmış olmasıdır. Özde aralarında fark yoktur. Doğu toplumunun Batı toplumlarının gerisine düşmesinde bu cinsiyetçi toplumsal uygulamanın belirleyici rolü vardır. Hristiyanlığın cinsiyetçiliği gemlemesi moderniteye yol açarken, İslam'ın cinsiyetçi aşırı doyumu teşvik etmesi, eski toplumun daha da gerisine düşmesine ve Batılı modernite toplumu karşısında yenilgiye uğramasına yol açmıştır. Doğu kadını ve erkeğinin Batı kadını ve erkeği karşısında yenik düşmesinde toplumsal cinsiyetçiliğin rolü oldukça önemlidir. Cinsiyetçilik toplumsal gelişme üzerinde sanıldığından daha fazla etkilidir. Doğu ile Batı toplumları arasındaki farkın açılmasında cinsiyetçiliğin rolü üzerinde önemle durmak

gerekir. İslam'ın cinsiyetçilik anlayışı, gerek kadının derinliğine köleleşmesinde, gerekse erkeğin iktidarcı kesilmesinde Batı uygarlığına nazaran çok daha olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

Özgür eş yaşam pratiğini geliştirirken, kadın ve erkek cephesinde dikkat edilmesi gereken önemli hususlar vardır. Özgür yaşam şansı olan veya bu şansı elde etmek isteyen kadının öncelikle yapması gerekenleri şöyle belirleyebiliriz:

a- Kadın erkekle girişeceği cinsiyetlik paylaşımının salt bir biyolojik tatmin olmadığını, kaplan kafesinde kaplanla yatmaya eş bir güç ve iktidar pençesiyle yüz yüze kalacağını peşinen bilmelidir. Özellikle kafesteki kaplanın açlık ve esaret hali, erkeğin pençelerini daha ölümcül kullanmasına yol açabilir. Kadın klasik evlilik ilişkisiyle kafese girdikten sonra kolay sağ çıkamayacağını, bunun karşılığını ya canıyla ödeyeceğini ya da tamamen teslim olmuş dişi bir kaplana dönüşeceğini iyi bilmelidir. Dişi kaplan erkekleşmiş kadını temsil eder, iğrenç ve çirkindir. Hegemonik erkek ve ona tamamen teslim olmuş erkeksi kadın arasındaki cinsellik, bu iğrençlik ve çirkinliğin gerçekleşmesinde başat rol oynar. Erkekler kadın bakireliğini 'bozma' gününü gururla yaşarken, bunun altındaki neden güdü tatmini (biyolojik olgu) değil, bu ilişkinin iktidar-köle ilişkisinin oluşmasındaki payıdır. Bozmak, kadını sınırsız köleliğe mahkûm etmenin başlangıcıdır. İktidar efendi duygusuna yol açar ki, bu da erkekliğin kanıtlanması anlamına gelir. Daha sonra bu yöntem genç erkeklere de

uygulanır. Kölelik kurumu her iki cinse de uygulandı. Kadının erkek kadar cinsel ilişki peşinde koşmaması kölelik kurumuyla bağlantılıdır. Kapitalist modernitenin sınırsız çoğalttığı cinsellik eylemi, insanlık türüne dayatılan en kapsamlı kölelik aracıdır; sınırsız iktidar ve sömürü imkânına yol açar. Çoğu dinlerin bu ilişkiye kuşkuyla yaklaşması anlamlı olup, onun düşüş, çirkinlik ve hakikat dışılığına yol açmasıyla bağlantılıdır.

b- Kadın, eş evlilik durumunda olmadan, erkek egemen toplumun her alanında karşısındaki erkeğin her an avının üzerine atlamak durumunda olan bir panter psikolojisiyle hareket edeceğini bilerek kendi hareket tarzını geliştirmelidir. Erkek panter fırsat bulduğunda, yani önünde aşabileceği bir toplumsal engel çıktığında mutlaka kadına bir pençe atacaktır. İktidarcı erkek bu anda hiçbir ahlâki ve vicdani gerekçe tanımadan kadını avlamak isteyecektir. Ne dini örtünme ne de hukuk bunun önünde engeldir. Kadın bu durumu bilerek toplumsal alana çıkmalı, daha doğrusu garantili bir öz savunma olmadan tekin olmayan toplumsal sahalara inmemelidir.

c- Kapitalist modernitenin temel hedefinin özellikle gerek para ve iktidarın gücünü ifade eden sert yöntemlerle, gerekse başta edebiyat olmak üzere sanatın gücünü yansıtan yumuşak yöntemlerle kadını modern köle haline getirmekle yüklü olduğunu iyi bilmelidir. Kadın karşısında modernite gerek para ve iktidar yöntemleriyle gerekse bol aşk vaatleriyle eski

toplum erkeğinin katbekat üstünde bir saldırı gücü konumundadır. Para ve aşkın korkunç erkek egemen gücüne karşı kadının özgür yaşam arayışı boş bir hayalden öteye anlam taşımaz. Tüm dürüstlüğü ve güzel hareketleriyle ne kadar yaklaşım gösterip özgür eş yaşam peşinde koşarsa koşsun, kadın geçerli modernite erkeği karşısında hüsrana uğramaktan kurtulamaz. Yani her yol, modern kadın köleliğine götürecektir.

d- Eğer kadın tüm bu erkek egemen topluma rağmen özgür kalmakta ısrarlıysa, o zaman ya büyük bir yalnız yaşama ya da her anı sosyalist mücadeleyle dolu geçen bir militanlığın zorluklarına katlanmak durumundadır. Yalnızlık marjinal durumlar için geçerlidir. Sosyalist yaşam ise, eski tanrıça kültürüyle eş bir tanrıça yaşamını gerektirir. Tanrıçaların bir özelliğinin insan erkeğiyle evlenmemek olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Erkek tanrılaştığında ise, kadın tanrıçadan pek eser kalmadığını tarihten bilmekteyiz. Geriye melek kadın olmak kalıyor. Fakat melek kadın biraz da cinsiyet gücünü kaybetmiş güçsüz kadını temsil ediyor. Böylesi bir kadının toplumdaki rolü elçilik olmaktan öteye gitmez. Mitolojideki İnanna-Afrodite figürü daha farklı bir kadındır. Güzelliğini, cinsiyet cazibesini ve fiziki gücünü henüz yitirmemiş kadın imgesini temsil eder. Aşk Tanrıçası olarak İnanna-Afrodite kadınının eş yaşam arayacağı unsur, özgür eş yaşamı paylaşacağı unsurdur. Böylesi bir unsurun çoğunlukla sadece yarı-tanrı, yarı-insan bir Prometheus erkeği olabileceği iyi

anlaşılmalıdır. Tarihte ve günümüzde bu unsur veya çoğunlukla erkek de sadece bir figür olarak tasarlanabilir. Somutlaşması olağanüstü bir savaşçılıkla mümkündür. Kapitalist modernitenin korkunç güçleriyle donanmış maskesiz tanrılarını yenmeden kendini gerçekleştiremez. İmkânsız olmayan ama zor bir somutlaşmadır bu. Sosyalist olmak, biraz da İnanna-Afrodite ve Prometheus imgesini somutlaştırmakla mümkündür.

Özgür eş yaşamın peşinde koşan bir erkeğin öncelikle yapması gerekenler şöyle özetlenebilir:

a- Bu erkek karşısına çıkarılan kadının beş bin yıllık uygarlık ve onun beş yüz yıllık kapitalist hegemonyası altında her tür kölelik şartlanmasına uğratılmış kadın olduğunu bilmelidir. Bu kadının tek çaresi kaplansız erkeğe karşı kaplansız dişi olmaktır. Bütün yaşam stratejisi ve taktikleri anlık olarak bu temelde inşa edilmiştir. Tersinden okursak, onun da kendine göre eş erkeği içerisine düşürmek istediği bir kafesi vardır. Eğer erkek özgür eş yaşam peşindeyse, böylesi kadın stratejisi ve taktiklerinden kurtulması en az köle kadınıninki kadar zordur. Bu kadının karşı kölelik olarak dayattığı strateji ve taktiklerden kurtulmak özgür eş yaşam peşindeki sosyalist erkek için öncelikli bir savaş alanı olup, burada kazanmadan sosyalist toplum mücadelesine adım bile atamaz.

b- Eş evlilik durumundaki erkek en az kadın kadar bir kölelik kurumunun etkilerine maruz kaldığını bilmelidir. Kurumun

olumsuz etkilerini aşmak için bu erkeğin ev mekânında sürekli sosyalist yaşam peşinde koşması gerekir. Köle kadınla kölece yaşanır, yanlış yaşanır. Özelleşmiş genelev kültürünü aşmak, özgür eş yaşam kültürünü edinme başarısını göstermeyi gerektirir.

c- Kapitalist modernitenin baştan çıkarıcı cinsiyetçi kültürüne karşı nefis savaşını sürekli ve başarıyla vermek gerekir. Erkeği teslim almak için geliştirilen strateji ve taktikler en az kadın tutsaklığı kadar bitiricidir. Unutmamak gerekir ki, kapitalist modernitede erkek bir yandan sadece biyolojik olarak abartılmış bir erkekliğe dönüştürülmüş iken, öte yandan tüm toplumsal kültürüyle kadınsılaştırılmıştır. Aşırı cinsiyetçi biyolojik erkek bir yandan kaplanlaştırılırken, diğer yandan kadınsı (kölemsi kadın) kültürlü bir kediye dönüştürülür. Modernitenin dayattığı bu erkeklik yıkılmadan sosyalist olunamaz, sosyalist toplum mücadelesi verilemez.

d- Tüm bu olumsuz etmenlere karşı özgür eş yaşam için en az özgür kadın kadar özgür erkek mücadelesi gerekir. Özgür erkeklik tersinden erkek egemen toplumun köleleştirdiği erkek kişiliğini aşmakla mümkündür. Toplumsal gerçekliğimizde halen geçerli olan ariflik mertebelerini kazanmak gerekir. “Erkek doğulmaz, erkek olunur” kadar, uygarlık erkeği olarak doğulur ama özgür erkek de olunur. Prometheus erkeklik imgesi çağımızda ancak demokratik modernitenin bilimi, felsefesi ve sanatıyla somutlaştırılabilir. Mitoloji, din, felsefe,

bilim ve sanatın yaşam için olduğu ve başta gelen rolünün özgür eşleşmeyi gerçekleştirmek, inşa etmek olduğu önemle kavranmalı, ahlâkileştirilmeli ve estetikleştirilmelidir. Mevcut çağdaş evlilikler hiyerarşik hanedanlık kültürünün (Bu yaklaşık yedi bin yıllık bir kültürdür) devamı olup, devletçi toplumun temel değerlerinin üretildiği alan olarak, tecavüzün norm, namus tarzında kadın ve erkek kişiliğine azami iğerilmesiyle yüklüdür. Aşkın gerçekleşmeyişi, yaygın boşanmalar ve ailenin çözölüşü, kişiliklere yüklenen iktidar ve sömürü amaçlı tecavüz kültürünün sonucu olarak anlaşılmalıdır. Özgür ve sosyalist toplum ancak tecavüz kültürüne karşı anbean felsefe, bilim, etik ve estetikle yüklenen kişiliklerce gerçekleştirilebilir. Bu temelde gerçekleştirilecek özgür eş yaşamların birey ve toplum için sürekli güzellik, doğruluk ve iyilik üreteceği açıktır.

Kapitalist modernitenin yıktığı mucizevi, büyüleyici yaşamı ancak özgür eş yaşamla, onun sosyalist kişiliği ve toplumsal mücadelesiyle kazanıp paylaşabiliriz. Bunun için çocukluktan itibaren özellikle kız çocuklarını demokratik modernite zihniyeti ve kurumlarıyla eğitmek, demokratik sosyalist toplumsal mücadeleyle pratikleşmek yaşam tarzımız olarak benimsenmeli, özgeleştirilmeli ve kazanılmalıdır.

BİR ERKEK OLARAK KENDİMDEKİ ERKEğİ İYİ ÖLDÜRDÜM. BU, CESARETLERİN EN BÜYÜğÜDÜR

Hem kendimi hem de binbir kılıklı uygarlık kutsallarını çözümlemek, zor koşulların da çözölmesi anlamına geliyor.

Uygarlık kutsalları hiçbir ahlaki ve politik sınır tanımadan üzerimden geçmeye çalışırken bu satırlarla kendilerini sorgulamam, beni tutkulu bir şölen havası içinde kişiliğim, geleneklerim, halkım, bölgem, insanlığım ve evrenimle tanıştırdı. Tanışmak, farkında olmaktır. Bu ise yaşamı olanca zenginliği içinde korkusuzca yaşamak ve güçlü savunmaktır!

İnsanlığın kutsal beşiğinde güçlü ve güzel tanrıçaların tekrar boy verdiği, azgın sömürölü ve baskılı erkek egemen toplumunun adım adım aşıldığı, gerçek insanlığın kucaklaştığı yeni uygarlık tarzımızı, şimdiki deyiimiyle demokratik uygarlığın en ileriye açık, doğurgan beşiğı olarak, tarihsel rolümöze büyük bir susuzlukla, coşku ve sevgiyle, inanç ve azimle, el attığı her işte başarıyı sağlayacak düşünce ve iradeyle sahip çıkmalıyız. Sadece kendi örgütümüzün ve halkımızın değil, tüm halkların ve insanlığın geçmiş acılarına bir umut damlası da olsa yanıt vermek ve başarısı için her şeyimizi ortaya koymak; kutsal görev anlayışımızın, büyük değerlerimizin anısına sahip çıkmanın, emeklerimize ve gelecek umutlarımıza layık olmanın bir gereğidir.

Yaşamı heba etmemek için, öncelikle kadınla yaşamın doğru, ahlâklı ve estetik (güzelce olanı) biçimlerini gerçekleştirmek şarttır. Tüm kölelik biçimlerinin kişiliğinde denendiğı ve özümsetildiğı kadın kimliğini çözümlemek, özgürlük ve eşitlik davasının yoldaşı ve yaşamdaşı yapmak, doğru, ahlâklı ve güzel erkek olmanın da temel koşuludur.

satırlar doğru okunursa, bu yönlü yaşam tarzına neden önem verdiğim ve ilkesel kıldığım daha iyi anlaşılacaktır. Modernitenin iktidar eksenli uygarlık ahlâkının dayattığı cinsiyetçi kadını ‘becerme’ (biyolojik cinselliğin bile yozlaştırıldığı ilişki biçimi) ilkeiliği içindeki yaşam tarzı, büyük ahlâksızlık ve çirkinlik üretir. Buna karşı yürüttüğüm büyük savaşı ve sonuçları doğru kavranırsa, yaşam kadınla daha ahlâklı ve güzel yaşanır. Bunun için sorumluluktan pay alan her erkek ve kadının, özellikle kadının güçlenmesi, özgürleşmesi ve tüm toplumsal alanlarda denk bir seviye kazanması için bilimsel, felsefi, etik ve estetik yaklaşım ve pratikleri sürekli geliştirmesi ve örgütlemesi, demokratik ulusun zihniyet ve kurumlarında yaşamsallaştırması gerekir.

Erkeği öldürmek dedim. Buna ilişkin çözümlemelerim var. Aslında erkek arkadaşlara da bir mesaj vermek gerekiyor. Onlar da kadınla nasıl yaşamalıyı çözmeliler. Hollywood kültürünü biliyorsunuz. Gılgameş için Türkiye’den kadın arıyorlar. Sosyalizme inanıyorsak, toplumculuğa inanıyorsak, estetik güzellik anlayışımız nedir, toplumda kadın hareketinin yeri nedir, bunu kişiliklerinde netleştirmeleri gerekiyor Çünkü kadın, sürecin en büyük teminatı ve değeridir. Görünüşte herkes aşık oluyor, anasını seviyor görünüyor. Bunu ikiyüzlü buluyorum, benim için hiçbir önemi yok. “Seni çok seviyorum” diyor, hançeri vuruyor. Gazetelerden okuyorum, fotoğraflarını görüyorum, o kadar güzel insanlar aşk adına katliama uğratılıyor. Kadın katliamı, kültür katliamından, halk

katliamından daha tehlikelidir. Kadında namus olmalı, ama bu bıçakla, öldürmekle olmaz. Böyle yaşanılmaz. Ben ahım şahım bir erkek değilim. Annem bana “sen aile reisi olamazsın” diyordu. Bu, benim umurumda değildi. Başka bir erkek olmam çok önemli. Erkeği öldürmek derken bunları belirtiyorum. Bu konuda cesaretli olmak en büyük cesarettir.

Bir erkek olarak kendimdeki erkeği iyi öldürdüm. Bu, cesaretlerin en büyüğüdür. Ben erkeği bu konuda çözdüm. Kendi şahsımda çözdüm. Çözmekle de kalmayıp, daha önce de söylemişim, bu erkeği öldürdüm. Erkeği çözmek, erkeği öldürmek, ki bu egemen erkektir; bunu kapsamlı açabilirler.

Bu dağlarda özgür kadın gruplarını hep tanrıça esiniyle selamlayıp öyle ‘anlamlaştırmaya’ çalıştım. Sıkça haberlerde geçen “Kamyon ve traktör kasalarına doldurulmuş bir grup Güneydoğulu kadın filan bölgede ırgatçılığa giderken yol kazasında öldüler” cümlesini duydukça, sözde bu kadınların sahibi erkek, aile, hiyerarşi ve devletine olan öfkemi hiçbir olaya daha göstermediğimi de sıkça hatırlarım. Tanrıça soyundan geriye bu kadar düşüş nasıl olabilir? Aklımın, ruhumun kesinlikle kabullenmediği bu düşüşü zihnime asla yedirmedim. Benim için kadın ya tanrıça kutsallığı içinde olacak, ya da hiç olmayacaktı. Şu sözün doğruluğunu hep düşünürüm: “Bir toplumun kadınlarının yaşam düzeyi, o toplumun tanımında esas ölçüttür.” Anam için neolitiğin ‘ana tanrıça kültüründen kalma’ sözünü kullanmıştım. Onlar gibi

şışmandı. Modernitenin yapay ana inşası ondaki kutsallığı görmemi engellemişti. Hayatımda büyük acılar yaşamama rağmen, hiçbir olaya ciddi olarak ağlamadım. Fakat modernite kalıplarını yıktıktan sonra, başta anam ve onun şahsında tüm bölge (Ortadoğu) analarını hep içim burkularak ve gözlerim yaşararak hatırlarım, bakarım. Anamın zor bela taşıdığı kuyu satılından (bakracından) daha yarı yoldayken yere indirip yudumladığım suyun anlamına, en seçkin ve yürek burkucu hatıralarım olarak bakarım. Herkesin yaşadığı ana-baba ilişkilerine, moderniteyi tüm zihin kalıplarında yıktıktan sonra bakmalarını tavsiye ederim. Aynı bakış açılarını tüm neolitikten kalma ‘köyün ilişkilerine’ de yansıtmalarını isterim. Modernitenin en büyük zaferi, şüphesiz on beş bin yıllık inşa edilmiş kültür bakışımızı yıkması ve hiçe indirgemesini başarmasıdır. Bu kadar yıkılmış ve hiçe indirgenmiş birey ve topluluklarından soylu, özgür bir bakış, direniş ve yaşam tutkusu beklenemeyeceği anlaşıldır.

Bunun üzerine anamın bana çok iyi sahip çıktığını ve övdüğünü hatırlarım. Karşı koyma anlayışımın gelişiminde, babamın çaresizliğiyle anamın sınır tanımaz hak bildiği yoldaki isyancılığı etkili olmuştur. Anamın bana karşı izlenimleri, daha sonra duyduğum kadarıyla olumlu ve olguncaydı. Sanırım Urfa Tugay Komutanının sorusu üzerine, “Dizimin dibinde tutmak için çok çaba harcadım, ama başaramadım” demesi doğruyu ifade ediyordu. Tarzımın beni yalnız bırakacağını ilk fark eden ve söyleyen oydu. Sözü şöyleydi: “Herkes senden

yararlanacak, ama senin gibi seninle çalışmayacak.” Dediği olduğu gibi çıkacaktı. Ayrıca benim hakkımdaki son değerlendirmesi, “O benim için bir taneydi, yeri ve kendisi bambaşkaydı” biçiminde olmuştur. Öldüğünde son sözleri “Sürekli dua edin, herkese hayır (bağış) yapın” olmuştur. Daha sonra ana ve kadın değerlendirmemdeki rolünü değerlendirdiğimde, basite almamak ve hakkını vermek gereğini duydum. Kadınlara ilişkin şu değerlendirmesi de hayli arifçeydi: “Bu kafa ve kişilikle zor kadın (evlilik anlamında) bulursun.” Öfkeden başka bir özelliğı yok dediğim anamın aklını kabul etmeliydim. Körleştiren tarih yüzünden birbirimize yabancılaşmıştık. Ama dönüp geriye baktığımda, onun ana tanrıça kültürünün soylu bir sesi olduğunu ve bu sesi bana ulaştırdığını büyük bir minnetle anacak ve kabul edecektim. İsyan ettiğim anam değil, kadını, anayı hiçleştiren erkek egemen toplumun zalim, yabancılaştıran, ikiye bölünen düzeniydi. Anamın iyi oğlu olduğumu, birbirimizle kutlamasak da, kanıtlamıştım.

Bilinç evrensel varoluşla ilgilidir. Mevcut evrensel düzenlilik ancak bilinç kavramıyla izah edilebilir. İlginç olan, bilincin kendini dile getiriş tarzıdır. Öyle anlaşılıyor ki, tüm evrensel çeşitlilik, bilincin kendini dile getirme tutkusunun sonucudur. Bilincin çok bilinçliliğı hakkında hiçbir şey bilemiyoruz. Neredeyse sonsuz çeşitlilikteki arayışı bir neden sorusunu düşündürüyor. Niçin sorusu daha müphem kalıyor. Ünlü filozoflar, hatta Kutsal Kitaplardan bazıları, bu soruları evrenin

kendini hatırlama isteğine veya tanrının kullarınca bilinme arzusuna bağlarlar. Farkına varma kelimesi bana daha büyüleyici ve açıklayıcı geliyor. En küçük zerresinden en kozmik varoluşuna kadar farkına varış, neden ve niçin sorularının yanıtı olabilir. Farkındalığa yükleyeceğimiz anlam, yaşamdan başka kavramlarla tanımlanamaz. Yaşamın doğruya en yakın tanımı, farkına varma olarak belirtilebilir. Daha da önemli olan, farkına varmak neden bu kadar önemli oluyor? Farkına varmadan da yaşamın mümkün olduğunu biliyoruz. Fakat derinden sezinlemeye çalıştığımızda, bu mümkün olmanın pek mümkün olmadığını anlıyoruz. Uzun süre farkına varılmadan geçen sürenin yaşam değerinin gittikçe düştüğü, hatta eridiği bile söylenebilir. Ölüm olgusu bile kesinlikle yaşamın farkına varış, yani yaşamı mümkün kılmak için doğanın bir oyunu veya ustalığı gibi geliyor. Örneğin sonsuz yaşamla cezalandırılmış bir varlığın, acaba Sisypheos trajedisinden (taşı tepeye vardırarak iken, sürekli düşürüp yeniden yuvarlama cezasına tanrılarca çarpıtılmış kişi) farkı kalır mı? Ölüme üzölmek sadece yaşamın değerini arttırır ve hatırlatır.

Bilmek, yaşama ilişkin farkındalıklardan başka anlama gelmez. Bilinen şey, farkına varılan şeydir. Fiziksel varlıklar için bir şey diyemezsek bile, biyolojik varlıklarda bilinmeye doğru sanki bir aşkın yaşandığını hissetmemek mümkün değildir. İnsan türüne doğru geldiğimizde, sanki bu aşk gerçekleşmiş olur. Bilmenin çok gelişmiş hali en iyi aşk kelimesiyle

tanımlanabilir. Fakat insan öylesine tuhaf bir varlıktır ki, onun bilmeye ilişkin en büyük çarpıtmayı ve ihaneti yapmaktan çekinmeyen özellikleriyle de karşılaşabiliyoruz. İnsanın bu gerçeğini daha çok İkinci Doğa dediğimiz toplumsal doğanın içinde olup bitenlerle izah etmek daha doğru gibi geliyor.

Sosyal bilimi tanımlamaya çalışırken, esas amacının özgürlük seçeneğini geliştirmek olması gerektiğini önemle belirttim. Zaten problem çözmenin bir anlamda özgürlük sağlamak olacağı da eklenince, sosyal bilime amacı kapsamında Özgürlük Sosyolojisi demenin bir sakıncası olmadığı kanısındayım. En azından önemli bir bölümünü; problem çözme ve yaşam farkındalığını geliştirme boyutlu sosyolojik çalışmaları bu ad ile yayınlamanın isabetli olacağı açıktır. Şüphesiz sosyolojinin kapsamı özgürlük ile sınırlı değildir. Karmaşık bir toplumsal yelpazeyle (tarih öncesi toplum, hiyerarşi, sınıf, devlet, kent, uygarlık, sermaye, ekonomi, iktidar, demokrasi, sanat, din, felsefe, bilim, politika, savaş, strateji, örgütlenme, kurumlaşma, ideoloji, ekoloji, jineoloji, teoloji, eskatalogi vb.) uğraşması gerektiği bilinmektedir. Fakat bu çalışmayla önemle vurguladığım husus olarak, ahlaki ve politik toplumun çok parçalara ayrılarak inceleme ve araştırmalara konu edilmesinin önemli sakıncalar içerdiğine, bunun olumludan ziyade olumsuz sonuçlara daha çok yol açabileceğine ilişkin kanaatimi belirtmiştim. Toplumsal doğanın tarihsellik ve bütünsellik içinde incelenme ve araştırılmasının en doğru yöntem olduğuna güçlü bir biçimde

katıldığımı belirtmiştim, Sokrates ve Zerdüşt'ten iki yorumla tamamlamak isterim. Bilindiği üzere Sokrates'in sıkça kullandığı deyim "Kendini bil" idi. Kendini bilmeyenlerin pek bir şey öğrenemeyeceklerini, bilemeyeceklerini vurgulamak istemiş olsa gerek. Ben insanın, bilimce açıklandığı kadarıyla zaman bakımından en azından on beş milyar yıl öncesi gerçekleştiği idea edilen büyük patlamadan (bing-bang) bu yana tüm evrene yayılmış gerçekliğin toplamı olduğuna inanıyorum. Bunu seziyor ve biliyorum. Bu anlamda kendini bilmek, tüm zamanı ve evreni bilmekle özdeştir. Sokrates ayrıca ünlü savunmasında Atina'nın (inkâr ettiği idea edilen) tanrılarında değil, kendisine zaman zaman gelen ilham perilerinden, 'daimonlar'dan bahsetmişti. Bu, sezgi ve iç yoğunlaşmayla kendini bilme oluyor. Bir nevi peygamber tarzı öğrenme ve haber vermedir. Bunun putperestlikten daha ileri bir öğrenme tarzı olduğu açıktır. Benim sezgi gücümün veya 'daimonlar'ımın bana da "Ne ararsan kendinde bul" uyarısını aldıktan sonra, bu satırlara böyle yüklenmekten kendimi alıkoyamadım.

Zerdüşt'ün yorumu daha etkileyiciydi. Rivayet edilir ki, Zerdüşt, çok tutkunu olduğu Zagros dağlarında güneş tüm parlaklığı ile doğarken bir ses duyar. O sese şöyle bağırır: "Söyle, sen kimsin?" Tanrıyla böyle karşılaşp hesaplaştığı biçiminde bir yorumdur bu. Ben ise, Onun binlerce yıl Zagros halkının özgürlüğüne yönelmiş Sümerik tanrı-kralların varlığı ile ilgili bir hesaplaşmaya giriştiği kanısındayım. Bir nevi

uygarlığın kendisi olan bu kral-tanrılarının kutsallığını sorgulayıp Zerdüştî ahlak devrimini gerçekleştirir. Aydınlık-karanlık, iyilik-kötülük ikilemi biçimindeki devrimdir bu.

Kesinlikle kendimle ilgili abartmalardan nefret ederim. Bütün sadeliğimle anlaşılacak ve dost olmak benim için bir tutkudur. Gün geçtikçe daha iyi anladım ki, yaşamı tüm sadeliği içinde bir dostluk töreni-şöleni olarak tutkuyla karşılayan kişiliğim, üzerime kim geldiyse karşı çıktı. Üzerime geldiklerinde onları sorgulamam biraz Zerdüştvari idi: “Siz kimsiniz?” Demek ki bu satırlar bir yandan kendimi bilmemle öğrendiklerimi, diğer yandan üzerime gelenleri “Siz kimsiniz?” sorgulamaları ile oluşan bilinç birikimimi yansıtıyor.

İster içeride ister dışarıda, ister ana karnında ister fezanın herhangi bir anında ve mekânında olsun, insan yaşamı ancak toplumsal olarak özgür, eşit (farklılık içinde) ve demokratik yaşanabilir. Bunun dışındaki yaşam biçimleri sapaktır, dolayısıyla hastalıktır. Doğruya getirilmesi ve sağlıklı kılınması için devrim dahil çeşitli toplumsal söylem ve eylemlerle mücadele edilir. Bunun için de etik, estetik, felsefi ve bilimsel zihniyet ve irade oluşturulur.

O halde olası bir çıkışta her nerede olursam olayım, hangi anda yaşarsam yaşayayım, mensubu olmaya çalıştığım toplumsallık için, bunun en trajik bir gerçeğini yaşayan Kürtler için, onların çözüm ve kurtuluş yolu olan demokratik uluslaşmaları için, parçası oldukları komşu halklar başta olmak

üzere tüm Ortadoğu halklarının çözüm ve kurtuluş yolu olan Demokratik Uluslar Birliği için, onların da bir parçası oldukları dünya halklarının çözüm ve kurtuluş yolu olan Demokratik Uluslar Birliği için sonuna kadar gerekli olan her söylem ve eylem tarzıyla sürekli mücadele içinde olacağım doğaldır. Bunun gerekli kıldığı etik, estetik, felsefi ve bilimsel güçle büyük pay kazanan hakikat kişiliğimle yürüyeceğim, yaşamı kazanacağım ve herkesle paylaşacağım.

REBER APO

EK:

Önderlik çözümleme ve savunmalarından hazırlanan bu derlemeler dışında erkek arkadaşların özgün eğitimleri için bütünlüklü olması açısından ek bir karma derleme hazırladık. Bu derlemeye uygun olarak bir taslak sunuyoruz. Özgün eğitimlerin

bu derleme ve taslak esasında görölmesi gerekir. Hazırlanan bu derlemede birinci ve ikinci cilt kitabında yer alan konulardan bazı tekrarlar olabilir. Ancak konu odaklı olarak bütün çözümleme ve savunmalardan süzülmüş olan öz düşünceler bunda mevcut olduğundan, en önemlisi de bütün konuların bir arada işlenmesi açısından ayrıyeten bu derlemeyi kitaba yerleştirmeyi uygun gördük. Bu derlemenin toplu eğitimler dışında ayrıca arkadaş yapısı tarafından bireysel okuma imkanının bulunması ve her arkadaşın bu esasta yoğunlaşması açısından bu ek derlemeyi tüm arkadaş yapımızla paylaşıyoruz. Özgürlük iddiası ve mücadelesini yükselterek, özgür erkek, özgür kadın, özgür halk gerçeğine ulaşma temelinde özgür Önderlikle yaşama başarısını sağlama inancıyla...

DEVİRİMCİ SELAM VE SAYGILAR

PAJK EĞİTİM KOMİTESİ

4 NİSAN 2019

1. KONU: SİSTEMİN YARATTIĞI ERKEK EGEMEN GERÇEĞİ NEDİR?

-“Erkek doğulmaz erkek olunur” belirlemesi neden yapıldı? Bu anlamda erkeklik olgusu nedir, erkekliğin gelişim tarihçesi ne kadar bilinmektedir? Buna göre devlet, şiddet ve iktidar üçgeninde kurumlaşan erkeklik nasıl oluştu?

- Erkek egemenliği bir sistem olarak ele alınıyor mu? Nasıl sorgulanmalıdır?

-Toplumsal çapta erkekliği besleyen söz ve davranışlar, kurumlaşmalar nelerdir? Bu anlamda toplumsal cinsiyetçiliğin beslediği, kışkırttığı erkek gerçeği nasıldır? Erkekliğin toplumsal cinsiyetçilik temelinde sorgulanması nasıl gelişmelidir?

-Bu klasik erkeğin duruşu, üslubu, davranışları, kişiliği, mantığı nedir? Bu durum günlük yaşam ve örgütsel yapılanmamıza nasıl yansıyor?

-Erkeğin kaba, tahakkümcü ve benmerkezci, kendini dokunulmaz kılan yaklaşımları ne kadar sorgulanıyor?

-Sistemin-geleneksel toplumun bahsettiği erkeklik olgusu nasıl aşılabilir?

2. KONU: KADINLA DOĞRU YOLDAŞLAŞMA VE DOĞRU YAŞAM NASIL OLUR?

- Önderliğin kadın yaklaşımını ne kadar kavlıyor ve özömsüyoruz?

- “Kadını kutsal ana, vazgeçilmez sevgili ve namus olgusundan çıkarmak gerekir” tespitini nasıl yorumlamalıyız?

-Neden ayrı kadın partisi, ordusu, ideolojisi ve sistemi yaratma ihtiyacı duyuldu?

-Kadın özgünlüğü ne kadar kavranmış ve kabul edilmiştir? Buna karşı anlam vermekten uzak, kadın özgün sistemine tepki duyan yaklaşımları nasıl değerlendirmeliyiz?

- Erkeğin ‘benim de özgünlüğüm var’ diyen söylemi hangi zihniyeti ifade etmektedir? Erkeğin özgünlüğü var mıdır? Kendini kadın sistemine ve

kadın öncülüğüne açık tutmayan duruş ve anlayışlar nasıl ele alınmalıdır?

- Kadının en ufak bir sorununu abartıp teşhir eden, kişilerin eksikliğini genel kadın hareketine mal eden, kadın hakkında uluorta konuşup tartıştıran erkek yaklaşımları hangi anlayış ve zihniyete dayanır? Bu durumun doğru yoldaşlık konusunda yarattığı sonuçlar ve bunun erkek egemenliğinden kaynaklanan yönleri nedir?

- “21. yüzyıl cinsler arası eşitsizliğin kalkacağı bir yüzyıl olacaktır.” tespiti nasıl yorumlamalıyız? Sadece işleyişe dayalı olarak “nasıl olsa kadın ile erkek hakkı ve hukuku arasında bir ayrım yok” demek yeterli olabilir mi? Kadın ile erkek arasında salt eşitlik yerine radikal özgürlükçü yaklaşım neden geçerli olmalı?

-Kadına felsefik yaklaşım nedir? Kadına sadece örgütsel işleyiş üzerinden yaklaşım yeterli olur mu? “Nasıl olsa ben kadın arkadaşların işine karışmıyorum, engel olmuyorum” yaklaşımı özgürleşme mücadelesinde yeterli bir sonuç açığa çıkarır mı?

- Özgür kadın arayışınız mı ön plana çıkıyor yoksa köle kadın arayışı mı? Güçlü kadın mı sizi etkiliyor güçsüz kadın mı?

- Kadına karşı kabul ve ret ölçüleriniz ne kadar gelişmiştir? Kadını kategorize eden erkek yaklaşımları nedir? Neden sadece melek kadın, uysal kadın, mücadelesiz kalan, kendisine yanaşan, pratikçi kadın vb. geleneksel duruşlar daha çok benimseniyor ve bu biçimde duran kadınlar daha çok ön plana çıkarılıp esas alınıyor?

- “Özgür eş yaşam”, “platonik aşk” belirlemelerini nasıl yorumlamalıyız? Perspektif olarak kolektif aşk olgusunu, aşkın kanunlarını nasıl anlamalıyız?

- Kopuş teorisi nedir? Neden gereklidir? Neyden-kimden kopuş olmalı? Kopuş teorisi sadece 2000 yıllarının öncesine ait bir teori midir? Kopuşu daha da radikalleştiren sonsuz boşanma nedir?

-Geleneksel ilişki tarzlarına karşı kendinize nasıl bir ölçü kazandırdınız?

-Önderliğin kendinizi “dişil kaplanın kafesinden koruyun” perspektifini nasıl ele

alıyorsunuz? Buna göre sistemin köle, geleneksel ve düşüren kadın gerçeğini kendinde aşmamış bazı kişilere karşı ne kadar ahlaki bir tutum sergileniyor?

-Kadınla özgürlük esaslarında nasıl bir buluşma olmalı? Önderliğin 'olacaksa buluşma 1- bilinçli, 2-özgürlükçü-iradeli 3- başarı esasında buluşma olmalı' tespitini nasıl değerlendirmeliyiz?

- Kadınlar neden ve nasıl birer cinsel obje haline getirilmiştir? Kadının cinsel obje haline getirilmesinde sistemin çıkar döngüsü nedir? Sistemin inşa ettiği bu anlayışa karşı erkeksilik yaklaşımlarını ne kadar aştınız ve kendinizi bu bakış açısından ne kadar kurtardınız?

- Kadının egemen erkekliği reddi karşısında militanlık iddiasında olan erkeğin tahammül etmemesi normal midir? Kadın arkadaşlar erkeğin geri yaklaşımlarını reddedince neden ona karşı 'feminist veya cinsiyetçi' gibi belirlemeler yapma gereği duyuluyor?

- Kadına yaklaşımda erkeğin duruşunu tarif eden sınıfsal-sosyal duruş nasıl tanımlanabilir? Bu açıdan erkek tiplerleri ne olabilir? Özellikle küçük burjuva, feodal erkek tipi, kendini kadın dostu gören, demokrat erkek tipinin bizdeki yansımaları nedir?

3. KONU: CİNS MÜCADELESİ NEDİR? HANGİ ESASLARA OTURMALIDIR?

- Sınıf mücadelesi eksenindeki iç savaşım kişinin özgürleşmesine neden yeterli olmadı? Cins mücadelesiyle hangi yön tamamlanmak istendi? Önderlik cins mücadelesini neden gündemimize koydu? Cins mücadelesinin radikal dönüştürücü karakterini nasıl açıklanabilir?

-Erkek arkadaşlar cins mücadelesini neden kendi işi ve mücadelesi olarak görmüyor?

-Özgürleşme sorunu sadece kadına mı aittir? Bu esasta "karılaşılan erkek, köle erkek" çözümlmeleri nasıl anlaşılmalıdır?

-Cins mücadelesi sadece diğer cinse karşı yapılan eleştiri ve

mücadeleden ibaret olarak mı görülüyor? Erkeğin kendi klasik yanlarını aşmaya çalışması bir cins mücadelesi değil midir?

-Erkeğin birbirinin iktidarcı yaklaşımlarına karşı yaptıkları mücadele cins mücadelesi kapsamına girer mi? Buna göre sadece kadın arkadaşlara karşı değil birbirine karşı da sekter, bastırmacı, ilgisiz, kaba ve salt pratikçilik üzerinden birbirini ele alan yaklaşımlara karşı ne kadar mücadele edilmektedir?

-Önderlik tecavüz kültürünü neden gündemimize koydu? Tecavüz kültürünün nedenleri, sonuçları nedir?

-Zihniyetimiz, duruşumuz, yaklaşımlarımız (kadın iradesini hiçe sayma, kendini dayatma vb.) bir bütün olarak sistemin tecavüz kısılacında iken, kendimizi bu kültürden uzak değerlendirebilir miyiz?

- Erkek gerçekliğinin birbirini egemenlik konusunda besleyen, tahrik eden, hatta teşvik eden yaklaşımları nasıl şekilleniyor? İçinizde kadınla özgür ilişki esaslarında dönüşüm arayışında olan erkeklere yaklaşım nedir? Buna karşı teşhir eden yaklaşımlar oluyor mu?

- Eşitsizlik ve egemenlik yaratan ilişki ve yaşam tarzı kaynağını nereden alıyor?

4. KONU: ERKEĞİ ÖLDÜRME TEORİSİNE YAKLAŞIMINIZ NEDİR?

- “Erkeği öldürme” teorisinden ne anlıyorsunuz?

- Önderlik kendi şahsında erkeği nasıl öldürdü? Önderliğin kadına yaklaşımının derinliği kavranmış ve özümsemiş mi?

- Klasik erkek ile özgürleşme eğiliminde olan erkeğin yaşama, doğaya, mücadeleye, savaşa, paradigmaya, kadına kendisine vb. bakış açısı arasındaki farklar nelerdir?

- Özgürleşmek isteyen erkeğin kendi egemen yönlerine karşı mücadele tarzı nasıl olmalıdır? Erkek egemenlik ve iktidarcılık olguları nasıl tanımlanıyor?

Neden bir erkeğe “sen pasıfsın, etkisizsin, otoriter değilsin eleştirisine tepki gösterilirken, aynı oranda sen egemensin, sende merkeziyetçilik var, üslupta tarzda sertlik, kabalık var” eleştirilerine o kadar tepki gösterilmiyor, hatta bundan memnun olma yaklaşımı açığa çıkıyor?

-“Erkeği öldürme” tespiti doğru anlaşılmış mıdır? Bu konudaki tepkisel yaklaşımlar nasıl somutlaşıyor?

-Erkeği dönüştürme projesinden ne anlaşıyor? Kadının bu konudaki öncülüğü ve sorumluluğuna erkeğin yaklaşımı nedir? Tutucu, kendinde ısrar eden, egemenliğinden vazgeçmeyen yaklaşımlara ne ad verilebilir?

-Prometeuslaşma ne demektir? Agitleşen erkek ölçüsü ne kadar esas alınıyor?

DEVİRİMCİ SELAM VE SAYGILAR

PAJK EĞİTİM KOMİTESİ

4 NİSAN 2019

(ERKEK ARKADAŞLARIN ÖZGÜN EĞİTİMİ İÇİN DERLEME)

BENİM KADIN DOSTLUĞU VE YOLDAŞLIĞIMDA SINIR YOKTUR

Önderlikten hangi boyutuyla etkileniyorsunuz? Önderlik sizin için neyi ifade ediyor? En zayıf dönemlerde bile yürüyüşüm; güçlü olmuştur, görkemli çıkmışımdır. Benim dünyaya nasıl baktığımı anlamalısınız. Kadın konusunda kendimi sık sık gözden geçiriyorum. Dikkat edilirse, güçlü erkek özelliklerini de biraz yakalamış durumdayım. Ama bu aynı zamanda kadın gücünü

ortaya çıkarmakla da bağlantılıdır. Yani kadın gücü ortaya çıktıkça, erkeğin güçleneceği benim örneğimde somuttur. Bu, para pulla, siyasi otoriteyle sağlanan bir güç değil. Çok iyi biliyorsunuz ki, özgür kimliğe çıkış yaptırma gücünden ileri geliyor. Bu, kadın kurtuluşuna katılımın bir sonucudur ve güce yol açıyor. Aynı zamanda kendi başına bir ordu gücüne kadar da gitmektir. **Yani biz bir kadını ülke yerine koyuyoruz. Özgürlük yerine koyuyoruz, diyoruz ki, ülkeyi ve halkı bir kadınla mukayese et ve kurtarılması gerektiğine karar ver, o kadar değer veriyoruz.** Ama diğer yandan en büyük bela. Böyle bir çelişki müthiş bir psikolojik savaşı gerektirir.

Jin ve jiyan'ın kadın ve yaşam olmaktan çıktığı koşulların toplumun çöküş ve çözülüşünü yansıttığını hep söylüyoruz. Bu gerçekliği çözmeden ve özgürlük yoluna seferber etmeden adına devrim, devrimci parti, öncü ve militan diyebileceğimiz unsurların rol oynayabilmeleri düşünülemez. Kendileri kördüğüm olmuş olanların başkalarının kördüğümünü çözmesi ve başkalarını özgürleştirmesi mümkün olamaz. PKK'nin ve devrimci halk savaşımının bu konuda doğurduğu en önemli sonuç, toplumun kurtuluşu ve özgürlüğünün kadın olgusunun çözümlenmesinden, kurtuluşu ve özgürlüğünden geçtiğine ilişkindir. Fakat belirttiğimiz gibi Kürt erkeği de çok çarpıtılmış olan kendi namusunu veya bilimsel olarak daha doğru bir tanımlamayla namussuzluğunu kadına mutlak egemen olmakta görüyor. Asıl çözülmesi gereken bu yaman çelişkidir.

Kadın ilişkisinde ciddi olmak, güven vermek ve özüne uygun davranmak, en yiğitçe yaklaşımlardan birisidir. Size yaşamı empoze etme diye bir sorunum olamaz. Kendime ilişkin geliştirdiğim ölçüler ne kadar insanlık değerleri ve halk içinse, bir o kadar da kadın içindir. Gerçekleşen Önderlik, kadın için de

büyük bir çözümdür. Kesinlikle bunun ölçüleri var. Böyle bir kişilikle kölelik, anlayışsızlık, saygısızlık, sevgisizlik ve her türlü düşkün tutumlar etkili olamaz. Bir kişinin özgürlük düzeyi, kadın gerçekliğine karşı takındığı tutumla belirlenir. Bu konuda oldukça gelişkinim. Böylelikle eşitlik ve özgürlük istemime uygun talepleriniz biraz geliyor. Talepleri ortaya çıkarmak için yıllardır çaba harcıyoruz.

Kadın, sanıldığı gibi, düşkünlüğün, kötülüğün kaynağı değildir. Kadının yaşamın en zenginleştirici kaynağı olması içten bile değildir. Fakat bu, bir süs bitkisi, ucuz bir aşk ögesi gibi değil, ancak daha kapsamlı bir yorumlamayla gün yüzüne çıkarılabilir. Bunun da adı devrimdir. Düşüncede, davranışlarda, devrim içinde devrim! Bu aynı zamanda erkeğin dönüştürülmesidir de. Şıkça şunu belirtiyoruz; sorun kadını ilgilendirdiği kadar, erkeği de ilgilendirir. Hatta sorun daha fazlasıyla erkek sorunudur. Şunu sürekli kendime soruyorum; kadınları biraz düzeltebiliriz, ama erkekleri nasıl düzelteceğiz? Kadınlara şunu soruyorum; bu erkekleri başınıza neden bela ettiniz? Çünkü erkek egemenlikli, yani baskıcı, horlayıcı, düşürücü ilişki tarzına ardına kadar açksınız. Bir eleştiri yok, bir düzeltme yok, bir uyarı yok, eşitlik yok, saygı, sevgi yok. Tutkulara, güdülere veya zorluklara, zayıflıklara esir olmuş, ilişki kurmuş. Bu, kadının erkeği hem kendi başına, hem de partinin başına bela etmesi anlamına gelir. “Ben şöyle kadın isterim, böyle köle isterim, güdülerimin tatminini isterim” diyen biri beladır.

Aşkın savaşını bu tanımlar içinde tavsiye edebilirim. Kadınların adaletine güvenmek gerekir. Erkekler genellikle kadın boş bırakıldığında her kötülüğe açık varlıklar haline gelebileceğinden kuşku duyarlar. Bu kuşkunun altında bin yılların baskı ve zulmü olduğu açıktır. Benim kanılarım hakim erkekliğin bu yaklaşımının

tersini savunur. Kadın doğasında adalet, özgürlük ve eşitlik çok yaygın yaşanan olgusal gelişmelerdir. Daha doğrusu, kadın toplumsallığının özü adalete, özgürlüğe ve eşitliğe dayalıdır. Yine son derece barışçıldır. Anlamli yaşamın ancak bu temel kavramlarla gelişebileceğinin tamamen farkındadır. Güzellik kavramında da duyarlı ve üstündür. Seçimlerinde savaşıla baskıyı, eşitsizliği dayatması yine doğasına, toplumsallaştırma tarzına terstir. Bütün bu hususların anlaşılabilmesi kadının özgür hareket imkânlarına bağılıdır. Ne kadar özgür hareket ederse, o denli güzel, adil, eşit tercihler geliştirebilecektir. Dolayısıyla toplumda güzellik, adalet, eşitlik kavramlarının yaşamsallaştırılması sıkı sıkıya kadının özgürleştirilmesinden geçmektedir.

Ben bizzat kendim yıllardır bu konuyla uğraşmama rağmen bir kadınla bu sistem içinde bir ilişki kurmaya korkuyorum. İkinci gün sorun çıkacağından korkuyorum. Bu sorun benden kaynaklı da olabilir. Neden böyle söylüyorum. Çünkü erkekler bu konuda kendilerini dönüştüremiyorlar. Özgür ilişki, özgür yaşamı sağlayacak şekilde bir birliktelik yaratmak bu sistem içinde çok zor görülüyor. Daha önce de söylemiştim, kadına yaklaşımı bir enstürmana yaklaşıma benzetiyorum. Bu yanlış anlaşılmasın, kadını bir araç olarak ele alıyoruz anlamında düşünülmesin. Müzik enstürmanına doğru yaklaşıldığı takdirde çok güzel müzik meydana getirilebilir. Hangi sesi vermek istersen o sesi alırsın. Yani kötü, yanlış yaklaşırsa kötü sonuçlar ortaya çıkarır.

İyi yoldaşlar olabiliyorsunuz, bizim tarzımıza koşuyorsunuz. Bu benim için bir mücadele olayıdır. Bu mücadeleye yaratıcı yaklaşmam gerektiği açık. Sizinle hem uğraşacağım, hem de sizi uğraştıracacağız. Bencil olmayacaksınız. Bana erkek egemenlikli yaklaşımları dayatmayacaksınız, yine kadınsı yaklaşımları da dayatmayacaksınız. Bu, sevgiden ve coşkudan yoksun olduğumuz

anlamına gelmez. Kesinlikle ne geleneklerin, ne düzenin laçkalıklarının akımıyız. Ciddi yaklaşın. İnsan onuruna yol açan yaklaşım, bizim yaklaşımımızdır. Özgürleşen kadınla yaşamayı bilmek gerekiyor. Gücünüz bu derinliği kaldırmaya yetiyor mu acaba?

Benim durumum biraz farklı. Klasik erkekten kopmayı ileri düzeyde sağladığım için cesaretle erkeği eleştiriyor ve çözüme tabi tutuyorum. Şüphesiz bu bir özgünlüktür. Kadını da klasik boyutlarda erkekten hem koparmış hem de özgürleştirmede önemli bir mesafe almış olduğum için, bu konuda da yaklaşımlar epey özgürleşmiştir. Sorunu çok dinamik bir çerçevede ele almaktayım. Ve bazı yeni kavramlar geliştirmeye çalışıyorum. Erkekliğin öldürülmesinden tutalım, aynı biçimde kadının yeniden yaratılması ve kadınsılığın öldürülmesi gibi kavramlar ilgimi çekiyor. Sadece kavramlar düzeyinde değil, kadın ordulaşması gibi bir çaba içerisindeyiz. Bunlar çoğunun şaşırdığı, hatta büyük tepkilere de yol açan gelişmelerdir. Şüphesiz bunlar derin bir anlayışın ürünüdür. Kendiliğinden yerleri olsa da esas itibarıyla bütün bu eleştirileri karşılayacak yeni yaşam tarzının temelini atmak için eşit ve özgürlüğe dayalı bir çıkışın zeminini yaratmak zorunludur. Plan program giderek bu temelde geliştirilmektedir. Dolayısıyla yeni topluma doğru yol alırken herkesin bilmesi gereken, burada da gelişkin bir planın giderek hayata geçirilmek istenildiğidir. Özellikle kadrolarımız bunu bilmek zorundadır. Bu hem çok önemlidir hem de yapacağımız birçok işin devrim sonrasında değil, başında halledilmesidir. Bu konuda tarihi bir hatanın yapılmaması gibi bir anlayış da oldukça etkilidir. Eskiden, "ulusal sorun, kadın sorunu sosyalizmden sonra çözülür" denilirdi. Oysa böyle değildir. Bu sorunlar anı anına, günlük olarak çözüme tabi tutulmadıkça ne sosyalist devrim olur, ne

uluslar kurtulur, ne de cins kurtulur.

Erkek kişiliği, genelde çok az kadınla, bilemedin bir ikisiyle sevgi duygu düzeyini paylaşmak ister. Ben milyonlarla paylaşma zorunluluğunu duyuyorum. Ben herhangi bir kişi gibi duygusuz hareket edemem. Eskiden biraz görmezlikten, duymazlıktan gelebiliyordum, ama şimdi pek bu kadar kapalı olamam, yaratıcı olmam gerekiyor. Zaten diğer klasik önderlerin bu konuda bir eleştirisi de yapılmalı. Onlar, kadın özgürlüğünde egemen erkek yaklaşımını fazla aşmamışlardır. Onları model almamız bile çok yetersiz olur. Bana göre onlar zayıf erkek veya kadın konusunda hakim erkeği aşmamışlardır. Marks'tan Mao'ya kadar da, bu söylenebilir. Klasik erkek yaklaşımını önemli oranda kendileri de yaşamıştır. Bu konuda da bir aşama yaptırmak istiyoruz. Burada artık klasik anlamda bir erkek yaklaşımı, yaşamı çok zordur.

Halen kadın ilişkisi, kadın arayışı benim için çok ciddi bir problem, çabadır. Klasik bir erkek olma tehlikesi kadın karşısında bir erkek olma tehlikesi benim için çok önemlidir. Hep üzerinde düşünce ve tavır üretirim.

Biz Önderlik olarak korkmuyoruz. Bu cesareti gösterdik. “Benim kadını, benim bilmem neyim” yerine, vatanın, parti çalışmalarının özgür kadını bizim için daha tercih edilir dedik. Bu iyi bir yaklaşımdır. Bundan kimsenin gocunmaması gerekir. Erkek yapımız, sanki mal elden gitmiş gibi, bu durumdan biraz endişeli, telaşlı. Oysa buna gerek yok. Özgürleşen kadınla yeniden buluşmak daha değerlidir. Burada yeni ahlak, yeni sevgi, yeni bir tavır, yeni yaşam ölçüleri gerekli. Bunda kendinizi çözüp yeniden değerlendirmelisiniz. Alışlagelen ilişki tarzıyla artık kimse kimseye bir şey veremez, yaşamı da hiçbir biçimde zenginleştiremez. Zaten bizde bu, her şeyin bitişidir. Bunda ısrarımız neden olsun? Dolayısıyla kadının özgürleşmesi erkek için

de büyük bir şanstır. Buna saygı göstermeleri gerekiyor. Bunun da en ciddi ifadesini değerli şehidimiz Fikri Baygeldi'de görüyoruz. Bir kadın militan olan Sema Yüce'ye bağlılığını Önderliğe mektubunda çok çarpıcı bir biçimde dile getirmiştir. Gerçekten büyük bir kahramandır, büyük saygı duyuyorum. Bazı özelliklerine bağlı kalınmalıdır. Nereden bakılırsa bakılsın, Fikri Baygeldi kadına hem çok değer veriyor, çok seviyor. Dikkat edilirse sevgi, aşk sözcüklerini çok değerli anlamda kullanmıştır. Ve bu kadın yoldaşları da çok iyi incelemiş ve onları özümsemiştir. Öyle cahil birisi değildir. Ulusallık derecesinde görüyor ve bağlanıyor. İşte bizim özlediğimiz bağlılık bu temeldedir. Bunu saflarımızda acaba ne kadar uyguluyorlar. Bir sürü kadın militan var aslında. Onları ne kadar inceliyorlar, somutta olduğu gibi değerlendiriyorlar. Erkek kişiliklerinin de bu yönlü çok önemli görevleri var. Fikri'de de bir tutarlı erkek kişiliğinin nasıl yeniden şekillenmesi gerektiğine dair çok duyarlı, anlamlı yanıt var. Zaten kendisi de söylüyor. Bunlar büyük gerçekleştirmelerdir. Sadece büyük sözler değil, büyük eylemlerdir.

Devlet çözümlemesi kadar, kadın çözümlemesini önemli buluyorum. Savunmamda kadını epeyce açtım. **Erkek; kadınla yaşamı yurtseverlik duyguları gibi ele almalı. Özgürleşen kadınla yaşam gurur vermelidir.** Benim kadınla yaşamam, bakışım bir cins yaşamı değil, kadının etrafındaki kültürel yaşam, kadının etrafında oluşan kültürü yaşamak önemli. Bir erkeğe elinizi verseniz, çiçekte olsanız sizi çiğner atar. Kadının bana bağlılığı farklıdır. Ben kadına ilişkin herşeyi sonuna kadar sorumluluk temelinde yaptım. Sizin adamlarınız güçsüzse kötü, zorba, yalancı ise buna sonuna kadar karşı çıkın. Erkek korkunç bir çirkinlik. 'Benim senin' olduğundan ziyade, toplumun oldu demek daha anlamlıdır. Bana bağlılık demek, bunları kavramak demektir. Öz yaşamım Kürtler için ayna gibidir. Her Kürt kendini orada

görebilir. Bu bir tarihin bir kişide somutlaşmasıdır.

Bu tutkuyla, Önderlik gerçeğinde bu savaşı bu kadar geliştirebildik. Özgürlüğe ve kadının özgürleşmesine duyduğumuz tutku bizi büyük çalıştırdı. Bu büyük çalışma bizi verimli, yaratıcı kıldı ve özgürlük önderliği denilen bir gelişme ile kendimizi karşı karşıya bulduk. Eğer sizde de böyle bir özgürlük tanımı varsa, arayışı kesinse çalışmada başarılı olmamak düşünülemez. En şiddetli tarzı, tempoyu yakalamamak da düşünülemez. Önderlik gerçeğinden çıkarmanız gereken en temel sonuç budur. Önderliğe büyük bağlılığınızın olduğunu biliyorum. Bu büyük bağlılığı bu çerçevede değerlendirmelisiniz. Size sizden daha fazla bağlı olduğumuzu söyledik, siz belki birilerine bağlısınız, ama biz hepimize bağlılık gücünü gösterebildik. Bu eşsiz bir güçtür ve önemlidir. Bundan daha büyük bir bağlılık da -kendime güvenerek söylemeliyim- gösterilmemiştir. Bundan çıkaracağınız sonuç; büyük bir bağlılıkla karşılık verilmiştir, Zilan ve Sema da budur. Demek ki, siz bunları büyük savaş, yaşam gücü haline dönüştürerek tamamlayacaksınız. Bunların da bize vasiyeti budur, biz bu vasiyeti sizler şahsında yaşama geçirmekle sözün gereklerini yerine getirmeye çalışıyoruz.

Şüphesiz tüm yapımız bunu böyle bilmek durumundadır. Tüm erkek yoldaşlar da yeni yaşamın ve onun savaşımının kadın boyutundaki gelişiminden gurur duymalıdırlar ve katkılarını sunmalıdırlar. Kadının da, zorlu bir savaşımı bilerek ona hakkını vermek gibi, olgunca, her tür örgütsel, yönetsel ve bütün pratik sorunlarına çarpıcı bir yanıt vermesi; şehitlerimize vereceğimiz en sağlam yanıt, Önderliğe bağlılığın da gerçek bir ifadesi olacaktır.

Erkek tarafının özgür kadın partisinin özgünlüğünü, farkını görmesi gerekir. Erkek gittikçe tepki gösterecek. Egemenliklerinden kolayca vazgeçmeyeceklerdir. Kendilerini yere

atacaklardır. Erkek tarafının hiç konuşmaması lazım. Yapacağı bir yardım varsa pratikte yapsınlar. Kadın için emniyet tedbirlerini alabilirler. Ama beyinsel tedbirler olmaz. Güçleri varsa kendilerini değiştirip, dönüştürmeye uğraşsınlar. Bu böyle gelişecektir. Ben olsam hiç konuşmam. Dinlerlerse dinlerler. Erkek ağırlıklı bir biçim vermek, tepki, öfke yaratır. Serbest bırakılmalı. Eleştiriler yapılabilir. Yoksa reel sosyalizm gibi bir şey olur. Bu biraz benim yürüttüğüm çalışmaydı. Tümöyle ret biçiminde gelişecek. Erkeğin kurallarına tepki olarak patlamadır. Bin yıllık erkeğin eliyle gelişmiş yaşam tarzına tepkidir. Uzun sürebilir.

Bu işin özünde cins çelişkisi var. Cins, kinini öfkesini ortaya çıkarır. Çelişkiyi tanımak gerekir. Onun kuvvetini tanımak gerekir. Ne sanıyorlar çelişkiyi? Bu, 21. yüzyılı boydan boya kaplayacak bir çelişkidir. Konu hayli karmaşık. "Ne de olsa devrimci arkadaşdır, cins şeyi o kadar önemli değil" demek doğru değildir. O kadar basit değil. Bu savaşın cins savaşımı, özgünlüğü var. Konunun muazzam karmaşıklığı var. Kişisel tatmine, cinselliğe indirgememek gerekir. Cinsellik bambaşka bir tahlili gerektirir. Kadınla eski tarzda yaşam rahattır, ama bu şekilde kaybediliyor. **Biz kolay sevemeyiz birbirimizi, ama değer verimiz, savaştırırız birbirimizi.** Özgürleşmiş kadın, tek başına değil, erkeği de katarak, erkek egemen zihniyete ve iktidara karşı birlikte mücadele etmelidir. Kutsal yaşayacaksınız. Milyonları temsil ediyorsunuz. İnsanı küçülten ve büyüten şeyler vardır. Bu Ulusal Kurtuluş mücadelesinde küçüğe tenezzül edilmez.

Kadınların derin, anlamlı ve yüce duygu dolu yüklenimle bağlılıklarına değer biçmemek zordur. Bu benim için son yılların en zor çalışmasıydı. Konu hassastı, ağır duygu yüklüydü. Bin yıllık sorunların kördüğüm olmuş acımasız savaş kurallarından ve derslerden tutalım, güzellik, eşitlik ve emek yüklü yeni yaklaşım

ve yaşama tarzını açıklığa kavuşturmak, bunu da öz güçlerine dayalı kılmak biçiminde bir yol tuttum. Çok az cesaret edilen ama klasik olmayan, üstünlük ve hakimiyete yer vermeyen bir yaklaşım olacaksa böyle olmalıydı. Cins, sosyalleşme ve siyaset arasındaki bağ doğru kavranmalıydı. Ayrıca kadınla ancak güzel yaşanılabilirdi. Bunun öz ve biçim sorunlarına cevap gereklidir. Önemli aşamalar kat edilmesine rağmen, bana göre eksik kalmıştı. Ayrıca benim etrafımda kendini aşırı feda edecek, patlatacak bir duygu atmosferi çok zorlayıcıydı. Son dönemde bu daha da artmıştı.

Dolayısıyla bu kazanılan derinlikli duygu ve düşünce güçlerini, dünyada da kendini gösteren, kadını obje olmaktan çıkarıp sübjektive haline getirmek, öz kimliklerine dayalı bilinç ve irade güçleri haline gelmelerini sağlamak somut gerçekliğimizde büyük önem taşıyor. Partileşme bunun iddialı bir adımıdır. Bununla şüphesiz bin yılların erkek egemenlikli toplum dünyası yerine, kadının özgün ve özgür irade ve bilincine, doğru bir toplum paylaşımına, bu temelde alt ve üstyapıyı yeniden şekillendirmede yerlerini belirlemeye ve sahip çıkmaya çağıracaktır. Program, örgüt ve yaşam tarzıyla kendilerini yeniden gerçekleştirmeye bu temelde ilkeli yürüyeceklerdir. Bunun gereğine derinden inanıyorum. Buna yaşamlarını adamalarına büyük saygı gösteriyorum. Onların daha doğmadan erkeklerin karıları olmak yerine, öncelikle halkın, sevginin ve güzelliğin kadını olmaları gerekir. Barış dönemlerinde bu soylu erdemleri daha çok geliştireceklerine, kölece bağımlılığın değil özgürlüğün güzelce sürükleyici gücü olacaklarına, bunun belki de 21. yüzyılın en sürükleyici bir devrimci çalışması olacağına ve başarmalarına çok değer vermek kadar başarılı olacaklarına inanıyorum.

Benim kırk yıllık savaşımım, kadını, en büyük savaşçı,

özgürlüğe, eşitliğe en yatkın bir cins kimliği haline getirdi. Kabul edilebilir kadın ve erkek ölçüleri açığa çıktı, özellikle de Önderlik olayındaki gerçekleştirme durumu ile. Kendime güveniyorum, kadına güzelliği kazandırabilirim. Güzelliği kazandırmak olağanüstü bir sanat işi. Bizde çirkinleşme yığınladır ve hatta erkeğin eline düşen kadın çirkinleşmeye başlar. Bende tersi, bana yaklaşan kadın güzellikte tırmanışa geçmek zorunda.

İnsanlık bunlarla olacak, aşk, arkadaşlık, yoldaşlık bunlarla olacaktır. Bu düşüncelerimi herkese ulaştırın, onlar için en güzelini düşünüyorum. Mani kişiliği ve İsa kişiliği ile benzerlikler kurulmalı ama kendime özgün yanlarım da var. Mani de 'resme bakın her şeyi anlarsınız, bir duruma bakın her şeyi anlarsınız'. Benim de bir anıma bakarsanız her şey yeterince anlaşılır. Yaşamıma, bir özgürlük anıma bakın her şeyi anlarsınız. Ölmem ya da kalmam sorun değil. Böyle bir kişilik yaşadı demeniz en doğrusu olur. Anama hiç bir şey veremedim, bir ara benden pazen istemişti, almadım. Ama önemli değil. Ona büyük bir saygı ve sevgi duyuyorum. Kadınlara, kızlara, analara tek tek iyi bir sevgi geliştirdim. Kadınlara, kızlara, analara iyi bir saygı geliştirdim. Bunu sunuyorum. Kadına en büyük armağanım bu çalışmalarımıdır. Önemli olan insanlık için bir şey yapmak.

Peşinen belirtmeliyim ki, siz kadınları yalnız bıraktığım için hep suçluluk duydum. Ama gerçeğiniz hakkında hakikatin peşinde koşmayı da bir an için bile olsa unutmadım, geriye havale etmedim. Herkes değişik biçimde kadınla olmak ister. Benim kadınla olmam hep yücelerde seyretmiştir. Alçalmasına fırsat asla vermedim. Önemli olan da budur. İlgili çözümlemelerde, özellikle savunmalarımın son serilerinde konuyu daha derinlikli açtığımı kanıslındayım. Açık ki, adı yaşamla özdeşleşen kadının mahkûm edildiği statü tamamen anti-Jîyan ve anti-Jîn

karakterlidir. Halen aklımın almadığı bir husustur bu. Erkek büyük utanmadan kadınla mevcut statü altında nasıl yaşayabilir? Hele hele namus kavramını tepetaklak ederek, nasıl kadını kendisinin en temel namus konusu yapabilir? Gerçek anlamıyla bununla savaşımayı gerçek namus belledim. Kadın özgürlüğünü örgütleyeceğim. Tanrıça temelinde görkemli kadınlar yaratalım. Yüzlerce genç kızımız gelsin, yetişsin. Kadını düşüreceğine kadını eğit ki, erkekle eşit özgür insan olsun.

Benim kadın dostluğu ve yoldaşlığında sınır yoktur. Ondaki teorik derinlik ve pratik, kabul edilebilir erkekliğin de gerçek ölçüsü olacaktır. Bu perspektif bence estetiğin ve ahlâkın da temel ilkesi durumundadır. Güzellik öncelikle bu perpektifteki derinliği yakalamak ve yaşamakla mümkündür. Vatani, ulusu ve özgürlüğü yaşamamanın temel kıstası bu olsa gerek.

Bana çizgiye bağlı dürüst bir tek Kürt kızı veya Kürt erkeği de kalsa yeter. Benim için Özgürlük Mücadelesi önemli. Benim mücadelem özgürlükçü ve kendi özgücüne dayanmadır, kimsenin askeri olmamadır. Öyle bir para, dolar ve karı ile satılacak bir mücadele değildir.

Kadın yaklaşımım, ta çocukluğumdan beri vardır. Hem bir yandan ilgi çekici, hem de bir yandan ürkütücü veya kadını hem çok tehlikeli bulmam, hem kadındaki özellikleri yakalayabilmedir. Çirkin olanların, kirli, köle olanların, güzel olanların ayrımını hep yaptım. Hepsini tepelerken, diğerini ortaya çıkarmaya çalıştım. Bu, bende bir çizgidir ve bu çizgi bugün dünyayı ikiye ayırmıştır; özgürlükler dünyası ile kölelikler dünyası. Görüyorsunuz bu büyük oluşuma, dönüşüme yol açıyor. Şu anda biraz özlü olup, biraz özgürlüğe yol alıp da geliştiremeyeceğim hiçbir ilişki yok. Hatta herhangi bir kızı ele aldığımda, biraz özgürlüğe niyet etmişse, onu muazzam açılıma uğratmamak sözkonusu olamaz. Zaten nereye

gidiyorsam, hemen herkes ayağa kalkıyor, canlanma geliyor, hemen her genç kız güç buluyor, hatta kendini kazanmaya çalışıyor. Biçimi de değişiyor, fiziği geliyor, dili geliyor, ruhu geliyor ve bu sevgiye yol açıyor. Daha belki çok yoğunlaşmamıştır. Ama insanlarımızı çeken ilişkiler işte böyle ortaya çıkmıştır. Ben ne kadın düşkünüyüm, ne mahkumuyum, ama en iyi arkadaşım.

Kadınla çok doğru temelde arkadaşlık yaptım. Bekledikleri ve istedikleri kadar onların olduğumu söylüyor, selamlarımı iletiyorum. Bir kez daha hepinizi bu temelde, bu çalışmanız başta olmak üzere, bundan sonra içine gireceğiniz tüm yaşam ve savaş sorunlarında alabildiğine duyarlı, sorumlu hareket etmeye; özellikle fiziki yetersizlikler başta olmak üzere, ruhi ve düşünsel yanlarınızı sürekli güçlendirmeye, bunun için bir yarış içinde olmaya; bunu da büyük bir coşkuyla, gereken güzelliklerle dolu bir tarz ve hızlı bir tempo ile gerçekleştirmeye çağırıyorum. Bunun için sonuna kadar kendinize güvenmekle birlikte, kendinizi günlük başarılarla ancak kabul etmeniz gerektiğini vurguluyorum, selamlıyorum, sevgilerimi sunuyorum.

ERKEK ÇÖZÜMLENMESİNİ DERİNLEŞTİRMELİSİNİZ; ERKEK BİR SİSTEMDİR

Uygarlık tarihi, kadının kaybedişi ve kayboluşu tarihidir aynı zamanda. Bu tarih tanrı ve kullarıyla, hükümdar ve tebaalarıyla, ekonomi, bilim ve sanatıyla erkek egemen kişiliğin pekiştiği tarihtir. Dolayısıyla kadının kaybedişi ve kayboluşu, toplum adına büyük düşüş ve kaybediştir. Cinsiyetçi toplum, bu düşüşün ve kaybedişin sonucudur.

Toplum geliştikçe ağırlıklı olarak erkekte güç yoğunlaşır. Erkekte güç yoğunlaştıkça, kadın gücünde muazzam bir yitilik

meydana gelir. Buna daha da açıklık getirelim.

Kadın toplumu, bu ilk kuruluş sürecinde bir büyüklüğü temsil ediyor. Ondan sonraki süreç, sınıflı topluma geçiştir. Ve sınıflı topluma geçiş, esasta bir erkek hakimiyetine geçiştir. Erkek hakimiyetindeki gelişme o kadar sınırsız olmuştur ki, daha sonraki bütün tanrılar erkektir, aslında hiçbir kadın tanrıçası kalmamıştır. Bütün imparatorlar erkektir. Çok az istisnalar dışında kadın olsa da, onlar da erkeksi kadınlardır. Bütün komutanların, bütün bürokratların %99'u erkektir. Bunda tabii çok dengesiz bir hakimiyeti göstermektedir.

Güç geliştikçe, erkekte ilk uygulama alanı, insanlar üzerinde bir statü geliştirmektir. Nedir statüsü? Kendisini ya bir manevi şahsiyet gibi, olağanüstü propagandalarla -çömezleriyle bunu yapar- kabul ettirir, ya da baskı aygıtlarıyla -buna sömürüyü de ilave ederek- insanları zayıflatarak kendine bağlamak ister. Erkekte yoğunlaşan gücün gelişim süreci böyledir. Bu kadında çok daha tehlikeli bir biçimde boyutlanır. Erkek böylece baskı ve sömürü gücünü kendi kişiliğinde yoğunlaştırdıkça, kadına yaklaşımı malesef çok dengesiz, çok tehlikeli bir mal yoğunlaştırması biçimindedir. Getirdiği boyut aslında esef vericidir. Kadını son derece tutsaklıkta bir incelmeye tabi tutar, metalaşmada bir incelmeye tabi tutar. **Kendi egoizmini tatmin etmek için, sonuna kadar kadını güçsüzleştirir, iradesizleştirir ve bir kukla haline getirir.**

Tüm maddi ve manevi güç olanakları erkeğin elinde biriktikten sonra kadın artık erkek eline bakan, bazen yalvaran, bazen tüm onurunu çiğneyerek kaderine razı olan ve sıkça yaşama küserek derin bir sessizliğe bürünen bir varlık haline gelir. Bir anlamda yaşayan ölü demek de mümkündür.

Kadın-erkek ilişkisini savunmalarında özlü bir cümle ile ifade etmiştim; “zorba ve kurnaz erkek” demiştim. Bunun üzerine bir sistem kurulmuştur. Yeterince okumuyorsunuz, anlamıyorsunuz. **erkeklığı doğru tanımazsak, toplumsal tespitlerimizi doğru yapamayız.** Erkek çözümlemelerimiz gelişmezse, erkeğı doğru yola sokamayız.

Kadının toplumsal alt edilişı çözümlenmeden, daha sonraki erkek egemen toplum kültüründeki temel özellikler doğru anlaşılamaz. Erkekliğin toplumsal kuruluşu akla bile getirilemez. Erkeğin toplumsal kuruluşu anlaşılmadan da devlet kurumu çözümlenemez. Devletle bağlantılı ‘savaş’ ve ‘iktidar’ kültürü doğru tanımlanamaz..

Erkek egemenliğı; kadının egemenlik altına alınarak etkinlik ve gücünün ortadan kaldırılması, kadın mantalite ve değer yargılarının geri plana itilmesi, toplumu, yaşamı, insanlığı, dünyayı ilgilendiren konularda, kadınlar ve erkeklerle ilgili konularda, kararlarda yönlendirici, belirleyici, etkili olma yetkilerinin egemen erkeklerde olması demektir.

Kadın toplumda bir nesne konumundadır. Toplumda böyle algılanıyor. ***Kadın beş bin yıldır erkek için bir tecavüz nesnesidir. Genelev özel ev ayrımı fark etmez bu böyledir.*** Merkezi uygarlık sistemlerinde özne her zaman sermaye ve iktidar kaynaklıdır. Bilinci, söylemi ve hür iradeyi temsil eder. Bazen fert bazen kurumdur, ama hep vardır. Nesnenin payına düşen ise, hep iktidar dışı barbarlar, halklar ve kadınlardır. Ancak doğa gibi özneye kaynak hizmeti gördükçe akla gelirler. Başka tür anlamlarının olması doğası gereğı düşünülemez. Sümer mitolojisinde insanın kul olarak tanrıların dışkısından, kadınların ise erkeklerin kaburga kemiklerinden yaratılış öyküleri, nesneleştirme boyutlarını tarihin derinliklerinde

yansıtmaktadır. Bu nesne ve özne yaklaşımının Avrupa düşüncesine taşınması şüphesiz önemli dönüşümlerden sonra mümkün olmuştur. Ama gelişim zincirinin bu doğrultuda olduğu inkâr edilemez.

Kadını bu kadar düşmüş erkek kendini namuslu görmez. Kadını gelişkin olmayan erkeğin gururu olmaz. Çok net konuştum. Kadının dili yoksa, kadının her türlü düşüncesi, fiziği, ruhu bilmem güzelliği yoksa o erkek huzur bulamaz. Bütün kadınların bu yönlü gücü olmazsa erkek huzur duyamaz. Bazıları kadın geliştikçe korkuyor. Şimdi bunlar size belki çok anlamsız, yetersiz gibi gelebilir, ama başka çaresi yok.

Cinsiyetçi toplum sistemi içerisinde ne kadın kurtulabilir ne de erkek kurtulabilir Cinsiyetçilik, iktidarcılıktır. Cins temelli her şey iktidardır. Cins kavramının olduğu her yerde iktidar vardır. Cinslerin biyolojik olduğunu söylüyorlar, hayır. Cinsiyet, öğretilen bir şeydir. Ben bunu savunmalarımda genişçe açıkladım. Ben savunmalarımda milliyetçilik, dincilik ve bilimciliği (pozitivizm) de değerlendiriyorum. Bunlar tehlikeli anlayışlardır. Erkek nasıl bir erkek olmalı sorusu kadar, kadın nasıl bir kadın olmalı sorusu da benim için yakıcıdır. Çünkü tarih bu soruyu sormamızı gerekli kılıyor. Aynı zamanda Kürdistan'da özellikle düşürülen erkeğin durumu beni bu soruna daha da çekmiştir. Erkeğin özgürleşme düzeyini yakalaması, belki de kadından daha zordur. Bunun önemini şimdi daha derin bir biçimde görüyoruz. Kadındaki kölelik olayı aşılırken, erkekteki kölelik ve köleleştirme büyük bir inatla sürdürülüyor ve çok tutucu bir davranış sergileniyor. Kadında çözülüş kolayca gerçekleşirken ve özgürlüğe doğru arzu güçlüyken, erkek de bu hakimiyetten vazgeçmemeyi, tutuculuğu ve hep kendine göre bir dayatmayı ısrarla sürdürüyor.

Aslında sorunu kadın sorunundan ziyade bir erkek sorunu

olarak da çözüme tabi tutmam büyük bir önem taşıyor. Bunlar, birçok ideolojide böyle ortaya konulmamıştır. İdeolojilerin çoğunluğu egemenlikli oldukları için, erkeği fazla çözmeye tabii tutma gereği duymazlar. Çok derin bir sosyalist kişilik olmazsa erkek kendi iktidarını tehlikeye sokabilecek düşüncelere fazla yer vermez. Kendini fazla eleştiri konusu yapmak istemez. Bu durum erkekte çok içselleşmiş bir yaklaşımdır.

Köleliğin diğer kutbu, -egemen gibi görünse de- erkektir. Kölelikten kadın kadar erkek de sorumludur. Erkeği de çözümlene ve özgürlüğe çekme yoğun bir çaba olarak sürüp gidiyor. Ezen ulusun özgür olabilmesi ezilen ulusun özgür olabilmesine bağlı. Sınıflar için aynen söylenilebilir. Bu kadın-erkek açısından çok daha yakıcıdır.

Erkeklik de, yalnız cinsel bir olaydan ibaret değildir. Erkeklik, özellikle bizim toplumsal koşullarımızda diğer ülkelerde biraz aşılmıştır çok sahte, yapay bir özellik olarak karşımıza çıkıyor. Ben bunu da daha erkenden farketmiştim. **Gücsüz adam kadını da, yaşamı da bitirir.** Bizde, erkekliğin en zayıf ve en sahte özelliklerinden birisi de şudur: Toplumda iflas etmiştir. Sağlıklı siyasi ilişkilere sahip değildir. Ekonomik temeli çok zayıftır. O buradaki düşürülmüşlüğü ve bunalımı, sahte erkeklik gösterilerine girişerek gidermek ister. Gerçek erkeklik, cinse bağlı bazı olumlu ve güçlü yanlar varsa, -ki bu kadın da olabilir, onun da kendine göre güçlü ve olumlu yanları vardır- bunların gereklerini yerine getirmektir. Bu da vatanseverlik yapmaktır, bunun için kuvvet oluşturmaktır. Köleliğe karşı iyi başkaldırmaktır, gerçek erkeklik biraz da budur.

Aslında bugünkü kadınlık ve erkeklik anlayışı verili bir anlayıştır. **Bildiğimiz kadın ve erkek cinsiyet kimlikleri sonradan oluşturulmuş, inşa edilmiş kimliklerdir.** Kadın, oluşturulmuş bu

kimliğe göre binlerce yıldır sömürölmektedir. Emeğinin karşılığını alamamaktadır. Piyasa erkeğı kadınla yaşamayı bilemez; hem çaresizdir, hem de erkek erkten gelir. Güç dayatmasına gidebilir erkek.

Erkeğın üstünlüğü siyasi anlamdadır. Doğal anlamda erkeğın üstünlüğü doğru değildir. İnsanda da fiziki üstünlük belirleyici olamaz. Belirleyici olan ruhsal, zihinsel, örgütsel, ideolojik üstünlüktür. Bunu da bir kadın mükemmel temsil edebilir.

Hiyerarşik sistemle başlayan kadının içine alındığı statü çözümlenmeden, ne devlet ne de dayandığı sınıflı toplum yapıları izah edilebilir. En temel yanılgılardan da bu nedenle kurtulunamaz. Kadın bir cins olarak değil, bir insan olarak doğal toplumdan koparılıp en kapsamlı köleliğe mahkûm edilmektedir. Tüm diğer kölelikler kadın köleliğine bağılı olarak gelişmektedir. Dolayısıyla kadın köleliği çözümlenmeden diğer kölelikler çözümlenemez. Kadın köleliği aşılmadan diğer kölelikler aşamaz. Doğal toplumun bilge kadını ana-tanrıça kültünü binlerce yıl yaşamıştır. Her zaman yüceltilen değer ana-tanrıçadır. O zaman en uzun süreli ve kapsamlı toplum kültürü nasıl bastırıldı ve günümüzün süslü püslü kafes bülbülüne dönüştürüldü? Erkekler bu bülbüle bayılabilirler, ama o bir tutsaktır. En uzun süreli ve derinlikli bu tutsaklık aşılmadan, hiçbir toplumsal sistem eşitlik ve özgürlükten bahsedemez. Kadının özgürlük ve eşitlik düzeyinin toplumun bu yönlü düzeyini belirlediğı yargısı doğrudur. Daha doğru dürüst bir kadın tarihi yazılmamıştır. Kadının hiçbir sosyal bilimde yeri gerçekçi olarak konulmamıştır. Kadına en saygılıyım diyen bile, bunu ancak kadın tutkularına alet olduğı oranda geçerli bir hüküm olarak belirler. Kadın, cinselliğı dışında bir insan dostu olarak günümüzde bile hiçbir erkek tarafından kabul edilemez. Dostluk erkekler arasında geçerlidir. Kadından dost

demek, ikinci gün cinsel skandal demektir. Bu yönlü yaklaşmayı aşan bir erkeği bulmak veya yaratmak en temel özgürlük adımlarından biri olarak değerlendirilmelidir. Bu konuyu çözümlmeyi ilerledikçe daha da derinleştirmeye çalışacağım.

Erkeksilik, iktidarcılık demektir aynı zamanda. Bakıyorum buna özeniyorlar. İşte tam bu noktada mekanizmayı güçlendirmeye çalışıyorum. Özellikle bu bastırılan toplumlarda diktatöryal özelliği olan yerlerde erkek idaresi kadın üzerindeki cinsel hakimiyetle çok bağlantılı. Mesela bizim gerçekliğimizde bu çok daha çarpıcı. Bizim erkek için o bitirilmişliğini, iktidarsızlığın, güçsüzlüğünü, kadın karşısındaki gücüyle dengeler. Erkeksiliğini burada konuşturur, telafi ediyor. Orada muştuluyor, orada yiğitleşiyor. Sadece zavallı bir kadın var. O kadın karşısında senin erkekliğin kaç para eder? Bunu erken yaşta tespit ettim, iste bu erkeklik çok kötü. Fukara kadının durumu belli. Zaten öyle bir erkek olmaya çekindim. Kadın da hazır. Kadının da zavallılığı veya kurnazlığı şurada. ‘erkeğim’ diyor başka bir şey demiyor. Hiç bilmeden ‘erkeğim!’ diyor. Onun nazarında erkeği tanrıdır, ağasıdır, paşasıdır, beyidir, efendisidir, herşeyidir. Ama senin erkeğin bitik cephe gerisinde bak hiçbir şey yok. Kesin görmek istemez. Kocaman ömrünü bir erkeksi ideolojiyle kapatmıştır. Ve kadın orada bitti kapaklandı, gitti. Bütün yeteneklerini öldürüyor. Ben bunu genç kızlarda gördüm. Hele biraz yaşlı erkekler nasıl kaybettirdiklerinin, kaybolduklarının farkında değiller. Bunlar benim tarzımda bir insan için çok öfkelenendirici bazıları geleneklere göredir, toplumda olur böyle şeyler denilebilir ama benim ruhum biraz hassas olduğu için bir mim koydum.

Toplumlar tıpkı karı nasıl kocasını alınyazısı gibi bekler ve kabul ederse, öylesine iktidar bağımlısı, tarlası olarak sahibi tarafından kullanılmayı bekler veya öyle alıştırmışlardır. İktidar toplumda

egemenlik kültürü olarak vardır. Bu noktada Bakunin'in **“En benim diyen demokrat, iktidarda yirmi dört saatte bozulur” özdeyişi anlamlıdır.** Açıklayamadığım, ama uzun süredir açıklamaya çalıştığım, bu bozulmayı sağlayanın iktidar zemininin kendisi olduğudur. Binlerce yılın kan deryasından ve istismarından (sınırsız savaşlar ve sömürüler) oluşan **iktidar koltuğu, elbette aniden üzerinde oturanı yirmi dört saatte bozar. Tek şartla bozamaz: İbadet eder gibi kendini korursa!** Sınırsız hile, savaş ve sömürü ortamında kurulan iktidar; gelenek, kültür ve sistem.

Psikolojik olarak benlik kontrol edilemezse, kendini sınırsız abartma hastalığındadır. Uygarlık sistemi bu hastalığın ortam bulduğu toplumu sunar. İktidarın yozlaştıramayacağı hiçbir toplumsal değer ve kişilik yoktur denilir. Bu, iktidarın özüyle ilgili bir değerlendirmedir. Uygarlıklar iktidar toplumları olduğundan, yaşamla en yoğun çelişkili sistemlerdir. Kardeştan tutalım eşe dosta kadar iktidar uğruna gözden çıkarılamayacak değer yoktur. Uygarlıkların yönetim güçleri incelendiğinde işlemedikleri cinayetler, yapmadıkları komplolar yok gibidir. Yalanların sistemleştirilmesine politika adını verirler.

Şiddet erkeği zaten erkek yapmıştır. Bu tehlikeli bir canavarlaşma. Bunu önlemek açısından tabii bu anlamda sosyalizm ne kadar zoru ortadan kaldırmaysa kadın açısından da erkeğin şahsında somutlaşmış zorun ortadan kalkmasıdır. Sosyalist düzen kurulurken aynı zamanda erkek merkezli zor olacaktır!? Bu ne olacak? Aynı zamanda özgür bireylere de geçiş olacaktır.

Kabul edilebilir bir erkeklik ölçüsünü geliştirmeniz gerekiyor. Onun çalışmasını yapmak, onun savaşımını vermek gerekiyor. Ama anladığınız veya çokça sergilenen ucuz duygusallıklarla, ucuz

tepkiselliklerle verilecek bir savaş değildir, bunun derin felsefi, edebi, sanatsal, savaşsal anlamı vardır. **Sadece kadını düzeltmekten bahsetmiyorum, erkeğin de düzeltilmesi gereğine inanıyoruz. Ve taraflar karşılıklı görevlidir.**

Ezilen cins kadın olduğu için, çoğunlukla onlar üzerinde durduk. Fakat erkek kesimi de, en az kadın kadar kurtarılmaya muhtaçtır. Bizim çözümlerlerimiz bu ilişkide önemli oranda erkek çözümlemesini de içerdini, en az kadın tipini çözümlediğimiz kadar, erkek tipini de sorunun diğer kutbunda çözümlediğimizi biliyorsunuz. Hatta ulusal kölelikte ve toplumsal düşürülmüşlükte, erkeğin payının kadından daha fazla olması gerektiğini, daha fazla suçlu görölüp sorumlu tutulması gerektiğini bu çözümlerlerin bir sonucu olarak söylüyoruz. Kadın sorumluluk duyamayacak kadar işlevsiz ve güçsüz bırakılmıştır, iradesiz bırakılmıştır. Yani bir yerde, tam yenilgi ve teslimiyet konumundadır. Dolayısıyla kölelik söz konusu olduğunda bir tarafa bırakacağız. Daha başat olan, sömürgeci kurumlarla ilişkide bulunan, dolayısıyla köleleşmemizle daha fazla bağlantılı olan erkektir. O ilişki kuruyor, o ajanlaşıyor, o kendini bir hiçe, bir maaşa satıyor, olası gelişmeleri ilk ele alan odur, sömürgeci partilere ve sömürgeci orduya koşan erkektir. Yalan mı? Hayır. Dolayısıyla en çok sorumlu tutulması gereken öge durumundadır. İşin bu yönüne şimdiye kadar dikkat edilmemiştir; "hep kadın, hep kadın" denilmiştir. şimdi biz "hep erkek, hep erkek" diyeceğiz. Erkekleri sorumlu tutacağız. Erkek, kadını yenik düşürmüştür veya oldukça problemlili bir durumda bırakmıştır. Madem ki toplumsal sorumluluk esasta erkeklerindir, bütün ilişkiler erkeklerin sorumluluğu altında yönlendiriliyor, önderlik eden erkektir, o halde bu sorumluluğu da kaldırıyor. Niye düşmana ucuz askerlik yapıldı? Niye ajanlık temelinde çalışıyor? Niye ülke ucuzca terkediliyor? Niye kaçılıyor? Velhasıl bütün

toplumsal etkinlikte erkek kendini niçin suça batırıyor? Burada sorumluluğu gormek ve kesinlikle hesap vermeyi de bilmek gerekiyor. Madem aile reisisin, madem aile adına asıp kesiyorsun, o halde seni ulusal ve toplumsal sorunda da en çok hesap vermesi gereken bir ge olarak ele alacağız. Dolayısıyla bizim savaşımız önemli oranda erkeklerle olacak.

Her erkek, kadının karşısında korkutucudur, aslında egemendir. Her kadın, erkek karşısında biraz kurnaz, biraz boyun eğmeci, uzlaşmacıdır. Düşünün, böyle bastırmacı ve boyun eğmeci olursanız, bunun siyasi sonuçları, rgütsel sonuçları parti içinde nasıl yıkıcı olur? Zaten aşırı uzlaşmacılık bu ilişki nedeniyledir. Birisi kolay boyun eğdiriyor, diğeri kolay uzlaşıyor. Sonuç; siyasi olarak uzlaşmacılık, rgütsel olarak tasfiyecilik.

Kesin hakimiyeti altında kadını bulunduran bir erkek demokrat olamaz, zaten benim için bu konu çok önemlidir. Kadınlardan daha fazla erkekleri de değisikliğe yöneltmek çok önemli. Erkek olgusu sosyal siyasal düzenin ötesinde değerlendirmek yine oldukça ezici bir kişilik olarak kendini hangi temelde, yine oldukça bir değişiklik olarak kendini hangi temelde dayattığını gormek büyük önem taşır. Sizlerde bu boyut veya bu boyutlara yaklaşım zayıftır. Sosyalist bir Önderlik bu konuda erkek egemenliğinin de sakıncalarını, kabul edilmezliğini görür ve karşı koyar. Önderlik çabalarında, her erkeğin özgürlüğü temsil etmesi bir yana, erkek egemenliğinden bile kolay kolay taviz vermemesi hiç şüphesiz sakıncalıdır ve buna karşı en başta kadının oldukça ilkeli bir mücadele yürütmesi gerekir. Erkek egemenlikli toplumun erkeğe verdiği bir sürü avantaj vardır. Belki de devrimci erkekler veya kendini öyle sananlar bunun farkında değildir; ama kadın farkında olmak zorundadır. Erkek egemenliğinin hakimiyet ve boyunduruk altına almayı dayatan

özellikleri nelerdir? Kadın bununla çok akıllı, yerinde ve çekilebilir bir mücadele verecektir. Anarşistçe, birliği özgürleştirmeyi ve mücadeleyi zorlayan bir tarzda değil, sıkı sıkıya onunla çıkarlarını gözeten, fakat erkek egemenlikli özellikleri de mahkûm eden bir yaşamı ve mücadeleyi esas alacaktır. Kadın özellikle bu konuda kendisine düşen rolü oynayacaktır. Erkekleri de partiye bu temelde çekmelidir. Kendilerini Önderlik çizgisine çekmeleri konusunda eleştiriler yapılmalı, hatta eğitimleri yoğun verilmelidir. En önemlisi de, kendi köle kişiliğinizle egemenlikli kişiliklere taviz vermemenizdir. En büyük suçu kendiniz işliyorsunuz. Çünkü erkekler size rahatlıkla egemen olabileceklerini düşünüyorlar. Bu anlayışa neden olan sizin yaşam tarzınızdır. Ne kadar iyi niyetli olsanız da, her ne kadar eşitlik ve özgürlük istesenez de, geleneksel yaşam tarzınızla hep onlara mal gibi kendinizi sunabileceğinizi hissettiriyorsunuz. Bu nedenle kişilikleriniz özgür, biraz otoriter, karşı tarafa kendini özgür ve eşit hissettiren bir seviyede olmalıdır. Tabii ki kişiliğinizin verdiği mücadeleyle bunu geliştirebilirsiniz. Böyle bir kişiliğe ulaşmadan, erkekler karşısında hep boyun eğmeci, uzlaşıcı ve yaltakçı olursunuz; onlar da sizi rahatlıkla bitirirler. Yüzyılların bu köleleştirici etkisine karşı bir savaş için karşı karşıyasınız. Kadın ve erkek hesaplaşmak için burada, çelişkiyi çözmek için burada. Yoksa ucuz bireysel ilişkiler geliştirmek için değil.

Kadın ilişkileriyle bu partileşmeme arasındaki ilişkiyi de biz tespit ettik. Kadın ilişkilerinde saptıranın, kesin partileşmede de saptırdığını çok iyi biliyoruz veya çözülemeyen erkeğin partileşeceğini sanmıyoruz.

Başındaki erkek komutan, çok özel bir tedbirimiz olmazsa eminim ki dağdaki eşkiyadan daha fazla kadını ezecektir. Bu, şimdi önemli bir sorundur. Çünkü, “ülkeye gideceğiz, dağlara

çıkacağız, özgür yaşayacağız ve savaşacağız” deniliyor, ama en can yoldaşı bildiği birisi, piyasadaki bir kadına verilen değer kadar, gerilladaki kadına değer vermiyor. Çünkü erkek bilinçsiz, duygusuz ve anlayamıyor. Anlayamadığı için de kadına, “git öl, başımızın belası, sırtımızın kamburusun” diyor. Bunları da dile getirmek gerekiyor. **Zilanlar** öyle kendiliğinden ortaya çıkmadılar. Saflarımızda buna benzer şiddetli bir savaş var. Erkeğin yaratılması kolaydır demiyorum.

Kadın özgürlüğünde, dolayısıyla kendini özgürleştirmede mesafe alamayanların hiçbir toplumsal ve siyasal özgürlük alanında çözümleyici ve dönüştürücü olamayacaklarını anlamaları gerekir. Erkek egemen-köle kadın ikilemini aşamayan hiçbir özgürlük çabasının gerçek bir özgür kimlik sağlamayacağını da en temel özgürlük kriteri olarak almak gerekir. Kadın üzerindeki mülkiyet ve iktidar ilişkisi yıkılmadan, özgür kadın-erkek ilişkisi gerçekleştirilemez.

Nitekim bütün evlilikler, bütün aşklar, bütün dostluklar kadın aleyhine sonuçlanır. Kadının da bundan çıkardığı sonuç, daha sinsi, kurnaz, basit bir kadın kişiliğine kavuşmaktır. Erkek daha çok düşürür, ama toplumda en çok kaybeden kadın olur. Biz bu konuda da işin kolayına kaçmıyoruz. Tam olanı tercih ediyoruz. Bu da özgürlük ve eşitlik yaklaşımıdır. Bu, duygularla ve tutkularla değil, biraz mücadeleyle, onun yoğun çabasıyla halledilebilir. Uzlaşıcı ve hep yönetilmeyi bekleyen kişiliğinizi aşacaksınız; kendinizi karşı tarafa biraz hissettireceksiniz. Bu da gelişmiş bir kişilikle mümkündür; kavrayabilen, örgütleyebilen, mücadeleyi her sahada geliştirebilen ve bir bütün olarak yaşamı özgürleştirebilen bir kişilikle mümkündür. Kısacası, ahbap-çavuşlukla, hemşehricilikle, "Birbirimizi anlıyoruz, çok seviyoruz" demekle bu sorunlar halledilmez. "Birbirimize çok ihtiyacımız var,

birbirimizi çok kandırmalıyız" yöntemleriyle bu işin altından çıkılamaz. Bu konuda da özgürlük ilkesi, onur, dayanma, yiğitlik, eşitlik, cesaret, fedakârlık ve oldukça da uyanıklık gerekiyor. Bize göre yaşarsanız, hiç şüphesiz onları da tutabilir ve doğru yola sokabilirsiniz.

Erkek çözümlenmesini boşuna yapmıyoruz. Söz konusu olan Kürt erkeği, PKK saflarındaki erkek oldu mu, bu çözümleme mutlaka sağlam yapılmalıdır. Bu erkeği çözmedikçe, kesinlikle hayatınız tehlikededir. Çözme işini kapsamlı ve bilimsel yapmalısınız. Bu konularda inceleme yaparak erkek çözümlenmesini derinleştirmelisiniz. Saflarımızda ahbap çavuşluğa, el ele, kol kola geliştirilen ilişkilere 'özgürlük' deniliyorsa, bununla çatışmalıyız. Öncelikle yapılması gereken budur. "Beni hangi temelde sevebilirsin? Benimle ne kadar olabilirsin? Beni nereye götürebilirsin?" diye sormalı, bütün bunları sorgulamalısınız. Birisi size ucuz ilişki dayattığında hemen boyun eğiyorsunuz. Birisi gelip size böyle bir dayatmada bulunuyor, kendisi erkektir, az çok hakim veya sorumludur. Peki, yarın başınıza gelecek olan nedir? Saflarımızda yoz ilişki dendiğinde erkek çoğunlukla kendisini haklı görür ve suçlanan hep kadın olur. Zaten ahlâki açıdan da 'ahlâksız' olan kadındır, 'yaman adam' erkektir; işi biten kadındır, işini bitiren erkektir. Bu ahlâkı ve tek taraflı tehlikeyi görmeden, nasıl rahat bir yaklaşım içinde olabilirsiniz? Keşke özlenen, amaçlanan ve anbean pratiğe yansıyan bir yoldaş sevgisine ulaşabilsek! Keşke elimizi tutan böyle yoldaşlarımız olsa! Hepinizin ilgilerine, sevgilerine saygı duyuyorum; ama bu konuda daha çok mesafe almamız gerekiyor.

Kürdistan'da erkek oluşumu ve yaklaşımı büyük tehlikeler içerir. Zaten bizim bu konudaki derinleşmemiz sömürgecilikle savaşmamız; çok büyük rol oynanan aileyi, kadını engel olmaktan

çıkarmak içindir. Bu sorun benim için kendimi çok net bir biçimde mücadeleye dayattı. Açıkça söyleyeyim, bu erkek oluşumunu, özelliklerini kabul etmiyorum ve erkeklik pozisyonlarını tepkiyle karşılıyorum. Erkeğin kadınla teması, ilişki tarzı bir felakettir. Diyelim karşı taraf köle veya bir eşya konumundadır. Herhalde birer özgürlük savaşçısı da kendine düz yaklaşımı yedirmez. Kadın kurtuluşuna ilişkin konularınız çok zayıf, çirkin ve bastırmacıdır, estetikten yoksundur. Siyasi olarak kesinlikle ya feodal yada burjuva ideolojisinin çok ağır etkisi altındadır. Kürdistan sözkonusu olduğunda bu durum çok daha felakettir. En çok gelişen düzey çok ucuz bir duygusalıktan da öteye en değerli, uğruna çok şey yapılması gereken bir ilişki yerine en kölece ve en despotça tutumlara girme cesaretini göstermeniz oluyor.

Neden büyük komutan olamıyor? Neden büyük önder olamıyor? Siyasetçi hatta ekonomik yönetici. Nedeni bu sahte erkeklığe bağlantılı. Bu erkekten hayır gelmez kısaca. Aslında bu sorunlara açıklık getirirken bence kadın olayını biraz irdelemeliyiz. Yani ya erkeğimiz kadınlaşmıştır, ya da kadın yaklaşımında sağlamlık yoktur. Ben kendi örneğimi inceledim. Kadın konusunda biraz kendimi geliştirmeseydim böyle gelişeceğimi sanmıyorum.

Sadece bir Kürt erkeği açısından söylemiyorum. Herhangi bir erkek, herhangi bir ulustan, kültür seviyesinden olan, özellikle sınıflı topluma girişle birlikte cins üstünlüğüne ulaştıktan sonra bir erkeğin kadın karşısındaki konumu egemenliktir. Ve her ulusun geleneklerine göre bu egemenlik neyse, nasılsa öyle yapılır, yürütülür. Kürt bu konuda en kötü olanıdır. Bütün cephelerde kaybetmiş. Devlet karşısında kaybetmiş, ekonomide kaybetmiş, sosyal yaşamda kaybetmiş, hatta başka böyle ne kadar toplumsal etkinlik, kurum-kuruluşu varsa hepsinde

kaybetmiş. Aile içinde bir saha yaratılmış. Kürt erkeği aile içinde mutlak hakimdir. Yani düşmanın onun üstündeki ne kadar baskısı, despotizmi varsa, onun da o kadar aile içinde, karı üstünde baskısı, egemenliği vardır. Başkalarının kendisine yaptığından daha fazlasını karıdan, çocuktan çıkarmak ister. Kürt budur. Ve dikkat edilirse en tehlikeli erkek tipi oluyor. İşte yeni Kürt ortaya çıkarken bu Kürt'ü tersine çevirmek zorunda. Genelde erkekliği, özelde Kürt erkeğini tersine çevirmek zorunda. Yani bu erkeklikten vazgeçecek! Vazgeçme de güç ister. Nasıl vazgeçecek? Siz bir sigaradan vazgeçmiyorsunuz. Tüm bu temel bir kanun derecesinde kuvvetli olan erkek özelliğinden nasıl taviz verecek, vazgeçeceksiniz? Erkek için “erkek dediğin şöyle olur, güç gösterisi yapar. Bıyıklarından tatalım yürüyüşüne kadar farklı anlamı var” denir. Bununla sağlıklı erkek olunamayacağını yıllardır düşünüyorum. Erkeği de pek kolay beğenmiyorum. Bu kadar uğraşıp duruyorsunuz, kabul edilebilir bir erkek ölçüsünü hala tam ortaya çıkaramadım. Büyük bir kısmını çirkin buluyorum. Ben kendimi çok mu beğeniyorum, kendimi çok beğenmesem de yapmaya çalışıyorum. Bazılarınız kusursuz da bulabilirsiniz, ben her gün kendimle savaşıyorum. Kendimi kolay kolay beğenmiyorum. Ama bütün çirkinliklerinize beğeniye siz veriyorsunuz; “benim gibi yaman biri eleştirilir mi, benim gibi biri neden anlaşılmıyor” diyorsunuz.

Olmadığı halde olur gibi göstermek, başarılı olmadığı halde başarılı göstermek ve çocuk gibi hızla kendini kandırmak, toplumumuzun en derin bir hastalığı bu. Bunu aşmak lazım. Aşılmadıkça kişiliğiniz belki büyür ama, balon gibi şişer büyür. Sık sık pat diye de patlar. İstedikçe kadar balonu şişir söner. Neden siz kendinize bunları anlatmıyorsunuz, şaşıyorum. En büyük savaş, insanın kendine karşı verdiği gerçeklik savaşıdır.

Neyinle beğenileceksin, neyinle güzelsin, neyinle övüneceksin? Hatta erkeğin güzelleştirilmesi kadından daha fazla gereklidir. Kadın kabul edilebilir de, erkek bu haliyle kabul edilmez. Bu gerçekleriniz karşısında, acaba kendine “erkeğim” diyebilecek misin? Cinsel anlamda da değil, gurur anlamında, erkeklik duygusu anlamında ne kadar erkeksin? Belki de bir kadından daha beter kadınlaşmışsın. Erkeklik olsaydı, biz bu durumlarda olur muyduk? Bu soruyu yıllardır kendime de soruyorum. Bizde bu kadar kabadayılık yapılıyor, ama aynı adam en temel değerler karşısında bir kadından beterdir. Bunun kabadayılığı kaç para eder?

Her erkek egemen olduğu oranda kadına bir tutsaklık kılıfı geçirir. Ben buna tenezzül etmedim. Ne hikaye etme gibi bir konuma girdim, ne de gücüne esas olarak bağlama düşkünlüğünü gösterdim. Çok ilginçtir! Sanki bir çocukluk arkadaşı gibi en ufak bir baskı ve güç gösterisine girişmeden, birlikte nasıl yaşanabileceğini anlama çabası içinde oldum. Ne kadının kölelik dünyasına girmeye, onu öyle yakalamaya çalıştım, ne de kendimi bu zayıflıklar temelinde görmeye imkan verdim.Özgür tipe ulaşmak, okuma yazma sorunu değil, bir yaşama bakış sorunudur. Hatta oldukça da özgün tipler çıkabilir. Yalnız burada da önderlik gereklidir. Feodal yanı ağır basan erkeklere, bu önderliği terk etmekle özgürlük sorunlarınıza asla çözüm bulamazsınız. Onun için kendi saflarınızda da oldukça önderlik çıkarmaya, örgütler yaratmaya, çözümlemeleri özümsemeye ve titizlikle hayata geçirmeye ihtiyacınız var.

Ortada kadın diye birşey yok aslında, sadece görüntüsü var. Delikanlı arkadaşlar hiç bu konuda aldanmasınlar. Karşıda gördüklerinin hepsinin önemli bir yönü görüntüdür. Bir anlamda sizin erkeklik de görüntüdür. Öyle ciddi bir boyutu yok. Erkeklik

yapacak haliniz yok, ama öyle sanıyorsunuz, geleneklere göre diyorsunuz. Erkeklik diye birşey kalmamış. Utanılasi bir erkeklik kalmış. Ben açık söyleyeyim; kendi erkekliğimden halen utanıyorum. Tuhaf bir psikoloji. Tabii bu da komuta kişiliğimle ilgili bir olay. Eğer sizin kadar kendimi erkek sansaydım, kensinlikle böyle bir mücadelecı olmazdım. Bunu mutlaka anlamalısınız. İyi bir savaşıçı olmak için öncelikle bu görüntü erkekliğiyle adamakıllı hesaplaşmanız gerekiyor. Ayıp değil. Ve hatta ayıptır söylemesi, düşman sizi öyle adam olmaktan çıkarmış ki -ki genelde emperyalizm böyle yapar- biz son dönem Türk sömürgecilik tarzını da kendimize uygulayalım, elimizde bıraka bıraka ilkel bir güdüyü; ama öyle sanıldığı gibi çok güçlü de değil fukara Kürdü basit bir cinsel güdüye taktırmış. Egemenliği de orada, zevki de orada, imkanı da orada, namusu da orada, zaferi de orada. Aslında çözersen hiçbir şey yok. Ama görünüşte erkek, karısının aman-yaman erkeğı. O erkekliğini yürütürken, kadınına hükmettiğinde der "ben ülkeme hükmediyorum." Bir kaba cinselliğı yaşadığında der "dünyalar benim oldu." Süper aşık yerine koyar kendini. Ve giderek bunun sonuçları var; kafasına öyle bir dolanır ki, ortada kafa diye birşey kalmaz. Ruhu zaten hiç olmamıştır. Ortada bir Kürt delisi kalmış. Zavallı, çaresiz, çöpçülük yapsa bile o işi bulamaz. Bu nereden başımıza geldi? Bu kendinizi erkek sanmanızdan ötürü başınıza geldi.

Aşkı da çözemiyorlar. Çok değerli kadın arkadaşlar var, yetenekli erkek arkadaşlar da var, ama teorik olarak da pratik olarak da hiç aşamıyorlar. Bir erkeğın gücü bir kadın karşısında gösterdiği duyarlılığın etik ve estetik çözümlemesi ile ilgilidir. Sen bir kadınla yaşamayı bilmezsen devrim yapamazsın, belediyeçilik bile yapamazsın.

Devrimci görevlerde hiç başarıya koşmayacaksın, sonra canım

ilişki istiyor diyeceksin! Bunun utanmazca yaklaşım olduğu açıktır. Kürdistan'da aşk Hollywood ve Yeşilçam filmlerinde yaşananlara benzemez. Bilgelik kadar zafer tanrı ve tanrıçalıklarını gerektirir. Kuşlar bile yabancı eli değmemiş yerlerde yuva yapar. Gırtlığına kadar işgal edilmiş yer ve yüreklerde aşk yuva yapabilir mi? Yanına sığınacağın her güç önce aşıklara bilmem ne yapacaktır. Benim yaşadığım deneyim şunu gösterdi: Devrimci görevlere ihanet etmeden, bir düzen kadınıyla yaşamaya çalışmak mümkün değildir. Saflarımızda basit evlilikler olabilir. Ben bunu kölece ve fiziki varlığını sürdürmek için ilişki olarak yorumlarım. Bu arkadaşlara hain dememenin şartı, devrimci görevlerde başarı performansını yakalamaktır. Yoksa devrimci görevleri ilişkisinin hizmetine koşturursa, gelişecek olan ihanettir. Kürt tarihi büyük oranda bu ilişki tarzıyla ihanete batmıştır. Diğer bir eleştiri, basit evlilik aşkın kaybı pahasına gerçekleşir. Ben hala aşkın savaşını vermekten yanayım. Bunun yaşı, sınırı olamaz. Vurguladığım gibi, kim ki aşkı cinsel tutkuya indirgerse, ona ihanet etmiş olacaktır. Bizim mücadele koşullarımızda aşk görevlerde başarı için şart olan umut, tutku, irade, anlayış gücü, güzellik arayışı, cesaret, fedakârlık ve barışta, savaşta onurlu bir sona kadar gerekli olan inançtır. Aşkın da savaşı olan yurtseverlik, özgürlük ve onurlu barış savaşımı PAJK gerçekliğinde başarı için gerekli olan gücü bulacak; özgürleşen kadında özgürleşen erkek yaratılacaktır.

Kendine güvenen bir erkekliğin kadının bu tarz özgürleşmesine engel değil, büyük özverili desteğini gerekli kıldığını bilmesi gerekir. Benim kadını demek yerine, özgürleşmesi gereken kadın demeye öncelik vermesi gerekir. Bu durumda aşk olgusunun koşullarını belirlemek mümkündür. Öncelikle kadının seçim hakkını tam kullanabilmesi için özgürlükte ve eşitlikte erkekle denk güce erişmesi birinci koşuldur. Bunun için de toplumda demokratikleşmenin tam sağlanması diğer bir öncül

koşuldur. İkincisi, erkeğin binlerce yıldır kadın aleyhine edindiği egemenlik ölçütlerini kendinde ve erkek egemen toplumda aşması, böylelikle kadınla denk güce ulaşmayı kabullenmesi gerekir. Açık ki, bu koşullar uğruna yürütülecek demokratik özgürlük ve eşitlik mücadelesi bireyi aşk olgusuna daha yakınlaştıracaktır. Bu da öncelikle verili düzen aşklarının inkârından geçmektedir.

Evet kadın ve erkek bir arada yaşamalıdır, yaşayabilir. Ancak bu yanlış anlaşılmasın, burda kastettiğim bir cinsel özgürlük değildir, bunu da tasvip etmiyorum. Kastettiğim kadın erkek birlikteliği felsefeyle yoğrulmalı ve felsefik temeli olan bir birliktelik olmalıdır. Kadın ve erkek birlikteliği ancak böyle anlamlı kılınabilir. Aksi durum işte vahşi kapitalizmde görülen kadın cinselliğine bizi götürür. Vahşi kapitalizmin bu kadın cinselliğinin sonucu felakettir, iğrençtir. Kaba cinselliğe dayalı, içi boş, felsefesi olmayan bir ilişki olmamalıdır. Kadın özgürlüğünden kastettiğim bilinç ve iradeli kadındır. Benim kadına ilişkin düşüncelerim çok farklıdır, çok yenidir, Özgürlük Sosyolojisi kitabımda bu konuyu detaylı ele aldım oradan da yararlanılabilir. Kadın özgürlük mücadelesi kazanılmadan sosyalizm mücadelesi, demokrasi ve özgürlük mücadelesi başarıya ulaşamaz.

Birbirlerinin olmak yerine; tarih bilincinden tutalım estetik olmaya, örgütlü olmaktan tutalım felsefi olmaya kadar bu amaçlarla, değerlerle olan bireyler, erkek ve kadınlar birbirine yaklaşımda hata yapmazlar. İlişkileri; tüketme, zayıflatma ilişkileri olamaz, en özlü, en güç veren ilişkiler anlamında bir sıçramaya yol açan ilişki tarzıdır. İlişkiyi, özel ilişki olarak ele almıyorum. İlişkilenme, duygulanma, birliktelik, amaçların yoğunluğu çerçevesinde birbirlerini tamamlama, doğal özgünlüklerine uygulamadır. Bundan tehlike gelmez, daha doğrusu bu amaçlar,

değerler savaşımını bunun gerçekleştirilmesi yolunda yürütüyoruz. “Zor” diyeceksiniz, ama unutmayın ki savaşımızın amaçları bu olmazsa, düşmanımızın amaçları egemen olur. Bu da kaybediştir. Zor dediğiniz şeyin gerekleri karşılanmazsa kaybetmeye mahkum olursunuz. Kaybetmek istiyorsanız “zordur” deyip işin içine girmeyebilirsiniz, ama kazanmak istiyorsanız savaşı, zoru deneyeceksiniz, mesut olacaksınız, o sınavdan başarıyla geçeceksiniz. Başka türlü yaşam hakkınızı gerçekleştireceğinize, yaşamın özgürce olacağına inanamam, bu konuda kendimi kandıramam.

Bir insanı bu kadar kölece kendine bağlayan bir erkek, ne kadar özgürlükçü olabilir? **Bir insan üzerine bu kadar dengesiz bağımlılık ilişkisi kurmuş erkek, asla özgürlükçü olamaz ve tehlikelidir.**

Zayıflığını kullan, onu cahil bırak, onu geliştirme; bu yiğitlik, erkeklik değil. Gerçek erkeklik, karşısındaki kadını klasik kadın olmaktan çıkarmak, dili, gücü, düşüncesi, ve özgürlüğü kişiliği, kimliği olan bir kadın haline getirmektir. Bu kadın yaşam sahibidir ve onunla yaşanılabilir. Bunları anlayacaksınız. En temel amaçları bir tarafa bırakan, klasik erkekliğini derhal konuşturmaya cesaret eden, özellikle sıcak savaşım alanlarında, dağlarda ‘fırsat bu fırsattır’ deyip, yedeğine, özel eğilimine ve onu bağlamaya, gücünü bu temelde kullanmaya çalışan erkeğin de, özgürlüğe fazla yatkın olmadığını, onun bir düzen kişiliği olduğunu ve dolayısıyla da tehlikeli olduğunu, bu özgürlük dağındaki çıkış net bir biçimde ortaya çıkarır. Ve yaygındır.

Ben erkeklerimiz için özellikle bunları söylüyorum; siz çok kaba-saba yaklaşıyorsunuz. Meşhurdur, ya çok inkar edersiniz, ya çok kara sevdalı yaklaşırsınız. Olmaz! İkisi de çok tehlikeli. Zaten adam olmayışınızın en temel nedeni; ya inkarcı pozisyon, ya kara

sevdalı pozisyonudur. Kürt'ün adam olmamasının en temel nedenlerinden birisi de bu. Neden? Niye bu kadar siliksiniz? Niye bu kadar güçsüzsünüz? Halbuki kadın yaşamın kaynağı. Kadınla insan daha iyi savaşıır. Bir cephede kadın oldu mu, savaşın gücü iki kat artar. Eğer doğru ele alınırsa, kadın yük değil, tam tersine bence savaşın da, yaşamın da kat be kat gücü olur, ama hangi kadın, ama nasıl kadın? Bunlara çözüm bulmamız lazım. Mesele benim fiziki varlığım değil, biz bir özellikler toplamıyız, özgürlükler toplamıyız. O seviliyor, kadınlar ona koşuyor. Hiçbir erkek onlara bunları sunmadığı için bana koşuyorlar. Tabii koşacaklar. Son derece de inançlı ve azimli koşuyorlar. Düşman bunu nasıl çarpıtmak istiyor, hatta bunu nasıl durdurmak istiyor? İnanılmaz taktiklerle, ama yine de başaramıyor. Şunu demeye getiriyorum; yani bir kadın ilişkisi bile güçlü bir savaş ilişkisine, yürüyüşüne dönüştürülebilir.

Kadın-erkek ilişkisi, her şeyden önce aile içerisinde tanınmaz haldedir. Erkeğin bütün uğraşısı, kadını kendine kul-köle tutmak içindir. Bu, onun bütün aile siyasetçiliğinin merkezidir. Zaten ondaki egemenlik kültürü, erkeklik, gurur denilen olay böyle gelişir. Erkek olmasının üstünü biraz kazalım; bu bir cinsel zaaf olarak değil, daha çok boyun eğdiren bir tanıma kavuşur. "Erkek adam boyun eğdiren adamdır, erkek adam reisliğini sürdüren adamdır" Fakat bunu bir boyun eğdirme olarak görmemek gerekiyor. Boyun eğdirme ona düzen tarafından öğretilmiştir. Düzen, boyun eğdirme görevini sürdürürken, bunun en fazla etkisi aile üzerindedir. Aile erkeği, boyun eğmenin kefaletini aileden ve kadından çıkartır. Ailede küçük bir despot olma, bizim erkeğin biricik marifetidir. Genelevde insanların şekli değişiyor. Haso, Hüsso, Memo, Cemo... Yani adlar değişiyor, ama özünde aynıdır. Özel evde bir kocayı bine böl, daha doğrusu binle çarp, eder bin tane erkek. Sadece fiziği aynıdır, ama onun uygulaması

aynı genelev uygulamasıdır. Bunu kesin anlamak lazım. Çünkü orada ilke yok. Onurlu, eşitliğe, özgürlüğe uygun bir durum yok. Kocakarılık, bu açıdan genelev konumundan daha tehlikeli. Orada her türlü pislik var. Belki genelevdeki mecburiyetten düşmüştür. Orada kandırmaca var. O zarurettten ötürüdür. Burada biraz keyfiyet vardır. Kürt olayında işte kölelik temelindeki evlilik bu kadar tehlikelidir. Bütün enerjisini o ilişkide tüketir. Bu erkeklerle siz birbirinize ne yapacaksınız? Nitekim, eğer köle değilse, ailesinden şikayetçi olmayan tek bir kadın yoktur aslında. Bu da, mücadeleyle olur diye düşünüyorum. Binlerce yıldır devam eden bu tecavüz kültürüne artık son verilmelidir. Tecavüz kültürünü aşarak özgür kadını yaratmak gerekir. Aşkın gerçekleşmeyişi, yaygın boşanmalar ve ailenin çözülüşü, kişiliklere yüklenen iktidar ve sömürü amaçlı tecavüz kültürünün sonucu olarak anlaşılmalıdır. Özgür ve sosyalist toplum ancak tecavüz kültürüne karşı anbean felsefe, bilim, etik ve estetikle yüklenen kişiliklerce gerçekleştirilebilir.

Çözülen aile; klan, kabile, aşiret ilişkileridir. Bunlar aşılmadan ulusallık, ileri bir sosyallık yaratılamaz. İlişkileri ulusal düzeye, gelişkin bir sosyal düzeye getiremezse, iğrenç bir feodalizm, onun her türlü işi bitirten tarzıyla hastalıklı olursa, ne o kadından ne o erkekten hayır gelmez. Ve ben sorunu o kadar yakıcı koydum ki Kürt erkeğinin, kadınının ölümü bu ilişki yüzündendir. Bunu biraz aşalım dedim. Gerçek bir siyasallaşma bunu aşmakla mümkündür. Kürdistan devrimi, ilk defa uluslararası çapta bir kadın devrimi olabilir. Kürdistan devrimi; tam bir kadın özgürlüğü, kadının toplumsal devrimidir. Teorisi de var, pratiği de var. İşin bilincinde olanlar, bunu böyle ele alır ve çözüme doğru götürürler. Götürüldü mü dünyadaki kadın kurtuluşuna da epey katkıda bulunacak bir gelişmedir.

Erkek yönetimindeki aile kadar derinliğine ve süreklilik kazanmış başka tür bir köleliğin bulunmadığı önde gelen sosyologların ortak bir tespitidir. Toplumun kölelik düzeyini çözümleyebilmek, kesinlikle kadının kölelik düzeyinin çok yönlü çözüme kavuşturulmasıyla mümkündür. Evlilik namusu, onuru denilen şey, esasta 'küçük imparatorun' bütün kahrının çekilmesidir. Nasıl ki büyük imparator onuru saydığı devlet mülküne bir şey olduğunda bunu savaş nedeni sayarsa, küçük imparator da onuru saydığı mal olarak kadına bir şey yapılırsa bunu büyük namus meselesi, dolayısıyla kavga nedeni sayar. Daha da ilginç olan, kadının ruh olarak tamamen boşaltılması, biçimsel olarak da aşırı kadınsı, süslü, sesli bir 'kafeste kuş' haline getirilmesidir. Ses ve makyaj düzeni; doğal kadının çok dışında öz kimliğinin ezici biçimde inkârına dayanan, kişiliğini öldüren bir durum arz eder. Kadıncılık kadının özel olarak kişiliksizleştirilmesidir. Bir erkek icadı ve dayatmasıdır. Böyle olduğu halde, sanki kadının doğal duruşu buymuş gibi suçlamaktan geri kalmaz. Tüm reklam, teşhir malzemesi olarak kullanılmasından bizzat sistem sorumlu olduğu halde, bu da kadının doğal özüne yakıştırılır. Kadın onuru kapitalizmle en dip noktasına oturmuştur. Kadının kimliğinde dibe vuran, aynı zamanda komünal toplum değerleridir. Sistemin mantığı hem buna muhtaçtır, hem de oldukça becerilidir.

Aile için kısa bir tanımlama yaparsak, hiyerarşik ve devletçi toplumun temel kurumu olan bu ocak sistemin hücresi, en küçük molekülüdür. Tepedeki imparatorun ailedeki yansıması 'küçük imparator'dur. Toplumdaki köleliğin yansıdığı esas tezgâhtır. Ailedeki kölelik toplumsal köleliğin temel güvencesidir. Sistem adeta her gün, her saat ailede yeniden üretilmektedir. En ağır yükünü de aile çekmektedir. Aile hiyerarşik ve devletçi toplumun uysal eşegidir. Sürekli binilebilir, kendini taşıtabilirsin. Genelde

dağılan kapitalist sistemin en çarpıcı izdüşümünü ailede yansıtmaları aralarındaki bu sıkı bağlantıdan dolayıdır.

Kadının özgürlüğü ile ilgili Kürt Aşkı kitabındaki değerlendirmeler çok kapsayıcı ve anlamlıdır. Yeni toplumun oluşumunda bu düşüncenin taşırılması gerekir. Erkekler için bilinen klasik anlayıştan uzaklaşsınlar. Hiçbir ilişki, himaye temelleri üzerinden olmasın. Şikayet yerine kadınlar hak almasını bilmeliler. Sızlanmasınlar. Fakat erkekler babalık yapmasın. Kadınları himaye etmesin. Erkek bir sistemdir. Ben düzeni kadınla yıkıyorum.

Kadınlık aslında salt cinsel bir kavram değildir. Tarihi içinde ele alındığında görülecektir ki, sosyal, siyasal ve özellikle de askeri alandan kopartıldığı oranda kadın karışır. "Ezilen kadın" denilen durum ortaya çıkar. Yani kadınlık aslında sosyal ve siyasal gelişmenin ürünüdür. Kürt erkeği, siyasal ve askeri gelişmeden alıkonulduğu gibi, başkalarının uşağı ve işbirlikçisidir. Bir kadın da erkeğin işbirlikçisidir aslında. Ama erkek de başka bir egemen ulusun, başka bir egemen sınıfın kadından da beter işbirlikçisidir.

Kürt erkeği karıdan yüz kat daha karıdır. Bunlar büyük, tarihi suçlamalardır. Basit suçlama yapmam. Karılık mesleği, biliyorsunuz, fahişelik mesleğidir. Yanlış anlaşılmasın, benim kadının özgürlük mücadelesine nasıl tutkuyla bağlı biri olduğum, onlara nasıl destek verdiğim biliniyor. **Benim yanıma beş yüz güzel kadın verseler umurumda olmaz. Onları kendi düşüncelerime çeker, onları mücadelem doğrultusunda çalıştırırım.** Kendi zaaflarına ilişkin benden en ufak bir şey alamazlar. Ama kadınlar kendi özgürlükleri için, onurları için mücadelelerini vermeliler, buna inanmalılar. O zaman yaşam

güzel olur, o zaman kadın mutlu olur, o zaman kadın güzel olur.

Neden bizde erkeksilik çok gelişmiş bir davranıştır? Çünkü çok karşılaşmış olduğu için buna ihtiyaç duyar. Derin psikolojik tespit olarak yapıyorum. Mesela kadın karşısında bizim erkek, Türk erkeğinden daha fazla erkeksi geçinir. Neden ? Düzen onu karıdan daha beter ettiği için kendisine uygulanan o büyük despotizmi o da küçük bir model üzerinde uyguluyor, çocuklara karşı uyguluyor. Bu kültürü yıkmak lazım.

Erkeklik bir sosyal kavram, bir siyasal kavramdır aynı zamanda. O da temel kurtuluş gücü, düşmana karşı yeterli olabilme, bunun için örgüt ve bilinç düzeyini yine yeterli kılmadır. Eğer böyle olmazsa ben o erkeğe erkek demem. Bizim ölçülerimize göre erkek olmak neyle mümkündür? Düşmana karşı dayanma gücü ile veya yenme gücüyle. Düşman karşısında çok ciddi bir başarınız olmazsa, maalesef erkekliğinizi kabul edemeyiz.

Mesele kadını kendi çizgimize getirmek değil, karşıt konuma getirmektir. Mesele bizim şahsi isteklerimiz, kendi kadını yaratma değildir. Kapitalizmin kadını bir sermaye durumuna getirmesi var, bunu çözümlüyoruz. Bu anlamda kadını çözümlemek gerekiyor. Nasıl Kapital’de sermaye çözümlendi ve sosyalizm ortaya çıktıysa, kadının 5000 yıllık kölelik tarihi var, bunun çözümlenmesine ihtiyaç var.

Kadını doğru buluyorum, kadının yalanı yoktur. Tabii bilinci olan kadının, bilinçli değilse her türlü yalana bulaşır. Daha önceki değerlendirmelerimde cinsiyet devrimi gerekli demiştim. **Cinsiyet devrimi sadece kadını ilgilendirmiyor. Bu sorun sadece kadın sorunu değil, erkek sorunudur da.** Son 5000 yıllık sınıflı toplum uygarlığının sorunudur. Erkek kadından da daha batmış bir

durumdadır. Bu cinsiyet devrimi aynı zamanda erkeğinde kurtuluşudur. Kadının doğruluğunu gördüm. Kadın düşürülmüş. Üç büyük din, kölelik, feodalizm ve en çok da kapitalizm kadını metalaştırdı. Kapitalizm kadını istismar etmiş, metalaştırmış. Dolayısıyla bir cinsiyet devrimi gerekli. Kadın-erkek ilişkisi beyin ile yürütülmeli. Duygularla değil. Cinsel dürtülerle olmaz. Bilimsel temele oturtulmalı. Bu ilişkilerde bilim dışlanamaz. Duygularla ele alınamaz. Bilim dışlanamaz. Ben bunu bilimsel temele oturttum. Kadın-çocuk ilişkisi de böyle olmalı. Çocuğa yaklaşımda bu temelde olmalı. Bu, aile ve cinsi kurtarmaktan öte, toplumu kurtarmaktır. O yüzden duygularla ele alınamaz. Kadın devrimi insanlık için parlak bir ışık olacaktır. Bizim en büyük başarımız, kadın mücadelesinde oldu.

Ben kadında gerçekten bazı olumlu yönleri görüyorum. Yaşama karşı kadın biraz daha anlayışlı, biraz daha vicdanlıdır. Erkekte bu, çok kötü kurumdur. Erkek daha gözü kara, dayatmacı, kızlar mütevazi. Ne kadar erkek olayına karşısınız? Gücünüz var mı? Tarihte olmamış bir şey. Lenin'den Rosa Luxemburg'a kadar yanımda zavallı kalıyorlar. Ama benim tarzım özgürlüğün bende boyutlanması, özgürlük savaşı. Siz birilerinin olmaktan kurtulamıyorsunuz. Bunu ne kadar aşabileceksiniz? Lafta değil özde. Büyük bireyciliği aşıyorum.

Erkekler için de şunu söylüyorum: Kadın deyip geçmesinler, yeni kadını anlasınlar. Ama gerçekten, bu erkeklerimizin alışageldiği gibi erkek çözümlenecek, erkek kadını anlayacak; yalnız öyle biçimde, şekilde değil, en derin ruhsal düzeylerden tutalım, cins-cinselliğin ne anlama geldiğine, siyaseti doğru paylaşmadan tutalım, özgür yaşamı paylaşmaya kadar her hususta terbiyesini kazanmak durumunda. Kadın kimdir biliyor musunuz hiç? Kadın nedir, nasıldır, ne yapabilir? Hiç konuşma

sözcüğünüz bile yok. Olsa da hangi temeldedir, belli değil. Biz nasıl çok yoğun bir birlikteliği gerçekleştirebiliriz?

Yeni kadın, vatan ve toplum özgürlüğünden de önceliklidir. Bizim için özgür toplumu yaratmada birinci derece önemlidir. Biz neden kadını inceliyoruz? Sümerlerden beri kadın düşürülmüş, piyasalık yapmışlar. Kim yapmış? Sınıflı toplum bunu yaratmış. Biz kadını kaldırmaya ve yeniden yaratmaya çalıştık. Erkeklerin de kıskançlıktan ziyade kadını yüceltmeleri gerekir. Kadın yücelecek, yaşam da onunla güzelleşecek, erkeklerin bunu gururla taşımaları gerekir. Benim senin olduğundan ziyade, toplumun oldu demek. Bana bağlılık demek, bunları kavramak demektir. Ahmet Altan'dan öte, buna inanmış büyük bir ahlakın sahibiyim, ciddiylim. Bu konuda Önderlik kadını cins lanetinden kurtaracaktır. Bağlılığımı istismar edemem. Kadını cinselliğin bu basitliğinden arındıracak ve bu bağlılığı büyük özgürlük mücadelesiyle cevaplayacağım. Bol bol tartışınlar. Erkeklerle de söylediğim budur. Beni incelemeleri gerekiyor. Bana inanan onlarca kız çıktı. Ağabey, kardeş gibi ucuzca değerlendiremem. Ağabey, kardeş, abla, kardeş gibi olsunlar demiyorum. En çok eleştirilerimi yaptığımı da aynı zamanda severim. Sabırlı olsunlar.

Herkes çıkış yapmak, özgürlüğe ulaşmak istiyor. Fakat herkes bunun yolunu ve yöntemini tutturamıyor. Sorunlarınızın kaynağı böyle geliyor. Kişiliğinizin gelişmeyişi, dolayısıyla örgütün gelişmeyişi kaynağını buradan bulur. Biz kadını düşünemez, tartışamaz ve karar veremez konumda tutarsak, hiçbir özgürlük gelişmesi sağlıklı olamaz. Geleneksel kölelik özellikleriyle karıştırarak değerlendirmek istesek, yine de özgürlükçü gelişme ağır darbe yer. Bu anlamda sizin her şeyden önce özgürlük ihtiyacını iyi tespit etmeniz ve nasıl yaşamalı sorusunu kapsamlı sormanız gerekiyor. Ömrüm boyunca bu soruyu soruyordum,

halen de bu soruyu sorup cevaplarını geliştirmek istiyorum. Ayıp olan sorunlarını örtbas etmektir, köleliğe sarılmaktır, onun kaptisli ve çirkin gölgesine sığınmaktır, kavrayışsızlıktır, kompleksli ve saygısız bir durumu yaşamaktır.

Gelişmeye, güzelliğe kapalı, karşı erkek kişiliği! Canavar gibiler adeta. Düşman açıktan yapıyor, ama bu erkekler yoldaşlık adı altında yapıyorlar. Erkekler kadını insanlıktan çıkarmak istiyorlar. En değme erkeğimiz kadın kandırmacısıdır. Kadın-erkek ilişkisini yerle bir ettim. Bu iki yüzyıllık kirliliği yıkamıştım. Sınırsız kadın özgürlüğü yaratmaya çalıştım. Bunu daha da geliştirmek mümkündü. Kadınla çok doğru temelde arkadaşlık yaptım. Erkekler tehlikelidir, ikiyüzlüdür, aldatır. Kadın kadınsılaştırılmıştır Hasta erkek, hasta kadın; belki yüzde bir bile özgürlüğe yaklaşmamışlar. Yüzde doksan dokuzunun hasta kadın ve erkek olduklarını biliyorum. Ama özgürlükte ısrar edeceğiz. Bu konuda çarpıcı sonuçlara vardım. Erkeğin himayesini kabul etmemek gerekir. Bağımsız, ilkel yaklaşmamız gerekir. Erkek egemenlikli geleneksel şeylerden ziyade; ruhi, fiziki gelişimleri önemlidir. Kadın için en temel şeydir.

Erkek demek, "Yedim, bitirdim, kullandım, öldürdüm" demektir. Siz rolünüzü bu erkeği aşarak oynamalısınız. Erkek kendi suçunu örtbas etmek için, eksikliğini size, kadına uyarlıyor. Siz de korkak olduğunuz için kendinizi savunamıyorsunuz. Cinsini savunamayan hiçbir şey yapamaz. Erkeği siz kendiniz büyötmüşsünüz.

İnsanımıza bu temelde bir bakirelik yaraşır. Çünkü, bu anlamda "uygarlık" kentine, "uygarlık" tecavüzüne en çok bulaşmış bir halkız. Ben bu kelimeyi kendim için de kullanıyorum, Bu kadar tecavüze uğramış bir adam nasıl olur da erkeklik taslayabilir? Bu sözün anlamı büyüktür. Herkesin, hemen her türlü yakıştırmada

bulunduđu, dűşmanın bir hiç yerine koyduđu bir adam, nasıl erkeklik taslayabilir?

Ben erkekler için de söylüyorum, namuslu erkek, birazcık namusu ve onuru varsa kadını anlamaya, dinlemeye çalışırlar. Özgür kadının iradesi doğdu. Erkek fazla karışmamalı. Anlaşmak için özgür olmak gerekir. Benim felsefeme göre özgür kadın yaratılmalıdır. Özgür iradeye saygılı olmak gerekir. Her kadını oldukça değerli görmek, güçlü bir kişinin gücünün işaretidir. Saygı şart. Anlayış, eşitlik anlayışı, yaşamın bütünlüğüyle gerçekleşmeli. Hiçbir insanı küçümsemeyin. Çocuk bile olsa, bir çocuğu bir filozof yerine koyacaksınız. Bir yaşlı karşısında bile öyle olmalısınız. Ondan çok sonuç alınabilir. Hayatı ciddiye alacaksınız. Bu ölçüler olsa kimse yenilmez. Bir insanın yetişmesi bana en zevkli iş gibi geliyor. Bu, dünyanın en büyük, en kutsal işidir. İnsan, işlemeye en müsait, en sonuç alınabilecek bir değerdir. Bir insan çok zayıf da olsa, onun doğru yetiştirilmesi önemlidir. Güzel insan yaratılmalıdır. Tüm derdimiz, bir kimlik, bir kişilik yaratmak. Bir çocukla bile ilgilenmenin hassasiyetini görüyorsunuz. Bu hiçbir erkeğin aklına gelmez. İnsanları yetiştirirseniz, yaşamı anlarsınız. Zevk buradadır. Büyüklükten zevk alacaksınız. Kendinizi ve başkalarını büyüterek zevk almalısınız, başkalarını ezerek değil.

KADIN KADINSI OLMAKTAN, ERKEK DE SAHTE ERKEKLİK ÖZELLİKLERİNDEN KURTULMALIDIR

Kadın meselesine üç farklı bakış var; 1-Duygusal yaklaşım, 2-İmgesel yaklaşım, 3-Düşünsel ve Felsefik yaklaşım. İşte Nazım Hikmet onlar ve başka bazı yazarlar, şairler, edebiyatçılar kadın meselesine duygusal ve imgesel yaklaşıyorlar. Hatta bizden de özellikle cezaevindeki bazı arkadaşlar da imgesel, hayali yaklaşıyorlar. Ama bizim yaklaşımımız imgesel-hayali değil,

gerçekçi, düşünsel ve felsefik yaklaşımdır. Bu beşbin yıllık erkek egemen tecavüz kültürü ancak böyle düşünsel ve felsefik yaklaşımla aşılabılır. Duygusal ve imgesel yaklaşımlar kurtarmaz. Kapitalist modernite kadını bir seks objesi haline getirmiştir, işte moda adı altında bu süslemeler, püslemeler, yakışıyor adı altında aslında kadını pazarlıyorlar. Kadına adeta bir seks makinesi olarak bakılıyor. Erkekler kadına sadece seks gözüyle bakar hale getirilmiştir. Yirmidört saat bunu düşünüyorlar ve kadına da bu gözle bakıyorlar. Kadına verilmiş en önemli bir görev bu, erkeğin sınırsız seks güdüsünü karşılamak. Halbuki hayvanlarda bile böyle değil, hayvanlarda bunun bir düzeyi, düzeni var. Erkek ve dişi sadece belli dönemlerde karşılıklı ihtiyaç temelinde çiftleşir. Kapitalist modernite kadının gerçeğini örtbas etmek için onu sürekli fiziksel yönünü, cinsellik yönünü ön plana çıkararak, moda adı altında pazarlayarak kadının gözünü boyuyor ama özünde, aslında kadını köleleştiriyor. Ne giyeceğine, saçını nasıl keseceğine, nasıl kokacağına, kilosuna her şeyine sistem ve erkekler karar veriyor. Aşk ve sevgi kavramlarını da çarpıtıyor. Oysa aşk ve sevgi veya birliktelik karşılıklı bir irade kabulüne, kadının iradesine saygıya ve kadının doğasına, özüne uygun temelde olursa anlamlı olur, aksi takdirde egemen tecavüz kültürü anlayışıyla yaşanan “aşk-sevgi” kadını bitiriyor. İşte Erdoğan’ın kadına bakışı ortadadır, fazişan, ırkçı-ulusalcı bir yaklaşımdır. Bunların İslamiyet anlayışı da kadını tepeden tırnağa tamamen kendisi dizayn etmek istiyor. Ne giyeceğine, kılık kıyafetine kadar herşeyini onlar belirliyor. Çok sınırlı bir rol veriyor. Kadını erkeğe göre şekillendiriyor. Erdoğan, kadının iradesini hiçe sayarak, “en az üç çocuk” diyor. Buna sen karar veremezsin, bu ancak kadının kendisinin karar vereceği bir meseledir, çünkü bundan en çok etkilenecek olan kadının kendisidir, kadının bu doğasına saygı, bu konudaki kararı kadına

bırakmayı gerektirir. Hele bir de çok çocuk yaparsa kadın, tamamen sosyal, ekonomik, siyasal her alanda yaşamdan kopuyor, hiçleşmiş oluyor. Yanlış anlaşılmasın ben aileye ve çocuğa karşı değilim. Ama bir çocuk doğurmak, kadını hem fiziksel hem psikolojik olarak çok yıpratır. Bir çocuğun bakımı bile kadını yıpratıyor, eve kapatıyor, bitiriyor. Kadının bunun bilinciyle kendini bu duruma düşürmemesi, kendini koruması ve özgürlüğü için örgütlenmesi, mücadele yürütmesi gerekiyor.

Kadın denildiğinde aklımıza, olumlu işlerde ilerleyen, cesaret sahibi olabilen, kadın zayıflığına ve köleliğe karşı duran ve buna savaş açan insan gelebilmelidir. Böyle kadınlara erkek gibi kadın denir. Mesela, Amazonlar döneminde at üstünde savaşan kadınların imajı halen böyle anlatılmak istenir. Bir erkek düşürüldüğünde ise, ona "kadın gibi erkek" denir. Demek ki, bizde gerçek mertçe, erkekçe bir konumu bir erkek yaşamadıkça sahtesine bürünür. Sahtesi ise bıyığına, boyuna posuna, pazu kuvvetine dayanarak güçlülük gösterisinde bulunmasıdır. Erkeklik böyle icra edilmemelidir. Kaba kuvvet, zayıflığın bir belirtisidir. Bununla ancak sahte erkeklik duyguları kamçılanabilir, gerçek erkeklik ve mertlik gösterilemez. Böyle tutumlardan uzak durmak gerekiyor. Kadın kadınsı olmaktan, erkek de sahte erkeklik özelliklerinden kurtulmalıdır. Eğer böyle olursa, daha dengeli ilişki durumu ortaya çıkar. Buna ise, ancak doğru mücadele içinde ulaşılabilir. Doğru mücadele içinde mertçe savaşım, kadın erkek ilişkilerinde sağlıklı bir gelişmeyi yaşamak demektir. Bu, hepinizde ilkesel bir yaklaşım olmalıdır. Bu ilkenin gereklerini yaşamınıza uygulamalısınız. Eşinize dostunuza, yoldaşça bağlı olabildiğiniz gibi, bütün insanlarımıza karşı da bu anlayışla hareket etmelisiniz. Devrimi temsil etmek, ancak böyle olmakla mümkündür.

Kendi kişiliğimi sözkonusu edecek olursam, ben, **mevcut**

düzeydeki kadınla yaşanılmaz diyorum. Yani bir siyasal kişilik, hatta bir askeri kişilik olarak kendimi dile getirirken, hangi kadınla klasik anlamda toplumda görüldüğü gibi yaşamaya çalışırsam çalışayım, önderliği, ulus önderliğini yürütemem diyorum. Neden diyeceksiniz? Şundan: Çok ileri düzeyde gelişmemiş bir kadın, benim beynimi, yüreğimi adeta her gün çekişle döver, küçük işler üzerine uğraştırabilir. Bir ulusal önder, hatta bir sosyalist önder, çok ciddi özgürlük problemleriyle karşı karşıya ise, karşısında mutlaka güçlenmiş kadını görmek zorunda.

Kadının özel mülk olması, düzenin en ince bir metası olarak kendini konuşturması şiddetli bir savaşa yol açar. Hani toplumda meşhur bir söz var; "her liderin arkasında bir kadın var" diye. Ama nasıl bir kadın? Erkeğini öne çıkarıyor ama kendisi karanlıklarda kalıyor. Erkek önder oluyor ama kendisi cüceleşiyor. Ben bunu kendime yakıştırmam. **'Benim arkamda, beni geliştiren kadın' sözcüğünden nefret ederim. Kadın geliyecekse yan yana veya önde gelişmeli. Böyle bir anlayışım var.**

Mevcut durumu ile korkmamak gerçekten elde değil. Burada kadını kötülemek gibi bir düşüncem yok. Riyakarlığı sözkonusu. Değer verdiği ölçüler politikadan, askerlikten, özgürlükten ve yaşam değerlerinden son derece uzak. Şimdi bundan sonuç çıkartamayız. Mesela tarihten birçok örnek de verebilirim. Örneğin, Stalin etkili bir önderliktir, fakat yanındaki kadın intihar etmek zorunda kalmıştır; yani o yaşamı kaldıramıyor. Yine Türkiye'de askerler var, Mustafa Kemal'in kendisi var. Mesela onun bir evlilik olayı ve etrafında bazı kadınlar vardır. O kadınların özgürlük düzeyinin sınırlılığı ve Mustafa Kemal'in büyük gücü, bu kadınları çok uyduruk, küçücük varlıklar haline getirmiştir. Evlenmek istemiştir; korkunç bir kadın ortaya

çıkmiştir, etrafında yaşamak istememiştir. Ancak eğlenceli kadınlar olmaktan öteye gidememişlerdir.

Bana göre, 'yaşam' derken bazıları bunu doğru anlamıyorlar. Mesele salt cinsel boyutuyla bir yaşam değil. Kadını sadece bir cins olarak değerlendirmek gerçekten alçaltıcı bir yaklaşımdır. Çok yönlü bir paylaşımdan bahsediyorum. Eşitlik zaten bunu gerektirir. Sosyalizm eğer icra ediliyorsa kesin bunu gerektirir. Baskıdan, sömürüden uzak bir ilişki diyorsak, eğer 'esas temel insandır' diyorsak, burada, bu karşımızdaki insanın, bireyin, kendi kimliği konusunda kesin karar sahibi olması gerekiyor. Beğeni, kabul-red ölçülerine sahip olması gerekiyor. Bunun için biraz da güçlü olması gerekiyor. Yani tamamen güçsüz, karşıdaki erkeğe son derece güçlü; bu kadının varacağı biçim kesinlikle bağımlı olmayı getiriyor. Bunu iyi görmek gerekiyor.

Kaldı ki, erkek şu anda daha da kaprisli. Kadın bütün güç isteme noktalarında ihtiraslıdır ve kesin buna fırsat vermez. Belki de 'kara sevdalı bir aşık olarak sana çok değer veririm' der. Ama gücü eşit paylaşmaya, kararları eşitçe vermeye gelince, en kara sevdalı erkek bile bir despot kesilir. Kendi açımdan bunları dikkate almak zorundayım. Kendi moral değerlerimi sağlam tutmak, sağlam ahlaki yapı içinde olmak için -başkalarının anlayacağı anlamda değil, kendim için söylüyorum- bu konuda ısrarlı olmak zorundayım.

Kadının güçlenmesini, cinsin çok yönlü özgürleşmesinde göreceksiniz. Sadece siyasal güçlenmeden bahsetmiyorum. Öyle ölçüleri, hatta ahlaki sistemleri olmalı ki, bir erkek çıkıp parasına, siyasal gücüne dayanarak bir kadını istediği gibi kullanmasın. Bu imkanı tümüyle erkeğin elinden almak gerekiyor. Moral ilkesine ihtiyacı var. Mesela bir erkek bir kadınla yaşamak istediğinde,

kadının yeni oluşan yaşam gerçeğine ulaştığını hissettirmeli. Ben baskı uygulayamam, ekonomik gcme de dayanamam. Barıştan tatalım siyasete kadar, ekonomik yaşam kararlarından tatalım ocuk sahibi olmaya kadar, cinsel yaşamı gönüllülük temelinde paylaşmaya kadar ortak karar vermeli, verebilmeli. Yani kadına hakim olamayacağını, bu erkeğe kesin kabul ettirmeli. Böyle bir kabul olmayınca, erkek her zaman gücüne dayanarak kendisini dayatacaktır.

Kadının zavallılığı, yüzyıllardan beri korkunç dşrlş bu temelde ortaya çıkmıştır. Bunun tamamen tersine çevrilmesi gerekiyor. şimdi ben de 'çok zor' diyebilirim. 'Ne gerek var, yaşamak istiyoruz; biraz kadın boyun eğse ne olur, daha da hoş olmaz mı' diyebilirim. Bana göre bu, olsa olsa faşizme kadar götürebilir. Bu bir ahlaksızlıktır. Tabii kadının buna verebileceği çok çirkin bir yanıt var. Benim kendi gözlemlerimle ve sosyolojik olarak vardığım bir sonuç, psikolojik de olabilir; kadın burada çok kötü bir cevap veriyor. Sen onu kaba bir cins baskısına aldın mı, o da çok kaba bir biçimde cinsiyetini silah olarak kullanıyor. Bu Kürt toplumunda büyük bir düşüşe yol açmıştır.

Kadın çok kaba bir cins aracı olarak, bir tür üretme aracı olarak kendisini böyle normlandırıdıktan sonra, bir ahlaki ifade haline getirdikten sonra, Kürt toplumunun iflah olması mümkün değildir. Burada sadece kendisinin düşüşünü, alaltılışını yaşamakla kalmıyor, ulus olmaktan da çıkıyor. İçimizden komutanlık, önderlik çıkmıyor. Kendi partimizde, özellikle savaş saflarımızda ciddi bir erkek göremedik. Daracık, kk amaçlar için yaşamaktan kurtaramıyoruz. Bunun özüne gelip dayanıyorsun; sonuç, ailecilik ideolojisidir. Güçlü, koparıcı bir

kadın, bir erkek için her şeyini ortaya koyar, ya da en temel tarihi bir amaç için her şeyi bir tarafa bırakır. Bu çok kötü bir ahlaktır, bunun kırılması gerekiyor.

Benim Kürt toplumu için bundan çıkardığım bir sonuç şudur ki; özelleşmeden genelleşmeye doğru bir çıkış yapmak gerekiyor. Çok özelleşmiş meta aracı gibi bir kadın olmaktan çıkıp, tamamen ulusal düzeyi ve bu arada genel toplumun çıkarları diyebileceğimiz; yeni özgürlük ahlakı, yeni özgürlük tavrı, yeni özgürlük bilinci, örgütü diyebileceğimiz noktaya kadar getirmemiz gerekiyor. Bizim kanserden, kanser kadar tehlikeli bu illetten başka türlü kurtulmamız mümkün değildir. YAJK'ı da bu temelde ortaya çıkarttık.

Şimdi içimizde bile bazı erkekler 'eskiden kadınlarımız, biz silah patlatırken mermi getirirdi' tavrındalar. Ben bundan nefret ediyorum. Neden sen silah sıkasın da, kadın sana salt mermi getirsin? Erkek komutanlarımıza, savaşçılarımıza kalsa, kadınların yapacağı iş sadece mermi taşımak. Burada bir eşitsizlik var. Bu bütün işlerde böyledir. Kadına biçilen rol, 'sen hep yardımcı ol, erkek de sana hakim olsun.' Bu bütün sınıflı toplumlarda böyle başlar. Kadının derinliğine ezilmesi de tarihte böyle başlamıştır. Ama hala yoğun bir biçimde böyledir. Ki, 'özgürlük partisiyiz' diyoruz, burada da sürdürülmek istenen bu. 'Kadın tek başına kalacağına, illa gelsin bizim yönetimimiz altında kalsın!' Neredeyse 'bütün komutanlıklar erkeklerin, yöneticilikler erkeklerin' diyecekler. Yani son tahlilde son söz mutlaka erkeğin olacak, kadının olamaz.

Tabii biz burada da bir yenilik yarattık; kendim için de yarattım.

Varsın benim tam hakimiyetimde bir kadın olmasın. Zaten bunu kendi ahlakım açısından da ahlaksızlık olarak görüyorum. Sonuna kadar özgür olsun, kendisini yönetebildiği kadar yönetsin, bilinçlendirebildiği kadar bilinçlendirsın, gücünü ortaya çıkarsın. Neden bundan korkuyoruz, o da bir insan değil mi? Eğer öyleyse, o zaman güçlenmesinden korkmayalım. Benim hakimiyetim altında değil, kendi özgürlüğü için sonuna kadar dağda, bayırda, silahıyla yatsın, kalksın, yürüsün, koşsun. Şimdi kısacası bunu soruşturuyoruz.

Kadın erkek ilişkisi dipsiz bir kuyu gibidir. Çok derindir. Buradan her şey çıkabilir. Ya birbirinizi bitirirsiniz ya da filozof olursunuz. Hangi kadından kaçtım, köleleştiren kadından.

Bizim kadını kaldırışımızı yücelteceklerine, şiirleştireceklerine saldırıyorlar. Erkeğin nefes alınamaz baskılarının önüne geçtik. Kadının erkekten özgürlük beklemesi, bizim reformistler gibi olur. Kadın, kendi özgün dünyasını yaratmadığı takdirde, faşistten özgürlük beklemek gibi olur. Adam hücrelerine kadar egemenlikle yaklaşıyor, ne verebilir ki! Sizde kadın ideolojisi gelişmemiştir.

Erkekler nasıl kadın istiyorlar? Fino köpeği gibi, köpek türü yüzde yüz bağımlılık istiyorlar. Hafif kadını öne çıkarıyorlar, bağımsız kadını ise mahvediyorlar. Diktatörler eşit, özgür ve onurlu insanlarla olmayı kişiliklerine, gururlarına yediremezler. Mutlaka iradesiz, güçsüz insanı isterler. Saflarımızda da bazıları zayıf, kendine bağlı bir köylü kadını görmek istiyorsa ondan korkun, çünkü o kesinlikle diktatörlük eğilimi içindedir. Eşitliğe, özgürlüğe yakın ve bunda iddialı, kişilikli bir kadından sürekli kaçınıyorsa veya hep ona egemenlik dayatıyorsa, hatta onu aldatmaya çalışıyorsa ondan korkun. Ondandır kesinlikle hayırlı bir yoldaşlık, duygudaşlık beklenemez. Her erkek kadına

yaklaştığında köleleştirir, uydulaştırır ama yoldaşlaştıramaz. Büyük insanlık görevi olmasa, kadınla olmam çok zor.

Erkeklerimiz, itirazsız, erkeği kabul eden kadından hoşlan rlar. Feodal ilkeye göre yaklaşırlar. Bir de erkek tahammülsüzdür. **Kendisinin istediği tarzda bir kadın olursa, onunla çalışan biraz özgürce olan kadına karşı tahammülsüzdür.** Kadını güzel ele almayı gururlarına yediremiyorlar. Psikolojilerinde kadını hi leştirme var. Yaşamadıkları tek şey, karşılarındakini bir kişilik olarak saymak.

Kendi deneyimime dayanarak belirtebilirim ki erkek, köle kadın ister. Özellikle de zayıf erkek, zayıflığını kadının köleliğinde gidermek ister. Kendimi özgürleşmiş bir kişi olarak değerlendirdiğimde, zayıf kadın benim için, önderlik için bir tehlikedir. Yaşam içinde ancak güçlü kadın katkı rolü oynayabilir. Varolan düzeyi olduğu gibi bırakırsak, esasta zararlı çıkacak olan kadın kesimidir. Erkeğin toplumd n oldukça g   alan ve neredeyse doğal bir hakmış gibi görünen yanları var. Hep  st nl k arz eder. Kadın içinse tam tersi söz konusudur. Bu, mücadeleyle aşılabilir. Biz, mücadeleyi o kadar radikal ele aldık ki, kadın ordulaşmasına kadar gidebilir dedik.

Belki de bu binlerce yıl süren sınıf mücadelesinin cins boyutunda, yine belki de kendi başına onlarca yıl sürebilecek - hatta yüzlerce yıl- bir mücadelenin çok ilkeli, ama çok keskin bir pratikle önderlik gerçeğinde, yoğun bir i  mücadele gibi verilmesiyle ortaya  ıktı. Bu  yle çok nam saldığı gibi, ne kendiliğinden bir gelişmedir, ne de yaşamı çok zorlayan bir gelişmedir. Tam tersine büyük bir emekle, cesaret, irade ile olduğu kadar, özgürlük ilkesinin büyük bir yaratıcılıkla, yine özveri ile yaklaşmanın bir sonucudur. Hele kadın sorunu gibi yaklaşılması gerçekten cesaret isteyen, herkesin en çok hatayı

işlediği ve belki de bizim toplumsal gerçekliğimizde herkesin en çok kendini kaybettiği, hem erkekte, hem kadında her şeyini adeta yaşama başlarken bitirdiği bu zemini bizim şimdiye kadar bu biçimiyle çözmemiz ve burada kadını da erkeği de öldürtmemek biçiminde, ama bir anlamda da eski kadını-erkeği öldürtmek biçiminde gösterdiğimiz çalışmanın değerli olduğuna inanıyoruz. Bunun anlaşılmasının, kendi başına birçok gelişmenin adeta patlatma noktası gibi bir rol oynayacağına da eminiz. Bunsuz yaşamın ve dolayısıyla savaşımın gelişemeyeceğini de çok iyi biliyoruz.

Küçümseyici, kendini bile doğru çözememiş erkek yaklaşımları artık gerçekten can çekişiyor. Bunlar değerli değildir. Bunun yerine kadının da gücüne inanabilen, onu anlayabilen, doğru bir sevgi anlayışını yakalayabilen bir erkek kesinlikle gereklidir. Bunun için de mütevazı olmak kadar bunun tek önemli koşulunun yurtseverlik savaşımında başarılı olmak olduğunu bilmek gerekir. Yine bencilliğe gömülmemiş, bencillik için her şeyi çılgınca göze almayan, kadına gözü kara temelde yaklaşmayan, sevgiyi, savaşta yengi, başarı kişiliğine bağlayan, çok boğulmuş, her şeyiyle dar bir güdüye mahkûm olmayan ve mal-mülk anlayışı içinde değil de zafer kişiliğine dayalı bir kadın yaklaşımı sağlanırsa bu erkeğin kadın ilişkisi değerli olabilir. Bunun dışında değerli olmayacağı bilinmelidir.

Tersyüz edilmiş Kürt erkekliğinden, biraz da kendimden bahsediyorum. O da şöyle olmalıdır: Kadına ilişkin mülkiyet anlayışımızı tamamen terk etmeliyiz. Kadın sadece ve sadece kendi kendisinin (Xwebûn) olmalıdır. Hatta sahipsiz olduğunu, tek sahibinin kendi kendisi olduğunu bilmelidir. Kara sevda, aşk dahil, hiçbir bağlılık duygusuyla kadına bağlanmamalıyız. Aynı biçimde kadın da kendisini bağımlı ve sahipli olmaktan çıkarmalıdır.

Devrimciliğin, militanlığın ilk şartı böyle olmalıdır. Bu deneyimden başarıyla geçenler, bir anlamda kişiliğinde özgürlüğü gerçekleştirenler, yeni toplumu ve demokratik ulusu kendi özgürleşmiş kişiliklerinden başlatarak inşa edebilirler. Sorumluluktan pay alan her erkek ve kadının, özellikle kadının güçlenmesi, özgürleşmesi ve tüm toplumsal alanlarda denk bir seviye kazanması için bilimsel, felsefi, etik ve estetik yaklaşım ve pratikleri sürekli geliştirmesi ve örgütlemesi, demokratik ulusun zihniyet ve kurumlarında yaşamsallaştırması gerekir.

Bu bizim sahte erkekleri yenmenin başka yolu yok. Adam dört dörtlük erkeklik taşıyor. Erkekliği ben iyi biliyorum. İçinde diktatör yan var, ezme vardır. Birçok çirkinlik vardır. Eğer kendimi böyle yorumlamazsam ki ciddi yöneliyorum, erkekliği yorumluyorum.

Erkek arkadaşlarımıza ilişkin vurgulamak istediğim bazı hususlar var: Kadının gelişip güçlenmesinden gurur duymak ve bundan çekinmemek gerekiyor. Bizim de kadınla yaşadığımız deneyimler vardır. Hareketimizin tarihi biraz da kadınla mücadele, kadının düzenin ajanı olmasını bertaraf etme tarihidir. Gerilikler olabilir, kadının güçsüzlüğü malum, yüzyıllardan kalmadır. Kadınsız yaşam olmaz deniliyor, aslında özgür kadın gelişmeden yaşam olmaz. Hele köle kadınla yaşam hiç olmaz. Köle kadınla kölece yaşanır, yanlış yaşanır. Aynı şey erkek için de söylenebilir. Özgürlük savaşımına, onun başarısına kendini yatırmayan erkeklerle yaşam hiç olmaz. Geleneksel erkek özelliklerimizi daha fazla konuşturmayalım! Biz bu anlamda erkeğin kaba yönlerinin öldürülmesinden de bahsettik. Kaba cins, kaba fiziki güç kadına karşı kullanılamaz. Bu hem ahlaksızlıktır, hem de siyasal anlamda sosyalizme zıtlıktır. Bunun yerine kadını da güçlendiren ve yeni yaşamın erkek cephesinde de gelişimini ortaya çıkaran bir kişiliğe

sahip olmak gerekir. Bu gücü gösterirseniz erkekliğiniz ölmez, tam tersine kabul edilebilir bir erkek kimliği ortaya çıkar.

Gelişme hiç yoktur demiyorum. Birçok arkadaşımız yoğunlaşıyor. Erkeklerde de bir yoğunlaşma, net savaşım olmasaydı, dağlarda bu kadar genç kız sağlam kalabilir miydi? Bunun üzerinde önemle durun.

Bana birisi anısından bahsetti. Şehit Çiçek arkadaşımız vardı. Bir Türk binbaşı, bakire midir, değil midir diye kontrol ediyor. "Bakire" diyor. "Sekiz yıldır saflarda bakire kalmışsa bunlar tabii başarılı olur. Benim birliğimde olsaydı, değil sekiz yıl, sekiz saatte kaç tane asker bu kızın üzerinden geçerdi" diyor. Böyle bir anı hatırlatılır. Gerçeklik payı var tabii. Yalnız Kürdistan tarihinde değil, Ortadoğu'da da bu geçerli; sanırım birçok yerde öz gücüyle, kendi öz gücüne, iradesine dayalı olarak dağlarda veya yaşamın diğer alanlarında kadının saf kalabilmesi ciddi bir olaydır.

Bir de erkeklerin bizim ortamlarda saldırganlığının kırılması çok önemli bir gelişmedir. Tabii ki bu istediğimiz düzeyde bir gelişme değildir. Şimdi hiçbir erkek, bir kadına küfürle veya sırf fiziki yaklaşımla yaklaşamaz, kendisini konuşturamaz. Bana göre bu da bir kadın için çok önemli. Erkeğin kendisine küfür etmemesi ve kadının kendisini şiddete maruz bırakmaması önemlidir. Şimdi parti ortamında, savaş ortamında bu kesinlikle böyle. Fakat bunun sistemleşmesi gerekiyor. Erkeği cins olarak da özgürleştirmeye tabi tutmak gerekiyor. Bunu düşünmüyor değilim. Zaten YAJK bunun için etkili bir silah.

ERKEĞİ ANLAYIŞTA ÖLDÜRDÜM

Uygarlık tarihinin geliştirdiği erkek egemen toplumda, şımarıklaşan, zalimleşen ve sömürücüleşen erkeği iyi yakaladım. Benim kadının özgürlük arayışına verebileceğim en iyi cevap bu

erkeği yakalamak, onu çözmek ve bu erkeği öldürmektir. Yani önce yakalama, sonra da öldürme. Yapmak istediğim buydu.’ Bu anlamda biz erkeği öldürmekten söz ettik. Kimseyi suçlamamak, töhmet altında bırakmamak için, kendimde gerçekleştirdiğim erkeği anlatmak istiyorum. Bu, benim için bir felsefedir, ideolojidir. Ona göre yaşamaktan vazgeçmem. Mevcut düzeydeki erkek gibi olmayı büyük bir aşağılık durum, bir düşkünlük, bir çirkinlik kaynağı olarak değerlendiriyorum. Öyle bir erkeklik adı altında bir kadınla olmak benim için işkenceden daha beterdir. Benim böyle bir yaşantı içine girmem mümkün değil. Büyük baskı; bütün yalanların birbiriyle buluşması, bütün zayıflatan duyguların birbiriyle buluşması, bütün çirkinleştiren tavırların iç içe geçmesidir diyorum.

“Erkeği öldürmek” lafının herkes için anlamlı olduğunu sanmıyorum. Bazı erkeklerin hoşuna gitmemiş olabilir. Erkeği öldürmek sosyalizmin temel ilkesi. Orada iktidarı öldürmektir, orada tek taraflı hakimiyeti, eşitsizliği öldürmektir, orada hoşgörüsüzlüğü öldürmektir. Hatta giderek faşizmi, diktatörlüğü, despotizmi öldürmektir. Bu kavram bu kadar genişletilebilir. Neyi öldürme? Yaşamaması gerekenleri öldürme.

Erkeğin özellikle kendini cinsel boyutuyla cins boyutuyla kendini erkek sandığı ve onun üzerine inşa ettiği hayallerden, ahlaki değer yargılarından hatta düşünce demeyeceğim düşüncesizliğinden kendisini kurtarması gerekiyor. Ölüm budur. Yani bir yerde yeni yaşama başlangıç yapmak için ölmek denir, buna. Kadın için bu daha fazla geçerlidir. Mevcut kadınlıkla bu haliyle hiçbir şey kurtarılamaz. Hatta bana göre kadın mevcut kadınlığı da, mevcut erkekliği de en çok vurması gereken bir kişidir. Çünkü başına bela yağdırmaktan öteye hiçbir değeri yoktur. Her şeyi anlamsız kılıyor, güçsüz kılıyor. Kadınlığı başına

bela olmuş, korkunç bir işkence haline dönüşmüş. Erkekliğe sunduğu kadınlık, erkeğe de felaket getirir. Giderek yalnızca tüm topluma, kaba anlamda soy sürdürür.

Erkek ancak kadın karşısında, kadın ancak erkek karşısında kendisini doğru tanımlayabildiği oranda kişilik sahibidir. İnkâr edersen, bir doğa kuralını inkâr etmiş olursun ki, bu da yaşamın inkarıdır. Ama bizde de yaşamın kuralına ilişkin her şeyin ortadan kaldırılışı ve yaşamın bitirilişine getirilmiştir. Çelişinin büyüklüğü burada. Hem ilişki bitiyor, hem de ilişkiyi düzeltemezsen yaşayamazsın. Burada çok stratejik bir çelişki var aslında. Daha halen bunu çözmeye çalışıyorum. Düşünün, genel özgürlük çerçevesini esas alıyor. Erkek kesinlikle, bir düşkün erkek gibi olmayacak. Sahte özel bir düşkün gibi de davranmayacak. Ne olacak? Ölçüleri ortaya koymuşuz, böyle yaklaşacak erkeği de zorluyoruz. Bu müthiş bir senteze yol açıyor.

Şimdi devleti yenmek sadece kaba istihbaratını, polisini, JİTEM'ini bilmem MİT'ini, Özel savaş birliklerini atlatmak değildir. Daha fazla güç istiyor. Duygu yükü, ilişki tarzı onu yenmekten daha zor. Bir alışkanlığı yenmek kurulmuş bir savaş düzenini yenmekten bildiğiniz gibi çok daha zor. Einstein bile "Bir alışkanlığı yenmek atomu parçalamaktan daha zordur" diyor. Burada bunlar var. Kendi alışkanlıklarımı yenmek. Herhalde en zor savaşlardan biridir. Kendi erkekliğini yenme en ilginç de bu! Ve bende genelde bir Kürt erkeği olduğuma göre bazı özelliklerini mutlaka kapmışım, o erkeği yenmek herhalde gerçekten atomu parçalamaktan daha zor. Nasıl yendim? Kendimi sorgulamam gerekiyor. Sorardım; eğer sizin böyle bir kadınla ilişkiniz olsaydı ne yapardınız?

Erkeğin bütün yönleriyle büyük savaş verdik. Öyle birisi olmamak için yıllarca kendimle de savaştım. Bunlar hem de çok

tehlikeli. Hiçbir erkek, klasik erkek ölçülerinden kolay kolay uzaklaşmak istemez. Ama benim bu konuda da yaratıcılığım oldu. Böyle erkek olmaktansa, hiç erkek olmam dedim kendime. Belki bu çok ayıptı. Çünkü bir erkek için kadın karşısında, “ben erkek değilim” demek çok zor mesele. Kırk takla atar, illa nasıl bir erkek olduğunu kanıtlamak ister. Ben bu duyguyu yendim. Tabii yenerken bu büyük bir mücadeleydi, büyük bir savaştı, büyük bir dönüşüm başlangıcıydı.

Kızlar niye geliyorlar? Kadın niye geliyor? Bu erkekliği biraz aştığım için geliyorlar. Çok açık bu. Klasik erkek yeniliyor. Bu da büyük bağlılığa, Zeynep Kınacılar olayında olduğu gibi çok büyük bir kahramanlığa yol açıyor.

Ben burada kendimi masaya yatırayım. Nasıl bir erkektim ve kendimi nasıl bir erkek yaptım? Ameliyatı önce kendimden başlatayım. Belki erkeklik gururunuz kırılır diye sizleri fazla söz konusu etmeyeyim. Kendimi bir erkek olarak tanıdığımdan beri, kuşkuyla yaklaştım. Şunu önce belirteyim; böyle kadın olmak da sakıncalı diyordum, böyle erkek olmak da. Halen hatırımda, kendini gözden kaybetmek isteyen kızlar, kendini yaşama doğru dürüst katamayan, çaput altında kendini gittikçe gizleyen kadınlar, gittikçe karaya bürünen kadınlar vardı. Bu, kişilik yitirilmesiyle özdeş gidiyordu. Tam tersine, gittikçe kendini öne çıkaran erkekler, şımarıklaşan, gösteriye kalkışan erkekler vardı. Yadırgadım. Bu gidişat fazla anlamlı değil, bu kopma, bu ayrışma sağlıklı olmaya işaret değildi. Kendi çocukluk halimle hoş bulmasam da, herhangi bir karşı koyma imkanım olmayacaktı. Toplum yasaları işleyip gidiyor, onu dayatıyordu. Birine “sen şöyle bir kadınlaşma yoluna gir”, diğerine de “sen şöyle bir erkekleşme yoluna gir” diyordu. Çok kısa bir süre sonra, kızın da, delikanlının da karşısındaki hikaye; süslülük, nişanlılık söylentileri

başlıyordu. Bu tip bağlantılardan da kuşku duymaya başladığımı, fazla iyimser karşılamadığımı söyleyebilirim. Bu sözleşmelerin, nişanlanmaların altında muhtemelen kaybedilme yönü ağır gelişmeler söz konusu diyordum. Kendi bacımın nişanlanışını bir yitiklik olarak değerlendirirken, yakın erkeklerimizin nişanmalarında, evlenmelerinde bir kaybediş görüyordum.

Sen, beş bin yıllık erkek egemenliğini yıkmaya çalışıyorsun. Her gün erkeğin yeni bir canavarımsı yönü ortaya çıkıyor. O yüzden erkeği her gün yeniden yeniden öldürmeleri gerekir. Kavram düzeyinde belirtiyorum. Herkes bu aile kurumunu aşamaz, siz bile aşamazsınız. Gücünüz olsaydı şimdi büyük bir lider olurdunuz. Büyük bir kurtuluş savaşçısı olurdunuz. Ben bile aşamıyorum. Yani çılgın bir savaşçıyım ama günlük olarak kendimle uğraşmazsam, beni bile yutabilir. Bu kara delikler meselesi var, onun gibi her şeyi yutan bir olaydır. Bin yıllardan beri gelişmiş bir kurumdur.

Zayıf bir kadına dayalı erkek zayıftır; köle bir kadına dayalı erkek köledir. Özgür temellerde bir anlayışa sahip olmayan erkek, devrim yapsa bile topluma dayatacağı anlayışla egemen sınıfı temsil eder. Kaldı ki bizde bir devrim yapacak erkek de yok. Bunun nedeni, özgürlük düzeyini kendinde çözmemesidir. Sanıldığıının aksine bu sorunu örtbast ederek, bastırarak değil; bilincimize, irademize, ne kadar yansıtırsak, bizim savaş kabiliyetimizde o kadar artar. Ama yok güdülerinize yenik düşerseniz sanıyorum yiğitlik kalmaz.

Kapitalist modernitenin baştan çıkarıcı cinsiyetçi kültürüne karşı nefis savaşını sürekli ve başarıyla vermek gerekir. Erkek karşısına çıkarılan kadının beş bin yıllık uygarlık ve onun beş yüz yıllık kapitalist hegemonyası altında her tür kölelik şartlanmasına uğratılmış kadın olduğunu bilmelidir. Bu kadının tek çaresi

kaplansısı erkeğe karşı kaplansısı dişi olmaktadır. Bütün yaşam stratejisi ve taktikleri anlık olarak bu temelde inşa edilmiştir. Tersinden okursak, onun da kendine göre eş erkeği içerisinde düşürmek istediği bir kafesi vardır. Eğer erkek özgür eş yaşam peşindeyse, böylesi kadın stratejisi ve taktiklerinden kurtulması en az köle kadınıninki kadar zordur. Bu kadının karşı kölelik olarak dayattığı strateji ve taktiklerden kurtulmak özgür eş yaşam peşindeki sosyalist erkek için öncelikli bir savaş alanı olup, burada kazanmadan sosyalist toplum mücadelesine adım bile atamaz. Modernitenin dayattığı bu erkeklik yıkılmadan sosyalist olunamaz, sosyalist toplum mücadelesi verilemez.

Özgürlük iddiası olanların önüne kimse geçemez. Bir kadını kendime bağlamayı istemedim. Ahlakıma yediremezdim. O zaman özgürlük oluyor, büyük amaç oluyor. Ben ne kendimi kimseye bağladım ne de kimseyi kendime bağladım. En büyük ahlak budur. Bu bir ahlak devrimidir. Bütün kadınlar benimdir ve ben bütün kadınlarımla. Ben kadınları erkeğin malı olarak görmüyorum. Kadınların karşılaşmalarına karşıyım. Ben kadınların özgürlüğüne, onuruna inanıyorum. Bunun yılmaz savunucusuyum. Kadınlar yücedir. Biz onların oğlu, sevgilisi ve aşığıyız. Bu bedensel değil, ruhsal, düşünsel bağlılıktır. Buradaki ruhsal bağlılık önemli. Mühim olan güçlü kadın ve erkeği, mücadele edebilen, ideolojik yetkinliği olan ve dışa karşı da kendini ifade edebilen kadın ve erkeği ortaya çıkarabilmektir.

Gerek kendi boyutumuzda, gerek erkek boyutunda şüphesiz bizim de bilerek geliştirdiğimiz bir süreç var: "Kopuş süreci". Bu boşuna ortaya atılan bir tez değildir. Anlamı vardır, yüzyılların çok ölçüsüz, özgürlüksüz, eşitsiz ve belki de inanılmaz ölçüde kirli, çirkin ilişki, hakimiyet dünyasını kırmak için bir ön adımdır.

Zilan da evliydi. Fakat aile kurumuna, kendi şahsında vurduğu

darbe var. Yine istediği büyük bir yaşam tutkusu var. Bunu hangi düşmana, hangi tarzla yapmıştır? Bunu, bizzat kendi bedeninde yapmıştır. Bizim açımızdan bu, büyük bir yücelme olayıdır. Bunlar gözardı ederek konuşulamaz. Biz, bunları aslında en kutsal kişilikler olarak görüyoruz. Dikkat edilirse, insanlık tarihinde de, böyle eylem sahipleri çok sınırlıdır. Belki de bir elin parmak sayısını geçmez. Dolayısıyla bütün dünya kadınları içinde yerini çok iyi ortaya koyarak, gereken bağlılığı göstermek zorundayız. Çünkü bunlar kutsal değerlerdir. Tarihte var, azizeler, melekler denilir, bunlar bu düzeyde ele alınması gereken kişiliklerdir ve burada artık büyük kopuş vardır. Sadece erkekten değil, bütün düzenden kopuş, bütün çirkinliklerden, bütün zincirlerden korkunç bir kopuş vardır. Bize düşen; bunu yorumlamak, bunu teorileştirmek, bunu bir emir olarak görmektir. Gerçekleşmiş bir olay olarak, eğer değer vereceksek, bu olayın bize vereceği dersler vardır. Belki vasiyet, yani mektup tamamen dile getirmemiş olabilir. Cümle cümle, kelime kelime yorumlayarak bu dürüstlüğü gösterip, kendimizde gerçekleştireceğiz. Aksi halde Zilanlardan bahsetmek ikiyüzlülük olur ki, bana göre en sakıncalı hususlardan birisi de bu konuda ikiyüzlü olmaktır.

Erkek kadını çok istiyorsa, o zaman kadının değerini takdir etmesi lazım. Yani daha dün ezdiği, sövdüğü, dövdüğü kadın ile, şimdi son derece özgür iradeli kadın arasındaki farkı görecek ve böylece kadının kıymetini bilecek. Kadın daha iyi örgütlü olursa, kendi moral değerleri olursa, 'benimle yaşamı paylaşmak istiyorsan, şu kadar savaşçı olacaksın, şu kadar halkına, ulusuna, insanlığa bağlı olacaksın. Faşist olmayacaksın, feodal olmayacaksın, çok çirkin de olmayacaksın. Benim şartlarım bunlardır' diyecek. Dolayısıyla bu kopuş, Kürt kadınının, Kürt kızının yıllarca dağlarda savaşması, sevginin yaratılmasının en önemli kaynağı olacaktır. Erkek bu

kopuşla birlikte kadının değerini anlayacaktır. Bu, büyük bir kopuşu gerektiriyor. Şimdi birçok yazar, çizer çok zordur diyor bize. Delikanlılar, kızlar on sekiz yaşına geldiği zaman, korkunç bir karasevdaya dalarlar. Ve dalmak zorundalar (ben de öyleydim, yani bunu söylemek ayıp değildir) ama bu da düşüş oluyor. Böylesine bir karasevda anlayışı, kesinlikle ikinci büyük darbe yeme anlamına geliyor. Karasevdanın kendisi düşünceden kopukluğu ve gözü kara, her tür köleliğe kapıyı açmayı gerekli kılıyor. Büyük duygusal düşüş, büyük beyinsel düşüş ve güçten düşüş anlamına geliyor. Çift olduktan sonra, ekonomik sorunlar, yaşam seviyesindeki düşüş, tabii ki böyle olunca kültür-sanatı, yaşam kalitesini ve fiziği aramama gibi, korkunç bir durum ortaya çıkıyor. Bir delikanlı veya bir kız yirmisine geldiğinde, toplumsal üretkenlik içindeki konumları bitmiştir ve artık bunlar büyük bir problemdir. Nitekim bunlar saflarda, bize en çok sorun çıkaran insanlar olarak karşımıza çıkıyorlar. Bir savaşçı yaratmak için, gerçekten akla hayale gelmedik biçimde eğitme, yüreğini yeniden yaratma, beynini, hatta fiziğini çok yönlü geliştirme gibi bir çalışma içine girmemizin zorunluluğu ortaya çıkıyor. Buna bulduğumuz bir çare; kopuş olayıdır. Ancak zordur. Bütün ilkel duygulardan ve ilkel hobilerden boşanıyorsunuz.

Yeniden katılım veya yeniden paylaşım olacak mı? Olacaksa, erkek kendini yeniden yaratmak zorunda. Bir; bilinçli, iki; özgürlükçü, üç; zaferli. Şu örneği her zaman veriyorum; bir kuş yuvasına dikkat ederseniz, eğer insan eli o yuvaya veya içindeki yumurtaya değerse, kuş o yuvayı terk eder. Şimdi bizim işgal edilmemiş tek bir yerimiz kalmamış, bir karış toprağımız bile kalmamış. Herhalde bu yuvada böyle namuslu aile kurulamayacağını bilmeniz gerekir. Kuş doğal bir varlıktır. Yabancı bir el yuvasına değerse, terk eder. Çünkü tehlike vardır. Bu

yuvaya haram eli değdi, der. Bizim yüzyıllardan beri düşman gerçeği karşısında işgal edilmedik tek bir yerimiz, tek bir noktamız yok. Şimdi bu gerçeği söylersem, yaşamayalım mı diyeceksiniz. Yaşayalım ama bu gerçeği de görelim, çözelim. Çözmezsek ne oluruz? İşte Kürt toprağında duramıyor. İşte herkes ağlıyor. Kürdistan tümünden boşaldı. Kürdistan'da ben Kürdüm, ben özgür yaşamak istiyorum, ben onurluyum diyen tek bir kişi neredeyse kalmamış. O zaman özgür yaşayalım ama gerçekler karşımızda. Buna çözüm gücümüz olmazsa, ülkemizde kalmakta ısrar etmezseniz, eşit ve özgür ilişkilerde bilincinizle, iradenizle ısrar edemezseniz, siz kızları biz nasıl yaşatacağız?

Peki hiç yaşamayalım mı? deniliyor. Bu noktada çok zorunlu olan bir aşk teorisi, bir sevgi teorisine de ihtiyaç vardır. Yüreği buna hazırlamak gerekiyor. Mümkünse kızlarımızın da kendilerini tanımaları, kimlik sahibi olmaları gerekiyor. Mesela ben de dahil diğer erkeklerimiz darılmasınlar ama nasıl bir erkek istediklerini açık söyleyebilmeliler. Bu hem hakkınız, hem görevinizdir. Adam, zırzop, düzenden kalma, ağa, bey kalıntısı. Bizde her erkek feodal ideolojiye göre kendini hep ağa, reis yerine koyar. Kadına istediği gibi sövmeyi, kadını dövmeyi kendi hak ve yetkisinde görür. Bu çok açıktır. Bunu tek başına aşabilir miyim? Değil! Siz kızlar kendinizi örgütleyeceksiniz. Madem ki eşitliğe ve özgürlüğe dayalı bir yaşam istiyorsunuz, bunun bedelini ödemelisiniz. Hemen gidip ölmek değil, elde silah kendini kanıtlamak değil. Bu yaklaşım eksiktir. Duygularınızı örgütleyeceksiniz. Örgütlülüğünüzün düşünce gücünü oluşturacaksınız. Nasıl bir erkek veya erkekle ne tür bir yaşam istediğinize dair kendi projenizi geliştireceksiniz. Kadını çökerten erkek kültürü! Öldüren erkekten, öldürülen erkeğe gidiş... Bu erkekle yaşam olmaz.

Böyle bir erkek olmaktansa tek başıma kalırım. Çıkaracağın bazı

sonuçlar var. Demek ki gszlğmzn önemli bir kaynağın bulduk, onu gideriyoruz. Dşknce kadın peşinde koşacağınza, görkemli erkekliğiniz veya dönüştürülmüş erkek diyelim, kadınlar koşsun onu heyecanla kucaklasın. Zoraki böyle canavar gibi kadının üzerine gitmek büyük ayıptır. Öyle bir güzellik olayını kendinizde gerçekleştirin ki bütün kadınlar hayran kalmalı. Değil mi? Bu Roma'da, yine eski klasik Yunan'da aslında böyle şeyler de var. Güzellik tanrıçası, güzellik tanrısı böyle yceltmiflerdir. Ve her birisinin böyle büyük kahramanca özellikleri var

Bir erkek kadını kullandığında "Yendim" der. Aslında bu düzen tarafından yenilmektir ve sen sahte bir Partili ilan edilirsin. Kendi iflas etmiş kişiliğini kadında yaratıyor. Düzen yenilgiliğini intikam olarak kadından alıyor. Hiçbir eylemle işi gücü yok, gözü kadında.

Hanginizin savaş planı var? Ben olmasam birbirlerini kandıracaklar.

Birisi sizin duygularınıza hitap etti mi, bütün Parti değeri unutuluyor, ahbap avuş ilişi yürütülüyor. Aslında o zaman ihanet ettiğimizin farkında değilsiniz. Tapılacak olan değeri farklı. Bir erkek yanınıza geldiğinde amaç bağlılığı olmalı. Amaç bütünlüğüne bağlılık, savaş bağlılığı olmalı. Adam size baktı mı, "Savaşta zafer, yaşamda özgürlüğü" görmelidir. Bunalımınızın bir nedeni de, öldürülen erkekliktir. Erkeğin elinden kızı, kızın elinden erkeği alıyorum. Ne bir erkek kızı kandırabilmeli, ne de kız erkeği kandırabilmeli. Bunun lsym ben. Bu ülkede nasıl bir erkek olunur? Biz neyin, kimin kızınız sorusunu sormalıyız. Ve neyin kızı olduğunuzu iyi bilmeniz gerekir. Zayıf oldunuz mu, kendi kendinizi yakacaksınız.

Erkeği anlayışta ldrdm. Yalnız onları değil, kendimi de ldrmşm. Ben uygarlık bakiresiyim. Kimse beni işgal etmemiştir. Ne ruhumu, ne düşüncemi, ne cinsimi. Eski kadın da

öldü, lanetlidir zaten. Benim en büyük rahatlığım, iki büyük düşmanımı öldürmemdir; erkeği de kadını da öldürdüm. Erkeklik büyük eşitlik, büyük güzellik yaratmadır. Bencilliği öldürdük, pis kadını da öldürdük, kaba erkekliği de öldürelim. Kendinizi mülk konumundan çıkardınız mı? Özgürüm demekle özgür olunmaz. Özgürüm demek, kocaman bir sömürgeci devlet olgusunu karşıya almak demektir. Direnmeyen, savaşı vermeyen, ama özgürlük isteyen, sahtekardır ve iki gün sonra kendisini satacaktır. **Kadın kadınlığıyla erkek erkekliğiyle savaşmalı.**

Kemal Pir karaktere önem veriyordu. Burada buna önem veren yok. Karakterde bir kaç Önderlik özelliğine sahip olsaydınız, büyük işler yapabilirdiniz.

YAJK'I GELİŞTİRİRSEK, ERKEĞİN KENDİSİNİ DÜZELTMekten BAŞKA ÇARESİ KALMAYACAK

Benimle yaşamak isteyen bir kadının gücü, kişiliği nasıl eşit, özgür, bilinçli, örgütçü ve eylemci olacak? Hepsi izah edilmiştir. Örneğin hiç biriniz köleliğinizle beni uğraştıramazsınız, ucuz duygularınızla, geri kişiliklerinizle beni etkileyemezsiniz. Ben de erkek egemenlikli yaklaşımlarla hiç birinizi etkileyemem. Gücümü de zaten bu yaklaşımdan almıyorum. Gücümü, düşüncede ve pratikte böyle bir yaşamı temsil etmekten alıyorum. Yoksa siz kara kaşıma, kara gözüme hayran değilsiniz. Neden bu kadar bağlı olacaksınız? Çünkü siz bağlılığınızı ilkede ve onun dürüst uygulamasında geliştiriyorsunuz. İster farkında olun, ister olmayın; kurtuluşunuz için çok gerekli olan düşünceler kadar, pratik bir yaşamı da temsil ettiğimiz için hayranlık duyuyor, bağlılık geliştiriyorsunuz. Doğru olan budur ve herkese de böyle yaklaşılmalıdır. Kurtuluşunuz için doğru düşündüğüm, bunu

pratikte temsil ettiğim kadar bana değer vermelisiniz. Eğer sonuna kadar böyleysen, sonuna kadar bağlı olmalısınız, değilsem karşı çıkmalısınız veya size, kurtuluşunuza fazla katkıda bulunamıyorsam terk etmelisiniz. Önderlikse ve militan bağlılık da kesinlikle bu çerçevede olmalıdır. Zayıf insanı genelde iyi tanırım, çünkü kendim çok zayıftım. Güçlendirmenin ne anlama geldiğini de iyi bilirim. Kadın psikolojisini de biraz tanırım, tanımakla yetinmem bir de çözerim, hatta onunla da yetinmem, yaşama yeni temellerde özgür olarak katılmasını sağlamayı da bilirim. Kendi kişiliğimde bunu gerçekleştirdim. Başka yol olduğuna da ihtimal vermiyorum.

Eski kadını kesinlikle kabul etmem. Eski kadının can düşmanıyım. Kadınsılık en nefret ettiğim şeydir. Kadına bu kadar yer veriyorum. Ama onun nasılına siz anlam vermelisiniz. Eski kadını sevmiyorum. Çünkü sevgi yükselen yüce değerlerle, yaşatan, savaştıran, eşitleştiren, güzelleştiren değerlerle bağlantılıdır. Bunları temsil edemiyorsanız neyinizi seveceğim? Erkeğin de hiçbir başarısı yok, Allah'ın zavallısıdır veya sadece kaba bir erkekliği var. Onu sevmek, yüzüne bakmak bile haramdır. Erkek sizi, gözü dışarıda olan kadın durumuna getirmiştir. Çirkin kadının gözü kaçmada olur. Bunları kesinlikle anlamalısınız. Adam çaresizse, başarıya yüklenmiyorsa onun üzerine bol bol ağlayın, başka hiçbir şey yapamazsınız. Onun hali ölümden beterdir. Erkekler söz konusu olduğunda sadece üzülüyorum. Onlarla hiç yaşam olur mu? Onlara hiç ilgi duyulur mu? Siz ölümlerden medet umuyorsunuz. Her tür sınıfta kalmış olanlardan koca arıyorsunuz. Elli defa ölümü kabul edin, ama böyle yollara düşmeyin.

Kadın ordulaşmasının her düzeyde örgütlenip kurumlaşması, eşitlik ve özgürlük için vazgeçilmezdir. Eğer kendinizi yeniden

kazanmak istiyor ve kadın cinsinin yücelmesine inanıyorsanız; örgütlenmeye erkekten daha fazla muhtaç olduğunuzu, kendi etkinliğiniz içindeki örgütlenmeyi bizzat kendi kendinize örgütlemeyi, ordulaştırmayı büyük bir istekle olduğu kadar tutkuyla ve sorumluluk anlayışıyla başarmayı bilmelisiniz. Erkek, kadının güç olmasından korkar. Çünkü kadının güç olması onun hakimiyetini bozar. Kimdir bu erkek? Ağadır, patrondur, efendidir, aile içindeki reistir; yani hep baskıya, sömürüye yol açandır ve bu da hoş bir şey değildir. Dolayısıyla yücelmeyi bir ilke olarak bellemelisiniz.

Bu güzel bir şey yani. Etrafımızda, toplumumuzda iradesi olan, düşüncesi olan, gücü olan kadından niye korkalım? “İlla ayaklarımıza kapansın”. Neden bundan zevk alalım? Alçaklık bu değil mi? **Gücü olan kadın seni korumasını da bilir. Gücü olan kadın seni sevmesini de bilir. Değil mi? Güçsüzün sevgisine inanıyor musun?** Dalkavukluk olmayacak mı o? Yaranmacılık olmayacak mı, arkadan ihanet olmayacak mı? Seni başka erkeklerle kandırmayacak mı? Ve bunların hepsi de olmayacak mı?

Komple fiziki, ruhi ve fikri, siyasi ve kültürel, estetik ve savaşçı özellikleri toplu gelişen bir kadın en büyük hazinedir. Böyle kadınlar olağanüstü yaşamsal bir güç ifade ederler. Benim hayret ettiğim nokta, bizim erkekler bunu görmedikleri gibi gelişmesinden rahatsız oluyorlar bu çok kötü bir olay, kesinlikle yanlış. Böyle gelişen kadınları da gördükçe muazzam kazandığınızı ve dünyanın yaratıldığını kabul etmelisiniz.

En özgür kafayla düşünüp tartışmadan, özgürlük iradesini sonuna kadar ortaya çıkarmadan kadının sağlıklı eyleminden bahsedemeyiz. Erkeklerin komutası, ağırlıklı olarak gücü, himayesi altında yürütülen bir kadın hareketine saygı duyamayız, anlam veremeyiz. **Hep başkalarının omuzlarına basarak, insan**

yücelemez. Kendi yücelmenizi erkeklere dayanarak değil, öz çabalarınızla sağlayabilmelisiniz. Erkekler size dayanarak ucuz erkeklik taslamamalılar, siz de onlara muhtaç olarak kendinizi bir zavallı, yaranmacı konumunda tutmamalısınız. Bu aynı zamanda bir onur sorunudur. İnsan özgücüyle şerefli, başkalarına yalvararak, yakararak değil. Dolayısıyla bir kadın hareketinin çeşitli örgütsel ifadeleri, konferansı olabilir.

Erkek arkadaşlara da şunu söylüyorum. **Kadınla yaşam güzeldir. Ama özgür kadınla, savaşılan kadınla, kendini bu temelde yaratan kadınla yaşam çok daha değerlidir.** Erkeklerin de buna saygısı olmalıdır. Çünkü onların da yaşamı kazanmaları ancak özgür kadınla olabilir. Özgür Kadın Partisi bir devrimin ifadesidir. Buna saygılı olmak gerekir. Dar cinsellik temelindeki yaklaşım doğru değildir. Saygılı olunmalı, dostça ve yoldaşça bir yaklaşım hakim olmalıdır. Kendilerini dönüştürme kararlılığını korumalıdır. Partileşme adımı tarihidir; mahkum edilen kadından özgür kadına büyük yürüyüştür. Özgür kadına ulaşmak onurdur. Buna yanlış yaklaşmak onursuzluktur. Parti adına atılan adım, onurun kazandırılması adımdır. Dünyada ilktir. Bu bilinçle ortaya koymak gerekir. Çok tarihi bir görevdir.

Kadının sorunu eğer eşitlik ve özgürlükse, savunmaları esas almadan çıkış bulamazlar. Biz buna çok ilkeli yaklaştık. 4000 yıldan beri düşürülen kadın olayını kaldırıyoruz. Sosyalist olmanın da ilk şartı eşitlik ve özgürlüğün ne demek olduğunu kavramaktır; sosyalist olmak anaya, kadına gösterilecek saygıyla olur. Tarihi sorumluluk ister. Aileye de büyük saygıyı böyle gösterebiliriz.

YAJK'ı geliştirirsek, erkeğin kendisini düzeltmekten başka çaresi kalmayacak. Erkeği terbiye etmenin, ıslah etmenin, hatta erkeği gerçek bir erkek haline getirmenin, sahte bir erkek olmaktan çıkarmanın en etkili silahı YAJK'tır. Özellikle ölçüleriyle,

program ilkeleriyle, moral deęerleriyle bunları geliřtirmek, kadınlara, YAJK'a dūřuyor. Gōreceksiniz, bundan sonra erkeęin kendisini dūzeltmekten bařka çaresi yoktur. Yūcelen Kūrt kadını, būyūyen Kūrt erkeęidir. Kızlar nasıl olmuř daęlarda? Őzgūrleřen, savařan ve gūzelleřen kızları yarattık. Dūnyada benzeri yok, kıymetini bilmezseniz, arpılırsınız. Ya hizaya gelirsiniz ya yokuřa sūrersiniz kendinizi. Bu anlamda tavır řu; YAJK'ı geliřtiren, erkeęi dūzeltir. Erkekten duyduęunuz rahatsızlıkları, erkeęin çok çirkin olan birçok Őzellięini ařtırmak isterseniz, kendinizi YAJK'lařtıracaksınız. Kendinizi bu silahla savařtıracaksınız. Bunun bařka çaresi yoktur. Bunun için 'kadın Őrgūtlenmesi pek hořumuza gitmiyor' diyen kadın, erkeęin kendisine her tūrlū baskısını, řiddetini kadınca kabul etmiř demektir. Bu, herhalde en kof, en pis bir kōleliktir. Hem erkekten řikayet edeceksin, hem ondan kurtuluř yolunu dūřūnmeyeceksin. Bana gōre en būyūk ahlaksızlık, tūm ahlaksızlıkların temelinde yatan ahlaksızlık budur. Benim bu kadar titiz olmamın nedeni budur.

Bu erkeęi dōnūřtūrmemiz gerekiyor. Aldıęımız en kaba tedbirlerden birisi; YAJK'ı Őrgūtlemektir. Son zamanlarda (ben de dahil olmak ũzere) bize karřı kendinizi iyi Őrgūtleyin dedim. ūnkū tehlikeli gōrūyorum. **Kendi gerçeklięimizde henūz erkek deęiřmiř, dōnūřmūř deęildir.** Eřit, Őzgūr, saygılı ve biraz da sevgiyle yaklařabilecek bir konumda deęildir. Yani ben çeyrek bir erkeęim dedim. Açıkça bunu her zaman sōylūyorum. Ne yapayım ben kendimi bu kadar geliřtirebiliyorum, eřit ve Őzgūr yařaması gereken bir kadın için kendimi çeyrek adam durumunda gōrūyorum. Sizler Őnder, Bařkan diyorsunuz ama benim gerçeklięim budur. Siz kızların hayallerini, umutlarını, dūnyalarını fazla sūsleyemem, bu kadar savařmama raęmen, kadınlar için bu kadar būyūk çaba harcamama raęmen, ancak bu kadar yapabilirim. Onun için duygularınıza hūkmedin, dedim.

Mümkünse örgütlenin, bu erkeği değiştirmek için gücünüze biraz güç katın. Yoksa zalimler ve çaresizler size hiçbir şey vermezler. YAJK, erkeği, kadın konusunda terbiye etmelidir. Özgürlük düzeyi yaratılmadan düzelemezler. Dönüşmemiş erkeğin korkunç zaafı canavarlaşabilir. Dönüşmemiş erkek tehlikelidir.

YAJK biraz örgütlenince erkek eskisi gibi saldıramadı. Kızlar hamlesini yaptığımdan bu yana toplum da, erkek de dağılıp gitti. İlimizdeki erkek gücüne dayanarak şu kıza şöyle, şu güçle yaklaşayım diyemiyor. Bu durumu kırdık ve bu önemli bir gelişmedir. Aileyi nasıl çözdünüz, deniliyor. Biz böyle çözdük, bana göre artık erkek dayanmak zorunda. Ucuz karı bulacağıma veya ucuz karılar peşinde koşacağıma, işte ortada bir Zilan gerçeği var. Kadın değerli bir kadın. Büyük baş kaldırmış, büyük eylemini koymuş ve yazısını da yazmış, yeminini etmiş ve uygulamış, şimdi bu kadına her gün saygılı olacağım diyorum.

Bir savaş kahramanı düzeyine gelmeyen sevgiyi geliştiremez. **En sevilecek kadın, aynı zamanda örgüt, siyaset, askerlik konularında düzey tutturmuş kadındır. Böyle kadın da, böyle erkek de en büyük saygıya sevgiyle layıktır.**

Mutlaka savaş yiğitleri olduğumuzu kanıtlamak gerekiyor. Çünkü o şehitler var. Mesela Kemal, mesela bir Agit, kesin savaş yiğitleriydiler. Hatta Zilan, kesin O da bir savaş yiğidiydi. Kesinlikle onlar gibi olmanız gerekiyor. Onlar yenilmediler, onlar gerçekten yenilmez kahramanlardır..

Şimdi genel bir çözüm için biz YAJK adı altında bir yoğunlaşmayı kapsamlı bir biçimde geliştirdik. YAJK salt bir kadın yoğunlaşması değil, YAJK yeniden özgür sosyal yaşam yoğunlaşmasıdır. Kadın boyutuyla ağırlıklı olarak ele almamız

erkeğin bundan dıştalanma anlamına gelmemeli. Aslında burada çözümler belki de daha fazla erkek üzerinedir. Şimdi kadınlığı yaşamak istiyorlar, bazıları da erkekliği yaşamak istiyor. Ama bizim savaş gerçekliğimiz var. Bunun bir Zilan ifadesi vardır, bunun bir Agit ve Mazlumlar ifadesi vardır. Bu ifadeleri çözememişsiniz ve yollarına koyulmadıkça; bizim ne kadınlığımız, ne erkekliğimiz erkekliktir. Bu benim için de geçerlidir. Çok zor gelebilir belki size, ama ben ne yapayım bu bir savaş gerçekliğidir, yani bir yaşam gerçekliğidir.

Özgür erkeklik, erkek egemen toplumun köleleştirdiği erkek kişiliğini aşmakla mümkündür.

Tüm bu olumsuz etmenlere karşı özgür eş yaşam için en az özgür kadın kadar özgür erkek mücadelesi gerekir. Özgür erkeklik tersinden erkek egemen toplumun köleleştirdiği erkek kişiliğini aşmakla mümkündür. Toplumsal gerçekliğimizde halen geçerli olan ariflik mertebelerini kazanmak gerekir. “Erkek doğulmaz, erkek olunur” kadar, uygarlık erkeği olarak doğulur ama özgür erkek de olunur. Prometheus erkeklik imgesi çağımızda ancak demokratik modernitenin bilimi, felsefesi ve sanatıyla somutlaştırılabilir. Mitoloji, din, felsefe, bilim ve sanatın yaşam için olduğu ve başta gelen rolünün özgür eşleşmeyi gerçekleştirmek, inşa etmek olduğu önemle kavranmalı, ahlâkileştirilmeli ve estetikleştirilmelidir.

RÊBER APO

